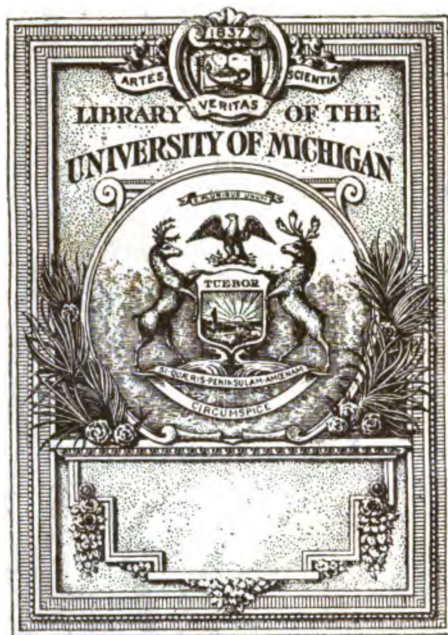

1837
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

U

11

314 **Meursius (Jo.)** Historiæ Danicæ libri III, in quibus res commemorantur gestæ à Christiano I; ac Joanne eius filio: & nepote Christiano II. 4to, Rom. and Ital. types, 10 ll., 252 pp., 2 ll., woodcut flor. inits., slightly foxed, otherwise fine uncut copy, vellum, 18s 6d

Joach. Moltkenius, Copenhagen, 1630

FIRST EDT. Unknown to Brunet, Deschamps, Ebert. and Graesse. A copy in the B. M.

2

IOANNIS MEURSI HISTORIÆ DANICÆ Libri III.

In Quibus

Res commemorantur gestæ à CHRISTIANO I; ac IOANNE, eius filio: & nepote, CHRISTIANO II.

Cum Gratia & Privilegio Ser. Reg. Maj.

HAFNIÆ,
Apud IOACH. MOLTKENIUM Bibliopolam ibidem.
Anno cIↃ. IↃC. XXX.

Serenißimo, ac Potentißimo, Principi;

CHRISTIANO IV,

Daniæ, Norvegiæ, Gothorum, & Vandalorum regi: duci Slesvici, Holsatiæ, Stormariæ, & Dithmarsiæ: comiti Oldenburgi, ac Delmenhorsti: &c. regi, & domino, clementißimo.

REgum sortem reputanti, Rex Serenißime, illud verum apparebit, quod à Tito Imperatore olim coniuratis dictum: *Principatus fato dari.* Ne exempla mihi petam ex Historiâ, sacrâ pariter ac profanâ, quæ permulta illic obuia, ex his tribus, quos humillimè Maiestati

tuæ offero, duo abundè fidem facient. Ecce enim, mortuo Christophoro Bauaro, cùm Adolpho Slesvicensi, regis Valdemari IV. pronepoti, regnum proceres deferrent, studium præ se ferentes in prosapiam illam regiam, Deus Christianum ostendit, Diderici Oldenburgici filiorum natu maximum, itidem à matre Heduige, Adolphi sorore, genus regium contingentem, & hunc solio imposuit: nempe vt virtutem eius, quam legatis etiam pater commendabat, muneraret. Ille verò, sicut regna, quibus artibus parantur, iis optimè afferuntur, quod à Deo ob virtutem accepisset, per eandem cum ingenti laude suâ diu
habi-

habitum, mox decedens, filio Ioanni tradidit: isq; rursum, in vestigiis patris hærens, Christiano, item filio, eius nominis secundo. Verùm hic, neglecto Deo, per quem reges omnes regnant, cùm deflecteret à virtute, illo animum, & consilia, perturbante, regno temerè ipse excedens, nec redire in id potens, didicit experiendo; regem nullum adeò potentem esse, quin iratus illi Deus, quando ita visum fuerit, sceptrum frangat. Itaque ab isto solo, rege regum, dominoq; dominantium, regna vniuersa pendent. Ille ea dat, & adimit; ineffabili consilio, & arcanâ prouidentiâ: quam humana ratio nulla comprehendere, aut inuestigare

valet. Nec dat tantùm, eripitq; ; verùm etiam nec deponere permittit, ſemel data. Sic Auguſto, bis remp. reddere animum inducenti, quia monarchiam eam diuturnam eſſe vellet, cogitationem eripuit, ac, quod poſſe ei dederat, non conceſsit vti faceret ; & inuito conſeruauit. Alios autem ſic tuetur, vt eripere nemo vnquam externus poſsit : quod Maieſtas quoq; tua nuper admodum eſt experta. Nam, cùm hoſtis potentiſſimus extorquere conaretur, iam redactâ in poteſtatem Cimbriâ, Holſatiâq; penè omni ; exiguo freto interpoſito, velut obice obiecto, regno reliquo prohibitum, ſtitit Deus, vetuitq; vltra progredi. Nec hoc ſolum

lùm; verùm & coëgit reddere,quæ biennium tenuiſſet: etiam pacem vltrò offerre, adeò certè gloriosſam, quàm id bellum graue fuerat. Nempe Maieſtatis tuæ pietati id acceptum referendum; quæ vt rara eſt in regibus, ita in Maieſtate tuâ ſic excellit,vt Dauidem noſtro ſeculo repræſentes. Atq; ea Maieſtatem tuam mouit,vt Germaniæ libertatẽ, ac religionem in eâ, quâ nil piis viris prius, illâ opem implorante, defendendam exiſtimares.Ac ſucceſſus quanquam animo non reſponderit, deſerentibus fœderatis, ac prodentibus etiam tuis, maximè in pugnâ Lutherenſi, ac Bremenſi epiſcopatu, dum Germaniæ peccata, Daniæq;, caſtigare

Deus cupit; tamen pietatem eximiam tota adeò poſteritas, quæ ſine odio gratiaq; iudicabit, ex conatu tam inſigni metietur: ſicut animi illam inuictam magnitudinem præſens æuum, & inprimis ipſe hoſtis, admiratur, prædicatq;. Habes verò, Rex Sereniſſime, quâ belli caſum leuiùs feras, bonam omninò conſcientiam; tum exempla Principum quoq; aliorum perilluſtrium, qui, eodem planè modo magnum aliquid agitantes, votum non obtinuerunt. Ita enim comparatum eſt; vt divina providentia, etſi interdum bonæ cauſæ, quam odiſſe nunquam poteſt, minus æqua videatur, eam tamen, propter hominum peccata, non deſerere qui-

dem

dem velit, ſed differre: atq; ita evenire eſt neceſſe, vt conſilia humana, quamuis recta, malè cadant. Quod quandoquidem ita habeat, nulli tamen vnquam regum ideò PIETAS deſerenda: quæ, vt habet Maieſtatis tuæ ſymbolum, illud longè auguſtiſſimum, ac digniſſimum rege verè Chriſtiano, vna maximè REGNA FIRMAT. Teſtimonium vnum, atq; alterum, dabo, omni exceptione maius. Ob hanc David vir ſecundùm Dei cor pronuntiatur, minimusq́; natu fratrum rex eligitur; &, inuito quamuis Saule, plurimumq́; obnitente, confirmatur: atq; regnum annos quadraginta tenet. Eius filium Salomonem cum offenſus, quod à

pietate ipse defecisset, solio Deus deturbare statuisset, in Dauidis patris gratiam viuo parcens, pœnam distulit in filium: & huic etiam vnam tribum de duodecim reliquit, idque ipsum item in Dauidis gratiam. Audiant ergo reges omnes, principesque; & à Maiestate tuâ istud discant, qui ignorant, REGNA FIRMARI PIETATE. Neque ea tantum est in Maiestate tuâ planè singularis, sed iustitia, caritasque in subiectos, pari passu comitantur. Et vt illa Deo te, Rex Serenissime, gratum facit, ita istæ populo tuo. Cuius sic vicissim affectum vniuersi obstrictum tenes, vt in sinum vniuscuiusque etiam reclinare caput

li-

liceat, ac ſecurè ſomnum capere. Quod profectò quotuſquiſque regum vnquam auſus fuit? O felices Maieſtatis tuæ ſubditos, quibus à tam pio rege, populique ſui amante, nunquam malè eſſe poterit! ô beatum regnum tuum, quod ingenti ſine dubio gloriâ Deus coronabit; &, diuinâ benedictione ſuâ cumulatum, tandem quoque in filium Christianum transferet: cui olim, Rex Sereniſſime, vitæ plenus, atque ſatur, lampadem regnandi trades. Ita vouent Maieſtatis tuæ ſubditi: & in illis etiam ego. Quem Hiſtoriæ regni tui conſcribendæ cùm præficere clementiſſimè ſis dignatus, vt hoc meæ operæ ſpecimen clemen-

tiſſimè item excipias, admodum demiſſo animo Maieſtatem tuam rogo. Facies id, Rex Sereniſſime, regum maximorum exemplo: qui vt viros eruditos in honore habuerunt, ſic ingeniorum quoq; monumenta, ſibi oblata, blandâ fronte acceperunt. Et profectò, quantum ſtudijs tua Maieſtas pretium ponat, ſatis clarè in hoc oſtendit; quod vt ipſa egregiè Latinis Literis eſt imbuta, item principem Sereniſſimum, Chriſtianum, ſucceſſorem deſignatum, atq; duces illuſtriſſimos, Fridericum, & Vlricum, filios ſuos, iiſdem imbui ſummo ſtudio curauerit. Nec contenta eâ laude, vt nobilitas quoq; regni adoleſcens itidem inſtrueretur, A-

cademiam hanc Soranam erigendam existimavit; vt deberet Christiano Quarto Dania, quantum anteà Primo debuit, qui instituit Hafniensem: quam & ipsam maximè Maiestas tua exornatam plurimis quoq; beneficijs obligauit. Affirmo, Rex Serenissime, vnum istud non minorem Maiestati tuæ gloriam apud exteras nationes & inpræsens peperisse, & deinceps pariturum, quàm præclarè belli gesta: immo ista per hoc ipsum famam suam habitura. Etenim sic constitutum est, vt cognitio nulla rerum, quamvis præclarissimarum, aut memoria, apud posteros sit futura, nisi Literarum eæ monumentis consecrentur. Illud Archelaus

ſciuit, rex Macedonum; & vt ſcire, atq; dignitatem quoq; Literarum æſtimare, ſe oſtenderet, Ioui Muſas exæquauit; & commune ipſi illisque feſtum inſtituit: quod per nouem totos dies celebratum, de earum ſingularum nomine in dies ſingulos diceretur. Nempe ſic exiſtimabat rex egregius; regna quidem ſummi Dei, quem credebat Iouem eſſe, beneficio, à maioribus obuenire, verùm morte ferè obſcurâ terminari: at virtutum gloriam tum demum ſempiternam eſſe, cùm victuris eam ſcriptis viri docti ab obliuione vindicant: Etenim quis nunc Achillem, Alexandrum, licet cognomento Magnum, Iulium Cæſarem,
aut

aut heroas plures alios, fortitudine, ac geſtarum rerum laude, excellentes, vnquam natos eſſe ſciret, in memoriam eorum Literæ ad poſteritatem tranſmiſiſſent? Quantum regum, etiam ſua quondam ætate maximorum, pariter cum ruſticis ignobiliſſimis ignoratur? quorum ſceptra & hâc in parte mors ligonibus verè æquaſſe dici poteſt. Apud Romanos Fuluius Nobilior, allata Ambraciâ Muſarum ſigna Herculi, communi æde conſtitutâ, dedicauit: eâ re teſtatum cupiens, hunc, & illas, mutuâ omnino operâ indigere: &, vt Herculis virtutem illarum ore prædicandam, ſic earum dignitatem illi defendendam eſſe. Ac, ne vetera

tan-

tantùm dicam, quæ proferre multa possem, auorum memoriâ, Galliæ rex Franciſcus I. celebratur: & inter laudes eius plurimas illa ſibi primas vendicat, quod in Literas, & earum ſtudium præ ſe ferentes, maximopere propenderet. Conuocauit Profeſſores, qui Lutetiæ, in Collegio Camerarenſi, omnis generis ſcientias iuuentutem edocerent. Bibliothecam quoq; ſtruxit luculentam; miſſis per Italiam, Græciam, Aſiamque, qui impenſâ longè maximâ libros quoſq;, aliàs incomparabiles, vndiquaq; quærerent, deſcriberentq;, & in Galliam importarent. Inſuper, quia ſine typis, planè vti ſine libris, Literæ ſubſiſtere nequeunt, etiam Typographi-

phiam, toto orbe adeò celebratam, instituit: & Robertum Stephanum illi præposuit. Eoq; facto, industriâ huius, maius multo ad ipsum decus, quàm ex tot præclarè bello, ac pace, gestis, redundauit: sicut iudicat & vir maximus, Iacobus Thuanus, Operis nunquam sat laudati lib. XXIII. Ac profectò istis rebus id omninò est adeptus, vt, cùm principes ferè alij titulis ambitiosis, aliunde conquisitis, vanam gloriam sectarentur; ipse, veram solidamq; consequutus, PARENS LITERARUM dici meruisse censeretur. Huius hæres, quanquam aliquo interuallo, Henricus IV, iure Magnus cognomento appellatus, cuius vim inuictam animi, & peritiam rei bellicæ, Maiestas tua repræsentat, cùm

 Per-

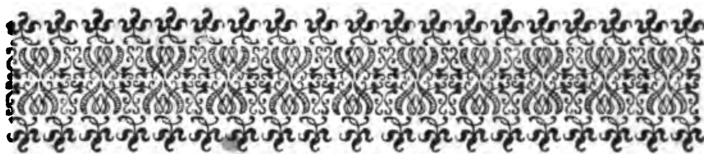
Perronius Cardinalis, vt narrantem ipſum audiui, Lutetiæ Pariſiorum ante annos duos & viginti agens, admoneret, eum hoc ſolo à Franciſco I. vinci, quod non Literas, quarum ille ſummum ſeſe Mæcenatem præbuiſſet, promoueret; vt impleret tandem gloriam, quam & imperfectam eſſe agnoſcebat, & ingenuè fatebatur, animum quoq; huc aduertit: & in Academia Pariſienſi, quaſi nouam Academiam, regium Collegium ædificare mox conſtituit; in quo viri, famâ clari, vndecunq; ſtipendijs ampliſſimis evocati, iuuentutem erudirent. Sed propoſitum tam præclarum execrandus parricida intercepit. Tu verò, Rex Sereniſſime, qui in alijs non iniuria comparari ipſi potes, hâc in

parte ſuperas felicitate: qui abſolueris, quod huic cogitare potius, quàm perficere, datum fuit. Vnum reſtat, quod demiſſo, quantum poſſum, animo precor; vt Maieſtas tua Soram, adeò à ſe illuſtratam, meq; in eâ, cui,è patria evocato, aliquem illic inter Profeſſores locum clementiſſimè eſſe voluit, porrò regiâ clementiâ complectatur. In hoc deſino; & Deum Opt. Max. veneror, vti Maieſtatem tuam diutiſſimè incolumem in verâ pietate ſeruet: ad nominis ſui ſanctiſſimi gloriam, & regni tui incrementum. Soræ, ad diem VII. Augusti, cIↃ. IↃc. XXX.

Maieſtati tuæ

humillimè ſubditus

Ioannnes Meurſius.

IOANNIS MEURSI HISTORIÆ DANICÆ

Liber I.

Qui complectitur regnum

CHRISTIANI I.

HIstoriam Daniæ ſcribere, conſilium cepi; ſine gratiâ, odioq́; : quorum cauſas, homo Batavus, nulli caritate obnoxius, aut offenſâ inimicus, procul habeo. Principium verò, à Chriſtiano I. erit; qui regnorum plurium ſceptra in familiam Oldenburgicam primus intulit: & virtute ſuâ effecit, ut proceres Danici, quibus nil virtute prius, eam in ipſo amplectentes, regnum, quanquam electione ſemper ſolitum conferri, quaſi hæreditarium facerent. Quippe homines animo planè generoſo, quiq; regibus ipſi ſuis, quibus regna tribuiſſent, nil debere cupiebant, ſic omninò exiſtimabant: non ſe gratiam meliorem reddere benè meritis poſſe, quàm, ſi filios eorum, quos, præter paterna merita, virtus quoq;, regibus digna, commendabat, ad faſtigium idem eveherent. Quâ

re factum, ut plus minus centum octoginta annis familia una Daniam omnem, & conjunctas regiones, suâ in potestate habuerit; tantâ quidem moderatione animi, ut res duas, vix conjungi posse creditas, libertatem, ac principatum, conjunxisse cum ingenti suâ gloriâ visa fuerit: nisi quatenus nebulam quandam interspersit solus Christianus alter, primi, à quo mihi initium, ex Ioanne filio nepos. Ille enim, nec fortunæ, neq; animi sui potens, cùm, virtutem insuper habens, quæ potissimum regum omnium firmamentum est, potestate abuteretur, regno excidit. Sed de eo proprius dicendi locus sese dabit, cùm ad istud tempus venero: nunc ad Christianum I. nostra se oratio vertet.

CIↃ.CCCC XLVIII. Mortuo Christophoro III. in Elsingburgensi arce, anno CIↃ. CCC XLVIII. mox tumultuari Sveci. Siquidem illi, qui Christophori mandato Ianicopiæ convenerant, cum de morte ejus rumor increbesceret, perturbati, & consiliorum incerti, comitia Stocholmum transferunt; illic die præstituto adfuturi, & suffragia de constituendo sibi novo rege collaturi. Priùs tamen, quàm discederent Ianicopiâ, Benedictum, & Nicolaum, Ionæ FF. dum id tempus exspectarent, regnum gubernare jubent: ac Ioannem Salistæum, Benedicti ejus F. in defuncti pridem Nicolai locum, summum præsulem constituunt. Isq; statim ipsam arcem Stocholmensem, regum sedem, & munitiones quasq; validissimas regni, invadit. Ad hæc Sveci, Carolo Canuti F., qui Fin-

landiam tunc tenebat, summæ ambitionis homine, concitante, quæ regina Margareta de regnorum unione statuisset, abolere moliuntur. quæ ut Dani accepere, magis seriò de creando novo rege in senatu consultatum est. Etenim, nec liberi ulli à Christophoro relicti; nec Dorotheæ, ejus viduæ, Sveciâ tumultuante, tutò regnum ex decreto tradi posse videbatur. Erat quidam, vir equestri dignitate, opibusq; inter Danos, & auctoritate, præstans: is & nuptias Dorotheæ, & per eas etiam regnum, appetebat. Verùm, quia exemplum hactenus nullum erat, eligendi ex nobilitate regis; & Dorothea, generosi animi fœmina, nuptias planè recusaret, aut è principum sanguine virum dari sibi postularet: ac nupturam se promitteret, cui regnum à senatuda tum foret, frustra fuit. Itaq;, Svecis jam secessionis suæ manifestis, cùm nec spei quicquam esset de concordiâ sarciendâ, *senatus è re publicâ censuit*, regem externum ad regnorum Daniæ Norvegiæq; gubernacula advocare; habitoq; mox concilio, in Adolphum, ducem Slesvicensem, inclinat: qui, accepto à Christophoro hoc ducatu, regno jam obnoxius esset. Verùm ille, impar sibi ipse visus, & sub Margaretâ pariter, atq; Erico, bello diuturno fractus, raro principum exemplo, honorem oblatum cùm modestè recusaret, ut gratificari tamen Danis se paratum ostenderet, Christianum his commendat, Diderici comitis Oldenburgici filium, ac nepotem è sorore Hedvvige suum, quem à puero educasset.

clɔ.cccc XLVIII.

cIↄ.CCCC XLVIII. Hâc de causâ cùm legati Didericum adiissent, is respondet: *tres se filios habere, sed ingenio differentes. Vnum enim, alea pariter, ac luxuria, studiosum; alterum, ad bella justa, aut injusta, animo, & manu, promptum: tertium, metiri ratione cuncta, nec quid inconsultò gerere; bella, nisi necessaria, detrectare; pacem ante omnia ferre; liberalitate deniq́, fortitudine, & clementiâ, nemini secundum esse. Hac senatui referrent; se, quem ipse prætulisset, mox missurum.* Quæ legati cùm reversi nuntiassent, Christianum, cujus hæ virtutes erant, adeò à Diderico ipsis patre prædicatæ, postulare visum fuit. Nam, dum hæc à Danis fiunt, Sveci, qui defectionem instituerant, ac, præfectis jam duobus constitutis, à decreto Margaretæ sese palàm segregaverant, ad comitia, quæ Stocholmi indicta erant mense Majo, perfrequentes convenere. Inter illos Carolus Canuti F. etiam fuit, regno inhians, militumq́; ac clientum, magno numero stipatus. Atq;, cum hospitium gubernatoris sibi in arce, apud novum archiepiscopum, Salistæum, occupasset; omnia urbis ædificia, magis ampla, & munita, invadebat: specie quidem, ut familiam in his suam collocaret; sed reverâ, uti adversantes sibi in petitione regni, si res arma fortè posceret, ex iisdem oppugnaret. In conventu, dum consilia agitantur, dissedere; parsq́; sic existimabant, *neq́ utile, nec honestum, in præsens posterumve esse, ut electio novi regis eo tempore, sine ullo procerum Daniæ, ac Norvegiæ, consensu, haberetur. Quin hanc differendam esse, dum regnorum trium proceres, juxtà fœdus,*

dus, sub reginâ Margaretâ constitutum, convenirent, idq; omninò faciendum; cùm ut istâ ratione publicæ tranquillitati, tum ut etiam conscientiæ, quam obstrinxerant, consulatur. Etenim jurasse omnes, uti, decedente rege trium horum borealium regnorum, mox Halmstadium eorundem quoq; proceres, ad creandum successorem, convenirent: & hoc conscientiæ vinculum non tam temerè negligendum sibi esse. Si quis inhonestè agat, eum famæ apud homines suæ detrimentum ferre: at perjurij, certò Deum ultorem fore. Quod si tamen contra fidem, & jusjurandum, seorsim sibi regem constituere velint, saltem ne tam calidè agant: siquidem in re tam gravi, in quâ subditorum salus, aut pernicies, versaretur, nil præcipitandum esse. Itaq; sedulò providerent, ne quid imprudenter statuant, cujus posteà partim ipsos, tum indigenas regni omnes, pœnitere semper possit. Hanc sententiam tuebantur, Benedictus, unus è gubernatoribus, & Ioannes Salistæus, ejus filius, archiepiscopus Upsaliensis designatus, & episcopus Strengenesius: alijq; item plures, viri cùm auctoritate, tum prudentiâ excellentes. Verùm contra vehementer contendebant, Carolus Canuti F. & Ericus, alter è gubernatoribus. Isq; primò invehi in Salistæum; *quod negotium, toti Sveciæ salutare, impedire conaretur: nam electionem regis, quò celeriùs peragatur, hoc utilitatis amplius universis allaturam. Periculum in morâ esse; & paratis nocuisse, quod differrent: nec deinceps alium conventum ullum exspectari oportere. Ita Danos, cùm Ericus Pomeranus, regno profugus, in Gothlandiam se reciperet, in decretum hoc peccasse: & Christo-*

cIↃ.CCCC XLVIII.

CIↃ.CCCC XLVIII- *phorum, nec comitiis indictis, nec consensu Sveciæ procerum exspectato, è Bavariâ advocasse.* Sed postremum, per calumniam illi Danis impingebant; cùm constaret, antequàm Christophorum ipsi regem eligerent, Svecos jam gubernatores sibi duos Ianicopiæ designasse: ac decreti negligendi sic exemplum præbuisse. Et hæc quidem cum contentione tantâ animorum agitata, ut se partes in apertum sæpe campum, ad rem pugnâ dirimendam, provocarent. Tandem, cùm hi prævalerent, qui creari novum regem, neque moram interponi, cupiebant: novò exemplo constituti Quatuor-viri, duo episcopi, totidemq; è proceribus, quibus cura, & potestas, novi regis eligendi demandata. Ac, cùm illi tres legissent, atq; inter istos Carolum, tertio loco; is, ut erat maximâ cupiditate regni flagrans, clàm effecit, ut suffragia, & cum iis regnum quoque, interverteret: Salistæo, qui habendam patris sui Benedicti rationem hîc fuisse ante cæteros censebat, indignante, & Upsaliam abeunte, neque regem salutare cupiente. Quanquam tamen, ut collegij sui sodalibus, valdè illud postulantibus, morem gereret, & Stocholmum mox redierit, & in verba item ejus iusjurandum exhibuerit: etsi presso potiùs in tempus odio, quàm deposito. Quæ Stocholmi postquam gesta, Upsaliam profectus Carolus, mense Iunio extremo ejusdem anni, ad Morasten, ubi Svecis reges suos olim legere usitatum, rex Svecorum, Gothorumq;, salutatur: Iulioq; insequente ineunte, Upsaliæ à Salistæo ar-

archiepiſcopo coronatur. Inde, Stocholmum regreſſus, milites bis mille legit; ac his duces, Magnum Grenum, ac Birgerum Trollum, imponit: ſimul mandat, ut Ericum, pridem regem, in Gothiâ inſulâ commorantem, aggrediantur. Iam Ericus nonum illic annum agebat; ex quo, regno, cui parem ſe non ultra agnoſcebat, abdicato, Daniâ exceſſerat: quin & multa inde damna Svecis dederat. Ideoq; jubet Carolus, *ſi ſuccederet conatus, in id ſedulò incumbere, uti arma, & theſaurum omnem regium, quem is ſecum exportaſſe credebatur, recuperarent: neq; pacem, aut inducias ullas facerent, niſi ſe, & ſua omnia, ſine exceptione dederet*. Summâ cum alacritate expeditio hæc ſuſcipitur; atq; lætabantur Sveci, tandem adveniſſe diem, quo ſuorum tot injurias, ab Erico rege illatas, ſpoliaq;, ultum irent. Itaq;, conſcenſis navibus, cùm in portum Flenavicum appuliſſent, ociùs in terram exſcendunt: & objectos ab Erico, qui exſcenſu prohiberent, levi pugnâ in fugam agunt. Inde longiùs progreſsi, profligatis, quotquot arma contra ferrent, demum ad Visburgum urbem caſtra ponunt, eamq; obſidione cingunt. Inter iſta, poſtquam accepiſſent Dani, quæ in Gothiâ gererentur, Carolo legatos mittunt, in Olandiâ tunc agenti; quo auxilia, ſi res poſceret, ſuis promptiora eſſent. Poſtulatum à legatis, *uti copias revocaret, neq; porrò Gothiam infeſtare vellet. Quippe eam, à rege Valdemaro IV. bello victam, ac redemptam à Margaretâ, poſtquam illam rex Albertus Teutonici ordinis militibus pignoraſſet,* *Da-* CIↃ.CCCC XLVIII.

CIↃ.CCCC XLVIII. *Daniæ, non Sveciæ, juri subjacere. Itaq;, si postulata recusaret, neq; exercitum deduceret, Christianum ad injuriam propulsandam, armis experiri certum.* Quibus Carolus respondere; *Gothiam, de quâ contendebant, Sveciæ ditionis esse. Itaq; religione juramenti, pridem regno Sveciæ dati, se teneri, si qua interversa essent, aut erepta, nec restitui aliter possent, ea armis ut repeteret. Quâ de causâ ita nunciarent suis, se exercitum revocare neq; posse, neq; velle, antequam Gothiam, quam ad Sveciam pertinere, & ademptam ei esse, persuasissimum haberet, recepisset.* Quo responso, placuit proceribus Daniæ, Christianum, paullò ante regem electum, advocare. Isq; postquam advenisset, IV. Kalend. Octobreis, ante Lundiam, in Trollebarolbio colle, prisco electionis loco, frequentissimo conventu, accepto ab omnibus juramento, & vexillo item regni ab Ivone archiepiscopo, rex à cunctis Daniæ, Norvegiæq;, salutatur. Dum hæc fiunt, Sveci oppidum Visburgum, item arcem, arte, & naturâ loci, permunitam, obsidere non desistunt. Rex Ericus, qui exilij voluntarij sedem sibi hanc elegerat, & futurum id præviderat, ut tueri sese posset, commeatum non exiguum, & præsidium, imposuerat. Itaq;, quanquam summis viribus oppugnatus, diu impetum sustinuit: verùm tamen, cùm deficere commeatus tandem inciperet, civibus tueri urbem suam jussis, ipse in arcem, hanc quàm posset diutissimè defensurus, se recepit. Eo facto, fatigati tot laboribus, & vigiliis, oppidani, animis quoque fatiscentes, neq; ultra hosti pares,

cunc-

cuncta negligentiùs agere: nec frequentes, uti antè, in munitionibus suis apparere. Quæ ut Sveci advertêre, pridie nonas Decembreis, quartâ jam vigiliâ noctis, scalis clanculùm admotis, muros scandunt. Et in potestatem suam urbem redigunt, antequam id scirent cives, aut ad arma convenirent. Quin & arcem expugnassent, ni Ericus, hostium clamore excitus, illicò jussisset suos arma capere, & pro vallo excubare. Itaq; illi, capto oppido contenti, arce adeò munitâ abstinuere. Rex, cùm dies illuxisset, urbem in hostis potestate esse videns; neq; sibi, ad ferendam obsidionem, commeatus sat restare; convocatis statim suis, quid deinceps faciendum quisq; putet, percunctatur. Ac, collatis mox consiliis, ipse statuens, quod periculo tam præsenti expedire videretur, cùm exercitus Svecici duces ad colloquium evocasset, in hunc modum verba facit. cIↄ.CCCC XLVIII.

Non exiguam se debere Danis gratiam; qui, cùm regnum, suo potiùs consilio, quàm illorum ullâ injuriâ, reliquisset; & quietis suæ causâ, post labores tot annorum, in hanc insulam secessisset, nunquam bellum intulissent, neve inde ejicere conati essent, contrà, de Svecorum in se pervicaciâ, pariter atq; levitate, non immeritò queri posse; qui in ipsum, modò Engelberto duce, modò aliis concitantibus, toties insurrexissent: idq; nullâ juramenti, quod dedissent, ratione. Deniq;, nunc item Carolo, in opprobrium ingens Sveciæ, violato juramento, regni decus affectanti, adhærentes, quietem suam, medio degentis mari, procul regno, perturbare voluissent. Multò melius, & honestius

CIↃ.CCCC XLVIII. *illis fore, si quietem cupienti regi suo, cui fidem, & obsequium, olim omnes obstrinxissent, pacem darent: neq; insulam tam exiguam, quam ad vitam ex dignitate transigendam elegisset, manu armatâ ereptum irent.* Cumq; responderent Sveci; *non misericordiam ullam, aut effugium, dari posse, nisi se, & sua omnia, statim dederet:* blandiore oratione ita eos delinivit, ut inducias concederent. Per quas, undiq; comportato commeatu, ita arcem communivit, ut obsidionem inde, quamvis longam, facilè sustinere posset: Magno Greno, uno è Svecorum ducibus, sortem regis miserante, & ad omnia conniuente. Cumq; finem jam induciæ penè habituræ essent, pacem ipsi conditione æquiore obtulerunt. Nempe, *ut excedere arce, seq;, cum thesauro suo, aliisq; rebus omnibus, ac familiâ, in quemcunq; vellet locum, transportaret.* Quippe Carolus, postquam suos oppidum cepisse accepit, crebris literis imperaverat, *ut de arce cum Erico qualibet conditione paciscerentur.* Etenim sic existimabat; *hâc receptâ, gloriam insulæ regno Sveciæ restitutæ suam fore.* Sed Ericus, qui jam arcem commeatu copioso instruxisset, ideoq; etiam animum confirmasset, insuper habitis, quæ offerrent, clam à rege Christiano auxilium petit: *quod si mittat, multò se libentius Danis, ad quos insula ipso jure pertineret, arcem dediturum esse. Nullo modo in Svecos animum inclinari; qui, cùm à communi fœdere, contra jusjurandum suum, descivissent, etiam sibi, curis ac laboribus fracto, arma infesta intulissent.* Aliæ præterea causæ, cur Ericus arcem tradere

Danis

Danis mallet, ferebantur. Quidam, *Caroli arrogantiam, odiumq́ in Ericum,* memorabant. *Quippe ducibus eum suis imperasse, uti, arce insulaq́ expugnatis, diligenter providerent, ne Ericus quoquam evaderet: quin captivum, cum thesauro universo, ad se ducerent. Insuper, in Bornholmio arce, in Oelandiâ, generum suum Ericum, quod favere regi Erico videretur, comprehendi, & custodiâ detineri, præcepisse. Deniq́ ipsius quoq́ odium Erici in Carolum; qui rebellionem variè, cùm sub eo, tum Christophoro successore, & nunc etiam Christiano, concitasset.* Christianus, cognito Erici studio, non id negligendum ratus, neve ipsum, adeò graviter laborantem, deserendum; expeditâ statim classe, & instructâ, Olaum Eschilli, equitem auratum, magnæ tunc auctoritatis, ducem addit: cum mandato, *ut in Gothiam eam duceret; & Erico illic regi, arctè admodum obsesso, opem contra Svecos ferret: tum ab eo arcem acciperet, ac præsidio communiret: ipsum verò, cum familiâ, ac thesauro, sarcinisq́ quibuscunq́, vel in Daniam, vel in suam Pomeraniam, si id mallet, salvum abduceret.* Atq; is, ut jussus erat, anno proximo, circa Pascha oram solvens, cùm ad insulam appulisset, evocato in navem suam Magno Greno, Svecici exercitus duce, ac sermone benignè aliquamdiu collato, mox ad portum classem applicat, & in arcem inde ascendit. Quam Ericus postquam ei tradidisset, isq; acceptam commeatu, ac præsidio, muniisset, & abductum inde Ericum Burundiam vehit. Ubi paullùm quiescentem proceres Daniæ quidam adeunt, ac demissis

CIↃ.CCCC XLVIII.

CIↃ.CCCC XLIX.

cIↃ. CCCC XLIX. verbis orant, ut redire illûc velit; Falstriam, insulam multò fertilissimam; silvis, agris, pabulo, & pecore excellentem; ac ad vitam, uti rege dignum erat, transigendam sufficientem, aliaq; multa offerunt. Et acquievisse eum in principio, sunt qui tradant; sed mutasse mox sententiam, atq; parvo cum suorum comitatu, sive, uti alij volunt, Danis ipsum honorificè deducentibus, Rugenvvaldiam Pomeraniæ concessisse; ac, quod vitæ reliquum erat, in tranquillitate summâ; nullâ unquam cuiquam lite de regnorum jure motâ, exegisse. Et est certè vero simile, animi generosi principem, abdicato semel regno, noluisse huc redire; ut, contentus parvâ quadam ejus insulâ, quanquam bonâ, ac fœcundâ, priùs universi dominus, lege alienâ viveret, ubi suâ consvevisset: ideoq; terram patriam, quæ, quantumvis inamæna, sterilisq;, ferè gratior esse solet, ad privatam illic vitam sine curis exigendam, prætulisse. Postquam verò, abducto è Gothiâ Erico, Dani acceptam ab illo arcem muniissent, iterum eam arctè Sveci obsedere: frustra Carolum admonente Christiano, ut à sui juris arce vim, & arma, abstineret. Dani, qui præsidio erant, cum in mediam usq; æstatem tenuissent, ac deficere commeatus jam acciperet, nuntiant regi, *in quo rerum statu essent; si maturè subveniret, tolerari obsidionem aliquandiu ultra posse: sin diutiùs cunctaretur, in discrimen omnes summum adductum iri; & evadere minimè posse, quin se, atq; arcem, dedant.* Indignatus Christianus, armis coercendum

sta-

ſtatuit, cui nullâ ratione perſuadere potuiſſet, ut deponere arma vellet. Itaq́;, conſcripto exercitu, quem ad hoſtem debellandum ſatis eſſe exiſtimaret, cum ducentis navibus bellicis pariter atq; onerariis, Gothiam petit. Adducebat veteranum regni militem, & Holſaticæ iuventutis etiam florem; cum Adolpho, duce Sleſvicenſi, avunculo. Cùm appropinquaret inſulæ, Olaum, Eſchilli F. quo in liberando Erico, & accipiendâ arce, uti dixi, uſus fuerat, ad Suecorum duces mittit; exploratum, *an ad ſe tranſire vellent: ſin id obtinere poſſet, ſaltem inſulâ decederent, ſine iniuriâ incolarum.* Isq́;, ſicut iuſſus erat, mox in portum Veſtergarnium navem appellit; ac, vocatis ad ſe ducibus, & in iſtis Magno Greno, quæ mandata â rege, exponit. Illi, poſtquam intelligerent, adveniſſe cum armatâ manu regem, inducias ſibi in XXIV. Iunij, diem S. Ioanni ſacrum, dari petunt; hâc conditione quidem, *uti Sueci urbem, & inſulam, Dani arcem, ut poſſidebant, ſic intereà poſſiderent: tum utrinq́; dandos iudices, qui de iure partium pronunciarent. Id ſi ratum ipſi vellent, ſe habere: ſin abnuerent, alias conditiones, quas vel ferrent, vel acciperent, nullas eſſe.* Irritatus hoc reſponſo Chriſtianus, ferro experiri ſtatuit; itaq́; arma expedire, & ad pugnam ſe parare ſuos iubet. Tum, admotis propiùs ad arcem navibus, copias in terram exponit: & in hoſtem, qui ſubiectam arci urbem occupaverat, inde ducit. Diu utrinq́; acriter pugnatum fuit; donec tandem Chriſtianus ignem injicere in urbem jubet. Vnde,

cIↄ. cccc xlix.

CIϽ.CCCC XLIX. cum hæc passim arderet, consternati animis Sveci, stationibus discedentes, in munitiora quæq; ædificia, quæ permulta illis erant, solido extructa lapide, cum fenestris; januisq́; ex ære factis, se recipiunt. Inde Dani, muro effosso, nullo prohibente, irrumpunt; & in potestatem suam urbem, atq; hostem, redigunt: cæsis mille octingentis, captis pluribus, & in his non paucis item è nobilitate primâ. Quos benignè cum haberet Christianus, & ad fædus Margaretæ reparandum hortaretur; atq; illi adiuturos se sponderent, si incolumes dimitteret: induciis in Maium anni insequentis constitutis, ut benevolentiam eorum omnium sibi obstringeret, sine pretio liberos abire sinit. Post quæ, rebus ordinatis, & præsidio opportunis insulæ locis collocato, Daniam suam victor repetit. Atq; hæc gesta mense Iulio desinente, & Augusto ineunte. Insecuto inde Octobri, ad XXVIII. diem, à Tychone, summo Daniæ antistite, rex sacratus Christianus, & Dorotheam viduam Christophori regis, matrimonio sibi jungit; celebratis magno apparatu nuptiis, in conventu legatorum principum extraneorum, & Vandalicarum urbium, procerumq́; item regni, frequentissimo. Quæ dum fiunt; Carolus, uti cladem, pridem in Gothiâ acceptam, vindicaret, militum paratâ manu, in Norvegiam magnis itineribus tendit: atque ibi, conciliatâ in nobilitatem plebe, id effecit, uti ea, Svecorum exemplo usa, contra priscum regni fædus, quanquam validè obnitente nobilitate, id Nidrosiensi

rosiensi urbe regem ipsum constitueret, fideiq; ciↄ.cccc
iusiurandum exhiberet. Quo peracto, cùm Dano- xlix.
rum in Sveciam irruptionem pertimesceret, ordinatis omnibus rebus, ac mandatâ Ivaro Flogæ, & Aslacho Turonis F. præfecturâ, quâ celeritate venerat, retrò cedit. Hæc cùm essent Christiano nunciata; isq; Danis, bello Holsatico sub Erico, ac discordiâ intestinâ sub Christophoro, valdè afflictis, nihil magis pace expedire crederet; & hanc ipsis, in principio regni sui, procuratam planè cuperet: â Carolo per legatos petit, *ut Halmstadij, ad consilia de constituendâ pace conferenda, fide publicâ adesse velit. Se paratum, si accedat, & conditiones æquas non recuset, pacis ac concordiæ causâ, quidvis facere: nec futurum dubitare, quæ iniqua nunc putentur, si exactè in conventu perpendantur, quin utrinq; æquiora sint censenda. Quod si ipse adesse haud posset, tum à suis plenâ potestate instructos ablegaret, quorum fidei, ac prudentiæ, universam rem committeret. Id si faceret, sese curaturum esse, ne concordiæ sarciendæ defuisse iudicari à quoquam possit.* Insuper mandatum addit; *agerent cum senatoribus, ut ad eam amplectendam Caroli animum conformarent: tum suaderent, ut ad præstitutum tempus aut adesse sine morâ ipse vellet, aut legatos suos mitteret.* Quæ cum illi in senatu exposuissent, is respondet; *Carolum quidem, quo minus adesset ipse, negotiis regni prohiberi: at legatos tamen adfuturos esse.* Hæc reversi cùm referrent, Christianus mox ad iter se parare; Carolus verò, evocare regni proceres Arbogam: & duodecim ex his legere,

cIↄ.CCCC XLIX. gere, qui Halmstadium, ad conventum ibi indictum, se conferrent. Postquam utrinq; conuenissent, graviter expostulare Christianus; *quare Carolus, non necessitate vllâ, sed libidine dominandi, contra fœdus, literasq́, omnium ordinum iuramento confirmatas, regnum Sueciæ occupasset. eâ re effectum esse, vt deinceps factionum, & bellorum intestinorum, semina sint habituri. Etenim, exemplo isto, vnumquenq́ inter ipsos, vt potentiâ eminuerit, ita, cæteris oppressis, regnum invasurum esse. Præstitisse, si concordia inter tria ista regna sarta tecta, & decretum Margaretæ, de coniunctione eorum, in quod sese iuramento obstrinxissent, inviolatum permansisset. Ita futurum fuisse; vti domi, meliùs legum maiestatem à superbiâ & contemptu, transgressorum vindicarent: foris verò, propulsatis hostium armis, aut cohibitis, publicam quietem suam, & existimationem, tuerentur. Insuper iniuriâ summâ nuper adeò Norvegiam, quæ hæreditario iure ad coronam regni Daniæ pertineret, occpatam: vt appareat, quando nulla belli causa iusta exstet, etiam injustam quæri. Quasi verò, qui à Carolo pridem in Sueciâ conciliati motus essent, contra procerum voluntatem, regno in potestatem suam, per suorum vim, & fraudem, redigendo, ad movendum bellum aliquod intestinum non sufficerent. Potiùs cogitandum fuisse, tria hæc regna à reginâ Margaretâ, summo omnium consensu, non idcirco fœdere tam sancto iuncta, vti, dissoluto illo, homo aliquis privatus, avaritiâ, & ambitione, præceps, pro libidine animi sui, hæc disiungeret, ac seorsim sibi quæreret: verùm vt, defuncto rege, lecti è singulis regnis viri quadraginta,*

loco

loco ad id designato, convenirent: ac, collatis mox consiliis, unum universis regem, de sententia plurimorum, constituerent: qui & subditos certis legibus gubernaret, & adversus vim externam qualemcunq; tutaretur. Itaq; hortari ipsos, ut, in medium consulentes, bellum imminens, quaeq; illud ferè comitari solent, cædes, atq; vastitates, pro prudentiâ suâ egregiâ, averruncent. Hæc cum gravi oratione Christianus explicasset, Sveci, jam pertæsi Carolum, qui ad solium vi, & fraude, etiam invitis plurimis, certê non consentientibus, pervenisset; ac sic regnum administraret, publicæ utilitati ut privatam anteferret; potiusque vi imperium stabilire, quàm benevolentiâ, vellet: Christiano sic respondent. *Pace sibi, & concordiâ, nihil sanè prius esse; & facturos, ut Norvegiam, nullo jure occupatam, Carolus reddat: tum & Sveciæ regno cedat, modò præfecturam ejus indulgere ipsi velit.* Ad quæ rursum Christianus; *se, inprimis publicæ tranquillitatis studiosum, ejus causâ quidvis cupere: modò ipsi, quod promitterent, mox in Sveciam reversi, etiam effectum darent.* Illi, qui se plenam à Carolo potestatem accepisse reputarent, & hæc Sveciæ expedire existimarent, iterum ea pollicentur, atq; addunt; *aut se Carolum, ut subscribere hisce abs se actis velit, inducturos: aut in Daniam, ad custodiam, redituros.* Sed, ad Carolum reversi, postquam gesta retulissent, ille, in majorem modum irâ incensus, apud omnes clamitare; *in negotio regni publico minùs bonâ fide actum: & muscipulam sibi positam, ut vel caperetur eâ, vel, quocunq; vellent tempore, Sveciâ ejiceretur. Itaq;*

CIↃ.CCCC XLIX.

C caven-

cIↃ.CCCC L. *cavendum sibi summo studio, ut insidias, quas parassent, evitaret.* Inde, palàm eos taxans, quos Halmstadium ablegaverat, Calmariæ conventum indicit: ac, neglectis iis omnibus, cæteros regni senatores, quos addictos sibi sciret, illic convenire jubet. Tum & novo eos juramento obstringit: neq; quicquam, muniendo principatui necessarium, prætermittit. Inde Nicolao Ionæ arcem primò Orebroensem, paullò ante ipsi traditam, mox Nicopiensem adimit. Quam rem cùm & archiepiscopus, & complures optimates regni alij, ægrè ferrent, captâ hinc occasione, ad Christianum transiere. Erant in eorum numero, Magnus Grenus, copiarum contra Ericum pridem ductor; Tycho, episcopus Scarensis; Benedictus Jonæ F. ante coronationem Caroli gubernator regni; Gustavus Olai, Gustavus Laurentij; aliiq;, viri loco, & ordine, summi. Qui deinceps, bello in Carolum concitato, operæ clari evasere. Protestati, *non se perfidè quicquam egisse; sed, ut causa nihil erat, cur à sacrosancto fœdere, quod majores, pro se, posterisq; suis, ad regnorum borealium firmamentum, sempiternum voluissent; ita jure longè optimo obedientiâ Caroli omnia ad suam tantùm utilitatem referentis, & extorto juramento, recessisse.* Christianus, dum responsum super iis, quæ Helmstadij gesta erant, exspectaret, Rothnabij, quæ urbs est Scaniæ, aliquamdiu commoratus, postquam nihil adferretur, hinc in Sialandiam redit. Ubi habito Senatu, dum deliberat, quanam ratione posset indies crescentem Caroli insolentiam coercere, visum fuit;

non

non aperto bello petere, sed excursione variâ terras ejus infestare. Itaq; anno insequente, adultâ hieme, admodum intenso frigore, duce Olao Eschilli, terrâ ac mari copias ingentes mittit; Sveciam, quacunq; possent, vastaturas. Quæ, excursione factâ, cum Stocholmum usq; ipsum jam progressæ, prædam ingentem coegissent, Sveci, sumptis properè armis, occurrentes, facto in palantes impetu, postquam eos cecîdissent, aut cepissent, mox in reliquum agmen versi, illud fugant. Verùm id, regressum à fugâ, postquam sese collegisset, plurimis incensis pagis, & abductâ inde prædâ non exiguâ, mox in Daniam pedem refert. Dum hæc fiunt, peregrè Vilsnaci agere Christianus, quæ urbs Megapolitana; sive voto exsolvendo, quo se ante obstrinxisset; sive ut Germaniæ principes, quibus ibi diem dixerat, conveniret: & cum illis contra Carolum fædus faceret, ut Vandalicas civitates, quarum opem ille literis, ac legatis etiam missis, imploraverat, ne à tergo fortè invaderent, prohiberent. Itaq;, dum regno abest Christianus, & constrictum magno gelu mare Balticum, Carolus, illatæ sibi pridem cladis ulciscendæ occasionem dari ratus, ocijùs collecto milite, anno *CIↃ. CCCC. LII.*, mense etiam Februario, Scaniam invadit; diripitq;, & incendit: omniaq; pro libidine suâ agit, nullâ sexus, aut ætatis, ratione. Qui evadere rabiem hostilem poterant, trepidi in rupes sese, & quæ alia inaccessa loca erant, conferebant, ut saluti sic consulerent. Nec direpti

CIↃ. CCCC LI.

CIↃ. CCCC LII.

cIↃ.CCCC LII. ti pagi tantùm, & exusti, verùm ipsæ quoq; urbes: inter quas tam Helsingburgum, quàm Landscrona, aliæq;. Quin metropolin item Scaniæ, Lundiam, eodem impetu aggressus, cùm suburbij ædes quasdam incendisset, & in urbem vi erumpere conaretur, à Tychone archiepiscopo, qui ad primam rei famam se præsidio communiverat, fortiter repulsus fuit. Inde, magnâ clade acceptâ, in Daleboensem agrum castra movet: &, suorum strage asper, mercatores, qui tutandi sui causâ huc confugerant, contrucidat. Eo facto, copias suas retrò ducit; tam festinè, ut similior fugienti videretur. inter viam, monasteria duo incendit; &, Vetschæflam arcem aggressus oppugnare, cùm clamore horrendo obsessos perterrere conaretur, domina arcis, animi virilis fœmina, evestigio arma capere, & in hostem tela jacere, suos jubet. Qui cùm impigrè jussa exsequuti essent, reducere copias obsessorem, & omittere oppugnationem cœptam, coegere. Isq;, velut Panico terrore actus, nusquam restans, priùs sibi, quàm in fines regni Sveciæ pervenisset, quiescendum non putavit. Et sic finem expeditio illa habuit; ut initio, impetu tam repentino, ac sævitiâ, formidabilis, ita exitu ridicula. Quippe quam retuderit primùm archiepiscopus, inde, cum majore opprobrio, etiam fœmina: iste, vitæ suæ genere, & hæc sexu, planè armorum insolentes. Christianus, postquam nuntium hujus rei accepisset, angi quidem vehementer in suorum subditorum tantâ clade; verùm,

verùm, peregrè profectus, uti dixi, neq; opem labo- clɔ.cccc.
rantibus ipse ferre, neq; etiam illi posse, quibus cu- LII.
ram regni sui, & tutelam, per absentiam demandaverat: cùm, constricto gelu freto, Scaniâ prohiberentur. Quam ob rem, ejusdem anni proximè insequutâ æstate magnam classem, sub Olao Eschilli F. & Magno Greno, in Sveciam mittens, hanc Stocholmum, regni caput, ma[illegible]oppugnare jubet: ipse, terrâ exercitum ducens, & ingressus Visigothiam, mox Ludosiam, non munitam per id tempus, properè fossâ, ac vallo, munit. Vbi dum diutiùs paullò, ad perficiendum opus inchoatum, commoratur, evocatis ad colloquium præfectis, quos vicinis arcibus Carolus imposuerat, cum his pacem hâc conditione facit; ut, cùm Sveciæ bonam partem armis sibi subjecisset, ipsi quoq; sese dederent. Quod cùm illi se facturos recepissent, quidam etiam sine morâ præstiterunt. Inter ista nil omittit, quod ad Caroli detrimentum pertinere existimaret: missis sæpè, qui infestas excursione terras ejus, & eorum, qui addicti ipsi erant, devastarent. Sveci, adventu hostis territi, undique profugientes, se in silvas, quibus tutiores essent, abdidere: unde interdum, postquam per exploratores, de Danorum multitudine cognovissent, in palantes, pabuli, aut prædæ, causâ, erumpentes, non minorem, quam acceperant, cladem illis intulerunt. Qui, edocti malis suis, ut insidias vitarent, in apertum eos campum ad certamen provocabant, acriterq; loco æquo contra ipsos dimicabant: ac

CIↃ.CCCC poſtremum debellatis, qui potiſsimùm reſiſtebant,
LII. Caroli præfectis, tota ad occidentem Gothia poteſtati Chriſtiani ſe ſubmittit, & in ejus verba jurat. Id cùm Carolus accepiſſet, ocijùs collectâ manu, partem in Tivvediâ ſilvâ, per quam tranſiturus foret Chriſtianus, in inſidiis eſſe jubet: ſed, de claſſe, quæ Stocholmum oppugnare juſſa erat, & tunc fortè imminebat, certior factus, pedem ipſe retrò ferre, & inſidias revocare; ut primariam regni urbem, in quâ adeò regni ſumma vertebatur, ante omnia lucretur. Cùm ad eam acceſsiſſet, latus illud, quod ad mare adjacebat, jam ab hoſte oppugnari deprehendit. Itaq;, ab alterâ parte intromiſſus, naves inſtruit: &, impoſito illis milite, ad vim repellendam educit. Sed, cùm Dani, partim navium magnitudine, partim numero pugnatorum, antecellerent, propè urbem, ut paratum contra impetum hoſtilem auxilium eſſet, anchoras jaciens, eminus tormenta belli ſine fructu ullo explodit. Cumq; illi, pugnæ copiam facturi, propiùs naves admoverent, hærentibus ad urbis ſuæ muros Svecis, nec movere inde auſis, retrò in apertum mare vela flectunt, obviasq; eorum naves deprædantur. Dum hæc ad Stocholmum fiunt, Chriſtianus, occupatâ Viſigothiâ, & præſidiis paſsim poſitis, Ianicopiam pervenit, inde in Daniam copias ſuas reducturus. Cumq; ad ſilvam Holovvediam, valdè inſidiis opportunam, acceſsiſſet, cum majore exercitus parte paullum ſubſiſtit; & cohortes levis armaturæ aliquot,

ac

ac locorum gnaros duces, viam tentaturos mittit. ∞Iↄ.CCCC
Qui, ut silvam ingressi erant, cùm non satis circum- LII.
spectè latebras investigarent, periculum aliis prædicturi, ipsi in illud imprudentiâ suâ incidunt. Quippe Ericus Niparius, qui cum rusticorum manu insidebat, impetu in illos facto, amplius trecentos cædit, cæteros capit: & in his nonnullos ex equestri ordine, quos ad Carolum sub custodiâ duci jubet. Ille, quod Erico insidiæ successissent, & in Daniam Christianus recessisset, animosior, mox, profectus ad Vastenium monasterium, evocat Tardonem Bondium; imperatq;, ut cum lecto peditatu in Visigothiam contendat, & Ludosiam recuperet, paullò ante à Christiano occupatam, ac munitam. Neq; ille segnis imperata facit; scribit militem expeditum, Visigothiam magnis itineribus petit: &, ut fallere hostem posset, per silvarum opaca ducit, rupiumq; inaccessa. Hinc nec opinantes opprimit, & Ludosiam noctu invadit. Quadraginta è præsidiariis primis, quorum nutu, ac consilio, geri omnia Christianus imperaverat, altum dormientes capit; prædam diripit, quam ingentem comportaverant, & militibus distribuit: deniq; in verba Caroli cives iterum obstringit. Carolus, ad rei nuntium, Bondij fortunâ usurus, mox cum copiis Visigothiam ingressus, arces quasdam limitaneas, à præfectis Christiano pridem traditas, bello repetit: ac recuperatas munit. Quibus cognitis, Christianus, non tam Visigothiam recuperare, quam ad fœderis communis observantiam revocare

CIↃ.CCCC LII. care Sveciam totam, animum inducit. Itaq́;, ut sine bello deinceps Svecos debellaret, solers princeps, famâ potiùs, quàm armis, bellum gerere constituit: subditosq́;, qui in regni limite essent, accolas, rumore sparso, brevi sese cum exercitu adfuturum, perterrere semper jubet. Vt perpetuâ exspectatione belli trepidantes, atq; ad tutelam regni usquequaq́; concurrentes, fatigaret: ac postremùm, summâ adeo rerum necessariarum egestate divexatos, tædio præsentis status, ad defectionem impelleret. Erant quippe Christiano milites quidam Veterani, cùm in Scaniæ confinio, tum in Gothiâ. Hi, ut jussi, se in Sveciam magno agmine irrupturos minabantur. Idque seriò dictum rati, qui tuendo limiti præfecti erant, sæpe auxilia ab extremis usque finibns advocabant. Quod cùm crebrô eveniret, toties, tam longo itinere, & id frustra, ad suppetias evocari, & molestum ipsis erat, & damnosum valdè incolis, qui à copiis transeuntibus insolentiâ militari vexabantur. Præter ista, equi Caroli magno numero pabulatum toto regno ducebantur, ab ingenti stabulariorum turbâ: qui non minus, quidlibet postulare ausi, & per vim, si recusarent, extorquentes, tristem rusticorum sortem affligebant. Tum præfecti quoq; ipsi, sine ullâ justi, aut æqui, observantiâ, miseros exagitabant: &, si arma capienda pro tutelâ regni forent, pedem domo non moventes, priùs bonis spoliatos, hosti porrò trucidandos objiciebant. Ad hæc mala, accedebat rerum omnium

omnium summa caritas: & cum eâ pestis ingens, quæ in homines, pecudesq́;, pariter desæviebat. In hunc modum Sveciadum annis aliquot affligitur, quiescente lætâ semper pace Daniâ, Bergis in Norvegiâ tumultus surgit, anno CIƆCCCC. LIV. Quidam Olaus Nicolai, vir equestri dignitate, novas res moliri visus; & superbiâ nondum cuiquam usitatâ, uxor ejus in navigij sui velo regni insignia gerere ausa. Ipse verò, mercatores, eâ in urbe mercaturam exercentes, divexare: naves, mercibus onustas, diripi jubere: & ad crimen aliorum, idem exemplo, si non jussu, facientium connivere: mercatores, qui indigna pati sese quererentur, irridere. Quam ob rem, cum, præter damna, etiam ludibrium ferre se viderent, mox querelam ad regem deferunt. Atq; is cùm respondisset, nullo modo hominis se insolentiam approbare, sic responsum illi sunt interpretati, tanquam non invito eo futurum esset, si quid fortè gravius ei eveniret. Itaq́;, cùm modum ille insolentiæ, ac superbiæ, nullum poneret; arbitrati mercatores, non se regem offensuros, si, vim toties inferentem, semel tandem ulciscerentur: eum, in urbe tunc agentem, circumsistunt, & injustè erepta sibi reddi postulant, ille, initio nil benignior; sed, ut crescere numerum tumultuantium, & audaciam, animadvertit; nec se amplius parem esse: ut periculum evitaret, in Brigittæ monasterium vix evadit. Aderat ipsi episcopus urbis; &, placare seditionem cùm blanditiis, tum auctoritate, nisus, planè

CIƆ.CCCC LIII.

CIƆ.CCCC LIV.

cIↃ.CCCC nil proficiebat. Rogabatur, ut abire animum indu-
LIV. ceret; nec fortunam hominis adeò scelerati suam
faceret: cumq́;, nimis casum amici miseratus, non
secederet; speraretq́;, populum ei propter se par-
surum esse, injecto in monasterium igne, utrumq́;
exurunt. Interim sub rege Carolo Sveci graviter,
cIↃ.CCCC uti dictum, vexabantur. Et ingenti cum exercitu in-
LV. super eos Christianus invadebat, anno cIↃ CCCC.LV,
cIↃ.CCCC & Elsburgum expugnabat. Inde, anno cIↃ CCCC.LVI,
LVI. ne in Scaniam porrò irrumperent, arcem Denehol-
mum munit, & præsidium imponit: ac, congressus
aliquoties magnâ illos clade afficit. Nec multò post,
sequente anno, Grenum copias in Oelandiam du-
cere jubet. Isq́; gnavus, expeditâ statim classe, insu-
lam petit: & appellens, insulanis, qui advenienti sese
opponebant, profligatis, ad Bornholmum, unicam
eâ insulâ arcem, castra ponit. Quàm continuâ ver-
beratione postquam adeò graviter concussisset, ut
perfractus pluribus in locis murus jam ruinam mi-
naretur, pacem obsessi petiere. Ac concessa illa fuit,
eâ lege, uti, rebus suis salvis, inde exirent, nec quid
ampliùs efferrent: si quis contra facere ausus, capite
lueret. Ita arcem Grenus capit, & thesaurum in eâ
magnum: quem seposuisse ibi pridem Carolus, ad
gerendum contra Christianum bellum, ferebatur.
Iam recuperatâ Oelandia, cùm inferioris Sveciæ
magnam partem Christianus occupasset, proceres
regni, animis jam pridem à Carolo alieni, invitante
tunc fortuna, mox in illum inclinare. Inter hos Io-
annes

annes Salistæus erat, summus toto regno præsul, pariterq; ut dignitate ita genere excellens: cui offensæ plures causæ. Nam, materno ejus avo Nicolao, injuste capto, non contentus tam insigni contumeliâ, plurimarum quoq; arcium, quam tenebat, præfecturam, etiam equitum tribunus, neq; regiam dignitatem consecutus, eripuerat: auxeratq; contumeliam, rex creatus; & Orebroënsem arcem, paullò ante ipsi traditam, ac Nicopiensem inde, item ademerat. Et, cum pater Benedictus, post Christophori decessum, Ianicopiæ regni gubernator lectus, in conventu, quem Stocholmi habitum commemoravi, à regnorum trium fœdere, sub reginâ Margaretâ constituto, recedendum non censeret; contra nitens, eligendum esse regem, totis viribus contenderat; & suffragiis plurimorum, vi, aut fraude, occupatis, ipse solium invaserat. Ad hæc Caroli insolentia, potestate pro libidine abutentis, accedebat. Itaq; occulta primum odia, mox palàm habet: &, consilio cum suis communicato, regno deturbare statuit. Quod dum agitat, Christianus classem instruit: &, ductore Magno Greno, in Finlandiam transmittit. Ea cum Viburgum urbem, ejus regionis caput, vento prospero appulisset, miles, postquam exscendisset, sine morâ oppugnatam facilè capit. Inde in arcem adiacentem se convertit: ac, dum acriùs repugnat, ignem injicit, & exurit. Quæ cùm accepisset Carolus, & videret, potiorem regni partem, in quâ spem potissimùm suam, ac fiduciam, collo- CIↃ. CCCC LVI.

cIↄ.CCCC LVII. collocaverat, Christiani in potestatem pervenisse; seq; adeò in periculum amittendi universi adductum esse: proceres Stocholmum evocat. Qui cùm illuc convenissent, ipse Nicolai Sturæ nuptias celebrare instituit. Hisq; actis, eum accedens archiepiscopus, damnum, quod in mari pridem, prælio cum Danis habito, accepisset, resarciri sibi petit. Quod cùm ægrè admodum ferret, iræ præceps, primò, non se obligari ad solvendum, respondere: inde ordinare quosdam è senatu, qui negotium disceptarent. Atq; isti, cùm, examinatâ causâ, secundum archiepiscopum pronuntiassent; ille, valdè indignatus, palàm judices malæ fidei accusare: nec judicium dedisse ex æquo, aut bono, sed privato suo affectu. Ita postquam discessissent, mutuâ utrinq; offensâ, facilè prudentiores prævidebant, brevi fore, ut res illa aliquem tumultum daret. Neq; mora; Carolus adesse militem die constituto jubet, in Oelandiam ducturus: quam pro rege Christiano Magnus Grenus obtinebat. Statim etiam archiepiscopus copias parat: ac paratis, aperit, quid agitaret. Caroli præfectum, Haquinum, Svenonis F. comprehendi, & Salistam, arcem suam, abduci jubet. Inde, majus templum ingressus, collegij sodalibus ad se vocatis, ad altare summum accedit; atq; ibi, coràm iis, cùm sumpsisset vestem sacram, & ornamenta dignitatis, mox, in genua provolutus, preces fundit. Quibus dictis, ponit vestem, arma capit: & edicit, non se antè positurum, quàm antiquum regni statum, quem à Ca-

à Carolo perturbatum omnes ſcirent, reduxiſſet. CIↃ.CCCC LVII.
Quin poſtridie, ſcripto ad valuas templi affixo, teſtificatur; non ſe tantùm fidem in Carolum, & obſequium omne, exuere; verùm etiam manifeſtum deinceps hoſtem profiteri. Ac præterea, per libellos criminatus, plebem, quæ mandato ejus arma ceperat, & primarios item quoſdam ordinis equeſtris viros, contra ipſum concitatos, ad ſe traxit. Quæ Vpſaliæ cùm egiſſet, properanter Enecopiam, & Aroſiam, facto itinere, illic quoq; præfectorum, civiumq́;, animos tentat: qui ſe, Carolum pertæſi, conjunxere. Arcem verò Aroſienſem, cùm præſidium tueretur, ideoq́; obſideret, Carolus ex Oſtrogothiâ, quo exercitum convenire omnem juſſerat, ocijùs Nicopiam tendit: atq;, capto ibi Erico Abſalonis, malæ fidei ſuſpecto, nil cunctatus, copias Strengeneſam ducit: hinc Aroſiam moturus, præſulemq́; inopinatò aggreſſurus. Verùm ille, per exploratores certus, ut præverteret, miſsâ ſtatim obſidione, ſummâ cum celeritate Carolo obviam proficiſcitur; at, priuſquàm adventus ſui nuntius adferri poſſet, diluculò eum apud Strengeneſam occupat: urbem irrumpit, militeſque adhuc dormientes opprimit, Carolus verò, ad tumultum excitatus, ſuis capere arma juſsis, cùm occurreret, vulnere accepto, quanquam longè militum numero ſuperaret, fugam capit: ac pugnantes acriter ſuos, & à fugâ revocantes, turpiter deſerit. Quâ re illi animadverſâ, ſeu victoriam deſperan-

cIↄ.CCCC tes, seu pugnare, rege suo fugiente, non ulteriùs cu-
LVII. pientes, ocijùs & ipsi in fugam se conjiciunt: ac Stocholmum, Carolum insecuti, petunt. Archiepiscopus, nil cunctandum arbitratus, ut recenti adhuc clade consternatum porrò etiam percelleret, mota castra properè Stocholmum ducit, & arctissimè urbem cingit. Carolus, cùm nemo obsesso opem ferret, neq; civibus item fideret, clam thesauro omni regio apud monachos Franciscanos occultato, suo in navem comportato, nullo
cIↄ.CCCC quicquam suspicante, nono regni sui anno, sub
LVIII. initium mensis Martij, acerrimo frigore, in Borussiam excedit; & Gedanum, impetratâ fide publicâ, sese recipit: atque ibi per exilij annos septem commoratur. Rex Poloniæ Casimirus, cui fœderatus erat, arcem dedit, in confinio regni sui, quæ familiæ sustentandæ necessaria exhiberet: & hanc tenuit, donec Sveci revocarent. Stocholmenses, cognito discessu Caroli, urbem dedunt: & mox arcem etiam præsidiarij. Cujus rei postquam fama dimanasset, proceres Sveci, qui in Daniam profugerant, sine morâ in regnum redeunt. illicoq; ad Christianum ablegantur oratores, qui & statum ei Sveciæ nuntiarent, & ad regnum capessendum invitarent. Christianus, vacuo per discessum Caroli regno Sveciæ, non cunctandum sibi ratus, ocijus instructâ classe, multis regni utriusq; senatoribus comitatus, sub initium mensis Maij illuc tendit. Cumq; in Stocholmi por-

portum appulisset; senatores, qui frequentes huc convenerant, & adventum Christiani exspectabant, ubi advenisse eum acceperunt, mittunt, qui adventum primùm gratulentur, inde capita quædam offerant, libertatem, & antiqua privilegia, atque constitutiones regni Sveciæ concernentia; quibus si subscribere vellet, promptos sese, ipsum sibi regem capere. Ille itaque, nil iniquum Svecos petere animadvertens, postquam lectis subscripsisset, solenni pompâ primo in urbem, inde in templum, atq; arcem, universis fausta omnia acclamantibus, à senatu est deductus, ubi dum res regni ordinat, variè querebantur Sveci: isti, bonis se à Carolo exutos; isti, injuriâ affectos: omnes vim, superbiamq;, accusabant, &, ab eo fraude circumventos esse, ut arma contra ipsum caperent; non, ut pâtriam, quod jactabat, servitute, quæ tunc nulla planè erat, liberaret: sed ut rerum solus adeò potiretur. Christianus, universos perbenignè consolatus, bono esse animo jubet: & tutelam pariter cunctis, ac justitiam, pollicetur. Mox Morasten sese confert; ubi, postquam sese ipse in leges regni sacramento ob strinxisset, rex solenniter à proceribus, qui frequentes illic aderant, salutatur. Hinc Vpsaliam profectus, ad XXIV. Iunij; à Ioanne Salistæo archiepiscopo coronatur. Hunc in modum Sveciâ recuperatâ, in Norvegiam, ejus quoque regni insignia petiturus, iter capit; ac, Nidrosiam advectus, summâ omnium gratulatione excipitur:

Clͻ.CCCCLVIII.

&

&XXIX. diem mensis Iulij coronâ quoq; ab archiepiscopo insignitur. Post quæ cùm in Daniam re-
CIↃ.CCCC. gressus esset, anno proximè insecuto diem obiit sine
LIX. hærede Adolphus avunculus, dux Slesvici, comes Holsatiæ, ac Stormariæ. Et cùm quidem de ducatu Slesvicensi, quem in feudum ille olim à Christophoro Bavaro acceperat, nullum omninò dubium esset, quin coronæ iterum Danicæ ipso jure jungeretur; de Holsatiæ, ac Stormariæ, comitatu, planè controversum fuit. Nam & feudum Imperij esse; & ad stirpem masculinam, genere proximam, pertinere videbatur. Ac supererat Otho, comes Scouvvenburgicus: filiiq; ejus octo, Adolphus, Ericus, Ernestus, Bernardus, Otho, Henricus, Antonius, Ioannes. Hi defunctum agnatione, quamvis longâ contingebant: Christianus, ex sorore nepos erat. Anceps diu hîc nobilitas; & in regem multi adeò propendebant, defensorem quæritantes: alij rursum, in Othonem Scouvvenburgicum inclinabant: ob majorum in eam terram beneficia, & quod è virili stirpe censeretur. Hanc ob causam cùm nequicquam aliquoties convenissent, & jus suum rex tueri armis velle præ se ferret; tandem, operâ potissimùm Arnoldi, episcopi Lubecensis, cui pro Cæsare conferendi jus competeret, comitatu Christianus rex donatur: cùm Othonem priùs comitem, filiosq;, quadraginta tribus millibus aureorum persolutis, ut juri suo renunciarent, induxisset. Inde etiam Gerhardo, ac Mauritio, fratribus suis,

suis, de successione illâ pari jure contendentibus, altera quadraginta millia se pollicitus daturum, plenè deniq; sibi universum acquirit, anno cIↄ.CCCC. LX. Cumq; mox solenni ritu omnes ad obsequij fidem sacramento obligaret; & Hamburgum, Stormariæ urbem antiquissimam, maximamq;, advenisset: fidem dare cives non detrectant quidem, sed, ne jusjurandum ipsi exhibere cogerentur, deprecantur. Tum ostendunt veterem suam, ac majorum, observantiam; non obstringi, nisi solis verbis, solitam: & hanc pluribus privilegiis muneratam. Orant insuper, satis sibi esse duceret, quod majoribus suis fuerat. Itaq; motus rex benignus, animiq; moderati, non iniquâ oratione, acquievit: eâ nihilominus lege, ut quocunq; demum tempore, sive ipse, sive successores sui, jusjurandum postularent, sine morâ, aut exceptione ullâ, exhiberent. Inde ad Reinefeldense monasterium, in Holsaltiam, se recepit. Hîc dum agit, Lunæburgensis senatus, cùm, subductis rationibus, animadverteret, civitatem ære alieno premi; neq; ad salinas suas, quibus salus publica ferè constaret, conservandas, sat ærarium facere posse: ut necessitati suæ subveniret, multa templis, ac cænobiis, per injuriam ademit. Id episcopi Sverinensis pariter atque Lubecensis, postquam ægrè adeò ferrent; &, tutelam cleri sui suscipientes, quererentur, hunc in modum rebus suis multum detrimenti dari, nec proficerent tamen quicquam, deferunt rem ad Pontificem: cIↄ.CCCC LX.

cIↃ.CCCC LX. qui sacrorum ipsis usu, dum ablata restituerent, interdicit. Id cùm fieret, magnus illicò tumultus totâ urbe est exortus. In patritios, & senatum, plebs insurgere: ac mutare magistratum, addictis viris sexaginta, qui invigilarent pariter, ne res publica aliquid detrimenti caperet. Sed in illos itidem mox concitata, rursum dejicit, & prioribus dignitatem suam reddit. Ad exemplum, mox Lubeca, & Hamburgum, vicinæq; urbes aliæ, perturbari; & ubiq; cives à senatu suo, clàm, aut palàm, dissidere: dum censuræ pontificiæ si gerendum morem censent, illi negant. Et Ioannes, Episcopus Verdensis, itidem sacris à pontifice prohibitus, quòd clàm in Lunæburgenses propenderet, regem Christianum adit; & sollicitat, ut se inter civitatem, & Episcopos nominatos, pro sequestro interponat: & dissidium, diu sat continuatum, magno partium damno, dirimat. Qui cùm mox, responso accepto, rediens per urbem Hamburgum veheretur; pueris eum petulantiùs luti lapidumq; jactu incessentibus, penè etiam de curru, magno adspectantium risu, deturbantibus: misso nuntio, de illatâ in subjectâ ipsi urbe contumeliâ, regi queritur. Sed, querelam cùm is insuper haberet, iræ plenus, illicò armatos mittit: qui colonos Hamburgensium, Albim flumen accolentes,
cIↃ.CCCC LXI. diu exarent. Verùm anno insequente litem totam rex composuit, in cœnobio Reinefeldio: arbiter sumptus, cum Episcopis, Lubecensi, & Suerinensi. Hinc,

Hinc, promissam ut pecuniam Scouvvenburgico, CIↃ. CCCC
fratribusq;, exsolvere posset, tributum indicit Slesvi- LXI.
censibus, & Holsatis. Quâ de causâ cùm nonnulli dictitarent, colligi hanc summam posse è thesauro regis Caroli; quem is, Sveciâ profugiens, in cænobio, quod Stocholmi, apud fratres prædicatores occultasse ferebatur: mox in Sveciam trajiciens, quosdam ex his evocatos compellavit. Qui cùm diu pernegassent, tandem extorsit, ut depositum faterentur, proderentq;. Per id tempus, cùm in Sveciâ reperiret Marium Fregenum, pontificis Romani legatum, qui, in causam expeditionis Turcicæ promulgatis indulgentiis, pecuniam maximam collegerat; partem ejus dari sibi, cum Schismaticis vicinis pugnaturo, postulavit, & accepit: reliquam, inclusam vasis, Lubecam avehere permisit. Ibiq; posteà, cùm captivum accepisset, per legatos detineri suos jussit. Qui secutus annus fuit, ejus seculi CIↃ.CCCC
sexagesimus secundus, litem dedit, inter Gerhar- LXII.
dum, & Mauritium, regis fratres; cùm uterq; comitatum Delmenhorstium sibi asserere conaretur; tanto animorum ardore, ut in bellum res erumperet. Ac Gerhardum, rex fovebat, quamvis posteà ingratum. Cumq;, rebus gravioribus, & potissimùm bello Svecico, impeditus, opem ferre laboranti minimè posset, Gulielmum Brunsvicensem, & Monasteriensem episcopum, ut hîc vicem suam obirent, per legatos imploravit. Pro Mauritio, Bremenses, & Hoiani comites erant. Gulielmus, qui gratificari regi

cIↄ.CCCC LXII. cupiebat, cùm Gerhardum obsideri Delmenhorsti comperisset, arma in obsessores capit. Qui id gnari, castra movent: & occurrunt, ad Siburgum. Acre diu, variumq;, prælium commissum fuit: ac tandem Victor Guilielmus, comites Hoianos capit, aliamq; armatorum item manum. cIↄ.CCCC LXIII. Verùm anno insequente, in Verdensi civitate, lis dirempta: &, captivis liberatis, interveniente rege, Delmenhorstum in Mauritium transfertur. Qui mox tamen, vitâ fungens, id Gerhardo fratri tradidit. Dum hæc fiunt, in Megapolin profectus, principes vicinos evocat; qui deinde cùm Vilsnaci, claro veteris Marchiæ oppido, convenissent, illuc quoq; se recepit. Ac Lubecam cùm transiret, atque cives, velut parum confidentes, anxiè custodiam adhibuissent, proconsulibus, extra urbem honoris causâ deducentibus, vanum ipsorum metum videns exprobravit. Quæ hîc acta, clam fuerunt. Vulgò creditum, de Vandalicarum urbium magnitudine, ac potentiâ, quam iniquis ferè oculis principes adspicere soleant, coercendâ agitatum. Verùm, fædus tantùm ictum, de jungendis contra eas omnes armis, si cui è fæderatis, ob quamcunq; demum caussam, ipsæ unquam bellum inferrent. Neq; enim animus Christiano erat, vim inferre: sed cavere, ne ad Carolum, quem jam arma, ad recuperandam Sveciam, comparare intellexerat, se adjungerent. Ubi in regnum rediisset, oratores Lubecensium accessere; postulantes, *ut antiqua in regnis ejus privilegia firmarent*

marentur. Simul questi, *damna multa, & injurias, mercatoribus suis illatas, cùm in mari, à piratis; tum in regnis etiam suis, à præfectis.* Quibus ille respondere; *si qua, ipso nondum rege, passi forent, horum culpam sibi non imponi posse: de piratis quæ obtenderent, aut præfectis, cùm incerti illi rei, nec in potestate essent, temerè crimen memorari, quod nec ipsum quisquam ad se pertineret. Sed deinceps curaturum, ne quid jure queri possint: & eorum privilegia sarta tecta esse velle.* Sic dimissi, recessere. Inter hæc rebellionem Sveci incæptant; indignantibus proceribus, *regni sui præfecturas, sibi jure committendas, tanquam minus certâ in regem fide essent, Danis dari:* vulgo verò, *absentiam regis* accusante; *per quam nec jus ferè unquam diceretur, & præfecti pro libidine agerent, ferrentq́ue, omnia. Tum, abduci extra regnum opes publicas, atque iis pro arbitrio Danos uti.* Eadem querela fuerat item de Christophoro Bavaro; & hæc Svecis prima desciscendi causa. Et profectò, non pro cæterâ prudentiâ ab utroq; rege factum. Quippe hæc regnorum lex est, ut per proceres indigenas unumquodq; gubernetur: & in fide se eorum acquiescere rex ostendat. Si præficiat peregrinos, detrectare ferè obsequium cives solent: ac, si fidem in dubium vocet, ad perfidiam irritantur. Christianus, ut comprimeret tumultum, per initia nondum validum, ire in Sveciam instituit: classem instruit, & militiæ Danicæ, Holsaticæq;, florem imponit. Cùm Stocholmum appulisset, quidam eum, homines infesti maximè, ut circumvenirent astu,

CIↃ.CCCC LXIII.

clↄ.cccc accedentes, Salistæum, regni antistitem prima-
LXIII. rium, & conspectæ in ipsum fidei, per calumniam accusant, velut omnis mali auctorem: ac futurum, esse ajunt, immaturè provideret, ut, quemadmodum pridem Carolum, ipsum quoque regno exigeret. Hæc fingebant, ut, si rex, indignitate rei motus, quod futurum prævidebant, Salistæum comprehenderet, aut suspectum porrò haberet, consanguineos, toto regno potentissimos, ad sumenda in eum arma concitarent. Princeps optimus, nimiâ crudelitate, quâ plerunque, ut quis bonitate præstat, ita maximè laborat, dum existimat vera dicere delatores, in suspicionem adducitur. Quam ut porrò confirmarent, etiam libellos spargunt, famam viri innocentis magis quoque impulsuros. Ac traducunt, tanquam regis proditorem: quique hoc conatu omni moliatur, uti Carolum, ab exilio revocatum, restitueret. Denique tantum effecere, ut consiliis eorum callidissimis se permittens Christianus, nihil tale agitari suspicatus, comprehensum mox in Daniam transmitteret. Summa erat ejus viri in regem fides, summa merita: neque regno dejici Christianus poterat, nisi priùs hoc remoto, qui consilia factiosa unus maximè impediret. Itaque ab eo primùm subruendo initium factum, ut minore pòst negotio ipse rex everteretur. Quare, cùm id effecissent, inchoatas

choatas jam insidias persequuntur: & amicos capti accedunt, incitantque in vindictam. *Non ferendam injuriam esse, quæ ad omnes pertineret: ac tentari in Salistæo, quid passuri ipsi essent. Nulli dubiam ejus fidem, meritumq; &, si sanguinis communis nullà curâ afficiantur, saltem viri innocentiâ moverentur: cujus si periculum spernant, idem omnes aliquando subituros. Quare, si constare sibi deinceps dignitatem vellent, arma caperent, Carolumq; ab exilio revocarent: & in regnum, pridem ereptum, restituerent. Quod si facerent, suum exemplum omnes incolas sine dubio secuturos.* Neque mora, arma sumunt: & cum iis passim incolæ. Iamque aperta rebellio erat, & in regem incursatur: qui, commisso acri prælio, diu ancipiti, tandem victus, classem repetit, & in Daniam enavigat. Eâ in pugnâ multi ex regiis cecidere, multi capti: neque pauci, dum in naves fugam capiunt, trepidatione nimiâ, aquis mersi. Sveci, post victoriam illam etiam magis alieni à rege suo, fidem in eum, & obsequium, planè exuunt. Insuper Dantiscum mittunt, ubi Carolus tunc agebat: & ablatum antè regnum rursus offerunt. Isque, nil cunctandum ratus, post exilij annos

CIↃ.CCCC LXIII.

septem,

cIↄ.cccc LXIII. ſeptem, ocijùs in Sveciam redit: magnâ ab iis, qui à partibus ejus ſteterant, gratulatione exceptus. Verùm nulli, alternante dein fortunâ, gaudium diuturnum fuit. Ipſe enim, dum illorum fluxam iterum in ſe fidem experitur, ſponte ſuâ regno cedit: vel hoc uno in poſtremo vitæ actu celebrandus, quod, ambitionis potens, etiam contemnere ſeſe regnum poſſe omnibus teſtatum faceret. Chriſtianus, cùm in Daniam rediiſſet, fraudem, quanquam ſerò, agnoſcens, libertatem Saliſtæo mox reſtituit; &, injuriam ut compenſet, ſummo in honore habet: inde in Sveciam remittit, cum honeſto comitatu. Vbi, rurſum offenſus Carolo, priſtinum in

cIↄ.cccc LXIV. regem affectum conſervavit. Hæc cùm ita geſta eſſent, Pius pontifex, ejus nominis ſecundus, anno proximè inſequente, concilio Mantuæ generali convocato, cùm ad bellum contra Turcas principes cunctos excitare conaretur, Chriſtianum, cujus virtus ſingularis, animiq; magnitudo, & peritia armorum, famâ jam illuſtri eſſet, minimè ſibi negligendum exiſtimavit. Itaq; legatum mittit, & ad arma conjungenda exhortatur. Sed, implicito rebus ſuis Chriſtiano, fruſtra hæc pontificis legatio

cIↄ.cccc LXV. fuit. Anno proximo, Gerhardus, alter Chriſtiani frater, cùm Mauritius deceſsiſſet, in Holſatiam recepit: ac pecuniam, pro renuntiatione ſibi debitam, ad quam fratris, jam defuncti, etiam pars acceſſiſſet, exhiberi poſtulavit. Aberat longiùs Chriſtianus, in extremo regni limite, rebus gravibus occupatus.

patus. Neq; inter Holſatiæ proceres quisquam erat, cIↄ.CCCC
qui pecuniam expenderet, aut cum eo regis nomi- LXV.
ne tranſigendum exiſtimaret. Hinc Gerhardus, aſtu ſibi agendum ratus, arces, in quas divertebat, ſenſim occupat, & in ſuam fidem cogit; dein pro comitatus ſe gubernatore palàm gerit, pronâ plebe: cui, nobilitati adverſus, ſe benigniorem ſemper exhibuerat. Proceres verò, vim opponere non auſi, cùm conſilia contuliſſent, rem per literas regi nunciant. Is, quid moliretur frater, poſtquam accepit, rem periculoſam ratus, etſi maximis regni rebus impeditus, reditum parat. Ac reſpondet, ſe venire: & Chilonem, ad negotium componendum, convenire omnes velle. His comitiis, jus Gerhardus ſuum urgere; & aut terræ partem aliquam, aut pecuniam, quæ promiſſa, flagitare. Æqua poſtulare viſo, poſtquam literæ cautionis, & fidejuſſores dati, res compoſita in præſens fuit: ac Gerhardus Delmenhorſtum, rex in regnum ſe recepit. Quo negotiis iterum Svecicis occupato, continere ſe Gerhardus minimè potuit, quin recurreret in Holſatiam, & munitiones rurſum comitatus occuparet; ac in illis arcem, urbemq;, Rensburgenſem: Quam Dorothea, vidua Adolphi ducis, dotis nomine poſſidebat. Quæ injuriam cùm principibus conſanguineis queſta eſſet, atq; hi ad Sigiſmundum Imperatorem detuliſſent, miſſi ab eo duo comites Hennebergici, ut rem univerſam inquirerent, & componerent. Illi verò, cùm Lubecam adveniſſent, & Gerhardum

cIↄ.cccc LXV. isthuc ad se evocassent, stitit ille quidem sese, verùm, ut desisteret cæptis, ac Dorotheæ urbem, arcemq́;, restitueret, nec auctoritate Cæsaris, neve ratione ullâ, impelli potuit. Quod regina cùm acciperet, non ulteriùs viduæ injuriam ferens, pro dotalibus istis bonis aureos ei bis mille, & ducentos, repræsentat: annuosq́; in futurum, quo ad viveret, octingentos pollicetur. Hunc in modum postquam res transacta esset, & Gerhardus Delmenhorstum rediisset, mox Bremensibus bellum infert: qui quod mercatotibus suis inter viam merces varias, nullo persoluto pretio, ademisset, præsulem in illum suum concitârant. Quo ipso tempore, cùm Dorothea, vidua Adolphi ducis, è Thuringiâ rediret, quò profecta visendorum amicorum causà fuerat, comitemq́; itineris sui Ernestum Honsteinium haberet, virum illustrem, ac cognatione junctum: Benedictus Alcveldius, è primoribus Holsatiæ, manum illi, in certâ causâ, injicit, & captivum abducit. alij ajunt, quod sine vllâ fide publicâ, quam vir nullo modo hostis non petendam existimaverat, accessisset. Dorothea, apud regem questa est, *se in eius ditione, quem cum fratribus in mariti Adolphi aulâ educasset, nihil tale metuisse; neq; dubium habere, quin memoria beneficij, gratiaq́;, ipsi constet: itaq; enixè orare, vti hominem innocentem, quem è sua secum domo via comitem eduxisset, esse liberum juberet. idq́;, si non meritis in ipsum suis, at communi peregrinantium juri daret.* Justa hæc oratio erat: itaq; captivum rex dimit-

mittere jubet. Verùm ea rerum tunc conditio erat, vt non, nisi promiſſis priùs quatuor aureorum millibus, libertati redderetur. Dorothea verò, cùm Rensburgo, vbi in ſequentem vſq; annum egit, virum equeſtris dignitatis præfeciſſet, in Thuringiam receſſit. ac Gerhardus, in Holſatiam reuerſus, Friſios, aſtu circumuentos, oſtenſis literis, quas à rege fratre ſeſe accepiſſe jactitabat, ad præſtandum ſibi fidei juramentum mox pellexit, quod ut regi gnarum fuit, acriter per literas objurgat eos; & accuſat leuitatem, quod ad dominum alienum, ſine voluntatis ſuæ certiore teſtimonio, tranſijſſent. quibus poſtquam parum ſeſe profeciſſe animaduertit, indignatus, cum Dorotheâ vxore, & ſelecto comitatu, in Holſatiam proficiſcitur. cumq; illis Segebergum perueniſſet, ſtatim habito delectu, militem ciuitatibus imperat; tum Lubecâ, & Hamburgo, auxilia petit: quæ ſubmiſſa, ſine morâ. Animus erat, armis fratrem, ſæpiùs ſeditioſum, côercere: quamvis tamen, diſſuadente id ſenatu, qui committi, illo imprimis tempore, fratres, non cenſebat è re publicâ, mox ſententiam mutavit. potiuſq; viſum fuit, ad reddendam antè actorum rationem euocare. quod vt factum, ille, conſcientiâ anxius, conſilium cum ſuis capit, quidnam facto vſus foret. tandem placuit, vt fraternæ beneuolentiæ ſe permitteret. itaq;, paruo comitatu, regem adit. cui modeſtè poſtquam ſeſe excuſaſſet, is, vt erat amans fratris, & naturâ perbenignus, non tam

cIↄ.CCCC LXVI.

F 2 rigi-

clↄ.cccc LXVI. rigidè animadvertendum ratus, subsistere Segebergi jubet, donec redeat, & custodiam clam apponit: ipse se Chilonem confert, ad indicta hîc comitia, cum Dorotheâ vxore. Interim Gerhardus illic diligenter asseruatus, sub custodiâ tam occultâ, vt nec ipse captum sese intelligeret. & Dorothea regina, prudens fæmina, cùm discederet, regem maritum ad comitia secutura, blandè abiens compellat; *ne taderet paullum illic, dum reverteretur frater, commorari: nam mandatum, ita vti haberetur, ac si Delmenhorsti esset.* Inter ista, in conuentu Chilonensi rex pertractat de pecuniâ, quæ Gerhardo debebatur, persolvendâ; placuitq́;, in certum tempus dispertiri. atq; sic Holsatiam ille missam faceret, nec reuerteretur vnquam: eo quidem, quo aduenerat pridem, animo. Frisij verò, qui, per fraudem circumuenti, se Gerhardo obstrinxissent, dicto denuò Christiano sacramento, in gratiam recipiuntur. verum tamen mox à fide recessere. Nam Gerhardus, altero ab hac transactione anno, sive revocatus clanculum, siue suâ spe excitus, posse rem præclarè geri, per absentiam Christiani, in limite Sueciæ occupati, nauigo Husium appellit: militem vehens, bellicumq́; instrumentum. cum silentio exscendit, propereq́; loca opportuna munit, antè quàm ad regem nuntius perueniret. Frisij, perfidiam iterant: &, à rege descisscentes, cum Gerhardo se conjungunt. extruunt munitiones; quæq́; bello necessaria, ociùs parant: ac rebellio gravior priore fuit. Christianus, postquam nuntium accepis-

cepiſſet, reprimendum fratrem ratus, ante quàm cIↃ.CCCC
morâ longiore vires ſibi compararet, firmaretq́;, il- LXVI.
lico, delectu habito, & auxiliis, uti pridem, Lubecenſium Hamburgenſiumq́; accitis, rurſum in Gerhardum movet. Qui, adventu intellecto, fugam capit, & evadit: indulgente Chriſtiano, qui elabi, quàm prehendi, fratrem mallet. Ita depulſo Gerhardo, comprehenſi principes rebellionis, capite luunt. Vnus horum, Henningus Lupus, in Dithmarſiam profugit: nec multo pòſt ob inſolentiam interfectus, non effugere pœnam potuit, quam meruerat. Interim Caro- cIↃ.CCCC
lus, à proceribus regni Sveciæ, contra fidem, Chri- LXVII.
ſtiano regi datam, revocatus; certus, illum non paſſurum, Sveciâ ſeſe per rebellionem ejici, communire ſibi principatum ſatagit: orans ſuos, quando ultrò revocaſſent, ut in fide, & obſequio, perſeverent. Tum auxilia undecunq; per legatos item parat; & nonnullos è primatibus regni Daniæ, qui in limite habitabant, ad ſe pellicit: inter quos Ivarum Axelium, magnâ virum dignitate, & potentiâ: Soluisburgi, & Lilloi, in Hallandiâ præfectum. Is, infenſus Chriſtiano, cùm affinitate Caroli, tum repulsâ quoq; fratris, qui epiſcopatum pridem Othonienſem obtinere non potuerat, poſtquam arces, quas jam dixi, commeatu, ac præſidio, muniiſſet, & obſequio renuntiat, & ad Carolum palàm tranſit. Quibus rebus Chriſtiano nunciatis, nihil ille prius duxit, quàm movere in Hallandiam: ne firmato per abſentiam ſuam hoſte, ſpe impunitatis captâ, plures ad defec-

cIɔ.CCCC LXVIII. tionem traherentur. itaq; vere insequente, magnis copijs coactis, postquam eò appulisset, vt nutantes in obsequio retineret, & perculsos confirmaret, præsidia vbiq; locat. inde castra arcibus Iuari admouet; & ex ijs Soluisburgum, proximo auctumno recipit: sed Lilloum, in sequentem vsq; annum obsidionem tolerauit. ac tunc demum expugnatum, solo æquatur. Istis in Hallandiâ gestis, & recuperatis his munitionibus, Christianus, cùm in Suecos rebellantes, Carolumq; reuocatum, proficisci statuisset, ne legitimo successore regnum Daniæ careret, si quid fortè humanibus sibi in hâc expeditione eueniret, filium suum Joannem, annos jam duodecim plus minus natum, in conuentu Scaniensi, ante Lundiam, loco regibus eligendis dudum proprio, summo procerum consensu, ad diem VI. mensis Junij, regem designari curat. per quod tempus, cùm Islandiæ præfectum, grandius vectigal fortè extorquentem, mercatores illis Angli occidissent, irritato eâ cæde in gentem vniuersam animo; tum quod donativum item, proauo materno Henrico, Holsatiæ comiti, nomine militiæ debitum, necdum tunc solutum esset: quatuor eorum naues detinet, capit, & impositas merces distrahit. Hinc Vandalicis mercatoribus, qui in Angliâ, ingens malum concitatum. quippe capti, ac carceribus mancipati, & rebus omnibus spoliati, grauiter affligebantur; cùm insimularent Angli, ipsorum instinctu Christianum hæc egisse: neq; persuaderi

cIɔ.CCCC LXIX.

deri sibi paterentur, non commune ijs quicquam cum Danorum rege esse. mox in bellum res erumpit: quod, cùm multa passim damna Angli acciperent, vix componitur. Hinc in Sueciam classem armat. quæ cùm nauem Lubecensem, plurimis onustam mercibus, ceu hostilem, quòd è Sueciâ adueniret, alteramq; è Liuoniâ, invasisset: Lubecenses, mox commercia suspendunt, & legatum ad regem mittunt, qui erepta reddi postulet. sed, cùm id, distractis multifariam mercibus, fieri nullo modo posset, nequicquam legatio fuit: cautum tamen, ne deinceps damnum vllum paterentur. In Sueciâ duæ arces erant, quæ obsequium in regem retinebant. has Ivarus, de quo paullo antè dixi, magnâ comparatâ manu, oppugnare est aggressus: sed, præsidio validissimè repugnante, & immisso à rege auxilio, discedere ab obsidione coactus fuit. cumq; posteà, ignominiâ irritatus, Daniam ipsam armis peteret, ibi se feliciùs pugnaturum ratus, rex, accepto rei nuntio, in campo Herlingo, ad Elinsburgum, ei occurrit. Diu acris pugna fuit; & victoriam in principio pugnans fortiter Iuarus satis dubiam faciebat: sed postremùm, inclinante eius acie, in fugam actus, totum secum exercitum traxit. Dani verò, fugientes persecuti, magnam stragem edidere: captis, & occisis, plurimis. Fracti eâ clade Sueci, ne rex copias promoveret, & in totum porrò regnum impetum faceret, pacem petunt: Sueciam offerunt, Carolumq; se honestâ aliquâ transactio- cIↄ. cccc. LXIX.

cIↄ.CCCC LXIX. actione amoturos pollicentur. Eam in rem mox Lubecam affuturos, qui cum plenâ potestate, de communi omnium procerum consensu, hoc negotium tractarent. Si eodem rex venire non gravetur, se sperare, facilè controversiam diremptum iri. Ideò verò Lubecam ad conventum destinare; quod, ob mutua gentis utriusq; odia, neutro in regno locus dari tutus possit. Rex, ut pronum in pacem animum testaretur, accipit, quæ offeruntur: arma ponit, & in Daniam regreditur. Vbi cùm res ordinasset, Gerhardo fratre, & episcopis item tribus, plurimisq́; regni procerum comitatus, Lubecam tempore constituto proficiscitur. Sveci, diu exspectati, postquam tandem accessere, ventum adversum causati, moram æquo longiorem excusârunt. Vt conventum aliquoties, nil effectum tamen fuit: certis Svecis, quanquam id dissimularent, ad obsequium non redire. Etenim sic statuebant; facilè se mediam inter duos reges libertatem tuituros: si potentiam Christiani formidandam Caroli objectu frangerent, Caroliq́; insolentiam rursum metu Christiani coercerent. Itaq; mox, re infectâ, discessere. Dum autem illi exspectantur, rex querentes damna accepta terrâ pariter mariq́; mercatores benignè admittere, & audire; ac, putato uniuscujusq; damno, partem ejus ære præsente sarcire: de cætero verò cavere, Chilone urbe, atq; arce, pigneratâ. Quod à Lubecensibus admodum callidè actum: uti portu ejus urbis, qui id temporis, ob commercia

omnis

omnis generis, multò celeberrimus erat, potiren- clɔ. cccc.
tur. ideoq;, constituto paullò pòst ibidem loci pub- LXIX.
licano, pecuniam, ex mercimonijs more prisco
redire ad senatum solitam, ipsi totam intercepere.
quâ de re cùm Chilonenses apud regem quereren-
tur, ita eum permoverunt, ut mox & redimeret
vrbem, & senatui restitueret. Sueci, rege sic delu-
sò, postquam domum abijssent, Christianus, non clɔ.cccc
ferendam sibi contumetiam ratus, comparatis pro- LXX.
perè copijs, rursum Sueciam tentavit; summâ hie-
me, cùm venturum nemo crederet: itinere, in
montosâ planè regione, transitumq; tantùm angu-
stum exhibente, difficillimo. quod cùm Sueci ac-
cepissent, in paludes, atque silvas confertissimas,
cum vxoribus, liberisq;, sese abdunt: & munitio-
nes struunt, densâ arborum concæde. Christianus,
postquam, eos insecutus, ad Tywediam vsq; sil-
uam peruenisset, statim insidias Petrus Oxius de-
prehendit. itaque cohortes aliquot leuis armaturæ
mittit; & nonnullos è peditibus, qui explorent:
hostiumquè numerum pariter, & consilium spe-
culentur. Sueci verò, cùm deinde impetum in
munitionem Dani facerent, sine vllo sanè negotio
propulsantes, plurimos interfecere: &, mox etiam
erumpentes, atque in latus incurrentes, cùm non
parvum item numerum cecidissent, mox regressi,
intrà munimentum sese recepere. ita, cum suorum
clade, rex recedere coactus, partim asperitate hie-
mis, partim pabuli inopiâ, copias demum reduxit.

cIɔ.CCCC LXX. Vix hæc gesta, cum è vitâ excessisse Carolus annunciatur. quo defuncto, rursum proceres, de constituendo illi successore agitantes, dissedere. Salistæus, alijsq;, reuocandum Christianum; alij, obniti pertinaciter: & Suantonem, Caroli è sorore nepotem, quem is moriens designasset, eligendum existimare.

cIɔ.CCCC LXXI. Christianus, cui Sueciæ vindicandæ tempus opportunum esse videretur, magno vndique militum collecto numero, & instructâ in portu Lubecensi classe, eò tendit. vbi postquam appulisset, Brunchebergum, editum ad Stocholmum montem, statim occupat: positisq; ad radices eius castris, vrbem obsidione cingit. Sueci, quod desperent armis, dolo obtinere posse, animum inducunt. itaq;, suspensum eum per blanditiam detinentes, moras nectunt: dum, absumpto commeatu, & redacto ad extremam inopiam milite, minimo suo discrimine, fractos viribus, animisq;, integri ipsi inuadentes, debellarent. Sensit dolum, quanquam serò, Christianus: nam, consumpto penè omni commeatu, Dalecarlos, qui fortissimi inter Suecos censebantur, aduentare nunciatur. ac vix aderant, cùm erumpunt oppidani: atq; à fronte regem inuadunt, Dalecarlis contrà tergo imminentibus. Rex, vt erat animo magno in periculis, & intrepido, ocyus ordinatâ acie, suos ad virtutem hortatur, & alacriter pugnam init. anceps diu prælium fuit; ac rex ipse cùm gregarij militis instar, quàm fortissimè dimicaret, sagitta, ab hoste immissa, dentes anteriores duos ei excussit: &, in

fau-

fauces vsque penetrans, adeò inhæsit, vt deinde CIↃ.CCCC
non minore cum periculo, quàm dolore, extracta LXXI.
fuerit. itaque fatiscentem aciem porrò impellentes Sueci, tandem vincunt, & ingentem stragem edunt, multi cæsi; multi, dum in classem suam fugâ euadere comituntur, aquâ mersi: neque pauci etiam capti. Christianus cum reliquijs domum repetit; neque ex eo tempore quisquam vltra in Sueciam molitur: siue bellandi pertæsus; & parcendum deinceps sanguini subditorum arbitratus, cuius potissimùm rationem bono principi habendam sciret: siue cum animo suo reputans, regna quæuis fato dari, & auferri: denique etiam, vt, fortunâ adhuc integrâ, quæ corrumpi clade aliquâ maiore planè poterat, ius in regnum illud suum hæredi illibatum traderet. Itaque otio, & CIↃ.CCCC
quieti, sese dedit: animoque ad pietatem appli- LXXII.
cato, ædibus sacris, & egenis, ac inualidis, mul- CIↃ.CCCC
ta passim elargitur. sacrorum antistites, par- LXXIII.
tim summâ liberalitate fouet, partim etiam magno in honore habet; eos maximè, quos doctrinâ eminere intelligeret; multis illud, in non erudito Principe, demirantibus. Post hæc, etiam Romam ire, voti reus, animum inducit. & adiungit sibi comitem, Ioannem Saxonem, Lawenburgicum; principesque, ac præsules, extraneos alios: tum è suis ditionibus, nobilissimo quosq; genere, viros centum quinquaginta. Iter incipit ineunte Ianuario; ac, profectus Segebergo, in-

cIↄ.CCCC LXXIV. ter viam Imperatorem Fridericum III. adit, Rotenburgi tunc agentem. à quo exceptus honorificè, & pro regis tam potentis dignitate, post sermonem de regnorum suorum statu, ac cæteri orbis Christiani, de Dithmarsis mentionem illi injicit: *esse in suis ditionibus, intrà Imperij Romani fines, gentem admodum ferocem, finitimis gravem, nulli principi subiectam, & libertate vsurpatâ insolentem. eam sibi, quando non sit è re publicâ, populum sine principe agere, subjici petit: tum Holsatiæ, ac Stormariæ, comitatum, ac Dithmarsiæ regionem, in ducatum commutari.* Nec grauatus Imperator, annuit amici regis postulatis; &, exstincto vetere comitatus titulo, ac ducatu ex tribus illis ditionibus vno facto, regi hunc, solenni in talibus more, confert: literisq;, in rem istam requisitis, donum firmat. His acceptis, iter institutum vrget: &, magnificè passim exceptus ab Italiæ Principibus, vrbibusq;, mense Aprili ineunte, Romam venit. Summum tunc pontificatum Sixtus IV. obtinebat; qui regnorum trium regem potentissimum, cuius fama iam aduentum anteuerterat, obuiam misso Cardinalium senatu, summo cum honore excipit, & hospitium in palatio suo tribuit: ac, sermone aliquoties collato, plurimis eum donis ornat. Inter quæ ex auro rosa: tantùm maximis principibus, quorum sibi gratiam obstrictam cuperet, dari solita. Atq; hæc reversus posteâ in sacello ædis summæ Roschildensis, ad australe latus sito, dedicavit. Insuper, cum literarum dignitatem, quamlibet in doc-

tus

tus ipse, apud animum reputaret; & obscuram cæterarum rerum gloriam, sine literarum luce: committendum non putavit, quin, per hanc occasionem, erigendæ in suâ Daniâ Academiæ potestatem à pontifice impetraret. Idem sibi ante ipsum Ericus X. proposuerat: & licentiam à Martino V. Papâ, annis antè quatuor & quinquaginta, obtinuerat. Verum bella, mox exorta, & tumultus, rem præclaram protraxere: ut virtuti Christiani laus hæc, quasi fato quodam, reservata videatur. Votum quoq;, de visendâ terrâ sanctâ, nuncupaverat: sed hoc eum papa Sixtus liberavit. Inde, dies unum & viginti in urbe commoratus, domum redit. Et, Alberto marchione, cujus è Ioanne fratre neptem sibi uxorem duxerat, in itinere salutato, cùm appropinquaret Rheno, evocatis ad se ducibus, Frederico Brunsvicensi, Magno Megapolitano; & comitibus, Iacobo Ruppino, ac Gerhardo item fratre, gravem illam controversiam, inter Carolum Burgundum, qui Novesium eo tempore obsidebat, & Coloniensem ecclesiam, componere nisus, cùm conatus frustra esset, tandem in Daniam regreditur. Vulgò creditum ideò ipsum ad Burgundum deflexisse, ut cum eo fædus iceret, ad Vandalicas civitates post id bellum junctis viribus oppugnandas. Per id tempus in Norvegiâ Berga civitas, in certum unde, aut quo modo, cæpto incendio, penè tota conflagravit: adeò grassante flammâ, ut vix eripi quicquam posset. Anno proximo, ad struendam Academiam, cui

CIↃ.CCCC LXXIV.

CIↃ.CCCC LXXV.

clↄ.cccc lxxv. rei priuilegium Romæ pridem à Pontifice impetrauerat, animum vertens; cùm dispiceret de loco, aduocatis in consilium senatoribus, vrbem Hafniensem legit: ratus, Musis neque dignius domicilium dari posse, quàm in ipsâ Regum sede: nec commodius, quàm in vrbe regni primâ, vbi omnia vitæ commoda abundarent. Quo peracto, cum biennium
clↄ.cccc lxxvi. summâ in quiete egisset; & Ioanni, filio suo,
clↄ.cccc lxxvii. regni hæredi, matrimonium circumspiceret: è Saxoniâ id petendum arbitratus, mittit ad Ernestum ducem, ac septemuirum Imperij, Albertum, episcopum Lubecensem; Ericum Oxium, aulæ præfectum: &, præpositum Hamburgensem, Albertum Clitzingum. hi, mandata exsequentes, cum Christianam, Ernesti filiam, sex & decem annos natam, in vxorem regis filio petijssent, per honestam orationem facilè obtinuerunt. itaq; mox illam Albertus, marchio Misniæ, sponsæ patruus, cum episcopo Mersburgensi, & magnifico comitatu, anno proximè insecuto, Rostochium deduxit. vbi exceptus à supremo regni antistite, Ioanne Brostorpio, & primatibus viris alijs, ordinisq; senatorij, inde in aduersam Falstriam mox deducitur: atq; hinc in Sialandiam. in quam postquam appulissent, Christianus, cum equitibus quingentis, venientes honorificè valdè excepit, Hafniamq; sic deduxit. vbi porrò extra vrbem obuiam procedens sponsus, cum equitibus trecentis, eodem vestium colore, post amplexum sponsæ suæ, reliquum eius comitatum perbenignè

nè salutauit. atq; inde in vrbem, & arcem, itum fuit: moxq́; in primariâ æde, ad diem VIII. Id. Septembris, confirmato matrimonio, nuptiæ magnifico admodum apparatu celebratæ. acti & equestres ludi: quibus Marchio Albertus, sponsæ, vti dixi, patruus, magnam laudem reportavit. Post hæc nouæ Academiæ, cui ante tres jam annos locus Hafniæ designatus, & intereà etiam paratus fuerat, curam repetens Christianus, dat mandatum Petro Alberto, vt futuros Professores convocaret. qui, cum jussa perfecisset, anno proximo vniuersos introduxit: & inauguratio facta est ipsis Iunij Kalendis, coram rege, & episcopo Roschildensi, item alijs præsulibus, ac nobilitate regni. Quibus actis, mox Rensburgum, Holsatiæ vrbem proficiscitur; ac Dithmarsos conuenire illuc jubet: & legatos Lubecensium, Hamburgensiumq́;, vocat, cumq́; convenissent omnes, Friderici Imperatoris literas promens, petit; *ut Dithmarsi obtemperent: ac coniuncti cum Holsatiâ, & Stormariâ, se deinceps ducem agnoscant.* Verùm illi, respondere: *male doctum Imperatorem, aliena elargitum. sibi terram suam esse; & dominium, temporale pariter ac spirituale, ad Bremensem Archiepiscopum pertinere: ab eo tempore, quo, Dithmarsia vltimo comite decedente, Hartwico ipsos, archiepiscopo Bremensium, Fridericus, nominis istius primus, subiecisset: & deinde in illius potestate permansisse.* Regerente Christiano, *ex eo die sæpe dominum mutasse; Daniaque*

CIↃ. CCCC. LXXVIII

CIↃ.CCCC LXXIX.

ali-

CIↃ.CCCC LXXIX. *aliquando, sub secundo Waldemaro; aliquando, Holsatiæ comiti paruisse:* atq; his contra dicentibus, *etiamnum præsulem illum præfectos ipsis imposuisse, quæ res planè dominatum testaretur: neq; se passuros esse, ut à domino tam vetusto separentur;* nec contentionis ejus finis esset: tandem illis annum indulgere placuit, intrà quem, quod è re suâ videretur, consultarent. Inter ista, asperatus Christianus, præter solitam mansuetudinem, multa inclementiùs agere: quodam etiam è nobilitate primâ in exilium ire jusso. Qui mox, ad Albertum ducem Megapolitanum profugus, morbo ex dolore animi comparato, Gustrovij, ubi sedem fixerat, diem obiit. Ejus filij variè placare regem, sed nequicquam, tentaverunt: neq; recipi in gratiam, nisi à Ioanne filio, post annorum plurimorum interuallum, multâ propinquorum opera, potuere. Iræ adeò pertinacis, in mansueto aliàs rege, causa latuit: cùm nonnulli, atrox quoddam viri facinus; alij, linguæ inconsultam libertatem offendisse existimarent. Post hæc nobiles Holsatiæ, qui debere sibi regem prætendebant, Segebergum evocatos, literas exhibere jubet, quibus ipsum sibi obligatum dicerent: ut cognosceret, in quem usum, quonam loco, item tempore, expendissent. Quas cùm illi protulissent, separatâ inter se usurâ ac sorte, hâc promissâ, illâ verò denegatâ, universa æris sui alieni documenta abolevit. Quendam ferunt, indignantem, ita se rejectum esse, petiisse, ut admitti ad regem posset; cumq; non admitteretur, vi sub-

moto

moto ianitore, in cænaculum irrupisse, & inuentum ibi regem accessisse: tum pecuniam vbi, & quando, expendisset, declarasse; ac *pericula memorasse, quæ pro ipso bellis Suecicis adijsset: insuper, ab hoste captum aliquoties, ingens libertatis pretium soluere coactum esse. quod si nunc, pro homine ignoto, & obscuro, expellatur, nec benignum sibi regem experiatur; iniuriæ, quam pateretur, cælum pariter atq; terram sese testes vocaturum.* Hæc constanti adeò animo cùm dicentem Christianus animaduerteret; ac fiduciam verborum veritatis testimonium certum interpretaretur, blandè virum allocutus, bono esse animo iubet: & pecuniam, in tempus quoddam distributam, pollicetur. Quibus in Holsatiâ actis, cùm in Daniam redijsset, Ioannem Brostorpium, regni præsulem primarium, cum nonnullis è senatu, Halmstadium in Scaniam mittit: vbi & de renouando reginæ Margaretæ fœdere, & de ipso in regnum rursus admittendo, cum legatis Suecis ageret. ac in fœderis negotio, facilè Sueci consensere: in recipiendo eo, diffidebant. tandem isthuc inclinatum, ut Ioannem, eius filium, quem consortem regni Danici iam fecisset, regem Sueciæ designarent: & pollicerentur regnum, simul atq; è vitâ pater Christianus excessisset. His peractis, & soluto mox conuentu, breui interiecto tempore, Lundiam Ioannes venit: atq; illic à Brostorpio archiepiscopo ante vrbem, loco ei rei proprio, repetito iuramento, iterum rex, summo populi applausu, salutatur. Vtq;

cIɔ. cccc. LXXIX.

cIɔ.cccc LXXX.

CIↃ. CCCC LXXXI. festum hunc annum habuit, ita proximum gaudio, & luctu, varium. Quippe, ad secundum diem mensis Maij filio auctus, Christiano, regni posteà hærede, ad vicesimum pridem eiusdem, patrem amisit. Diem ille arce Hafniensi obijt, anno regni tricesimo tertio; ac sepultus est Roschildæ, in sacello, à se exstructo, in australi templi latere: in quo & Christophorus Bauarus, cui successerat, tumulatus. Erat princeps, nullis quidem imbutus literis; quod & meritò in tam magno rege papa Sixtus IV., cùm religionis causâ, uti dixi, Romam viseret, mirabatur: sed, in Deum pietate, & iustitiâ, animiq; magnitudine, moderatione, fide, armorum gloriâ, munificentiâ, nulli principum secundus. Gothiam extorsit Suecis; inde Sueciam quoq; ipsam subiugauit: tum Holsatiam, ære maximo redemptam, Daniæ addidit. Hinc Dithmarsiam, quanquam planè refragantem, cum Holsatiæ, ac Stormariæ, comitatibus, ducis nomine sub imperium suum accepit. In toto verò eius regno, annis tot administrato, nihil adeò est quod culpes; quàm, quod archiepiscopum Vpsaliensem, ác primatem regni Sueciæ, Ioannem Benedicti F. Salistæum, tam præclerè de se meritum, nimis temerè delatoribus aurem præbens, dignitate deturbavit: &, captivuum in Daniam missum, aliquamdiu indignè habuit. Sed hoc regum ferè fatum est; vt, fortunâ eminente, cùm periculis non exiguis, plurimisq;, sint expositi, omnia sæpè, etiam tuta, metuentes, facilè, quod timent, credant: & præcipi-

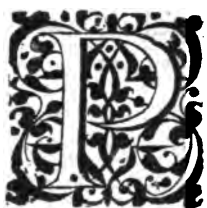
cipites crimina, nec cogitata, vlciscantur. At delictum nihilominus emendavit; cùm deinde, exploratâ eius viri innocentiâ, agnitaq; suâ culpâ, perbenignè, maximoq; cum honore, priscæ libertati reddidit: & ostendit, infelicitate potiùs, tam excelsæ posteritati quasi propriâ, quàm maliciâ, se peccasse. Liberos è Dorotheâ vxore quatuor sustulit; Olaum, in primâ ætate mortuum: Ioannem, in regno successorem: Fridericum, Slesuici, & Holsatiæ ducem; ipsum quoq; , post nepotem è fratre, regem: & Margaretam, Scotiæ regi, Iacobo IV., elocatam: cui dotis loco datæ, præter cætera, insulæ Orcades; sed hac lege, vt redimere liceret Daniæ regi cuicunq;, quouis tempore.

CIↃ.CCCC LXXXXI.

clↄ.cccc
LXXXI.

IOANNIS MEVRSI
HISTORIÆ
DANICÆ
Liber II.
Qui complectitur regnum JOANNIS.

POstquam diem Christianus obijsset, Ioannes filius regnum adijt. Quando verò Sueci pridem, à fœdere trium borealium regnorum recedentes, mortuo Carolo, Canuti F. nepotem eius, Stenonem Sturam seniorem, regno Sueciæ præfecissent: legati à proceribus Daniæ missi ad illos, petierunt, vt ipse, cum proceribus regni alijs, conuenire Halmstadium vellet, ad consilia, de communi illis rege eligendo, conferenda. Oppidum id est Hallandiæ, prope ipsum Sueciæ limitem, constitutum à reginâ Margaretâ, vt deinceps trium borealium regnorum proceres, mortuo rege, illuc ad constituendum successorem conuenirent. Steno, cùm legationem accepisset, vt ambitiosus erat, quiq; regno quiduis etiam posthaberet, quanquam nihil sanè minus cogitabat, quàm Halmstadium proficisci, tamen ne, quæ animo

mo agitabat, proderet, blando vultu, tempestiuè adfuturum se, respondet. sed, cùm tempus præstitutum aduenisset, vti seriò à se agi fidem faceret, iter init. verùm, vt Aluastrum venit, ac, recolligendi sui, aliquam ibi moram ducit, morbum vehementem simulat: quem ne quisquam fictum esse existimaret, siti pariter & inediâ semet conficit. &, ut porrò omnem fraudis suspicionem amoueret, optimatibus, qui cum eo illuc venerant, sigillum ipse suum tradit; simul rogans, quando, ne Halmstadium iret, valetudo prohiberet, illi tamen se conferre eò vellent: quæq; de communi rege proceres trium regnorum constituerent, ea vt sigillo suo confirmarent. verùm illi, qui in speciem tantùm ista dici scirent, accepturos se negârunt: & mox etiam dilabentes, re infectâ, domum quisq; redierunt. Hæc cum Danis nuntiata, ipsi, vnà cum Noruegis, qui in fœdere persistebant, electionem, *Halmstadij superiore anno factam, ratam habentes*, Ioannem omnes vno ore regem dicunt. mox Calundeburgi etiam proceres regni, quibus vrbium, arciumve, demandatæ præfecturæ, fidem suam cuncti sacramento obstringunt. Fratrem habebat, & hunc vnicum, Fridericum: cui vt, defuncto patre, ditionum paternarum quædam pars assignaretur, comitia Chilone indixit. quò frequentes cùm venissent, de Slesuici successore, & Holsatiæ, ac Stormariæ, quos ducatus iure sibi hæreditario Christianus acquisiuerat, diu consultatum fuit. Aderat

CIƆ.CCCC LXXXI.

CIↃ.CCCC LXXXI. Dorothea illic, vidua defuncti regis: quæ affectu in Fridericum, multo magis quàm Ioannem, propendebat. Et, Holsatis arbitrantibus, *quando duo regna amplissima Dania, ac Suecia, quanquam hæc jam defecisset, in Ioannem recidissent; æquum esse, vt Friderico integri ducatus cederent: Slesuicum quidem, instar feudi, vnde regno obnoxius deinceps foret: Holsatia verò, ac Stormaria, in regnorum tam insignium compensationem quandam:* illa id probare valdè, & vrgere. Sed regni proceres, sic censere; *quando duo illa regna non successione certâ, verum electione variâ, in quemcunq; transferrentur, & Ioannes fortuitò hæc teneret, non iniquum existimandum, vt Fridericus aut Noruegiæ sibi regnum totum sumeret, inq; vicem integros ducatus eos fratri traderet; aut, si illud displiceret, factâ distributione, quantâ æquitate posset, sorte fratres inter sese partirentur.* Sed sententiæ huic alij aduersari; asserentes, *ejusmodi diuisionem litium, ac bellorum item, quæ ex illis nasci solent, fomitem perpetuum fore. Fratribus in præsens quidem rectè consuli: verùm, postquàm vitâ ipsi excessissent, tum nepotes semina dissidiorum maximorum habituros.* Contra optimates regni, cùm contenderent, *si id fortè aliquando eueniret, facilè componi posse;* reginam, & Senatum Holsaticum, in sententiam tandem suam pertraxere. Quippe sic existimabat prudens fœmina; *incerta admodum regna esse, & precaria quodammodo, quæ electione obtingerent: ac stabilia demum ea, quæ hæreditate accepta, ad posteros transmitti possent.* Ex experta ipsa erat; cùm non ita multò antè Sueci, fidem,

dem, quam dedissent coniugi suo Christiano, exuentes, bellum graue, & per istud mala plurima, in his oris concitarent. Ea propter de sententiâ decedens, ac testata, *vtrunque sibi filium esse, & æquali caritate,* in æquales item partes diuidi ducatus petiit; paruam inde inter fratres de Noruegiâ controuersiam fore: cui rei, quotquot aderant optimates, assensere. Sed quàm rectè nouo regi, & regno Daniæ, consuluerint, qui ducatum Slesuicensem, sub Erico Pomerano separatum, nec recuperari facilem, vixq; per Adolphi mortem restitutum, iterum tunc disiungendum censuerunt, iudicent prudentes rerum. Quæ Chilone dum geruntur, proceres Holsati quidam, à Christiano pridem in exilium acti, ut in eius rebus dixi, deprecantibus amicis, mox conciliati regi, revocantur: redditaq; illis bona, fisco addicta. Rex Ioannes, alteram ducatuum duorum partem suo iure consecutus, alteram tutoris nomine, fratris vicem administraturus, accipit; &, in Daniam reuersus, regni insignia sibi petit. Quæ in tertium vsq; annum nihilominus dilata; siue, quia noui regis mores priùs explorare proceres vellent: siue, quia existimarent exspectandum, donec Sueci, qui secesserant, iterum coniungerentur. Interim verò, vt ingenti beneficio suos sibi deuinciret, cum ducatus Slesuicensis vrbes penè vniuersas, atq; arces, vectigaliaq; regni oppignorata intelligeret; ad Holsatiam, & Stormariam, mortuo Adolpho duce, ab Othone Scouwenburgico coëmendam: vt exsolueret patris

ciↄ.cccc LXXXI.

cIↄ.CCCC LXXXI. tris debitum, & redimeret pignorata, subditis toto regno suis pecuniam in hanc rem imperat. & Holsatiæ optimatibus cùm Rensburgum, tùm cIↄ.CCCC LXXXII. Flensburgum, conuocatis anno proximè insecuto, inter alia summo omnium consensu id obtinuit, vt pro vomere vnoquoq; bini aurei penderentur. Hâc pecuniâ, cæterâq;, quam è regno comparauerat, vrbes, arces, vectigaliaq; cuncta, quæ Holsatis pignori data, sic redemit, vt omninò vniuersis satisfaceret, neque quisquam iniustè sibi quicquam ademptum quereretur. Verùm, quia rex tutelam fratris sui eo tempore gerebat, de pecuniâ eâdem, & ducatuum item distributione, tanquam nimis inæquali, ingens posteà inter fratrem, filiumque Christianum, lis exorta est: de quâ suo loco dicam. Porrò Daniæ senatores, postquam regem in regni curas toto animo incumbentem animaduertunt, coronam etiam, quod distulerant iam in tertium à defuncto patre annum, deferendam illi censent. itaq; Hafniam euocatus vniuersis regni ordinibus, etiam Noruegiensibus, ac nonnullis è Germaniæ principibus, confluentibusq; vltrò ad solennitatem tantam vrbium maritimarum oratoribus, ipso Pen-cIↄ.CCCC LXXXIII tecostes festo, quod in diem XV. Kal. Iunij incidebat, in primariâ vrbis æde, à supremo regni antistite, cum Christianâ, vxore suâ, coronatur. vbi ante summum altare cùm nonnullis mox equestrem dignitatem, vt in talibus vsitatum, contulisset, magno in arcem comitatu est reductus. Aliquot

tunc

tunc dies acti inter epulas, & equestres item ludos. CIↃ.CCCC
Per quod tempus Lubecensium, & Gedanensium, LXXXIII
oratores, ac Iacobo Comite Oldenburgensi, tunc piraticam exercente, ac multa damna civibus suis inferente, apud regem conquerentes, coërceri virum petunt: simul etiam priuilegia, à prioribus Daniæ regibus variè data, confirmari. Isq;, vt priuilegia quidem confirmaret, facilè animum induxit; quanquam eius facti posteà, cùm ingratitudinem eorum summam bello Suecico comperiret, pœnitudo illum cepit: sed, vt in Iacobum absentem, indictâ causâ, quicquam durius statueret, minimè adduci potuit. Siquidem, priusquam mare infestum redderet, isthoc se facturum esse, missis literis, certos fecerat: quod ereptam sibi arcem Delmenhorstum operâ ipsorum diceret. At Iohannes, regni Daniæ iam coronam consecutus, mox Noruegiam classe petit, & Asloiam appellit. quâ in vrbe, rebus regni ordinandis, aliquamdiu commoratus, terrestri itinere Nidrosiam abit: vbi, summâ gratulatione exceptus, coronâ quoq;, ad vicesimum diem Iulij, decoratur. Quo peracto, in Daniam redit. Hîc, quibusdam ad bellum Suecis, quod à fædere Margaretæ defecissent, inferendum incitantibus, facilè aurem præbuisset, in Dorothea ipsum mater revocasset. illa enim, vt erat animi planè moderati fœmina, & prudentiâ supra sexum suum excellens, sedulò monere filium: *ne tum gente inconstanti, quæ promissum patri obsequium, & obstrictum iuramento, vix*

CIƆ CCCC LXXXIII *septennium tenuisset, armis experiri vellet. quippe ⁊ etiamsi vinceret, & iurare in sua eos verba denuò impelleret, nihilominus admodum incertum fore, vtrum fidem, quam parenti violassent, ipsi seruaturi essent. Itaq; quietem amaret; &, contentus gemino regno, parceret suorum sanguini, ac futurum fortè esse, vt, defectionis tædio, ac pudore, sine malis intestinis fatigati, vltrò ad antiquum fœdus reuertantur: meliùs fidem seruaturi, quam, non vllis armis acti, verùm suo animi motu, tunc obstringerent.* His reginæ matris monitis acquiescens, quàm diu quidem illa vixit, nullum in Suecos bellum mouit. Intereà verò regni Daniæ primates, omni curâ in reducendam ad fœdus Sueciam incumbentes, missis sæpè ad proceres eius regni literis, vt concordiam, & decretum Margaretæ, pro virili restituerent, adhortari non cessabant. & id tandem effecere, vti Sueci ad regnorum vnionem sarciendam inclinarent, & Calmarniam eo ipso quoq; anno, ad diem III. Id. Novembris, conuenirent. Quo cùm Daniæ item proceres aduenissent, plurimaq; ad concordiam conseruandam inter sese contulissent, Sueci capita quædam proferunt, quibus si rex stare vellet, nullam in ipsis moram fore, quin coronâ etiam Sueciæ decoretur. Inter ista callidè Steno, qui tunc regno toti præerat, vt promissa eludere posset, inseruerat; *vti debitum qualecunq; patris Christiani solueret, tum conuentus vt Calmarniæ æstate proximâ haberetur: atq; hîc statuere-*

tur,

tur, cui potissimùm borealium regnorum Gothia, quæ tunc Daniæ suberat; & Schordalia, ac Swertonia, subiaceret. Quæ Joannes etsi minimè admissurus putaretur; nec passurus, vt electio sub conditione fieret: aut ut Gothia, belli iure acquisita, iterum in quæstionem vocaretur: tamen cùm, concordiæ sanciendæ causâ, proceres Stenoni quædam concessissent, etiam ipse acquievit. Atque ita vno omnium consensu Sueciæ rex salutatur. Quibus actis, postquam omnes discessissent, Steno, in Sueciam reuersus, cùm spe suâ excidisse se videret, ac Ioannem quod futurum non putârat, postquam in proposita capita consensisset, regem declaratum esse: fidei negligens, quâ se pridem in conuentu tam solenni obstrinxisset, & obsequium promissum ipse exuit, & complures item alios, quos naturâ factiosos didicisset, ambiendo, largiendo, supplicando, ad se trahit. &, vt facinus specie honesti legeret, culpam in Ioannem confert: quasi ille neq; soluere patris debitum statuisset, nec permittere, vt de Gothiâ proceres sententiam ferrent. sed vtrunq; quàm à veritate esset alienum, ipsi quoq; Sueciæ primates viri, quibus aliqua honestatis, fideiq; suæ, ratio habebatur, & Stenonis animus ambitiosus notus erat, facilè intelligebant. Itaque eum accedentes, sæpiùs obtestabantur, *debitum Ioanni regnum, & promissum, ne quid porrò interuertere conaretur: neue existimationem ipse suam, procerumue cæterorum, perditum*

CIↃ.CCCC LXXXIII.

cIↄ.cccc. *iret.* sed incassum laborabant. Annus proximus
LXXXIV summâ rerum caritate, fame, peste, Daam gravis-
simè afflixit: vt dimidiâ amplius parte homines pa-
cIↄ.cccc riter ac iumenta toto regno interirent. Qui sequu-
LXXXV. tus, admodum tranquillus fuit; nec Ioannes per
cIↄ.cccc hunc quicquam omninò passus, neq; fecit: verùm,
LXXXVI qui excepit illum, læta aduersis temperavit. quippe filium Christianum, annum agentem ætatis sextum, postquam sibi, regni procerum consensu, successorem designasset, animumq́; ad quietem, & in eâ ordinationem rerum, applicare statuisset, pacis cupido causam belli Galli, Angli, atq; Scoti, obiecerunt. Nam piraticam exercebant; Daniæq; mercatores, quos in mari deprehenderent, bonis suis spoliabant. Cuius rei cum querelæ ipsi crebræ afferrentur; isq́; in Galliam, Angliamq́; missis literis, de iniuriâ questus esset, ac nequisquam expostulasset: justam adeò querimoniam insuper haberi cernens, regni sui senatores Hafniam vocat, in commune consulturos, quicquid ad stabiliendam publicam quietem regni pertinere videretur. Qui, frequentes postquam illuc conuenissent, & consilia de negotio grauis adeò momenti contulissent, visum fuit, iusto bello latrocinia coërcere: & petendæ ipsis pacis, quam proteruè recusassent, sic necessitatem imponere. Nec cunctatus, classem parat; milite, commeatu, implet: addit duces, militiâ nauali claros, sub parente Christiano, Pytchehorsium, & Piningum. Ac successum tam felicem bellum habuit, vt

mox

mox hoſtes per legatos pacem petere ſint coacti CIↃ.CCCC.
His confectis ex ſententiâ, iterum Hafniam ſenato- LXXXVI
res conuenere. Agitatum eſt de Gothiæ præfecturâ: quam Iuarus, Alexij F. olim ſibi à Chriſtiano demandatam, obtinebat. Is, & genere, & auctoritate, excellens inter Suecos, poſtquam coniugem duxiſſet Caroli Canuti filiam, quem, deiecto Chriſtiano, regnum Sueciæ inuaſiſſe memoraui, meritò ſuſpectus erat, inclinati etiam in Stenonem animi. qui cùm, contra quàm Calmarniæ promiſerat, regiam ſibi dignitatem vindicare decreviſſet, minimè ſanè quieturus credebatur, antequam in poteſtatem inſulam hanc redegiſſet. Itaq; viſum, & periculo obuiam ire, & à præfecturâ eum remouere. Ac Steno quidem, qui perſpectum ſat haberet, quantum, ad gerendum cum Ioanne bellum, in hâc inſulâ ſitum eſſet, blandè cum Iuaro agere, vti Gothiam, ac Finlandiam, quaſq; alias tunc gerebat præfecturas, permutare cum nonnullis Sueciæ arcibus animum induceret: & efficere tandem etiam, adiutantibus hîc amicis, vt Finlandiam, quamuis ægrè, ipſi traderet. quâ potitus, cùm ambitioni ſuæ necdum ſatis factum eſſet, vti Gothiam quoq; ab eo impetraret, ipſe illuc proficiſcitur: &, promiſſis quàm ampliſſimis cùm nequicquam permovere ſtuduiſſet, itidem amicos adhibet, & nauare operam iubet. Sed Iuarus, quem Finlandiâ iam extortâ offendiſſet, vti Gothiam quoq; traderet, nullo modo adduci potuit. quippe animo reputabat, contra quàm rex, proce-

cIↄ. CCCC. LXXXVI resve, exſpectârant, ſe in verba Christiani, cùm primatibus regni Sueciæ, iurauiſſe; ac, poſt mortem Olai fratris, pignori illam ab eodem accepiſſe: tum in filium Ioannem, regem Sueciæ cooptandum, conſenſiſſe. Quem affectum confirmante inſuper Stenonis odio, mox Stocholmi, in conventu regni procerum, cum nonnullis, quorum animos in Ioannem propendere exploratum ipſi erat, id enixè agitabat; vt, Stenonem ab affectato temerè regno ſubmouentes, fidem, quam Ioanni obſtrinxerant, ſemel tandem liberarent. Et hoc quidem tantà ſanè vehementiâ conabatur, vt verborum libertate cùm Stenonem, tum fautores eius omnes, graviter exaſperaret; Steno etiam, vt reprimeret aduerſarium, latrocinia objectaret, quæ in Gallos, atq; Anglos, pridem is exercuiſſet: quâ re illud effeciſſet, vt, quæ illis damna dederat, ea incolis regni Sueciæ vniuerſis rurſum exſpectanda eſſent. Ac profectò iſto crimine adeò certè eum preſsit, vt periculum non exiguum compararet. Quanquam neq; ille cederet, atq; palàm minaretur, niſi aliter porrò ſecum agere vellet, nouos breui ſe in Sueciam hoſpites introducturum, nempe Ruſſos. Tandem, poſt ſat longam altercationem, amicorum interventu, inter ſe conciliati: ac Stenoni regni Sueciæ gubernatio, idq; Iuaro aſſentiente, iterum permiſſa fuit.

cIↄ. CCCC LXXXVII. Quæ cùm ita geſta eſſent, Steno, nil Iuaro fidens, licet reconciliato, in propoſito de cogendâ in poteſtatem ſuam Gothiâ perſeuerans, cùm Calmarniam, magno ſuæ factionis

nis comitatu, excurrisset, eum ex Oelandiâ insulâ, quam & ipsam obtinebat, ad se vocat. Verùm postquam, aliquamdiu exspectatus, non veniret, in Oelandiam trajiciens, misso nuntio, aduentum indicat, & colloquium ejus poscit. Cumq; ille etiam tum cunctaretur, generum suum, Aruidum Trollium, & Ioannem Achonis, mittit: qui persuadeant, ne colloquium detrectaret. Istis quoq; operæ irritis, arcem cingit; præcipitq;, ita arctè obsidere, ne euaderet: pœnam etiam minatus, si elabi paterentur. Verùm frustrà cautio fuit; & Iuarus, cum præsidium ordinasset, nocte proximâ clanculum ingressus scapham, Gothiam petiit. Quæ in Daniam postquam nuntiata essent, anxium habuere regem, ne Iuarus, vt Finlandiâ pridem cesserat, nunc eâ imprudentiâ Gothiam traderet. Etenim sic statuebat; si hanc insulam, quam à Valdemari IV. tempore Dani possedissent, etsi semel ab Alberto Sueciæ rege occupatam, *interuerti pateretur*, non duntaxat regni illud detrimentum, verùm etiam ignominiam suam fore. Itaq;, re in senatu agitatâ, placuit, non tantùm Iuaro eam præfecturam adimere, sed & Suecis, ni promissum exhiberent, bellum inferre. Quo decreto, statim rex delectum agere & classem nauium quadraginta expedire, copias in Gothiam suas, sub Frico Othonio duce, transmissurus. Huius rei postquam nuntium proceres Sueciæ accepissent, metuentes ne, prætextu insulæ eius vindicandæ, rex in ipsos vires vniversas duceret, & opprimeret,

impa-

cIↄ. cccc. LXXXVII.

cIↃ.CCCC LXXXVII imparatos, vt procellam imminantem euitarent, præuertendum censuerunt. itaq; cum conuenissent, visum pluribus; *vt Ioannes, iuxta acta Halmstadiana. & in Sueciam vocaretur, & habenas regni acciperet:* alij contra contendebant, *minimè committendum esse, ut, quantumuis rebus asperis, se desererent: aut extraneum potiùs sibi, quàm indigenam, regem caperent.* ac sententia horum obtinuit. Mox, in Gothiam cùm Ioannes appulisset, Iuarus, siue fidei memor, siue odio in Stenonem, vltrò portas venienti reserare; vel, vt alij sunt auctores, exspectantem ad Drachboram regem adire: insulamq; ei suam, & arcem, tradere. Quâ receptâ, & præsidio confirmatâ, ac præfecto nouo imposito, Ioanne Holgero; cum Stenonem Boringholmum, insulæ Oelandiæ arcem, obsidere, & obsessos grauiter premere, intelligeret, eius opem ferre statuit. Cumq; illuc appulisset, consilij incerti obsessores, ad Stenonem, tunc Calmarniæ commorantem, & euentum exspectantem, literas mittunt: ac, quid facere ipsos velit, vtrum porrò vrgere obsidionem iubeat, an omittere, suscitantur. Verùm ille, vbi regem, cùm ingenti adeò belli instrumento, copijsq;, aduenisse intellexit, non iam rebus suis fidens, per legatos eum rogat; *vt colloquio diem, & locum, constitueret: se paratum iussa facere, neq; etiam dubitare, quin magnatibus regni cæteris idem omninò facilè sit persuasurus, si venire in conspectum, atq; coram verba facere, patiatur.* quod Ioannes postquam ipsi concessisset, ille, dato

mox

mox colloquio, *breuiter rebellionem excusare: &, quo minus voto eius hactenus satisfactum esset, vt Calmarniæ conuenerat, eam procerum regni culpam potiùs, quàm suam, dicere. nam regnandi legem sibi ab illis dari: neq; tam, quod ipse velit, quàm quod istis videatur, facere posse.* Inde *fidem sacramento rursum obstringit: & promittit, operam se daturum esse, vt exemplum quoq; suum tota Suecia imitetur.* Rex, qui rerum nouandarum cupidum Stenonem sciret, & potentiâ apud Suecos eminentem, vti magis virum sibi deuinciret, controuersiæ inter ipsum, & Iuarum, ei arbitrium permittit: efficitq́;, vt, composito mox negotio, Steno Oelandiæ præfecturam, idq́; Iuarô concedente, obtineret. Sed hæc astu à Stenone acta esse, vti regem imminentem à proposito sibi bello dimoueret, impetumq́;, morâ aliquâ callidè interiectâ, frangeret, posteà compertum fuit. nam, reuerso in Daniam rege, simul loqui suis datum, in contraria cuncta iuit. quippe animis iterum in spem libertatis, vt vocabat, concitatis, rerum summam denuò deferri sibi procurauit: ita totum se componens, vt, cum omnibus modis clanculum regiam sibi potestatem vindicare conaretur, palàm tamen fidem in regem retinere videretur. quod vt regi nuntiatum, scribit ad senatum Sueciæ, hortaturq;; *vt in fide perseuerent, & electionem factam primùm Halmstadij, viuo adhuc patre suo Christiano, hinc Calmarniæ, eo mortuo, confirmatam, suffragijs consentientibus, porrò ratam esse velint; nec perfidiæ tam insignis notam sibi inuri sinant:* CIↃ.CCCC LXXXVII

cIↄ.cccc LXXXVII *nant: simul Deum vereantur, qui periuros grauiter vlcisci soleat. Famam rei, totum orbem peruasuram: & conuitio posteritatis universæ obnoxios fore, non se totam gentem arguere, sed paucorum culpam scire: quos si ipsi comprehensos noxæ dedant, aut castigent, ex officio futuros. Pace, & otio, nihil sibi prius esse: atq; cunctos vitæ suæ rationes eò sese relaturum, ut tranquillam eam agere, procul bello, voluisse, & regnorum publicæ tranquillitati ante omnia studiose, cognoscatur. Quam tam bonam voluntatem ne turbarent, aut ereptum ipsi irent.* In hanc sententiam multa sæpius à Ioanne ad Suecos scripta, verùm nullo operæ fructu; cùm Stenonis illi instinctu rem de die in diem semper protrahendo nihil aliud conarentur, quâm suspensum ut perpetuò tenerent, & ab armis capessendis, quæ timebant maximopere, submouerent.

cIↄ.cccc LXXXIIX Inter hæc, exortâ Othoniæ controversiâ, cùm, ad eam componendam, operam Ioannis regis Olaus, abbas Soranus, implorasset, isq; summo regni antistiti, Ioanni Brocstorpio, rem mandasset, ille, negotium subterfugiens, se ab eo excusauit, & in regem id reiecit. Sed historia eius rei uniuersa paullò altiùs repetenda est.

cIↄ.cccc. LXXIV. Anno cIↄ.cccc.LXXIV., cùm rex Christianus Romæ pietatis causâ ageret, quidam è comitatu eius, ipso ignaro, aut conniuente, clam pontificem Sixtum adeunt, & exponunt; esse Othoniæ, in Fioniâ, monasterium & S. Canuti, quod Canonicis secularibus à fundatione primâ propriè dicatum esset: verùm, à Canuti cæde, exturbatis possessoribus, monachos illud inuasisse. Itaq; enixè rogant, ut excedere eos iubeat

beat

beat: & antiquis, ac legitimis, possessoribus restitue- ciɔ.cccc
re. Sixtus, qui id Christiano non inuito fore crede- LXXIV.
ret, dat diploma postulatum, quo cœnobio, per iniuriam occupato, emigrare monachos iubet: ac canonicis, quibus olim eripuerant, illud reddere. Ac reuersi, istud vulgant: & cœnobium, olim suum, sine ullâ morâ repetunt. Monachi, re inopinatâ consternati, supplices Dorotheam reginam primùm, inde ipsum regem orant, obsecrantq;, ne cœnobio, à maioribus concesso, ejici se tam indignè patiantur. Sed, edicto potiore, quo & sacris interdictum pontifex pronunciabat, si quis se opponere auderet, cedere coacti, in ærumnis longê maximis annos totos quatuordecim vitam egere. Cùm Dorothea regina, ad exemplum conjugis sui Christiani, tum defuncti, Romam etiam ipsa ire, pietatis ergò, instituit: terram quoq; Palæstinam aditura, in Sarracenorum metus à proposito abduxisset. Cuius rei postquàm fama spargeretur, adeunt Soranum abbatem, & Schoffensem: simul orant, quando nunc occasio futura esset, per reginæ matris iter, quod hæc Romam ad pontificem advocabat, adiuuare ordinis sui restitutionem vellent. Illi, minimè à negotio alieni, cùm consilia inter se communicassent, Matthiæ Lupo, qui reginæ à sacris erat, pecuniæ summam non exiguam largiuntur, ac persuadent; vt is, siquidem reginam comitaturus Romam esset, restitutionem illorum apud Innocentium VIII. tunc pontificem, procurare ne grauetur. Ac profectò, postquam Romam advenisset, nil cunctatus, rem exequitur. Insuper regi-

cIↄ.CCCC LXXXVII na quoq; operam nauat, atq; preces suas iungit: *quanquam ante annos aliquot, à pontifice Sixto IV, coniugis sui Christiani interuentu, sub æterna maledictionis pœnâ edictum esset, ne Othoniensis sedis cathedralis præsens status deinceps vnquam à quocunque mutaretur: tamen se, & regem filium, maximopere exoptare, vt in pristinum ea statum reducatur.* Innocentius, non iniquâ postulari à reginâ arbitratus, non grauatè annuit petitioni. itaq; Mathiæ Lupo dat diploma, quo præceptum: *vt canonici, qui, instructo malè Sixto, monasterium S. Canuti occupauerant, monachis, quos per iniuriam eiecissent, illud redderent si parere recusarent, sacris sibi*

cIↄ.CCCC LXXXIX *omnibus interdictum scirent.* Itaq;, quanquam ægrè admodum, res peracta: & canonici monasterio, ante annos quatuordecim occupato, excessere, postridiè Idus Decembres *cIↄ.CCCC. LXXXIX.* Questa erat & regina, quâ iniuriâ à Stenone affecta esset: qui Orebroensem arcem, propter nuptias donatam, per vim ipsi eripuisset. itaq; in hanc rem etiam literas dat ad Stenonem Innocentius, quibus mandat; *vt reginæ Orebroum sine vllâ morâ reddat: nisi faciat, sacris secludendum fore.* Has reuersa statim ad Stenonem mittit: qui in Russos tunc profectus, postquam eas accepisset, pontificis Romani minas nihili fecit.

cIↄ.CCCC XCIV. Annis aliquot post hæc per quietem actis, rex in phrenesin delapsus, simul atq; ad mentem sanam redijsset, cùm Stenonis dolus magis atq; magis elucesceret, literas ad eum scribit, ac senatum regni Sueciæ vniuersum, postulatq;: *semel tandem, sine*

ver-

verborum ambage, aut fallaciâ, testarentur; anne ea, in qua vivo patre Halmstadij, hinc Calmarniæ, inde etiam in Oelandiâ, conuenissent, rata vellent. His acceptis, Steno regni optimates Stocholmum conuenire iubet: &, consilio priùs cum suis collato, inde alijs, in Ioannem regem pronis, non tam quærit, quidnam respondere debeat, quàm affectum singulorum callidè explorat. Placuit meliori parti; *tandem regnum, quod iam tertiùm promisissent, idq; cum iureiurando, in Ioannem transferendum.* Inter hos Iacobus erat, regni Sueciæ summus præsul; qui tam acriter hanc sententiam tuebatur, vt verborum libertate odium in se Stenonis concitaret: qui palàm quidem pacis studium præ se ferre videbatur, clàm tamen, cum totâ suâ factione, hostilia omnia agitabat. neq; deerant, qui sine ullâ simulatione, ac fuco, rem agentes, cum Iacobo se coniungerent: quin apertè etiam dicerent, *nisi Steno, ea quæ Ioanni dudum promisisset, quamprimùm impleret, à regno amouendum esse, & in ordinem cogendum.* Alij, contrarijs inter se sententijs dissidentes, ad arma, more gentis suæ, prouocabant. Verùm parti potiori, ita visum; *nullo modo regni Sueciæ coronam Ioanni denegari posse, ac conuentis standum esse; sed indici iterum comitia publica oportere, quibus denuò de captibus, ad electionem regis pertinentibus, à regnorum senatoribus primùm Halmstadij constitutis, ageretur.* Placuit *etiam, vt Calmarniæ, vbi secunda super hâc re comitia fuerant, conuenirent.* Hoc decreto, Steno, præsules, cæteriq; regni proceres,

CIↃ.CCCC XCIV.

cIↄ. cccc. xcv. quid egiſſent, ſtatim nuntiant; ſimul *petunt, vt in proximum menſem Iunium, ad XXIV. diem Ioanni Baptiſtæ ſacrum, mittat ſuos, plenâ poteſtate inſtructos, & Noruagiæ ſenatum eodem vocet. Ac, capitibus accuratè examinatis, & conſenſu approbatis, liberum futurum ipſi, quandocunque animum inducturus eſſet, ſe in Sueciam conferre, ad accipiendum regni diadema.* Verùm poſtquàm tempus illud immineret, iterum morbum fingens Steno, mittit nuntium Calmarniam, qui & valetudinem ſignificaret, & abſentiam excuſaret. Quâ de causâ cùm comitia in Nouembrem proximum dilata eſſent, ingruente eo tempore, rex Ioannes, qui ſpem certam de concordiâ ſanciendâ concepiſſet, mittit eò ſummum regni Daniæ præſulem, Ioannem Brocſtorpium; Ericum Othonium; Paulum Laxmannum, aulæ præfectum; Eſchildum Geuæum, regni equitum tribunum; ac plures alios, plenè inſtructos: ipſe cum octodecim nauium claſſe, paullo pòſt ſubſequitur. Ac delatus Egeſundam, conſiliarios, in Eſpeſundenſi portu commodum tempus expectantes, ad ſe vocat. Qui cùm, uti iuſsi erant, conueniſſent, vna nauium regiarum, incenſo puluere tormentario, ſiue fulmine, ſiue fortè, in incerto eſt, conflagravit; remigeſq; dum reſtinguere ignem cupiunt, malè habiti alii: fumo eveſtigiò ſuffocati; alii, flammâ vſtulati, vix per biduum vitam planè miſerandam protraxere: alii deniq;, cùm in mare ſe præcipites deieciſſent, aquis hauſti, periere. Ad hoc malum, aliud acceſsit maius. Nocte proximè

mè insecutâ orta valida tempestas, ita classem vniuersam dissipavit, vt, quo loco quæq; esset, nulla nauium sat compertum sibi haberet. Ac, sedatâ tempestate, postquam classis iterum in portum suum conuenisset, nulla est inuenta nauis, quæ non esset quàm grauissimè adflicta. Vna, in quâ regia supellex erat, literæq;, item documenta alia, quibus regi in conuentu hoc maximè vtendum erat, vado alibi illisa, aut submersa, nunquam posteà est conspecta Præcessere hæc signa bellum; quod mox cæptum, ob Stenonis contumaciam, in his borealibus regnis formidabiles tumultus excitavit: & civilis sanguinis vtrinq; plurimum effudit. Postquàm verò rex Calmarniam, & regnorum Senatores, conuenissent, frustra laboratum fuit. Aberat Steno, animosus, ob afflictam tempestate classem regiam: & conuentum, quem indixerat, negligebat. Tandem, cùm aduentum eius ampliùs mensem exspectassent, literas mittit, quibus nuntiat; *per se integrum regi fore, siue pacem inter regna facere velit, siue nolit. Nil se hîc præscriptum cupere.* Vnde cùm rex sat deprenderet, aliud omninò nil Stenonem agere, quàm vt astu coronationem suam impediret, dimissis iis, qui conuenerant, retrò pedem in Daniam refert. Vbi postquam bello Suecos aggredi constituisset, ac Stenonem cum Vandalicis ciuitatibus ante proximum quinquennium, vti supra memoraui, fœdus pepigisse sciret, vt cùm alterâ tantum parte de hinc negotium sibi foret, inducias triginta annorũ pollicetur, si à fædere hoc recederet,

cIↃ.CCCC XCV.

cIↄ. cccc. xcv. cederet. Verùm Steno, qui potentiæ illud ſuæ munimentum non exiguum reputabat, cùm id facere grauaretur, ne egiſſe nihil tamen, aut oblatam temerè conditionem tam honeſtam reieciſſe videretur, de vnius tantùm anni inducijs agere animum induxit: quas legati nihilominus conceſſere. Qui ſimul reuerſi eſſent, Ruſſi, vt Ioanni regi fæderato contra Suecos opem ferrent, magno agmine in Finlandiam irrumpentes, incendijs paſſim, cædibusq́;, cunctà implent: &, occiſis quotquot arma contrà ferrent, arcem Viburgenſem obſident. Quam cùm fruſtra aliquoties oppugnaſſent, non paucis deſideratis, cum prædâ regrediuntur. Nuntiatâ hâc Ruſſorum irruptione, pœnitere Stenonem cœpit, quod inducias triennales, à Ioanne pridem oblatas, reieciſſet. conſilio tamen pro re capto, ſcribit ſtatim Lubecenſibus, vt Ioannem, quantum poſſent, diſtinerent; ac, conſcriptis ipſe copijs, in Finlandiam magnis itineribus tendit: vbi Ruſſos, fruſtra arce Viburgenſi oppugnatâ, receſſiſſe intellexit. Itaq;, milite in hyberna diſtributo, & præſidio limitaneo conſtituto, pedem refert in interiorem Sueciam: cum maiore mox exercitu primo vere reuerſurus,

cIↄ. cccc. xcvi. & acceptam cladem vlturus. Verùm Ruſſi, nil cunctandum ſibi rati, vt Stenonem anteuerterent, menſe proximo Februario, magnis viribus per Careliam in Tauaſtiam irrumpunt; &, itinere octoginta milliarium, obuia quæq; igne, atq; ferro vaſtant: hominumq́; ſupra ſeptem millia cædunt, Hinc celeritate

tate eâdem, quâ aduenerant, se recipiunt, Steno, cIↃ.CCCC
cùm maioribus copiis, quas intereà collegerat, in XCVI.
Finlandiam reuersus, vt iam recessisse Russos intellexit, relicto in eâdem exercitu, duces præficit, Suantonem Nicolaium, Ericum Trollium, & Stenonem Tursonium; præcipitq́;, vt ibidem reditum suum exspectarent: vimq́;, si irrueret hostis, propulsarent: si quiesceret, non inferrent. Ipse, in Sueciam profectus, copias maiores cogit; sed, dùm à præsidio regis circa fines distinetur, per æstatem insequentem diu à ducibus, quos reliquerat in Finlandiâ, exspectatus, postquam minimè adueniret, hi, consiliis inter se communicatis, sub Augustum desinentem in Russos mouent. Quorum vbi regionem ad nouam vsque Naruiam pergrassati essent, atq; arcem Ivangradium expugnassent, ociùs reducunt copias in Finlandiam; idq́; magnâ adeò celeritate, vti recessisse priùs, quàm venisse, sit compertum. *Post* *hæc* *tandem* venit Steno, cum auxiliari milite; qui, quæ gesta à Suantone, cæterisq́; item ducibus, vt accepit, iterum in Russos ire cupiebat. Sed, Suantone ob hiemem iam ingruentem refragante, ideoq́; in Sueciam potiùs redeundum contendente, iræ vtrinq; exarsere; quæ vix procerum aliorum interuentu, anno proximo, in comitiis regni publicis, mense Martio celebratis, deleniri potuere. Inter ista & Dorothea regina, Christophori primùm, inde Christiani vxor, cùm vtroq; in matrimonio pariter & viduitate annos quinqua-

CIƆ.CCCC XCVII. ginta vnum exegisset, diem obit; ac Roschildiæ, in mariti Christiani monumento, sepelitur. Post hæc iterum monitus Steno, vt se vltro gubernatione regni abdicaret, quo & suam & aliorum procerum fidem liberaret, neque tunc induci potuit; ac respondit, *se non tantùm à proceribus, verùm etiam à plebe, principatum accepisse: nec, si maximè vellet, eum, illâ non consentiente, exuere posse.* Quin & magno equitatu, quem reliquerat in Finlandiâ, ad custodiendos fines, euocato, regnum obequitans, dignitatem se tueri certum ostendit. Adeò nempe nemo ferè imperio cuiquam vnquam volens cedit: & cupiditas dominandi vix cum vitâ etiam ponitur. At Ioannes, conuocato Hafniam senatu regni, filium suum Christianum, sedecim ferè annos natum, iterum regem designari ab eo curat: simul & decernit bellum, in Stenonem. Inde exercitum conscribit copiosum, è Germanis, Gallis, Anglis, & Hispanis; adiutantibus cùm Alberto marchione Misenensi, tum principibus vicinis: quibus lætum, per occasionem istam eâ hominum colluuie liberari. Nam conduxerat pridem Magnus, dux Saxoniæ inferioris, ut Hathleriam, ac Vorsaciam, imperata detractantes, coerceret: veriùs latronum manum, quam legitimorum militum. Hi in Sueciam auctorati, prædâ potiùs quàm stipendio, cùm in Daniam aduenissent, rex maturè expeditionem agitat, auxilia fœderatos poscit, ac Noruagos item iubet, quàm ingentibus queant copiis, impetum in Sue-

Sueciam facere, loca bello opportuna occupare, & latissimè excurrentes omnia depopulari. Ipse, classe in Calmarniam præmissâ, copias terrestres ducens, per Hallandiam in Suecorum fines tendit. Ad diem XI. Kalend. Sextileis ad Calmarniam classis applicat: & Ioannes ante mænia eius vrbis castrametatur. Quæ cùm grauiter premeretur, neque Steno opem ferret, oppidani ad regem mittunt, qui deditionem spondeant, si & vitam, & fortunas, sint illæsas habituri. Quæ rex postquam promisisset, quanquam essent, qui contrarium suaderent, mox primores ciuitatis ad se vocat: &, accepto iuramento, vniuersis dat præteritorum veniam. Inde, effusâ ciuium magnâ multitudine, præeunte sacro ordine, introductus, cùm res vrbis ordinasset, validum præsidium in arce locat. Quibus ad Calmarniam gestis, qui præfecti classi erant, in Oelandiam nauigantes, arcem Boringholmum capiunt, & præsidio eam firmant. Cuius rei cùm rex nuntium accepisset, prospero successu lætus, iubet suos loca proxima, quæ deseruissent incolæ, deuastare, vt ad veniam postulandam citiùs cæteri cogerentur. Inde vlteriùs progressus, nullum ipse populandi finem facit, antequàm egressi siluas suas Sueci, in quas metu se abdiderant, veniam rebellionis diuturnæ precarentur. Id cùm in interiorem Sueciam perlatum esset, consternati metu incolæ ad Stenonem se recipiunt; obsecrantque, *vt consuleret vitæ, ac fortunis, omnium seq; populi consensu rerum sum-*

cIɔ. cccc. xcvii.

CIƆ.CCCC XCVII. *mam, publicæ salutis causâ, quam ne temerè suâ nunc ambitione pessum daret, consecutum meminisset.* Per id tempus is Iacobum antistitem Vpsaliensem, quod Ioanni clam fauere cognouisset, obsidebat. Verùm ille, de consilio Stenonis certior factus, arcem Stegam in euentum qualemcunq; commeatu, & præsidio, communierat. Erat & cum eo Suanto, vir supremæ auctoritatis, qui & ipse regi addictus, illuc cum plerisq; aliis se receperat. Quæ rex postquam accepisset, vt periculo homines sui studiosos liberaret, fert auxilium laborantibus. Iam obsessi in necessitatem hanc adducti erant, vt non vltra sustinere hostem possent: verùm Steno, qui aduenientem regem exspectare non auderet, deserens obsidionem, motis properanter castris, copia Stocholmum transfert. Inter hæc Noruegi, vt iussi, magnâ manu in Suecorum fines ruunt; & Elsburgum, arcem permunitam, obsident: ac post multam arduamq; oppugnationem capiunt: simul totam eam oram ad deditionem cogunt. Rex, tam prosperâ rerum famâ incitatus, ne Stenoni spatium recolligendi sui daret, cum exercitu vniuerso magnis itineribus Stocholmum petit, vrbem regni maximam, & munitissimam; atq; in Brunchonis monte, vbi ante annos aliquot pater eius Christianus, castra locat: alteram verò vrbis partem, mari cinctam, classe obsidet. Atq; ita terrâ pariter mariq; acriter obsessos premit, velites subinde immittens, vt Stenonem, intrà mœnia latitantem, ad conserendam manum eliceret.

ret. Verùm ille, imparem se pugnæ gnarus, clàm ad Dalecarlos mittit, inter Suecos gloriâ fortitudinis primos: edocetq;, quo nunc patria in discrimine versaretur. Exaggerat *potentiam hostis, & ferociam; qui in illud totis viribus incumbat, vti regno occupato, omnes incolas seruituti manciparet. Vnam tantùm superesse ciuitatem, quæ excludere ausa fuerit: hâc si etiam potiatur, de communi libertate actum esse. Planè vnam huius sortem, atq; regni vniuersi: quod consistere, hâc cadente, minimè possit. Itaq; publicam libertatem in virtute suâ sitam cogitarent; ac venirent, quantâ possent multitudine, & in castra impetum facerent: vrbe se ab alterâ parte egressurum, & in terga repugnantium inuasurum. Neq; dubium habere, quin, fortunâ paullùm modò adspirante, quæ audentes ferè adiuuare soleat, aut, direptis hostium castris, eos omnes planè sint profligaturi; aut ita fracturi saltem, vt continuando bello post id tempus vires non sint suffecturæ.* Quibus verbis facilè gente bellicosâ excitatâ, statim regi nuntiatur, esse eam in procinctu. Itaq; sine vllâ morâ conuocatis belli ducibus, rem exponit: *neque consultum videri, ut exspectent, donec illi aduenirent, & à fronte ac tergo pariter, arduo & ancipiti loco, dimicandum sibi foret; minore negotio separatum adhuc hostem vinci posse. Quâ de causâ, in periculo tam præsenti, ne se ipsi destituerent, sed virtutem animi solitam adhiberent.* Placuit ergò, *Dalecarlis, antequàm ad castra veniant, totis copiis obuiam ire: quibus cæsis, aut fugatis, mox victoria in procliui sit futura.* Ac cùm staret hæc sententia, copiosiore cœnâ se reficere mi- CIↃ.CCCC XCVII.

CIƆ. CCCC. XCVII. litem iubet: atq; ad iter, sine strepitu ineundum, simul ac daretur signum; apparare. Ipse, rebus pro arbitrio ordinatis, præmittit equites, imperatq;, vt se paullùm extra castra præstolentur. Mox silentio, ne, quid ageret, persentiscere hostes possent, cum peditibus subsequutus, se coniungit: ac diluculo, quà venturos esse Dalecarlos nouerat, se obuertit. Vix illuxerat, cùm ab iis, quos præmiserat speculatum, nuntiatur, in propinquo hostem esse. Itaque subsistens paullùm, alacer suos cohortatur, *vt virtutis meminisse antiquæ velint. Quippe aduenisse tempus, quo, si fortiter prælientur, bello, aliàs diuturno, ac grauissimo, paucis horis finem imponant.* Inde hostem rectà ducens, ad Rodensem pontem occurrit. Acre prælium committitur. Magno Dani impetu in hostem eunt; nec minore cum virtute Dalicarli se tuentur. Tela verò, quæ Schitas linguâ patriâ appellant, non directè, verùm in sublime mittunt, vt in præliantem hostem desuper cadant. Quibus sauciati Dani, prælio excedere cogebantur: aut traiecti, in ipsâ acie concidebant. Nihil autem illis ad virtutem deerat, præter solum equitatum; quem si item habuissent, certè dubiam victoriam Danis facere potuissent: Quorum equi nuda latera inuadentes, postquam dissipassent ordines totam aciem profligârunt. Edita strages ingens fuit; adeoque cæsi ferè vniuersi: pauci fugâ euasere. Dani, nullâ ex occisis prædâ captâ, statim à pugnâ in castra sua reuertuntur, signa hostium præferentes. Quæ

cùm

cùm inde erexissent, idq; Steno è speculatoribus accepisset, ratus, Danis profligatis, Dalecarlos, quos auxilium allaturos exspectabat, castra eorum occupasse, ocijùs effusus vrbe, neque acie ordinatâ, tanquam ad amicos properat. Sed, cùm propiùs accessisset, contra atque existimabat, hostes esse est expertus. Quippe Dani, quanquam adhuc à recenti pugnâ fessi, in turbatos, ac perculsos, impetum faciunt: eos fugant, & ad ipsam vrbis portam persequuntur. Multos inter fugam cædunt; multos & præcipites in mare agunt, & in his Stenonem ipsum: qui, nisi nauicularius à periculo tam præsenti liberasset, cum quamplurimis suorum suffocatus periisset. Vt victoriæ, ad Rodensem pontem partæ, fama increbuit; Sueci, qui Stenonis partes hactenus secuti erant, vltrò regem accessere: &, rebellionis crimen deprecati, sua omnia, seq; ipsos, ei in manum tradidere. Quæ in vrbem postquam nuntiata essent, Steno, tot jam cladibus fractus, ac cogentibus, qui in vrbe secum erant, nuntium ad regem mittit, & colloquio locum petit. Rex, quantumuis fame se redigere in potestatem suam posse ciuitatem sciret, tamen facilem se præbet; nuntiumq; dicere Stenoni iubet; *longè sibi gratius futurum fuisse, si hanc mentem ante effusum vtrinq; sanguinem habuisset: nihilominus, quo testatum cunctis faceret, se hoc bellum suscepisse, non vt perditum iret subditos, sed seruaret, indulgere, vt extra vrbem fide publicâ ad se veniat.* Cùm

clɔ.cccc xcvii.

CIƆ.CCCC XCVII. Cùm venisset, accusare rex Stenonem; *quod, neglecto iuramento, non necessitate actus, sed libidine dominandi, se, suosq;, in discrimen longè maximum adduxisset. Steno,* sese excusare; *neq; suam culpam esse, sed suorum: qui inuitùm ad id bellum impulissent.* Inde aliæ querelæ, de utrinq; dato damno: ac decretum denique fuit, vt post triduum in S. Claræ monasterio, propè vrbem, conuenirent. Vbi postquam de conditionibus pacis denuò agitatum esset, tandem Steno, proceresq;, qui cum eo illic aderant, se, ac sua vniuersa, vrbem item, & iura regni, regi tradunt. Postero die, portas pandunt; & effusi vrbe omnes, regi obuiam iuere. Antecedere sacer ordo: ac plerique cereos accensos ferre. Cumq; regem excepissent, faustâ acclamatione, ac tubarum, & Campani æris, sonitu, primùm in templum introducunt: ibique sacrâ re peractâ, mox in arcem comitantur. In quâ postquam consedisset, Steno, ad genua prouolutus, coram regni vtriusq; senatoribus, ius castrense, quod appellant, illi tradit. Quo accepto, surgere iussum, rex hortatur, ut deinceps fidem seruet: quæque in id usque tempus admisisset, clementissimè condonat. Tum &, vt securè porrò viuere inter suos posset, quos grauissimè in administratione regni offenderat, decreto sancit, ne cuiquam rationem gesti principatus reddere teneretur. Hæc Octobri mense gesta. Mox Nouembri, ad XXV. diem, ordinibus Sueciæ vniuersis euocatis, à Iacobo, summo eius regni præsule, regium diadema accipit: cnnctis

pro

pro se, ac posteritate suâ, in verba regis iusiurandum exhibentibus. Quæ cum ita acta essent, rex conuiuio splendidissimo Suecos proceres excepit; diesq; aliquot festos egit, variis ludis, ac spectaculis: idq; impensè operam dedit, ne omninò quid omitteret, quod ad oblectandos eos, aut conciliandos sibi, pertinere existimaret. Post hæc, cùm primates Sueciæ vrbe discessuri essent, aiunt regem, more sibi vsitato, à cibo sumpto cum familiaribus suis colloquentem, quæsiuisse; ecquid Sueci satis dignè, ac magnificè, habiti esse viderentur: &, conuiuio anne quicquam defuisse iudicarent. Vbi cunctis conticentibus, aliquem, Germanum gente, regi magis cæteris familiarem, ob nauatam eo bello insignem operam, respondisse: *Vnum equidem, rex, si pateris, ego defuisse censeo.* Cumq; rex interrogaret, *hoc quid* esset: *nempe*, aiebat, *postquam omnes quàm lautissimè excepisti, spiculatorem aduocasse te oportuit, qui in veste holosericâ, humi stratâ, eos gladio feriret; vt, perfidiâ suâ dignam pœnam nacti, cæteros exemplo terreant, ne deinceps datam regi suo fidem violare vnquam ausint.* Quo responso rex obstupefactus planè, deiectisq; in terram oculis, cùm conticuisset paullùm, mox, attollens rursum oculos, hominemq; toruè intuitus; *ego verò malim*, inquit, *te cum hoc consilio tuo, tam immani, hinc ad coruos relegari: quàm vt ego tanto scelere innocentiam meam fœdem; aut hoc regnum, liberâ electione mihi debitum, detestandâ adeò crudelitate partum, aut firmatum eam.* Cum hoc dicto, sede surgens in conclaue se rece-

cIↃ.CCCC XCVII.

ↀ.CCCC XCVII. cepit: neq; eum ex illo tempore vllâ gratiâ est dignatus. Vox egregia, & præclaro adeò rege certè digna! sed indignus Steno erat, toties perfidus, cum quo eâ lenitate ageretur. ↀ.CCCC XCVIII. Initio anni, Daniam repetit; eoq; per quietem acto, redit proximo in Sueciam, cum vxore, filioque Christiano: ↀ.CCCC XCIX. quem Stocholmi, in conuentu regni publico, tertio die Pentecostes, à proceribus regem nominari petiit. Quod & sine exceptione omnium consensu factum; tradito, pro more veteri, regio planè apparatu, regni Sueciæ vexillo. Nec id tantùm; verùm & Christiana coniux Sueciæ regina dicta: & coronâ, regni insigni, exornata. Quin & publicæ in rem eam literæ datæ; à Iacobo, præsule Vpsaliensi, & Stenone: quibus hanc electionem Christiani omnium consensu ordinum, & consilio etiam deliberato, factam esse testarentur: insuper pollicerentur, se inuiolatam eam in perpetuum habituros. His peractis, rex Ioannes, constitutis qui in Sueciâ suo nomine summam rem administrarent, mox in Daniam reuertitur, ac Stenonem secum abducit. Quem, vt sibi deuinciret, & fidelem deinceps redderet, muneribus & multis afficit, & præclaris: inde in Sueciam remittit. Sed profectò, apud animum, ad malitiam obstinatum, idem valent beneficia, quòd iniuriæ; & irritant, non obstringunt: planè vt nonnulli morbi per remedia asperantur. Ita Steno, nihilo in regem æquior, qui tot eum beneficiis ad præstandam sibi fidem, mutuumq; item affectum exhibendum

dum obstrinxisset, cùm reuersus domum esset, vetera in ipsum odia præ se tulit: adeò se pridem victum, ac deiectum de fastigio, quod inuaserat, ægrè ferens; vt ad belli, infeliciter à se gesti, mentionem indignabundus barbam velleret, ac vix lacrymas contineret. Ioannes, sumptis semel armis, & bellare, & vincere, suetus, cæpit bellum in Dithmarsos agitare: quod Dorothea regina, eius mater, fæmina virilis animi, pariterq; pacis studio, & prudentiâ, antecellens, donec viueret, omni curâ impedierat. Ac nonnulli è proceribus animum eius, velut certâ spe victoriæ, accendebant. Malo admodum consilio; & Ioannes, quod aggreditur imprudenter, vti ferè vsu venit, multò infeliciùs gerit: ac translata aliò arma postquam minus benè occupat, dat Stenoni, quam captabat, rebellandi occasionem. Verùm prudens rerum princeps, quisquis hostem debellatum, & inprimis, propter fluxam ante fidem, meritò suspectum etiam, continere in officio deinceps volet, nunquam illi metum eripiet: sed parata ad formidinem arma habebit, quæ ostentet è propinquo. Belli autem, de quo dixi, capessendi, illa ei causa erat. Donârat patri Christiano, Romam pietatis ergò inuisenti, vt in eius rebus antè memoraui, Fridericus Imperator, nominis illius tertius, istam terram nulli domo subiectam; sed ecclesiæ Bremensis, si quandoque vrgeretur, dominatum prætendentem: & à multis antè seculis Daniæ regibus, quibus subdita olim fuerat,

cIɔ.CCCC XCIX.

cIↃ.CCCC rat, rebellantem. Ac domare is statuerat: verùm,
XCIX. isthæc cogitantem, mors inhibuit. Itaq; non negligendam imperij amplificandi occasionem adeò iustam arbitratus, re cum fratre Friderico, Holsatiæ duce, communicata, nisi submitterent se Dithmarsi, vi subjicere sibi statuit. Sed priùs, quàm id incipiat, per legatos ad obsequium blandè inuitat. Quo constanter denegato, quanquam essent, qui, tranquillitati publicæ consulentes, exhibendum id suaderent, mox denuntiant: *quando principem recusarent,*
cIↃ.IↃ. *hostem sese habituros*. Inde, initio Februarij, arma infert, sibi admodum funesta, & ingloria; fratrem suum Fridericum secum trahens, & lectissimam iuuentutem, è regnis suis, ac Germaniâ circumiectâ: quâ non ita pridem Sueciam debellauerat. Ad vicum Hammam, in confinibus Dithmarsorum, aliquamdiu commoratus, copias auxiliares exspectauit: vt nimirum, ostenso belli apparatu, hostibus terrorem incuteret. Et profectò, postquàm copiæ exspectatæ aduenissent, tantæ omnibus videbantur, vt Dithmarsos, rebus suis diffidentes, arma statim abiecturos, atq; pacem petituros, nemo non persuasum haberet. Neq; dubitari poterat, quin futurum hoc fuisset, si ad manum conserendam ordinatè itum esset. Sed, quæ res victorias ferè maximè impedire solet, nimius contemptus hostium, caussa exitij Danis fuit. Etenim, cùm ad exiguam terram illam, vix in septem milliarium longitudinem excurrentem, atque fossis intercisam, Sueciæ vastissimum

mum regnum, montibusq́; editissimis, & paludibus cI3. I3.
atq; lacubus profundissimis, inuium penè, & inaccessum, compararent; facilè se, & suorum nullâ clade, subiugare eam posse existimabant. Quin, victoriam sibi certam promittentes, antequàm vicissent hostem, spolia distribuebant; neq; illud, quod potissimùm debuissent, apud animum reputabant: Martem belli partibus communem esse, & euentum nusquam minus respondere. Multi è nobilitate, non induti vllis armis, verum aureis monilibus exornati, ac si non ad pugnam irent, sed aut epulum, aut opima sinę prælio spolia reportaturi, prædabundi incedebant: ac plerique, ad manubias è deuicto hoste domum auehendas, currus suos adducebant. Etiam pars magna ciuium, ac volonum, qui ad bellum hoc prædæ studio vltro venerant, cùm pecuniæ vim ingentem, tum sigilla afferebant: vt, quæcunq; vili pretio, quod in talibus vsitatum, coemissent, eorum omnium emptionem literis statim, ac sigillis, confirmarent. Adeoq́; opes sibi quisq; amplas proponebat: sed pericula, & incertos belli casus, nemo animo perpendebat. Quin complures regni proceres, auaritiâ, & ambitione, cæci, huc amentiæ deuenerant, vt, priusquàm in militiam istam proficiscerentur, sacerdotia regni quæque opimiora, quæ mox hostibus profligatis, vt aiebant, domum reduces inuasuri ipsi essent, inter sese partirentur. Etiam, nullâ verecundiâ, se abbatum, aliisq́; dignitatum ecclesiastarum titulis

cI).I). salutabant. Verùm homines væcordes, vbi prædam expectabant, ibi vitam pars eorum non exigua amisere: vt non inconcinnè posteà dictum fuerit, nullo prælio tantum abbatum, capitumq́; sacratorum, cecidisse, quantum hoc Dithmarsiensi. Insuper primates quoq;, qui in castris regis erant, dissidebant. Nam quibusdam, displicere nimia cupiditas regis; arbitrantibus, si euentus eius votis in Dithmarsiâ, vt in Sueciâ, respondisset, ne sic quidem finem armis positurum ipsum esse: & iturum in Vandalicas ciuitates. Atq; nouis hinc molestiis, & periculis, exsurgentibus, post ærumnas belli plurimas, & labores exantlatos, nunquam sese ad quietem peruenturos metuebant. Alij, quos bello Suecico, per rigorem disciplinæ militaris, siue re quâcunque aliâ, offendisset, occulto in ipsum odio, sublatum è medio, perditumq́;, cupiebant: idq́; ita clandestinò, vt insidias, nisi puer indicasset, vix deprehensurus fuerit. Et Danorum quidem exercitus, hunc in modum se habeat: at Dithmarsis, pro fortunâ animus, & cura, erant. Reputabant, imminere sibi hostem, trium regnorum potentem; perpendebant molem belli, & periculi magnitudinem: paucis sibi cum quamplurimis dimicandum. Cuncta secum agitabant. atq; circumspiciebant, ne omninò quid negligerent, quod curatum oporteret. Deniq; & consultabant, quomodò hosti, etiam cum à deuictis pridem Suecis insolenti, se opponerent. itaq;, versato in omnes partes animo, visum fuit; vt nec oppido

do Meldorpio, non ab arte, neq; à naturâ loci, sat munito, se includerent: neu cum hoste æquò loco pugnam inirent: Sed, desertis locis aridis, ad Holsatiam objacentibus, quando planè equitatum nullum haberent, cum coniugibus, liberisq́;, in interiora loca, quæ paludibus, atq; fossis, æstuariis, & aggeribus, tutiora; vel in Butzam item insulam, quam reciprocatio maris ambientis muniebat; se reciperent: ac tormenta, commeatum, quæq́; alia belli instrumenta essent, huc conferrent. Etenim Dithmarsia tota oppidum munitum in se nullum habet: sed, depresiore solo, eoq́; molli, ob vicini maris æstum, æstuariis, & aggeribus, exundationi obiectis, atq; fossis, & paludibus, intercisa, satis vndiq; munita est: incolæq́;, si quis bello eos petat, patefactis acrepentè emissariis, agros omnes aquis implent: vt immensi stagni speciem, quoquouersum circumspicias, terra interior vniuersa, aquis supra eam exstentibus, præ se ferat. Inde fit, vt peregrini, viæ ignari, ac regionis, inundatione factâ, aut hærere vno in loco compellantur, aut, si moueant, in occultas pasim fossas se præcipitent. Incolæ verò, longo vsu viam etiam latentem cognoscentes, longis, contis, in hunc vsum comparatis, facilè fossas transmittentes, impetum in hostem faciunt, non minore agilitate, quàm si in planitie aliquâ dimicarent: ac celeritate eâdem, quoties opus est, resiliunt. Quibus rebus nil deterritus à proposito rex Ioannes, vbi, copiis contrahendis, vti dictum, se ad Hammam aliquamdiu ostendisset, ac moturum illas esse simulas-

clɔ. Iɔ.

cIↄ. Iↄ. simulasset; à Dithmarsis, qui sub eo militabant, per latentem in aquis viam in vicum Winterbergum, ductus, ipsis Idibus Februarij, quosdam illic nuptias celebrantes opprimit: quibus cæsis, aut fugatis, mox Meldorpium progreditur, & non difficulter capit. Vnde qui profugiebant, perdita cuncta divulgabant. Et hæc fama quàm celerrimè adeò dispersa fuit, vt postridiè per Vandalicas, ac vicinas, nationes planè ita euenisse crederetur: & Dithmarsi, tanquam in summâ desperatione rerum constituti, pars in Butzam fugiendum, pars deditionem esse faciendam existimarent: & equitatum, quem exiguum in Germania conscripserant, nulli ampliùs externo confidentes, procul agmine remouerent: omnes verò adeò consternati essent, vt quid agerent, aut quid caperent consilij, incertam haberent. Quod si rex diutiùs se aliquanto in oppido continuisset, credebatur, vltro hostem, abiectis armis, pacem petiturum fuisse. Sed, refecto illic milite, mittit, qui, quo loco hostes consedissent, ac consilij quid cepissent, explorarent. Quibus partim interfectis, partim, qui reuersi erant, nuntiantibus quæ acceperant, ipse ad diem XVII. Februarij, relicto in oppido præsidio, infelici valdè auspicio castra mouet. Erant, qui id dissuaderent; siue quod is dies vulgò in nefastis haberetur, ideoq; ad rem prosperè gerendam inauspicatus videretur: siue quod, mutato derepente aere, gelu, quo constricta terra, iam remitteret: atq; viam pugnaturis non duntaxat im-

impeditam, ſed & lubricam, adeoq; inæquitabilem penè fecerat. Quâ de causâ hortabantur, *vt differre pugnam vellet: quæ cùm anceps admodum futura eſſet, morâ aliquot dierum, ſine ſuorum diſcrimine, debellatum hoſtem iri.* Sed tribuni prætoriani, quibus plurimum, ob præclaram Suecico pridem bello operam, tribuebat, in contrarium propendebant; ac dicebant vno ore, *rerum benè gerendarum tam præſentem occaſionem minimè negligendam eſſe: cæteroquin mox futurum, vti gelu paullò magis remittente, glacieq́; infirmatâ, aut ſolutâ, ac per id ereptâ hoſtes inuadendi facultate, domum inglorij redire, nullo operæ ſuæ pretio, cogerentur.* Itaque, conſilio horum collaudato, iterum rex exploratum quoſdam mittit; quos Dithmarſi interceptos cædunt omnes, præter vnum, gente Friſium: hunc ſeruatum indicare ſibi cogunt, quanam viâ regij venturi eſſent. Ex quo poſtquam comperiſſent, Hemingſtadium deſtinari, viam impeditam valdè, & anguſtam, nocte pugnam præcedente properè effoſsâ terrâ, agere, ac foſsâ, muniunt: & præſidij item aliquantum apponunt. Tum vicinis quoq; locis, atq; hoſti oportunis, quia fidem exploratori non omninò adhibendam exiſtimabant, idem faciunt. Quarum rerum rex ignarus, infelici planè die, cælo nebuloſo, ac turbido, copias in hoſtem ducit. Ante, ibant milites prætoriani; crates, ad tegendas foſſas, pluteoſq́;, præferentes: illos, reliquus peditatus: iſtum, equites ſequebantur. Hinc impedimenta erant. Tormentorum vna pars, à fronte trahi: altera,

CIↃ.IↃ.

N ra,

ra, à tergo sequi. In hunc modum, per angustam sanè viam, & vtrinq; fossâ septam, rectà in hostem tendebatur. Ac, cùm iam prætoriani aliquatenus processissent, & periculum iam sequentibus euasisse viderentur, equitatus, conferto ob angustiam agmine, ocijùs vestigia premit; nullum hîc discrimen ratus, vbi copiæ pedestres sine negotio transiissent. Cumq́; mediam vsq; viam peruenisset, ponè sarcinis, & tormentis, ita interclusus erat, vt, si isthoc vsus foret, sine incommodo euidenti retrocedere non posset. Hîc Dithmarsi, qui se hactenus ante aggerem continuerant, cùm viderent, hostem, loci iniquitate circumuentum, non se expedire posse, primùm excussis tormentis, tela in eum iaculantur. Ac initio, aliquamdiu eminus pugnatum fuit; mox, cùm largus imber caderet, mixtus grandine, madescentibus tormentis, nec incendi iam facilibus, cominus pugnari cæptum. Et Dithmarsi, effusi aggere, in viæ exitu Danis se objiciebant, ne prodire in apertum campum possent, atq; illic copias suas explicare: ausi & in primos ordines impetum facere, ad tormenta, si perrumperent, euertenda. Dani contrâ, quanquam repentino insultu, & iniquitate loci premerentur, tamen summâ vi anniti, vti, propulsato hoste, ex angusto illo loco in planitiem adiacentem peruenirent: velut, eâ occupatâ, magis facilem, ac periculosam minus, dimicationem essent habituri. Itaque fortiter pedes facere; & acuere virtutem, cùm periculi magnitudo, tum

ini-

iniquitas item loci: è quo neque sibi exire, neque equiti liceret, nisi per submotum hostem ferro viam aperiret. Verùm tamen, quanquam per subiectos pluteos viæ partem difficiliorem exegerant, neque longo interuallo à planitie arcebantur: nihilominus adeò arctus locus erat, vt nec aciem explicare, neque commodè præliari, nec procurrere in hostem, propter aggerem oppositum, neque locum equitatui dare possent. Quâ re admodum impediti, capto in arenâ consilio, extenso, quantum angustia loci permittebat, in vtramque partem agmine, includere hostem, & in aggerem impetum facere, incæpere. Sed Dithmarsi, ocijùs inductis copiis vniuersis, acres in aduersos ruunt: nec minore Dani animo vim excipiunt. Et, fortissimè dimicantes, simel iterumq; hostem propulsatum in fugam vertunt. Qui recolligens tamen sese, rursum eos in angustias, quas euaserant, retrò agit. Dani, luto & pluuiâ madidi, frigore insuper obrigebant; at Dithmarsi, mirâ agilitate corporum, quam in intersectâ fossis regione longo vsu comparauerant, contis, in hoc apparatis, huc & illuc circumlati, saucios in circumiectam fossam egere: inde, eâdem agilitate retrogressi, quoties opus, tela Danica quàm facillimè vitauere: Danis contrà, arcto in loco condensatis, & in luto crurum tenus obhærentibus, non tam facilè Dithmarsorum item tela declinantibus. Quibus saucij, neq; acie excedere, neq; in locum tutiorem efferri poterant. clɔ. Iɔ.I.

clↄ. Iↄ. Ad hæc mala, ventus quoq; accedebat: qui contrarius, & vapore, fumo, pluuiaq́; mistus, ita ora oculosq́; infestabat, vt prospicere nihil possent. His incommodis, & vulneribus, impediti, multis etiam interfectis, & in fossas præcipitatis, tamen diu resistentes, nil virtute suâ indignum committebant. à fronte enim, occisorum cadaueribus; à tergo, impedimentis septi: quæ, in latus per tumultum pugnæ obuersa, retrò cedere cupientibus valli instar obstitere: & incluso equitatui nulla neque dimicandi, neque se recipiendi, copia erat. Insuper, ab utroque latere fossâ cinctus, neutram iu partem commouere sese poterat. Hinc exortâ primùm trepidatione, mox consilium, animumq́;, perdidere. Et, incerti quo se vertant, dum periculum pleriq; deuitare incautè volunt, partim in fossas prouoluuntur; partim, necdum stricto ferro, in angustiâ à commilitonibus suis obteruntur: & inglorij, sine specimine fortitudinis vllo cadunt. Quo prætoriani territi, primi omnium fugam capiunt. Ac cum reliquus peditatus his succederet, atque hosti se objiceret, immittentibus vndique Dithmarsis tela, clamor ingens, strepitusq́; formidabilis, excitatur: & sollicitum illud maximè quemq; habet, quo se pacto extricare ex angustiis istis possit. Coarctati in vnum omnes, grauiter tumultuantur; fremituq́;, & vociferatione, tum equorum quoque hinnitu, plena omnia. Quibus rebus magis animosus hostis, vehementiùs connisus, vndique circumventos

mentos premit; ac, prostrato peditatu, acriter in equitatum, qui victoriam solus adhuc morabatur, statim inuadit: missis etiam, qui, apertis emissariis, aquam immitterent. Quâ re factum, vt, tellure aquis vndiq; ingruentibus coopertâ, scrobium discrimen omne, ac fossarum, anteà conspicuum satis, breui temporis momento tolleretur. Inde equi, densis telis impetiti, quasi in furorem acti, & excutere sessores, & in pedites incursare. Post hæc summa trepidatio tota castra occupauit: neq; Dani vllâ amplius spe victoriæ tenebantur. Qui impedimenta aggressi, ea euertere; & quâ venerant, viâ, euadere nitebantur. Quod dum strenuè moliuntur, milites, quos rex Meldorpij in præsidio esse jusserat, subuenisse laborantibus, exitumq; aperuisse interclusis memorantur. Eoq; facto, omnibus in fugam effusis, plurimi, in illâ obtriti, integri occubuere: multi etiam, à Dithmarsis persequentibus interfecti. Ac tam magna strages fuit, vt per fossas, obtritorum, aut cæsorum, cadaueribus oppletas, multi clade elaberentur. Dithmarsi, hostem superasse non contenti, variè in profligatum etiam sæuiunt; semianimes labris, naribus, auribusq; amputatis, obtruncantes: ac iam cæsos repetitis sæpè ictibus confodientes. Deniq; vix sepulturam, & hanc tantùm peditatui, largiuntur: in equites asperiores, vltimum iis pietatis hoc officium non concedunt. Numerus interfectorum, ignoratur; aliiq;, alium tradunt: at pleriq;, ad quatuor millia cecidisse sunt auctores. Inter illos, duo co- cIↄ. Iↄ.

CIↃ.IↃ.I. comites Oldenburgici; Adolphus, & Otho: ac trecenti ſexaginta è nobilitate alij. Capta ſigna longè plurima, & tormenta vniuerſa. Rex, cum fratre Friderico, & reliquiis, in Holſatiam conceſſit; vbi ſuos, perbenignâ oratione conſolatus, adhortatur; *ne, ingenti quanquam clade, nimium demittant animos. Neq; enim hoſtis ſe virtute victos, ſed iniquitate loci, ac tempeſtate; quam arcere, aut compeſcere, non humanæ poteſtatis eſſe ſcirent: & errare, qui in bello proſperos euentus ſemper exſpectarent. Certum ſibi, breui denuò hoſtem cum maioribus copiis adoriri, & acceptam cladem vlciſci.* Nec ingrata, aut inualida regis hæc oratio erat: & in ſpem erigebantur vniuerſi, fore, vt non multò pòſt ſuorum cædem vindicarent. Ac conſtabat illi animus; iamq; nouas ſibi copias comparare ſtatuebat: cùm, quorundam interuentu, tandem pax eſt conſtituta. Quæ obtinuit indè vſque ad annos quinquaginta nouem; poſt quos, repetito bello, Fridericus, eius nominis II. Ioannis huius è Friderico fratre pronepos, gentem eam fregit planè, ac ſubiugauit: vt dicemus, cùm ad illa tempora perueniemus. At in Sueciâ iterum exortæ turbæ: & mox bellum ſubſequutum eſt. Steno enim, quem deuictum pridem illic ſummæ rerum rex præfecerat, vt reſciuit, prælio eum à Dithmarſis, gente exiguâ, ſuperatum, veluti pudore actus, quod, amiſsâ libertate, ſe, & regnum, dedere coactus eſſet, res moliri nouas cæpit: non iam vltra beneficiorum memor, quæ tam multa, atq; magna, nuper adeò acceperat.

perat.

perat. Sed initio, callidè consilia celans, literas ad regem mittit, quibus orat; *vt quamprimùm proficisci in Sueciam velit, perexiguo comitatu, ad levandos sumptu incolas, quando rerum necessariarum omnium caritas solito maior esset: se in finibus affuturum, atq; illic venientem excepturum. Nam negotia multa esse, nec exigui momenti, quæ præsentem ipsum poscerent. Agitari simultates perquàm graues, inter se & optimates, ob decretum, tàm benignè sibi indultum; insuper, à Russis iterum bellum Sueciæ imminere: cui quanquam pares essent, tamen hîc consilio eius opus esse.* Ac de simultatibus, sanè verum erat. Quippe Sueci, quos in principatu suo quàm grauissimè diuexauerat, & in his Iacobus quoque, regni Sueciæ summus præsul, Romam miserant: qui decreti in Stenonis gratiam à rege facti, ne quis ipsum gesti anteà principatus, vti dixi, reddere rationem cogeret, à pontifice antiquationem peteret. Quâ deinde impetratâ, exstitere, qui iniuriarum agerent; aut, accepta damna questi, æquam horum compensationem poscerent: alij, perfidiæ eum; rursum alij, repetundarum postulabant. Ac per hæc interdum in discrimine vitæ præsentissimo constitutus, manus certè violentas nullo modo euasisset, nisi regis reuerentia, & obsequium, tenuisset. Rex, omninò nil sinistri suspicatus, ac Stenonem bonâ fide agere censens, postquam cum proceribus deliberasset, statuit primo quoque tempore, vti postulatum erat, cum exiguo comitatu se in Sueciam conferre: ne, voca- cIↄ.Iↄ.I.

tus

clɔ. Iɔ. tus si venire detrectaret, Sueci sibi occasionem rebellandi inde caperent. Accingit itaq; se itineri,
clɔ.Iɔ.I. primo vere; coniuge suâ, & ministris quàm paucissimis, comitatus: obuiusq; in regni finibus, vt promiserat, Steno occurrit, cum cateruâ hominum audacissimorum, & patrare quiduis certà. Nuntiat, pacata omnia; quod & rex, progressus vltrà, verum comperit: admodum lætus, quod, conciliatis partibus, atq; rebus ex sententiâ constitutis, mox in Daniam rediturum se speraret. Interim Steno, iam adductum in insidias regem cernens, mittit literas quoquouersum, ad eos proceres, quos addictos sibi maximè, & auersos à Ioanne, satis exploratum haberet: operam eorum clàm implorat, atque orat, vti circumspectè agant; ac cum armis, si res postulet, præsto adsint. Rursum aliis mandare, vt siluestribus in locis, & remotis, clandestinò plebem conuocatam arment. Quæ Stenonem agitare cùm familiares regis comperissent, monent sedulò, *vti eum obseruaret, & insidias caueret: nisi faceret fore: vt opinione suâ citiùs circumuentus tolleretur.* rex, qui fidem non haberet, nec inducere animum posset, vt Stenonem scelus in se concepisse tantum crederet; tamen illis admonere, & obtestari, vt habere sui rationem vellet, nullo modo desinentibus, tandem victus, aurem præbuit: ac, cùm obseruare eius actiones diligentiùs incæpisset, vera esse, quæ amici retulissent, deprehendit. Itaq;, cùm vires iustas, quibus sese tueretur, non haberet; nec consultum existimaret,

ſtimaret, in auctorem inſidiarum animaduertere: quod tutiſſimum videbatur, rem diſsimulat; atq;, vt euadere poſſet, cauſas fingit, ob quas ſibi feſtinatò in Daniam redeundum diceret. Itaq; Stenonem iubet currus ſibi præparare. Atq; ille, ſine morâ iuſſa facit: non obſequio, verùm quod conſiliis ſuis exſequendis tempus ſeſe opportunum nactum crederet. Emiſsis itaque ſuæ factionis ducibus, clàm ex agris tria circiter hominum millia ocijùs conuocat, cum mandato, vt in curribus rectè ſecum arma ferant; hiſq; eoſdem, quos emiſerat, duces tribuit: præcipitq;, vt, quà regi in Daniam tranſeundum eſſet, vndiq; vias obſiderent; &, ad lacum nigrum currus exſpectantem, noctu per tumultum inuaderent. Ipſe, ne proditionis alicuius apud quenquam in ſuſpicionem incurreret, nunquam quoquam ab eius latere concedebat. Cuius rei rex per ſuos certior factus, cùm, obſeſsis viis omnibus, quà in Daniam iter eſſet, interceptum ſe cognouit, exituq; prohiberi, conſilium in arenâ capit; & Stocholmum cum vxore, eâdem nocte, quâ patrandum ſcelus erat, magnis itineribus petit: ac vigiliâ noctis primâ eam intrat. Steno, cùm inſidias non proceſſiſſe animaduerteret, ſpe ſe ſuâ excidiſſe indignatus, clàm de regis comitatu ſe ſubducit. Rex, Stocholmum vt euaſit, mox ſenatum, & nobilitatem regni, ad ſe vocat; qui frequentes cùm veniſſent, præter ſolos coniuratos, ac Stenonem, eorum ducem, quos flagitij deſtinati conſcientia, ne auderent conuenire, cIↃ.IↃ.I.

cIↄ.Iↄ.I. deterrebat: rex seorsim missis ad Stenonem literis, monet eum, *vt & ipse ad comitia adesse velit*. Verùm ille respondere; *se paratum isthoc facere, sed acceptâ fide publicà, atq; obside: aliter, non tutum sibi arbitrari.* Post quæ rex, præfatus quædam in senatu, de perfidiâ Stenonis, blandè compellatos singulos rogat; *cum ex eo die, quo habenas regni Sueciæ gubernare primùm cœperat, quicquam contra ius, aut æquum, vel antiqua priuilegia, consuetudinesq; regni, commisisse videretur: tum, an grauis cuiquam publicè, aut priuatim, exstitisset: aut, abusus potestate, perperam rempublicam administrasset. Quod si quis illarum rerum meritò insimulari eum posse existimaret, se paratum respondere, atq; etiam regno cedere. Quin senatum vniuersum iudicem capere, eiq; quiduis statuendi liberam potestatem facere.* Hæc dicentem cùm audirent, moti omnes, porrò cupientem loqui interpellant; *grauiter dolere sibi, quod, perfidiam vnius omnibus communem esse, suspicari videretur.* Tum hortantur; *vti bono animo esset: sibi à fide, & obsequio, etiam contra Stenonem, non discedere deinceps certum.* At rex, vt Stenonem de se queritantem coràm audiret; studioq;, ac comitate, potiùs quàm armatâ manu, perduellem ad obsequium reduceret: datis publicæ fidei literis, quas petierat, iterum eum ad se vocat. Quas cùm ille accepisset, gnarus, regem in ciuitatem cum exiguo comitatu peruenisse, ipse cum maiore multo, ac Suantone, Henningo Gaddio, Canuto Alsonio, aliisq; factionis suæ sociis, & equitibus septingentis,

mox

mox aduenit. Et, priusquam aduenisse rex resciscere, ædibus munitioribus occupatis, consilium eius accuratiùs perpendentibus, meritò suspectus fuit, quod acceptâ fide publicâ, aduenisset, non tam ad colloquium amicum regis, quàm, vt locis opportunis, atque adeò medio foro, contra eum castra sua collocaret. Quâ re cognitâ, rex, quo propiùs iam periculum imminere animaduertit, eò magis prouidendum sibi ratus, ita res in arce ordinat, vti, si rebellionem manifestam, ac vim etiam intentare, Steno auderet, propulsare eum posset. Tum Stenonem ad se vocat: ac proferre, si quid accusaret, iubet. Cumq; ille, tutum isthic non videri, sine obside, responderet; atque rex, cui bonâ fide agere certum, non grauatè hunc concederet: postquam tandem accessisset, comparatâ oratione, *se nullius sibi sceleris conscium*, ait; *sed, cùm inimici ipsum apud regem traduxissent, ideò clam secessisse, vt, in tuto collocatus, suam ei innocentiam approbaret. Nec mirandum cuiquam esse; si, priusquàm se suspicione tantâ liberasset, minimè fuisset ausus ad iratum regem accedere: quâ in re si quid imprudens offendisset, id vt sibi ignoscatur, etiam atque etiam petere. Non se hominum coërcere linguas posse, ac pro suo ferè arbitrio quemq; loqui: cæterùm non vlli culpæ se affinem, id illæsâ conscientiâ affirmare, in procliui. Quin, pro dignitate regis, & salute, quiduis promptum facere, ac pati: vnum verò etiam aliis regni Sueciæ optimatibus aliquantum displicere, quod Calmarniense pactum non omni-* ch. I3.I.

cIↃ.IↃ.I. *nō seruaretur*. Hîc interrogante rege, *quâ in re id violatum existimaret?* regerebat; *arces regni, fidei indignarum committendas, Danis, aut Germanis, datas. Id peccatum si emendet, nihil reliquum magnopere, quód vel ipse, aliive, queri possent: ac futurum, vt deinceps omnium sibi fidem obstringat.* Atque hic consensus cæterorum fuit; gratiæq; illi ab vniuersis actæ, cùm iustitiam, tum clementiam, temperantiam, ac mansuetudinem collaudantibus: & testantibus, *illud sibi summum sanè votum esse, vt incolumis diutissimè regnum teneat. Nec se regem alium cupere: nec carere eo facilè, sine magno suo damno, Sueciam posse. Et orare ob hanc causam, ne, suspectâ hominis vnius fide, temerè fortè ab inimicis accusati, eundem affectum vniuersis esse crederet. Interim, quo tutior foret, in salutem suam incumberet, & præsidium adhiberet; se paratos quandocunq; videretur, præsto ad auxilium esse: nec tueri incolumitatem ejus, quanquam certo vitæ suæ cum periculo, desstituros.* Rex, senatu collaudato, cùm Stenonem cupidum nouarum rerum, atq; regnum affectantem, & auctoritatis magnæ inter suos cognouisset; neq; posset, quin suspectum nihilominus porrò haberet: verbis pluribus hortatur, *vt, in fide, & officio, toties iam desciuisse deprehensus, semel tandem perseueret.* Omnes verò, ad conuiuium suum vocat: neque quicquam prætermittit, quod ad animos in amore, & obsequio, confirmandos pertinere existimaret. Verùm frustrà humanitas fuit; neque Steno modum ambitioni suæ, ac consiliis turbulentis, ponere potuit;

tuit. Et paullò pòst, cum aliis item factiosis, quorum primus Suanto erat, per præsidia sua audax, quibus vrbem in potestatem redegisse videbatur, iterum nobilitatem concitare in regem cœpit. Quique in arcem ipse ascendere, nisi dato priùs obside, recusauerat, mox, contemptum manifestum præ se ferens, ab eo petit, vt in urbem ad se veniat, & consilium ad negotia quædam conferat. Sed superbiam hominis rex indignatus, partim & insidias agitari gnarus, intra arcem se continuit, nec prodire in vrbem voluit. Quare incitatus Steno, huc & illuc cursitare: ac consilia, semel capta, porrò vrgere. Rex, quo sese, velut contra hostes suos, tueretur, communiri arcem iubet. Inter ista, cùm regina, fæmina inprimis pia, aliquando ad audienda in vrbe sacra descendendi veniam à rege peteret; rex, qui suos anteà prohibuisset vniuersos, quod insidias vereretur, respondere: Si ad hostem ire velit: id licere; sed, si eo comitata reuertatur, fore, vt non admittatur. Quo responso, postquam mœsta discessisset, & in lacrymas erupisset, rex à fletu abstinere statim iussam, in templum deduci mandat. Cumq; eò descendisset, ocijùs conscenso muro, tormenta locis opportunis, & præsidia, passim collocari iubet: vt, si fortè, quod futurum præuidebat, reginam Sueci magno numero comitantes, vnà intrare niterentur, fortiter repellerentur. Post peracta in templo sacra, cùm regina regredi in arcem vellet, Sueno ac Suanto, perbenignè consalu- cIↄ. Iↄ.I.

cIↃ.IↃ.I. tant: &, ceu eam ex officio deducturi, mediam ambo prehendentes, magno numero comitantur. At, cùm arcem accessissent, militemq; in muris cernerent, aditu prohibiturum, subsistentes, ac reginam dimittentes, illicò indignabundi, & grauia quæque comminati, vrbem repetunt. Inde Sueno mox excedit; &, in loca tutiora cùm venisset, nullâ vltrà simulatione vsus hostem sese manifestum profitetur; ac sollicitare regni singulos primates incipit, hortariq́;, vt renunciarent regi. Conciones pluribus in locis habet: quibus graviter, ad inuidiam odiumq́; concitandum, debacchatur. *Non id temerè factum esse, quod Stocholmi in conventu procerum publico adeò sese diligenter rex purgauerit, animosq́; item omnium beneuolentiâ simulatâ deuincire studuisset. Ita enim cùm naturâ, tum industriâ, comparatum; vt, quibus se imparem in præsens videat, blanditiis tam diu teneat, donec, armis comparatis, viribusq́; confirmatis, eos improuisò opprimat. Ac, nunc tempus aduenisse, quo libertas regni Suecia, nisi eam armis vindicare auderent, planè peritura esset.* Insuper consilia regis, illa valdè salutaria, & ad pacem, ac concordiam, pertinentia, passim apud credulam plebem per calumniam traducit: præfectorum quoque eius auaritiam, & crudelitatem, exaggerat, querimoniâ etsi fortè non iniustâ, tamen nimiâ. Tum respicere Noruegiam iubet; quæ, cum Daniâ postquam fædus iniisset, priscâ libertate exuta, in extremam seruitutem miserè deiecta esset; etiam iusiurandum poscit, quo promitterent vniuersi,

uersi, in commune consulturos, quod ex vsu regni esse existimarent. Quibus rebus concitatis passim animis, subito tumultu orto, vndique ad arma itum: ac Stenonem bona pars nobilitatis, ad periculum commune, vt credebant, patriæ suæ, depellendum, ducem petere. Ad hanc Suanto se adiungere, vir primariâ inter proceres dignitate: & Stenonem, satis per se incitatum, magis etiam instigare. Steno itaque, suo ingenio dominandi cupidissimus, pronis adeò animis tumultuantium, vindicandæ, vt vocabat, contumeliæ dari occasionem ratus, neque eam negligendam, denuò inuadit regnum, bellum parat. Atque illud vt legitimum videretur, ad diem Calendarum Augusti conuentum Aluastri indicit. Quò cùm Suanto, cæteriq; factiosi, conuenissent, ad Ioannem, etiam tum Stocholmi agentem, suo omniumq; nomine literas mittit, nuntiatq; ; *hostem se deinceps fore, & ad bellum capessendum à suis cogi: qui tyrannidem præfectorum, quos præter ius, atque fas, imposuisset regno Sueciæ non vlteriùs tolerandam, vindicare statuissent.* Rex, acceptis illis literis, cùm Stenonem rursum fidem exuisse intelligeret; & se neque bello parem, nec obsidioni item tolerandæ, animaduerteret: cedere furori certus, reginam grauidam, vt in regno regni successorem pareret, relinquere in arcem cum præsidio; ipse verò, cùm nonnullis regni Sueciæ proceribus, quos constanti in se fide existimaret, in Daniam recedere statuit: cIↄ.Iↄ.I.

mox

cIↃ.IↃ.I. mox cum iustis inde copiis reuersurus, ac Stenonem manu armatâ in potestatem reducturus. Quæ cum sic constituisset, ciuibus in concionem aduocatis, multa de Stenone queritur: *quod, oblitus fidei suæ, & iuramenti, bellum iterum moueret. à quo, toties perduelli, quidnam exspectandum esset, neminem se adeò rerum imperitum arbitrari, quin id satis intelligeret. Sibi in Daniam proficisci certum esse; ac, parato iusto exercitu, ad liberandam ab obsidione vrbem, quàm celerrimè reuersurum. Quin, ne quicquam de affectu suo in ipsos dubitarent, pignus se in arce certum, vxorem grauidam relicturum: ac vicißim cupere ex ipsis scire, quid de illis polliceri sibi debeat.* Illi, cùm consilium regis accepissent, primùm enixè rogare, *ne deserere ipsos vellet; neque enim arbitrari, has Stenonis vires esse, vt perficere cœpta poßit: quin futurum, vt, elanguescente primo furiosæ plebis impetu, armis suâ sponte positis, veniam rebellionis iterum petitum veniat.* Cæterùm, perseuerante in proposito suo rege; nec, *præsidio tam exiguo, obsideri se passurum*, affirmante: fidem omnes obstrinxere, *se mansuros in obsequio, neq; hostium vllo metu, aut periculi magnitudine, defecturos.* His pro concione actis, rex postridie Daniam nauigio petit. Eiusq; abitu multo iam ferocior Steno, arces regni, quas præsidio communitas rex tenebat, recuperare animum inducens, primùm orebroum tendit: irâ in præfectum eius, Ioannem Flasterum: quod is Haraldum Plattingum, anteà Norreschogensi præfecturâ à se donatum, cùm gubernatorem regni Sueciæ ageret,

ret, in furcam egisset. Itaq;, recuperatâ post conti- c I Ↄ. I Ↄ. I.
nuam oppugnationem arce, ignominiosam mortem hominis amici vlturus, Falsterum captum Arbogam duci, &, in vincula coniectum, ad supplicium aliquod grauius asseruari illic iubet. Quo peracto, mox Stocholmum castra mouens, arctâ id obsidione vtrinque cingit; cumq; armis expugnare sese posse desperaret, astu aggressus, sat feliciter perficit. Quippe, immissis ad primarios quosdam ciues, & auctoritate validos, qui largitionibus eos, ac promissis luculentis, ad dedendam sibi vrbem permouerent, benè opera successit. Atq; illi, spe maioris libertatis, quam prolixè Steno fecerat, primùm occultè, inde palâm res moliri nouas ausi, non reginæ vllâ vltrà comitate retineri in officio potuere: consulesq;, ac nonnulli consularis dignitatis, paullò pòst in castra egressi, vt de pace cum Stenone ineundâ consultarent. Quâ in re dum occupantur, incendium, incertum vnde, magnum in ciuitate exortum est. Ideoq; trepidatione subitâ, vt in talibus vsitatum, raptis statim armis ciues cùm in foro conuenissent, mox validiore flammâ procurrentes, portas ciuitatis petunt: ac Stenoni, foris cum armatâ manu exspectanti, eas pandunt. Qui irrumpens, & præsidia locis opportunis ponit; & concurrere, ad incendium exstinguendum, ciues iubet, oppido sic potius, arcem, ac reginam in eâ, porrò obsidet. Atque, aliquot cohortibus in vicina loca missis, plebem in præfectos regios, regni arcibus impositos,

P passim

cIↃ. IↃ. I. pasſim concitat: quosq́; illorum comprehendit, graviter excruciatos, in ſuorum aſpectu necat. Inter illos & Falſterum; quem arbogæ, vti dixi, in tormenta exquiſita aſſervatum, eo tempore maximâ crudelitate Svecis diſcerpendum dedit. Ita verò Steno Sævijt; quo & pœnæ immanitate metum cæteris incuteret, & ſævitiam aliorum ſuæ factionis principum hoc exemplo incitaret. His in Daniam perlatis, vlciſci quidem rex ſuorum indignam cædem cupiebat; ſed terreſtris expeditio, ſine claſſe, nihil profutura erat: atque illam apparare, hyems ingruens non ſinebat. Igitur cunctante rege, atque claſsi inſtruendæ idoneum tempus exſpectante, Steno, occaſione uſus, graviter ſævire in eos, quos in regem propendere intellexerat. Interim Regina arcem, amiſsâ urbe, quàm fortiſſimè tuebatur: &, vt etiam capiendæ ſpem eriperet, tanquam cibo abundante, quanquam fame nihilominus ſatis magnâ laboraret, &, abſumpto commeatu univerſo, reliquum nil præter carnem equinam haberet, egregio aſtu obſeſſorem eludebat. Etenim ſuem pinguem unam aſſervari, ac, diebus ſemper aliquot interpoſitis, identidem produci in vallum; tum & vinculis conſtringi, jugoloq́; cultrum veluti feriendæ intentari, imperabat: quæ dum fierent, ejulante in majorem modum ſue, vt facillimè exaudiri in urbe poſſet, conjecturam oppidani faciebant, nec dum illic fame ullâ, aut inopiâ commeatus, laborari. Atque ita, quando arx munita

adeò

adeò armis expugnari haud posset, obsidionem in cIↃ.IↃ.X.
biennium protrahebat. Elapsâ hyeme, rex Elizabe- cIↃ.IↃ.XI.
tham filiam Ioachimo, marchioni Brandeburgico, Imperij Septemuiro, dat uxorem: nuptiæq; celebratæ cum illustri apparatu, ineunte mense Majo. per quæ postquam fama ejus laborare incæpisset, ac si, conjuge neglectâ, quæ Stocholmi obsidebatur, aliò animum transtulisset; adeò nihili falsum hunc rumorem fecit, vt, purgandi sui causâ, nunquam quicquam contrà dixerit: nec hoc nomine delatos redarguerit, aut severiùs unquam in eos animadverterit. Eodem tempore, monachus quidam ordinis Hierosolymitani, Hermannus nomine, gente Danus, à pontifice summo missus, in Daniam venit; populares ad militiam, contra Turcas capessendam, hortaturus: sed Ioannes, cùm & ipse hostes Svecos rebellantes domi haberet, nec Vandalicis civitatibus satis fideret, apud Iulium pontificem, cur auxilia eo tempore nulla mitteret, per legatum se excusat. Quæ dum fiunt, Steno, nihil sibi actum esse ratus, nisi etiam Norvegos ad rebellionem impelleret; missis literis, nuntiisq;, libertatem sempiternam, onerumq; publicorum immunitatem, pollicetur, si communia secum arma sumere in regem velint. Atque illi, mentione libertatis, quæ dulcissima est mortalibus, ad defectionem illecti, coëunt primùm, ac deliberant: hinc, Canuto Adolpho duce, magnæ auctoritatis viro, tandem etiam Svecis se conjungere statuunt. Quæ rex postquam acce-

clↄ.Iↄ.II. pisset, in Noruegiam ablegat Ioannem Ibsonum, episcopum Roschildensem, & Henricum Crummedicum: qui expostulent cum Canuto, quod à fide in regem suum desciuisset. Hi nauigio profecti, cùm in portum Eggerhusium appulissent, Canutum ad se fide publicâ accersunt: &, accensi criminatione mutuâ, cùm vtrinq; incaluissent, incertum an mandato regis, interficiunt. Quam ob cædem post exortâ controuersiâ, factum fuit, vt cadauer per duodecim annos totos insepultum seruaretur. Paullò ante etiam Paullum Laxmannum, aulæ regiæ præfectum, & auctoritate quoq; excellentem, quidam Ebbo Strandisonus, & Biorno Andersonus, Hafniæ, ex arce regiâ venientem in ciuitatem, in ponte alto, quem appellant, contrucidant. Primùm Ebbo, occurrentem stricto pugione inuadit; &, inflicto in pectus vulnere, procidentem, è ponte in subiectam fortè scapham dejicit, ne spes vitæ superesse vlla posset: insuper insultat cæso; ac, quemadmodum Salmo ipse diceretur, nempe primâ nominis istius syllabâ piscem illum denotante, in aquis potiùs, quàm in terris, degere eum oportere, per ludibrium improperat. Eâ cæde perpetratâ, percussores, nullo illos persequente, extra vrbem effugerunt; quâ re factum, vt rex vulgo, si non auctor, saltem conscius putaretur: quod, in vrbe cùm adesset, percussores comprehendi non curâuerit. Atque ille, etiamsi nullum omninò magistratum se superiorem agnosceret; tamen, ne objiceret quisquam,

quod,

quòd, cùm ipse reus esse crederetur, suâ in causâ par- cIↃ.IↃ.II
tes iudicis desumpsisset, in Imperij Electores compromittit: ac, quod illi censuissent, eius deinde confirmandi cameræ Imperialis assessoribus plenam potestatem facit. Ad hæc etiam literas addit: quibus cædis eius culpam ab Ebbone, & hæredibus, in se, Daniæq; reges successuros, transtulisse fateretur. Verùm aiunt, adeò illum huius mox sententiæ pænituisse, vt, iam morte propinquante, sæpiùs nomen Laxmanni ingeminare audiretur. Inde, ve- cIↃ.IↃ.III
re ineunte, classem parat, liberandæ vxori suæ: quæ iam huc redacta erat, vt diutiùs tolerandæ obsidioni, sine nouo commeatu, & præsidio, par non esset. Id cum Steno resciuisset, quod iam dudum intermiserat, denuò se ad arcem oppugnandam vertit: sed, obsessis non minore fortitudine repugnantibus, rursum destitit. At, cunctante nimis rege, atq; vento aduersante retardato, cùm non vltro tolerari fames posset, ac præsidium vniuersum deditionem flagitaret; metuens regina cogi, nisi sponte morem gereret, incolumitatem suam, & suorum liberumq; in Daniam discessum pacta, tandem se, arcemq;, dedit: post obsidionem arctissimam, paullò minùs annos duos, constantiâ in sexu isto multò magis admirandâ, toleratam. Verùm Steno, qui iam toties fidem regi fefellisset, nec reginæ hanc seruauit. Nam ex arce descendentem, neque fraudem, aut perfidiam, suspicantem, manu iniectâ, in cænobium Aluastrum captam abduxit, atq;

 illic

 illic in sequentem annum tenuit. Ex præsidiariis eius, qui initio mille erant, noningenti morbo, è corrupto cibo, aut inediâ, comparato, periere. Vix deditio facta erat, cùm rex, suis subuenturus, classem applicat. Qui, vt urbem, atq; arcem, conjugemq;, in Stenonis potestatem pervenisse intellexit, graviter affectus animo, suam partim tarditatem, partim adversam tempestatem, incusare, inde, ad senatum regni tunc præsentem misso nuntio, cùm is non admitteretur, indignatus, naves suas retrò ducere: ac repetere Daniam suam, ampliorem mox exercitum paraturus. Sed, Vandalicarum urbium levitatem cùm perspectam sibi haberet, veritus ne, quod futurum jam prospiceret, in Svecorum partes irent, ac cum illis se conjungerent, primùm id curandum statuit, vti eas à consilio hoc averteret. Et, quantumuis animo ab ipsis alieno esset, quod Stenonem ad rebellandum impulisse crederentur: tamen, ne quid prior eas lacessisse, aut dedisse inferendo bello causam videretur, stabilire pacem voluit. Itaque Lubecam mittit Ioannem Caluum, præsulem Othoniensem, cum duobus è nobilitate aliis, ac senatui exponit; *quibus dolis, & insidiis, à Stenone, contra fidem jurejurando obstrictam, pridem in Sveciâ propè circumuentus esset: quibus nisi eum Deus manifestò eripuisset, planè futurum fuisse, vt, nefario scelere oppressus, prius caderet, quàm illius in se machinationes deprehendere potuisset. Eum verò non contentum, insidias semel posuisse; insuper, palàm perduellem, contra fidem, quam nunc toties adjuraverit,*

Sveciam

Sveciam in se universam, & Norvegiam, concitasse. Denique, ne intentatum quid relinqueret, positis ad Stockholmum castris, vrbe priùs, inde arce, occupatâ, etiam reginam uxorem, quæ discessum sibi liberum pacta fuerat, non minore cum perfidiâ detinere, quibus caussis cum in bellum necessarium compellatur, quo & suis in discrimine tam præsenti opem ferat, redigatque in potestatem perduelles; orare sese, id largiri regis amicitiæ velint, vt intereà conquiescant: nec Stenonem commeatu, aut armis, juvent. Quod si dandum ipsi putent, gratiam vicissim eius sibi obstrictuos esse; neque illum quicquam item omissurum, quod ad dignitatem eorum, commodumve, pertinere existimarent: contra vero; si quos commeatum Svecis, resve alias necessarias, importantes deprehenderit, hostium loco habiturum. Ad hæc ita Lubecenses responderunt. *Causam eam ad se minimè pertinere, non placere sibi quidem contumaciam Svecorum; sed iniuriam regi ab iisdem factam vindicare, nullo modo in suo potestate esse: itaque viderent ipsi, quonam pacto vlciscerentur. Se, obnoxios neutri parti, mercaturam exercere: ideò neque liberâ navigatione interdicere quenquam posse.* Quo responso, postquam satis appareret, quidnam animis Lubecenses agitarent, oratores, quæ prætereà jussi erant, porrò exponunt, & discedunt. Neq; multò post legatus à Iacobo IV. adest, Scotiæ rege; isq; primùm Lubecensibus, hinc Vandalicis quoq; aliis civitatibus, quæ legati pridem Danici exposuerant, ea ipse item refert: *herum suum Ioanni avunculo, contra Svecos perduelles justa arma capienti, opem ferre statuisse. Ac proinde civitates illas omnes monitas velle, ne in Sveciam quic-*

CIƆ.IↃ.XII *quicquam inferant, quod rebellioni gentis confirmandæ vsui vlli esse posit. Si qua contra quid auderet, eam hostis loco fore.* Atq; huic responsum fuit; *postquam merces, & pecunias, ac negotiationis suæ socios, toto illo regno haberent, maximâ suarum rerum se iacturâ affectum iri, si commerciis vsitatis excludantur: tum iniq; secum agi, si fortunis istis suis, ob discordiam vtriusq; eius regni, euertantur.* Ad hæc etiam, se cum Suecis planè nil commune habere, persuadere conabantur: cùm constaret nihilominus, anno seculi præcedentis nonagesimo cum Stenone hâc conditione fœdus iniisse, vt pars neutra, absque voluntate alterius, ac consensu, pacem cum Ioanne rege vllam faceret. Rex, legatis mox reuersis, postquam animum Lubecensium cognouisset, naues statim aliquot armat, & in mare Balticum mittit; ac præfectis harum mandat, *prouiderent, ne quid Suecis rerum necessariarum Lubecenses, aut Vandalicæ ciuitates aliæ quauis, apportarent: naues verò, quæ id facerent, vniuersas interciperent, ac in proximum quemq; regni portum abducerent: & intactas asseruarent, dum de voluntate suâ certiores facti essent.* Neq; mora, statim mare obsidetur: Suecicasq; merces vehens nauis quædam Lubecensis, Rigâ è Liuoniâ veniens, intercipitur. Quod Lubecam vt perlatum, illicò tumultuari, ac vociferari, ciues; *non ferendam vim Danorum; quæq; iniustè abstulissent, bello repetenda esse. Senatum ad iniurias ciuium nimis diu conniuere: non facturum, si priuatim res ipsius rex inuaderet.* Et is quidem ad suscipiendum bellum, quod ex fœdere tenebatur, in-

inclinabat: sed, ærario nimis tenui, rem gerendam per legatos potiùs existimabat: itaq; mittit, qui restitui nauem interceptam petant: hisq; rex responsum dedit. *Nolle se cum Lubecensibus, aut Vandalicis item alijs civitatibus, simultatem exercere, nedum etiam bellum aliquod inceptare; ac testatum sat fecisse, cum, legatis pridem missis, indicauerit, se euadere non posse, quin cum Suecis bellum gerat: & orare hanc ob causam, vt tantisper suam in gratiam regno Suecia abstinerent. Quâ in re non tantùm postulatis suis nullo modo acquieuisse, sed ferociùs respondisse. Quod an sat prudenter fecerint, & conuenienter tempori, nil iniquum expetenti, ipsis id dijudicandum se relinquere. Non dissidium cum Vandalicis ciuitatibus vllum velle: sed, qua sui nunc fecissent, de quibus conquererentur, id futurum, nisi Sueciâ abstinerent, per legatos, quos neglexerant, monuisse. Itaq; si vel deinceps facere postulata velint, nauem suam, & res omnes illibatas, redditurum; atq; mandaturum suis, ne posthac committere quid tale ausint: contra verò, si persistant in proposito, non duntaxat, qua adempta iam querantur, minimè restitutum iri, sed maiora etiam damna porrò accepturos esse. Ad hae, scire sese Lubecenses velle; qua priores Dania reges olim ipsis privilegia concessissent, ideò indulta esse, vt honorem regno haberent, idq; contra vim hostilem qualemcunq; adiuvarent: non vt illud, se cum hostibus coniungentes, impugnarent. Ac, si pergant, facilè futurum esse, vt hac ipsa, ceu ingratis, & indignis, adimantur.* Hoc responsum cum Lubecam allatum esset, statim cives arma capienda clamant: sed senatus

cIↃ. IↃ. III.

cIↄ. Iↄ. III. moderatior, cætera omnia priùs experiri statuit. Missis itaq; alijs atq; alijs literis, cùm nil rex pro exspectatione ipsis responderet, tandem se ad bellum parat; ocyusque militem legit, naues instruit: idque festinatò valdè, vti regem præueniret. qui & ipse mox promptissimè se vicissim ad mox affuturum hostem propulsandum præparabat. Sed, dum pariter vtrinque magno animorum impetu bellum agitant, Fridericus, dux Slesuici & Holsatiæ, regis frater, medium se rebus componendis inserit, ac Lubecam paruo comitatu abit. Verùm operam princeps optimus omnem lusit: obstinatis Lubecensibus, atq; ea postulantibus, quæ promittere, sine regis voluntate, neque vellet, neque posset. Acta aliquot diebus, magno ciuium tumultu, caussa fuit, sed nequicquam. Tandem illud constitutum, vt, si regi videretur, ac quo ipse loco vellet, iterum ad rem eandem peragendam conuenirent. mittitur ad regem quidam ex primoribus Holsatiæ: qui & acta Friderici, & postulata Lubecensium, explicaret. ea autem ista erant. *Lubecenses multis caussis regno Sueciæ abstinere omninò nolle; inde liberam nauigationem cupere, & accepta à regibus Daniæ priuilegia sarta tecta conseruari: deniq; nauem, & ablata bona, reddi. quæ si rex promittere velit, arma posituros esse: si recuset, quæ iniustè pridem ademerit, bello mox repetituros.* Sed verborum hâc ferociâ rex in primis magni animi multo magis irritatus, misso statim nauium maiore numero, diligen-

ligenter mare totum obseruare suos iubet: & ca- cIↄ. Iↄ.
uere, ne quid regnum detrimenti à Lubecensibus iii.
vsquam capiat. tum auxilia à confœderatis regibus Galliæ, Angliæ, Scotiæq́;, & principibus vicinis, sibi petit. ac quantumuis, præter regem Scotiæ, Iacobum IV, per sororem Margaretam tam sibi affinem, socerumq́; Ioachimum, Electorem Brandenburgicum, nemo quid suppeditaret; tamen animi, sparsa apparatus famâ, Lubecensibus cecidere: ita vt classem, penè instructam, intermitterent; militemq́;, iam collectum, exauctorarent. regij verò, vt iussi erant, mare arctè obsidentes, seduloque excubantes, & maiorem indies formidinem hosti incussere; & alteram quoq; earum nauem, quæ in Sueciam contendebat, interceptam, in portum proximum abduxere. Post hæc Scotiæ rex Iacobus, quod non ita multo antè ciuitatibus Vandalicis se facturum indicauerat, naues duas, benè instructas, regi affini contra rebellantes Suecos auxilium laturas mittit: ac septemuir Brandenburgicus peditum item aliquot signa. Hinc Noruegiam coërcere, quam ad arma Sueci pridem concitauerant, postquam rex constituisset, cum senatu rem communicat. qui sententijs cum inter se dissideret, visum fuit, vt à Friderico fratre, partem sibi eius regni vendicante, auxilium posceret. in quam rem cum nil legati impetrassent, quod, contentus sua in ducatibus sorte, Fridericus de Noruegia non magnopere laborare videretur; constitutum, vt totius regni curam

cI). I). III. rex susciperet: copiasq; illuc mitteret, sub ductore Christiano, filio suo. Atq; is, mandato patris obsequutus, cùm Asloiam processisset, iussis hîc subsistere copijs, variâq; excursione in hostem factâ, Hermolaum Hudfadum cepit, perduellionis ducem: ac damnatum, ad Bahusam rotæ imposuit. Nec multò pòst, cùm missa à Stenone auxilia profligasset, & Canutum Caroli F. qui ducebat, cecidisset, mox Noruegiam vniuersam ad obsequium redegit. Quo peracto, belli molem Christianus vniuersam in Suecos vertit: &, exercitu in illorum fines ducto, Losam vrbem expugnatam, cùm dirupuisset priùs, mox incensam solo æquauit. Inde Elsburgum, & Orstonum, arces propè adiacentes, circumsedit. Præerat his Ericus Frici; isq;, aduentu Christiani intellecto, cùm nec sat munitum sese ad vim propulsandam sciret; nec instructum commeatu, ad obsidionem aliquam longiorem tolerandam; rebus, quantum angustia temporis permittebat, ordinatis, se periculo subduxit. Christianus, vt maiorem Suecis proximis metum incuteret, veniam præsidiarijs, dedere sese vitâ saluâ cupientibus, denegavit. Quâ de causâ, cùm salutem desperarent, & extrema quæq; sibi exspectanda animaduerterent, clàm emittunt noctu nuntium, qui Stenonem de suarum rerum statu vniuerso certum faceret: &, ni properè subueniret, actum de se, arcibusq; istis, diceret. Quæ cùm Steno accepisset, vt periculo tam præsenti suos liberatum iret, cæterosq;, metu hostium

um consternatos, confirmaret, statim magnum peditum pariter equitumq́; numerum ex agris cogit. His Achonem Ioannis F. gentis Ostrogothicæ præsidem, ducem imponit: qui per saltus, atq; rupes, aëre caliginoso, obliquatis itineribus, in Danorum, hostem nullum exspectantium, ante Elsburgum improuisò castra irrumpere constituerat. Cumq́; iam non longè abesset, ac cum suis consultaret, quo in loco castra hostium maximè adorienda viderentur; eminus pascentem equos rusticum quendam conspicatus, missis aliquot equitibus, ducere eum ad se iubet: si quid fortè de castrorum Danicorum statu scire ex ipso posset. At is, equites in se irruentes videns, ac ne caperetur metuens, illicò conscenso equo, vix ad Danos fugâ euasit. Quem citato cursu in castra venientem cùm vidisset Canutus Thymæus, iuuenis claro loco natus, è familiâ Christiani, aduocatum, quid nouarum rerum ferret, & quid adeò properanter adueniret, percontatur: atq; is, vt animo erat consternato, magnam hominum armatorum multitudinem, quam vix equo concitato effugisset, in propinquo esse ait. Ac Canutus, quæ acceperat, sine morâ ad exercitus ducem refert. Fortè pridiè Elsburgenses se dediderant, & in arce Christianus eâ nocte somnum ceperat; atq; illud tempus erat, quo excubiæ ferè commutari solent: &, nocturnis iam digressis, quæ succederent diurnæ, necdum adhuc stationem occupauerant. Itaq;, priusquam conuenire Dani, & locum capere, aut, quàm

 pro-

cIↄ. Iↄ. III. propè hostis esset, scire possent, Sueci, densâ nebulâ tecti, iam ad ipsa castra erant; & excelsum iuxta montem, ac præsidio, ob digressas, vti dixi, inde excubias, destitutum, occupauerant: vnde, quidnam Dani gererent, facilè prospicere poterant. Acho, qui maiorem in castris, quàm sperauerat, solitudinem animaduerteret, plurimis adhuc, vt diluculo, dormientibus, neq; hostem omninò vllum exspectantibus; ratus, etiam Christianum, quod de arcis deditione nihil planè accepisset, somno in castris indulgere: vt virtute, ac non dolo, se cum hoste experiri velle ostenderet, canere tubicinem iubet. qui, miratus id mandatum; *atqui*, inquit, *dux illustris, non nunc classico vllo opus: sed silentiò potiùs inuadendus hostis, & victoria in proclivi est.* Verum is mandatum iterat; malum quoq; ni pareret, comminatus: *neq; enim filium regis, & nobilitatem tantam, aliter quàm Marte aperto adoriri, æquum, aut decorum, esse.* Quippe vir ingentis animi, quanquam peditatu carens, quem reliquerat in viâ, festinantem sequi inualidum, solo sese equitatu profligare hostem posse existimabat. Itaque, cùm classicum tuba cecinisset, impetu in castra facto, magnam initio Sueci stragem edidere: antequam Dani, somno suo experrecti, hostem aduenisse scirent. In tumultu isto Acho, cum equitibus nonnullis castra obequitans, incidit fortè in tentorium Othonis Rudij, cum quo somnum eâ nocte ceperat Andreas Bildius. ac Rudius quidem, equitatui vniuerso; Bil-

dius,

dius, tormentis præerat: stirpe ambo nobilissimâ. dumq; Rudius cum Achone manum conserit, muneris sui memor Bildius, in periculo repentino, cùm se inde expedijsset, ociùs ad tormenta abit. Rudius verò, alijs mox atq; alijs, ad suppetias accurrentibus, hostem è tentorio expellit. quo ad suos recurrente, signifer Danus, quod præceptum in eiusmodi casu erat, in mediâ castrorum areâ derepentè signum tollit. quo conspecto, concurrentes illuc Dani, & ingenti statim numero, facto agmine, hostem alacres inuadunt, contrucidant, dissipantque: ac regium item signum capiunt. Propulsatis autem hunc in modum Suecis, atque vindicatis castris, Christianus, interfecto, quia pertinaciter admodum repugnasset, milite præsidiario, incendi arcem vtramque iussit: ac, cùm agmen vniuersum in Ostrogothorum fines perduxisset, ferro eos, atq; flammâ, populatus, mox in Scaniam reuertitur. Posteà Andreæ Bildio litem mouit Otho Rudius; quòd is ipsum, irruentibus in castra, & tentorium suum, hostibus, turpiter deseruisset: quod exaggerante illo, adeò vtrinque animi exarsere, vt pacari intercessione vllâ amicorum non potuerint. itaque, delatâ tandem ad regem causâ, is pronuntiat; *neutiquam peccasse Bildium, qui non metu, aut proditione aliquâ, socium deseruisset, sed ad munus obeundum decessisset: oportere, vti suum in bello locum vnusquisq; tueatur: seduloq; illud curet, ne officio vsquam desit.* Per id tempus Otho Rudius, Bahusæ præses, ar- cI⅁. I⅁. III.

cem

cem Olsburgum, structam à Suecis, ad defensionem agri adiacentis, ac præsidio non exiguo communitam, clâm de nocte, quæ natalem Seruatoris antecedit, stratagemate quodam cepit. Postquam sciret, more olim iam recepto, milites præsidiarios passim in arcibus pridiè istius festi largiùs se inuitare; ille suos sub vigiliam noctis primam arma capere, & indusia, quibus sese internoscerent, linea superinduere iubet: atq; sic Bahusâ egressus, summâ cum difficultate, per exstantem altè niuem, ad Olsburgum nocte intempestâ venit. Vbi postquam excubias nullas animaduertit, cunctis intus compotantibus, mœnia scandit: & oppressos vniuersos inter vinum, ac somnum, capit, aut occîdit. Præfectus arcis vix in turrim fugâ euasit: quam cùm fortiter in sequentem vsq; diem defendisset, ac spes nulla liberationis esset, tandem quoq; in Rudii potestatem venit. Qui, abductâ insigni prædâ, & captiuis, cùm successum rei omnem, & pericula, quæ in expugnandâ arce adijsset, regi posteà memorasset; is, virtute, & industriâ, perbenignè collaudatâ, arcem, & adiunctum agrum, ipsi, ac deinde hæredibus, in perpetuum possidendum, liberali manu donat: literasq́;, quibus hanc donationem deinceps ratam esse velle testaretur, scribi iubet. Quæ &, postquam aliquamdiu latuissent, post Eschilli Bildij mortem, regni equitum tribuni, in eius scrinio repertæ, demum ad hæredes veros rediêre. Ostrogothi, paullò post Elsburgum captum, in Ericum Erici F. quem,

præ-

præfectum arci vtriq;, cùm diffideret rebus suis, se periculo subduxisse, supra dixi, mirum in modum sæuierunt; accusantes, quod propenso in Danos animo, præfecturam reliquisset: ac dixisset, *rectè istud accidisse, quòd in potestatem eius arces hæ redactæ essent, ad quem iure pertinerent*. Quâ de causâ, impetu in eum facto, crudelissimè lancinatum concîderunt: frustra obnitente Achone, qui, in humi stratum diu corpore suo procumbens, & iacentem protegebat; &, vt innocenti parcerent, plurimùm obtestabatur. Lubecenses, postquam de Suecorum clade accepissent, naues sex è grandioribus, benè instructas, submisere: quæ, secundo vento vsæ, sine vllo impedimento, felicissimè mox Stocholmum appulerunt. Postquam verò Steno, cæsis, aut in ordinem redactis, passim regiis præfectis, iterum sibi arces Sueeicas subiecisset; videretq; omnia ardere bello: vt recuperare posset etiam reliquas, atq; tempus ad id sibi necessarium callidè consequeretur, de reginâ, quam captiuam etiam tùm detinebat, dimittendâ cogitare secum cæpit. Quæ dum agitat, Raimundus Cardinalis, à pontifice legatus, iubilæum per Germaniam vniuersam prædicabat; ac discordes ditiones ad concordiam reuocare satagebat: vt, pacato inde orbe Christiano, bellum Turcis, hostibus nominis Christiani infestissimis, inferretur. Ille, siue à Lubecensibus aduocatus, siue animi sui motu, etiam Lubecam venit. Cumq; primùm ingressus esset, pompâ sacrorum solenni totâ [illegible]

R vrbe

[illegible] vrbe institutâ, inuocare auctorem pacis deum cæpit, vt negotium adiuuare, & consilia salutaria partibus inspirare vellet. Inde literas ad Ioannem regem scribit; postulatq́;, vt legatos, plenâ potestate instructos, ad constituendam pacem inter ipsum ac Lubecenses, designaret, mitteretq́;. Rex, cùm literas accepisset, etsi ægrè induceretur, tamen, sibi persuaderi à suis passus, præsuli Othoniensi, & cuidam è nobilitate Holsaticâ, dat negotium. Ad hoc ipse Cardinalis aduocare principes vicinos duos; Fridericum, regis fratrem, & Magnum Megapolitanum: tum ecclesiastici ordinis alios quosdam, gerendæ rei peridoneos. Magno initio tumultu agitata causa fuit; clamitantibus sine intermisione Lubecensibus, *liberam se, iuxtà vetera privilegia, navigationem cupere: neq; adduci vllo sanè modo posse, vt, omittere eam velint. Et inprimis postulare, vt illata pridem damna sarciantur.* *Ad quæ alij respondere; non idcircò nauigandi libertatem, ac priuilegia, à Danorum regibus concessa esse, vt per illa auctis opibus, & potentiâ, reges ipsos, benè adeò de se meritos, oppugnarent: quin sciendum illis esse, ideò se hac beneficia accepisse, vt vicissim, quandocumq; vsus foret, officia redderent. quæ cùm ipsi, perduelles adiuuando, maleficiis nunc compensent, non iniquè regem facere, si cum hoste conspirantibus privilegia sua adimat. Quod si postulatis eius acquiescant, Sueciaq; abstinere animum inducant, dum rex armis rebellantes coërcuerit: non duntaxat privilegia recepturos, verùm etiam, si quæ damna accepissent, ea ipsum*

vel

vel cum fœnore redditurum; atq; sic acturum esse, vt, eidem quàm optimè secum actum, sint fassuri. Hæc cùm animos Lubecensium etiam magis asperarent; perindignum visum fuit, eos regis postulatis, longè æquissimis, tam præfractè repugnare: neque habere honorem vllum Cardinali, aut principibus euocatis, summâ curâ dissidentes ad concordiam reuocare annitentibus: atque ea proponentibus, quæ ex re ipsorum esse, & honore, æquis animis meritò videri possent. Ideoq; à negotio, frustra hactenus tentato, discedendum statuebant: rati fore, quod non multò pòst euenit, vti pacem, quam nunc adeò obstinatè recusarent, tandem, bello fatigati, vltrò peterent. Id cum exploratum haberet Cardinalis, viros quosdam consulares, quos in pacem proniores animaduerterat, seuocatos adhortatur; *vt, quocunq; modò possent, suis suadeant, ne consilia temeraria pertinaciùs tuerentur, sed fideliter è re publicâ consulentes sequerentur: animoque reputarent, quàm periculosum esset, hostem multo viribus superiorem & conditiones pacis non iniquas offerentem, irritare.* Sed, cùm neque ita se proficere quicquam intelligeret, animo commotus paullùm, vt reprimeret factiosos, palàm edicit; *se missurum in Sueciam esse, qui reginam è captiuitate suâ mox educeret: tum & Suecis, nisi ad obedientiam regis priscam reuertantur, sacris omnibus interdiceret.* Quibus minis cùm sedatiores essent, tandem in hoc convenere; *vt, quemadmodum Cardinalis, ita suos ipsi quoq; oratores*

res ablegarent, qui cum Suecis de reginâ liberandâ pertractarent: inde peterent, vt legatos ad Augusti diem decimum Sundam mitterent, quò & rex missurus esset: atque porrò de capitibus istis agerent. Nempe, *vt rex Lubecensibus, pro illatis pridem damnis, octo millia aureorum repræsentet; &, quas eius classiarij naves illis abstulissent, quæque superessent merces, restitueret: tum & priscis priuilegiis frui sineret, si à Sueciâ abstinerent. Quicquid porrò quererentur, in Holsatiâ suo tempore per legatos commodè transactum iri. Octo verò illa aureorum millia, Fridericus, dux Holsatiæ, præsulesque Othoniensis, Lubecensis, Slesuicensis, ac plerique Daniæ & Holsatiæ proceres, exhiberent: idque nisi die constituto facerent, Lubecæ omnes euocati comparerent, neque urbe, nisi debito persoluto, egrederentur.* Quibus rebus ita gestis, non grauatè Lubecenses Succiam petunt, cum legato Cardinalis: qui, cùm primùm in senatu de reginæ liberatione egisset, perbenignè est auditus. Quippe Sueci, qui jam in dies exspectabant, vt Ioannes manu armatâ coniugem suam reposceret; nisi darent sponte suâ, vi eandem erepturus; dimittendæ occasiones, sine redemptionis pretio, vestigabant. Itaq; cùm acquiescerent, ingerunt se Lubecenses; iterumq; compellatis de eâdem causâ Suecis, petunt insuper, vt, quo loco statuissent, quoq; tempore, oratores suos mittant cum consiliariis regiis de constituendâ pace locuturos. Quæ cùm Sueci se facturos recepissent, è cœnobio Aluastro, in quo contra datam fidem hactenus custodita fuerat, à Stenone in Hallandiam deducta &

ta&Halmstâdij aliquantisper commorata, à primariâ Scaniæ nobilitate, magno eam cum honore excipiente, usq; ad fretum comitata est. Quo traiecto, occurrens filius Christianus, cum lectissimâ iuventute, Hafniam porrò deduxit. Lubecenses eius liberatæ gloriam sibi palàm vendicantes, gratiamq; apud regem eo nomine singularem inituros se sperantes, Hafniam prosequebantur: verùm, aliquamdiu ibi commorati, adeò non gratiam ab eo vllam retulerunt, vt nè quidem in adspectum sint admissi. Steno, postquàm à reginâ discessisset, Ienecopiam reversus, circiter natalem Christi, repentinâ morte obijt: quam celatam in aliquod tempus, ne in Daniam referretur, Suanto volens, clam cadaver Stocholmum deferri iussit. Inde, longâ disceptatione habitâ, aliis Ioannem in regnum reuocandum, aliis gubernatorem nouum esse eligendum contendentibus, ad XXI. diem Ianuarij Suanto, equitum tribunus ad id tempus, regni deinceps gubernator constituitur. Inter hæc regina redux, verso ad pietatem animo, velut Deo gratias ob liberationem actura, monasterium vnum Hafniæ strui curat; alterum Othoniæ destinat, postquam diem obijsset exstruendum, idq; ex his ipsis ædibus, in quibus defuncta esset: vtrunq; autem, in sacrarum virginum vsum, S. Claræ dedicatum. Inde Sterneburgum abit, voti causâ; atq; ibi filiam Elizabetham, Marchioni Brandenburgico pridem nuptam, cùm Stocholmi obsideretur, ad se vocat: cuius cùm se mox colloquio oblectasset, ad mari-

clↄ.ↄc.

clↄ.ↄc. IV.

cIↄ.Iↄ.II maritum regem redit. Quæ dum fiunt, Suanto, Sueciæ gubernationem adeptus, statim se pro hoste gerere, & Calmarniam obsidere : insuper Henningum Gaddium in Oelandiam, ad Castellum Boringholmum oppugnandum, cum armatâ manu mittere. Vtrunque locum rex præsidio satis valido communierat iam ex eo, quo in Sueciâ regni insigne diadema accepisset. incitabat & Suantonem, quod, Ioanne cum Vandalicis ciuitatibus occupato, commodam gerendæ rei occasionem nactus esse videretur : quamquam sanè, ipso semper nova auxilio submittente, spes hæc eum frustra habuit. At Ioannes, animaduertens, bellum Suecicum longius fore, quàm sperauerat; & Bornholmum item insulam, atque arcem Hamarensem, plurimum momenti habere, ad Suecorum excursionem in mare Balticum prohibendam : sedulò in id incumbebat, vti, quem in modum Gothiam, sic & illam in potestate suâ haberet. itaque, cum in archiuis inuenisset literas quasdam Nicolai, archiepiscopi Lundensis; quibus ille testaretur, se hanc arcem, insulamque, à Valdemaro IV rege accepisse, repetenti, quandocunque id liberet, redditurum: à Birgero, eius loci tunc antistite, ceu successor Valdemari, ideoque iure in se deuoluto, reddi sibi postulauit. quod dum agit, Lubecenses, concitatis in se Megapolitanis, cùm nequaquam duplici se bello pares satis scirent, pacem à Ioanne petunt, obtinentque. iubebantur Segebergum oratores suos mittere : atque ibi res tractata, istis legibus. *Nihil ipsi, neu Vandali*

dalicæ civitates, ad continuandum bellum Sueciæ suppeditarent. tum Suecorum naves ullas, sive merces, suis portibus, urbibusve, ne reciperent. Suecos, istic appellentes, comprehenderent: ac, dum ipse constitueret, quidnam factum illis vellet, detinerent. naves, regijs occurrentes, demissis velis, cursum sisterent; literasq; & merces suas, inquirendas exhiberent: iterum mox dimittendæ, si nil rerum Suecicarum vehere deprehensæ essent. deniq; ereptæ naves, quæque superessent merces, redderentur. Atque has conditiones Lubecenses accepere; & promisere, *etiam se effecturos, vt ijsdem mox subscriberent Dantiscani, Reualienses, ac Rigenses.* quanquam illud frustra fuit; ijs istud recusantibus, ac negantibus: *approbandum socijs id ciuitatibus vniuersim, quod priuatim Lubecenses, in rem suam pacti essent.* Quibus actis, denuò in Suecos rex exercitum ducit, Scaniæ confinem oram quàm grauissimè affligens. quâ calamitate pariter ac secessu Lubecensium, qui seorsim pacem sibi impetrauerant, motus Suanto, proceresque regni alij, sibi quoq; pacem petere statuerunt. itaque legatos mittunt, postulantque; vt Calmarniam, ad XXV. Iunij, rex adesse illis velit. quod si facere non detrectet, se sperare, rationem inuentum iri, quâ regnorum ruptam toties concordiam stabiliri tandem aliquando possent. Rex, quantumuis nihil minus constituerat, quàm Suecorum, qui iam toties fidem suam fefellissent, postulatis aurem daret, tamen, cum legatus Scoticus, qui ad pacem adiuuandam tunc aduenerat, intercederet, passus est se permoueri. Postquam verò dies pridem

cIↄ.Iↄ.IV.

cIↄ.Iↄ.V

ad

ad negotium pertractandum constitutus aduenisset, rex Calmarniam se recepit; quò legatus quoq; Scoticus, & Noruegiæ senatores, tum legati Electoris Brandenburgici, ducum Megapolitanorum, aliorumq; vicinorum, & Vandalicarum vrbium, convenere: soli Sueci, qui conventum postulârant, minimè comparuere. Cùm, sat diu exspectati, non venirent, rex ablegat, qui citarent, monerentq; ; *ne committant, vt negotium adeò graue, borealibusq; regnis vniuersis salutare, verbis tantùm, ad fallendum comparatis, agitasse videantur: itaq; adesse velint, & tranquillitatem publicam suis etiam consiliis adiuuare. Ipsos beneficij loco hæc comitia petijsse, se benignè concessisse: quæ in præsens si contemnant, notam sibi leuitatis, nullo modo excusandæ, sempiternam inusturos. Cogitarent, suam hîc existimationem verti: cuius tantum ferè habere quisq; soleat, quantum fidei.* Nil legati potuere; nisi, vt venturos se pollicerentur: quanquam tamen ne sic quidem præstitere. Itaq; rex, nequicquam ipsis exspectatis, cùm ludibrio se haberi animaduerteret, conuocatis Daniæ pariter ac Noruegiæ senatoribus, literas Svecorum profert, quibus illi fidem suam obstrinxissent. Quibus lectis, cùm constaret vniuersis, Suecos neq; fidei suæ, toties datæ, neq; etiam literarum, vllam planè rationem habuisse; ac præterea, iam iudicium aliorum de se subterfugiendo, reos sese perduellionis esse, absentiâ suâ manifestò testarentur: ne in causâ ipse propriâ iudicare voluisse videretur, senatores, quos iam dixi, sententiam rogat.

gat. hi pronunciant, *cùm Stenonem, tum Suantonem, aliosq́, qui his literis subscripsissent, perduelles, famâ, & bonis, excidisse.* quam sententiam, ne in gratiam ita suam protulisse viderentur, Maximiliano Cæsari, quanquam ei non subiectus, porrò disquirendam mittit. isq́;, ritè examinatis rebus omnibus, in iudicio prolatis, & probauit, & in suo quoque Imperio promulgauit; illic quoq; tanquam à se lata esset, ratam eam esse volens: eamq; in rem diploma edidit, ad secundum diem Octobris anni proximè insecuti. His peractis, rex sententiam typis primum excudi curat; inde, exsequi eam cupiens, bona damnatorum omnia, quæ in Daniâ, aut Noruegiâ, fisco addicit: literas quoq; Imperatoris per Vandalicas ciuitates omnes publicari iubet, & edicit; *ne quid rerum necessariarum in Sueciam deinceps mittant: neu stipendia illis faciant, aut commercia vlla habeant, si posthac in regno Daniæ priuilegia sibi sua sarta tecta esse velint.* Sueci, acceptâ tam insigni contumeliâ, cùm se tanquam perduelles, atq; reos maiestatis, per Imperium vniuersum iam traduci intelligerent; pudore acti, vt opprobrio se eximerent, regem Hafniæ adeuntes, iterum de impetranda pace agunt: sed, cùm toties fidem suam fefellissent, vix inducias, atque has in paucos menses, acceperunt. Quæ dum fiunt, Lubecenses, pace iam cum Megapolitanis factâ, noui contra Daniam belli occasionem quæsiuere: inuidiâ in regem moti, cui feliciùs, quàm optauerant, res cum Suecis successisset. Itaq;, vt impe-

CIↃ.IↃ.V

CIↃ.IↃ.VI.

CIↃ.IↃ.VII.

cIↄ. Iↄ. VII. dimentum aliquod transuersum obijcerent, contra pacta, pridem inita, non Suecorum tantum naues, atq; merces, clam in portus receperunt; sed subsidiorum etiam quicquid poterant submiserunt. ac, cùm naues tradi sibi, iuxta pacta, rex exigeret; vrbium Vandalicarum eas esse, respondebant. Quibus rebus nunciatis, rex præfectis clasiarijs rursum mandat; *prouiderent, ne quid siue Lubecenses, seu Vandalicæ vrbes aliæ, fraudis facerent.* Itaq; captæ naues multæ, & in portus proximè adiacentes ductæ, venditis vili precio mercibus, magnum Hafniæ, ac Malmogiæ, incrementum attulere. Quæ vt posteà Lubecenses, & Vandalicæ ciuitates, acceperunt; mittunt, qui ereptas naues reddi sibi postularent: quibus hoc responsum datur; *quando ipsi contra pacta Suecis merces submisissent, eas iure captas esse.* Quâ de causâ iterum tumultuantes Lubecenses, arma poscunt: verùm, bellum dissuadentibus, qui prudentiores erant, paullulum conquieuere. ne deseruisse tamen ideò Suecos viderentur, clam confirmant illis animum: ac præsidium, quæq; alia belli instrumenta essent, pollicentur. His promissis incitatus rursum Suanto, ante finem induciarum, quas non ita pridem à rege satis anxiè postulauerat, factâ in Blegingiam irruptione, arcem Lycham capit, diripit, & incendit: ac cum prædâ properè in Sueciam redit. quod vt Seuerinus Norbius, classis regiæ præfectus, intellexit, in Finlandiæ portum inuectus, omnia vicissim ferro, ac flammâ, perdens,

Caf-

Castelholmum, igne iniecto, æquat solo: tum & Stenonem Tursonum, vnum è primatibus regni, cum vxore suâ capit, & in Daniam cum ingenti prædâ abducit. quâ re plurimi optimates, sanguine Stenoni iuncti, cùm propinqui sui vicem, ac tot item aliorum, deplorarent, iterum sibi annitendum existimarunt, vt negotium denuò pacis ageretur. Neq; tunc auertit animum rex benignus: quanquam meritò, tam multiplici offensâ, alienus esse posset. itaque comitia complura habet; Helsinburgi, & Vorbergi: inde Hafniæ, & Malmogiæ. ac inducias rursum admittit, in vndecimum Nouembris; eâ lege, *uti regem ipsum Sueci vel acciperent: vel afferrent rationes, propter quas prohiberentur. quas afferre si non possent, tum aut ipsum, aut filium eius Christianum, quem Stocholmi, annis aliquot elapsis, regem ipsi vnanimiter appellassent, patris loco Sueciæ gubernatorem constituerent. aut, si neutrum horum vellent, tredecim marcarum Holmensium millia quotannis penderent: operasq; militares, quotiescunq; poscerentur, exhiberent. Calmarnia insuper, & Oelandia, tum adiuncta illis arces, quas præsidio communierat, porrò in eius potestate permanerent: integrumq; ipsi esset, per induciarum tempus, nouo eas commeatu, ac præsidio, magis etiam firmare. quicquid verò harum rerum fieri vellent, id Malmogiæ per legatos ante diem III. Kal. Octobris declararent: interimq; interdictum; quo vetuerat, ne res vllas necessarias quisquam in Sueciam importaret: nihilominùs seruaretur.* Quo edicto certè Suecas, Lubecenses, sociasque ciuitates, Ch. Io. VII.

CIↃ. IↃ. VII. in angustiam hanc redegit, vti fame partim acti, partim armis superati, pacem petere cogerentur. Sed, cùm dies constitutus aduenisset, neq; Sueci, vti pactum, comparerent; rex, delusum se ab illis indignatus, denuò, Decembri mense ineunte, in Westrogothiam arma mouet: ac, direptâ incensâq; vrbe Losâ, & abductâ magnâ prædâ, mox in Scaniam reuertit. quibus Suanto intellectis, vt vlcisceretur cladem, rege in Daniam regresso, ipse in Scaniam excurrit; ac vicissim vrbem Weum, obuiasq; in illo tractu arces quasdam, diripit partim, & incendit: spolijsq; opimis ouans, nil cunctatus, retrò in Sueciam copias ducit. inde oratores mittit, postulatum; *vt conuentus, qui Malmogiæ pridem indictus, ad vicesimum quartum diem mensis Iunij, anni proximè insequentis, repetatur: habeaturq; seu Calmarniæ, siue etiam Scheris Suecicis: loco ita nuncupato, quod angustum illic mare rupes facerent, hîc regnorum trium proceres nouam pacem constituerent, in perpetuum valituram; eamq; in rem captiui vtrinq; luerentur, & dissidiorum auctores dederentur: quæq; pars conuentis istis stare nollet, ante proximi Decembris diem quintum & vicesimum alteram certiorem faceret.* Neque rex hæc recusabat; nisi quod Calmarniæ comitia haberi vellet. Sed Vandalicæ ciuitates ne hanc quidem pacem diu ratam esse voluere. nam, vt Suecos suo exemplo confirmarent, primi bellum Lubecenses inchoârunt; quinque nauibus, omni rerum necessariarum copiâ instructissimis, Reualiam in Liuoniam missis: vbi commutatis mercibus,

ac

ac cum Suecis nouo fœdere clandestinò constituto, priùs domum reuertuntur, quàm ad regem fama rei perueniret. qui quantumuis admodum indignaretur, temerè adeò ruptam pacem, quam vix pridem multis precibus impetrauerant, tamen id dissimulandum in præsens duxit; dum, quæ porrò agitarent, intelligeret: ac, quid sibi in hoc negotio statuendum, circumspiceret. Illi verò, nil cunctati, anno proximo, in consilio persistentes, naues octo in Sueciam mittunt. quod rex postquam intellexit, cum senatu rem communicat. quippe sic existimabat, *suâ illos lenitate, ac conniuentiâ, contumaciores fieri: quasi metu, potiùs quàm pacis studio, cunctaretur.* placuit itaq; hunc contemptum vindicare. Quâ re ita constitutâ, mox profectus in Holsatiam, cùm pertrahere in societatem belli fratrem Fridericum vellet, alieno eius animo, quod cum Lubecensibus ipse pacem recens inijsset, non successit hoc consilinm. inde, vt magis iure se, quàm armis, experiri velle, omnibus testatum faceret, causam arbitrandam offert: ac significat, *iudices capere, archiepiscopum Lundensem, & episcopum Roschildensem; tum senatum Hamburgensem, ac Luneburgensem: adhac Angliæ item regem, aut Imperij si quem Electorem mallent: quibus quicquid videretur, ratum se deinceps velle.* placuitq; Lubecensibus in principio hæc conditio; & accipere eam sese, missis literis, sunt testati: sed, sententiâ mox mutatâ, à proposito recessere. idq; solùm aliquorum interuentu constitutum; vt pax quidem in ducatibus seruaretur, sed cum reg- CIↃ. IↃ. VII. CIↃ. IↃ. VIII.

clↄ. Ↄ. VIII. nis bellum esset. Quæ cum ita se haberent, rex ab Angliâ, Scotiaq́; auxilium nauale petit; tum vt mercatoribus quoq; Lubecensium, quotquot intrà regna sua deprehenderent, & eorum bonis omnibus, manum inijciant: se propediem missurum, qui cum illis iure agant. neq; cessant Lubecenses; & firmandis rebus suis, nuntium ad Imperatorem Maximilianum mittunt, obtinentq́;: vt is literas ad Germaniæ principes daret, iuberetq;, *in tutelam Lubecensium, contra regem excubare: nec permittere, vti in stipendium eius milites vlli ditiones suas transeant.* quin ad regem etiam scribit, postulatq́;; *ne commercia Lubecensium, quæ in mari Baltico ipsi hactenus libera habuissent, vllo modo impediret, aut turbaret.* sed hæc Cæsaris intercessio, Galliarum regis operâ, irrita fuit. Asperatis in hunc modum partium vtrinq; animis, rex, vt nauigatione Lubecenses prohiberet, & commercia impediret, apparatis rebus omnibus, nauium viginti quatuor classem instruit: ac præfectis dat mandatum, *vt, inuecti Trauemundam, Lubecensium ad Trauæ fluminis ostium portum, prouiderent, ne in vrbem rerum necessariarum aliquid importaretur.* Ea res non parum animos Lubecensium perturbauit, vti, ceu obsessâ vrbe, concurrentes, in tumultu arma poscerent; cùm non multis post diebus, naues, quas Reualiam missas paullo ante memoraui, rerum omnium ignaræ, iuxta Danicas appulere: quæ, in eas inter Dassum & Wernoum facto impetu, facilè omnes expugnassent; nisi, prædæ nimiâ cupiditate, in prætori-

toriam incurrentes, tresq́; alias minores, quas cepere, cæteris effugiendi poteſtatem conceſſiſſent. Quibus hunc in modum geſtis, claſſis regia, captas naues ſecum abducens, domum abit. contra verò Lubecenſes, vt acceptum nuper damnum repararent, Danos omnes, nautas, atq; mercatores, tunc in vrbe deprehenſos, ſtatim arripiunt, & obſtringunt vadimonio, ne diſcedant inde priùs, quàm, ſoluto pretio redemptionis, abeundi poteſtatem impetraſſent. His in Daniam nuntiatis, rex viciſſim omnes toto paſſim regno Lubecenſes, & eorum bona, detinet; inde edicit ſeueriſſimè, *ne Lubecam poſt id tempus quiſquam quicquam importare, aut commercia illic vlla habere, auſit: qui contrarium admiſiſſet, capite, & bonis, lueret.* Lubecenſes, cùm & ſuos paſſim à rege detineri, & edicto tam ſeuero Danos vrbe prohiberi, accepiſſent; literas ad regem mittunt, & dimitti mercatores ſuos petunt: quibus ille reſpondere; *ſi iniuriam incapiſſe ſeſe ipſi faterentur, liberosq́ in regnum Danos; quos iniuſtè detinebant, redire ſinerent, tum ſe id facturum eſſe.* Inde, ad confœderatos ſibi reges datis literis, de iniuria Lubecenſium grauiter queri: moxq́ue Sueci, qui proſcriptionem Cæſaris animo iniquo ferrent, vt honorem, quo priuatos ſe videbant, repararent, rurſum in Daniam ablegant, pacem à rege oraturos. qui cum ipſum Helſingburgi adijſſent, eam accipiunt: illis legibus, quæ Vorbergi dictæ erant. Quibus geſtis, cùm in Sueciam redijſſent, Suanto ita oratorum acta in- cIↄ. Iↄ. VIII.

ta in-

cIↄ. Iↄ. xvii. ta inuertit in senatu, vt in bellum denuò suorum animos concitaret. cumq; graui rerum necessariarum egestate premeretur, Lubecenses, sociæq; ciuitates, auctumno proximo naues bellicas octodecim, panno, sale, mercibusq; item alijs, quibus maximè indigerent, oneratas submiserunt. quæ Stocholmum cùm feliciter peruenissent, ac retrorsum se reciperent, ortâ graui tempestate, quinq; ex ijs grandiores periere; cæteræ, amissis armamentis, pars dantiscum appellentes, ibi hiemem exegerunt: pars vix domum sunt reuersæ. Cuius rei postquam fama in Daniam allata esset, rex, in tantâ consternatione omnium, rei prosperè gerendæ occasionem datam ratus, ociùs triginta naues, remigumq;, ac classiariorum militum, magnum in ijsdem numerum, versus Trauemundam mittit. qui cùm, vento aquilone paullo vehementiùs flante, portum vrbis, sicut iussi, minimè intrare possent, sinum maris, cui à nouâ ciuitate nomen datum, subeuntes, postquam illic exscendissent, pagos aliquot Lubecensium populati, cum ingenti inde prædâ Oldesloum se recipiunt; vbi dum exspectant hostem, si fortasse is erumperet, Lubecensibus commouere se non ausis, vrbis Trauemundæ ciues, solis octo scaphis vecti, naues aliquot onerarias, nullo tunc præsidio tutas, capiunt partim, aut incendunt: &, his actis, sinè vllâ suâ clade vrbem repetunt. Tandem, motis inde castris, postquam Dani domum suam redijssent, rex Ioannes ab Anglorum & Scotorum regibus confœderatis, scriptis literis, iterum

auxi-

auxilium nauale petit: tum & posteà, ipsis ad hæc conniuentibus, toto vtriusq; regno per præconem palàm edicit; *si qui nauta, militesve, ad navale contra Lubecenses bellum, & eorum fœderatos, suâ fortunâ gerendum, comparare sese vellent, vt quamprimùm, mare Balticum ingressi, piraticam liberè exercerent: habituros non duntaxat liberos omnes Daniæ portus, verùm ipsum quoq; regem, horum quæ in Lubecensium detrimentum perpetrassent, defensorem.* Id Decembri desinente actum fuit: moxq; tanta piratarum multitudo mare Balticum infestauit; vt non tantùm Lubecensibus, sociisq; ciuitatibus, sed & Suecis, interclusum illud fuerit. Quæ in mari dum geruntur à piratis, classem etiam rex instruere, eamq; in Finlandiam mittere, ducibus Seuerino Norbio, ac Tilemanno Gisesio. Atq; illi, commodâ tempestate vsi, postquam istuc appulissent, militemq; exposuissent, vrbem Abonem, sede episcopali insignem, populati, cum ingenti inde prædâ mox in regnum reuertuntur. Quibus malis adacti Sueci, vti se, suosq; omnes, à direptionibus istis liberarent, Hafniam legatos mittunt, qui decretum, pridem Helsinburgi factum, reuocarent. At Ioannes, quanquam toties rebellantibus, fidem habendam non censeret, tamen regni vtriusq; optimatibus, id suadentibus, acquieuit. Itaq; induciæ datæ, in hanc legem; *Sueciæ proceres ex reditibus [illegible] regni [illegible] regi annis singulis [illegible] marcarum Holmensium millia penderent: eamq; summam in Calmarniensi arce circa desinentem [illegible]*

CIↃ. IↃ. VIII.

CIↃ. IↃ. IX.

 vlte-

cIↃ. IↃ. IX. ulteriore, exhiberent. Idq; facerent, donec de consensu regis, procerumq;, aut Ioannem Sueci solio, de quo per vim deturbauerant, restituerent; aut, si illud potius vellent, filium eius Christianum, quem Stocholmi anno cIↃ. CCCC. XCIX. vnanimiter elegissent, regem facerent: conuentum verò in Suecia limite, vbi mare inter rupes coarctatur, loco admodum opportuno, celebrarent. Ac, si proceres regni Sueciæ ad XXIV. Iunij hunc conuentum esse vellent, eâ de re ante Domini natalem regem certiorem facerent: quod vicissim à rege fieret, si is fortè impeditus ad conuentum illo die adesse haud posset. Neq; tamen prorogationem istam summæ rei quicquam detracturam esse. Actum autem illic iri, de negotiis, litibusq; & petitionibus regis, regni Sueciæ optimates, cæterosq; item incolas, concernentibus; tum de arcibus, Bornholmi, ac Calmarniâ, insulaq; item Oelandiâ: porrò & nobilium bonis, passim in Daniâ publicatis. Arcibus verò, insulaq;, quæ iam dicta; cum aduectione liberâ vti & euectione, rerum necessariarum, regem fruiturum esse, dum conuentus finem suum consequatur. Contrà reditus, & possessiones omnes, quæ pertineant ad Calmarniam, arcem pariter oppidumq;, in Sueciæ procerum potestate desinceps fore. Bona verò, ad Oelandiæ monasteria, & ecclesias, pertinentia, illuc reditura esse: ac mansura, dum conuentus finiatur. Ac, quàm diu bellum foret inter regem, & Lubecenses, Sueciæ incolas qualescunq; nec auxilium allaturos, neq; quicquam subuecturos, antequàm in regis gratiam reuertantur. Inter ista, regem classiariis suis, & militibus, edicturum, ne quod vltrà Suecis damnum dare audeant; neu commercia quoque eorum interturbent. Deniq;,

uique, dum hæc aguntur, si rex fortè vitâ excederet, Christiano, eius filio, ius in Sueciam vniuersum, quod electione liberâ nactus esset, integrum, & illæsum, fore. His capitibus pax statuta: sed non diu rata fuit. Quippe anno insequente Lubecenses, ac pleræq; fœderatæ ciuitates, vt, quæ acta inter regem & Suecos erant, perturbarent, bellum, pridem palàm gestum, regi indicunt, ad diem Maij XII. in quod tamen nullo modo consensere Hamburgenses, non se causam iustam habere protestati. Sed præcipites odio suo Lubecenses, postquam Suecos de consilio certiores reddidissent, nullo auxilio Sociorum exspectato, statim post indictum bellum, cùm rex nullam etiam tum irruptionem pertimesceret, nauium sex bellicarum classe instructâ, mare Balticum infestant. Vbi postquam ad Gessoram cum excubitoriis nauibus regiis tribus aliquamdiu dimicassent, tandem, sese subducentes, Langelandiam cursu celeri contendunt. In quam vbi exscendissent, &, incensis villis proximis, hac atque illac grassarentur; insulani, raptis armis, occurrentes, fortiter eos propulsant: tum, ad ipsas vsq; naues persequentes, sepositam in littore prædam rursum extorquent. Rex, quo suos tueretur, naues Gallicas, Scoticasq;, & Anglicanas, in mari suo deprehensas, detinet, & bello parat. Quod dum lentiùs molitur, Lubecenses, expeditâ rursum classe, circa Iunium ineuntem, Monam insulam inuadunt. Hanc tenebat regis nomine Andreas Bildius; vir

cI). I). IX.

cI). I). X.

eis. Io. Xr. vt genere, sic virtute militari iuxtà praestans. Qui cum hostem aduenisse accepisset, statim insulanos cogit: tum & tela, commeatum, quaeq; ad vim propulsandam, aut obsidionem etiam tolerandam, necessaria, in oppidum, & arcem Stegam, oppido coniunctam, infert. Muros quoq; ocyus reficit: & cuiq; , si ad vrbem oppugnandam accedat hostis, stationem suam assignat. Quin & magnam copiam feruentis aquae, ac permistae calce picis, oppidanos intrà moenia in lebetibus, & caldariis, apparare item iubet: vt mulieres, senes, pueri, quos seu aetas, siue sexus, à militia prohiberet, in oppugnantes ea effunderent. Ita rebus intra vrbem ordinatis, exscendere in terram hostes sinens, suos intrà vallum cohibet. Hostes, metum esse rati, summâ cum securitate excurrentes, cuncta ferro, ac flammâ, vastant: inde, ad oppidum accedentes, oppidanos, tanquam non prodire ausos, ad conserendam manum prôuocant. Qui cum sese nihilominus continerent, illi, multò audaciores, mox contemnere etiam eos planè incipiunt. Itaq; inuadunt vrbem magno impetu: ipso duce Sconterbelle, vt exemplo incitaret, praeeunte. Subire vallum conabantur: ac tormentis, si quae essent, laedi possent. Ferebantur sine ordine, tanquam vrbe sine negotio potituri. Id praefectus eius videns, dato signo, illicò tormenta explodit: inde in vallum coniectis, quibus id mandatum erat, aquam effundunt feruentem, ac permistam calce picem. Quàre postquam multi caderent, tandem,

animum

animum despondentes, cæso duce Storterbollo, pedem ipsi retulere. Oppidani, fugientes insecuti, plures etiam trucidarunt: accurrente passim ad cædem adiuuandam magnâ ex agris multitudine, cuius domos ipsi incenderant. Quarum rerum cùm rex nuncium accepisset, mittit illicò, qui præfecto, & insulanis, pro virtute, atq; fide, gratias ageret; tum memoriam rei tam præclarè gestæ sempiternam sibi fore pollicetur: insuper præfectum monet, vt excubias toto littore, sicut olim vsitatum, deinceps ordinet, ne iniuriæ porrò faciles opprimi ab hoste possent. Hâc in Insulâ nouâ clade nil deiecti Lubecenses, Langelandiam iterum tentare statuunt: sed, vt pridem, propulsati, cùm ne exscendendi quidem, nisi cum ingenti strage, copia esset, in mare Balticum deflectentes, classem ad Elsingoram sistunt. Cumq; exscursione illic etiam prohiberentur, vndiq; munito littore, & præsidio excubante: postquam aliquot tormenta, nullo oppidanorum damno, explosissent, naues quasdam onerarias, ante vrbem sine custode fluctantes, partim incendunt, partim capiunt, & abducunt Trauemundam. Vbi dum, exiguo adeò operæ pretio, aliquantisper commorantur, copias maiores sibi collecturi, classiarij in tumultum proruperunt; ac senatum de suscepto temerè in regem bello accusantes, missionem flagitârunt: quidam etiam postulârunt, vt direptio, præter sumptum, ac stipendium, toto regno libera permitteretur. Quam tametsi mox senatus indulgeret, non

Clo. Ix. X.

cIↄ.Iↄ.X blanditiis nihilominus, aut promissis, permoueri potuerunt, vti denuò nauigationem in Daniam infestandam instituerent. Postquàm verò Lubecensibus, sociisq; ciuitatibus, res pro voto non succederet, aliud consilium capiunt. Itaq;, legatis missis, rogant Suecos; *quando mari minus prosperè hactenus bellum gestum esset, vti terrâ hostem inuaderent: se, quod possint, omni ope, & consilio, adiuturos: nec in mari intereà quicquam cessaturos.* Hanc legationem Sueci, more suo, pronis animis acceperunt; & Achonem, cum equitibus septingentis, in Hallandiam immisere. Cuius nuntiato aduentu, Tucho Crabbius, vir nobilitate generis, & peritiâ rei bellicæ, inter primos, cum proceribus Scaniæ reliquis, iussu regis ocyus collectis copiis, sese objicit. Antequàm verò arma conferat, consilia hostis, numerumq; copiarum, explorandum sibi censet. Itaque Tordonem mittit, rusticum quendam, Achoni notum, cui pridem operam eandem dederat, in prodendo Scaniæ statu. Is Achonem, cum exercitu occurrentem, properè adit, & salutat; tum precatur fausta omnia, ac sperare de successu benè iubet: facilè hostem, si maturet, opprimi posse. Acho, vera eum memorare ratus, quantâ potest mox celeritate vtitur: interim Tordo, clam dilapsus, recipit se ad Tuchonem, nuntiatq;; hostem in propinquo esse; &, itinere festinato, parum ordinato agmine, commeare. Quo audito, Tucho suos, pabuli parandi causâ palabundos, statim cogit; hostem.

vbi

vbi primùm occurreret, aggressurus. Tum delibe- clↄ.Iↄ.X.
rat, quonam illud loco faciat: vtrum in aperto campo aduentantem operiatur, an verò incautum inuadat. Erat media inter vtrumq; exercitum silua; & in hâc profunda vallis, riuo quodam intercisa: hîc subsistere Tuchoni, & hostem exspectare, placuit. Acho, inordinatâ acie, inter primos siluam ingreditur: cumq; in vallem peruenisset, Tucho, clasſicum canere tubicinem iubens, impetu in eum facto, pugnam orditur. Acriter certatum vtrinque, æquo aliquantisper Marte: donec mox Laurentius Frostius, Birgeri filius, summi Daniæ antistitis, vir equestri dignitate, & strenuitate, clarus, dimicantem in læuo cornu Achonem inuadit, &, adactâ in aduersum hastâ, sternit. Quo cadente, consternati cæde ducis sui cæteri, statim in fugam se conjiciunt: in quâ à persequentibus Danis multi cæsi, plures capti: plurimi, siluæ beneficio, euasere. Achonis cadauer inquisitum, & repertum, ante Helsinburgum arcem, in monasterio illic sito, tumulatum. Abducta inde signa aliquot militaria, vnà cum vexillo regni: quæ mox Hafniam allata, cum captiuis, læto vultu rex accepit. Et, virtute singulorum collaudatâ, gratiisq; item actis, proximâ dominicâ die, præferente regni Suecici vexillum Tuchone Crabbio, qui & prælio eo ductor quàm fortissimè sese gesserat, & captiua signa abduxerat, pompam ex arce in primarium templum duxit: ac, peractâ re diuinâ,

Lib. II. uinâ, gratiisq; pro victoriâ tam egregiâ Deo dictis, suspensa è fornice capta signa, ceu opima ex hoste spolia, dedicauit. Suecos verò, vt hanc cladem audiuere, tantus illicò metus cepit, ne in regnum totis copiis Dani irruerent, vt Antonium Tursonum ad Georgium Baalium, Rusiæ principem, ablegarent, qui inducias sexaginta annorum peteret: ne, vtrinq; hostibus septi, tantò grauiùs premerentur. Contrà rex, cum imparem se nauibus adhuc sentiret, vndiq; tot in se hostibus concurrentibus, à confœderatis regibus, Galliæ, Angliæ, Scotiæq;, emptas magno ære naues Hafniam traduci iubet: atq; ipse, ne cessaret, domi intereà duas parat, multo opere munitas, vt telorum nullâ vi aut lacerari, aut perfringi, facilè possent. Insuper & in Lolandiâ arcem Engelburgum struit, vndiq; circumfluo mari: vt refugium insulanis ea esset, contra Lubecensium, & sociarum ciuitatum, incursionem. Naues rex cùm exstruxisset, id potissimùm accurauit, vt instructas milite iuxta, ac commeatu, mox in hostem educere posset. Item, edicto renouato, grauiter vetuit, ne è subditis suis quisquam commeatum Lubecensibus, aut eorum fæderatis, vllum afferret; si quis contrà admisisset, is delictum capite, bonisq;, lueret. Quâ re factum, vt Lubecenses, atq; Sueci, breui tempore rerum necessariarum egestate quàm grauissimè laborarent. Cui malo id incommodi accedebat, vt non tantum nihil Dani, edicto regio prohibente, importarent: verum etiam, si quæ ipsi aliunde apportari curauissent, ea om-

omnia classiarij, qui per mare iussu regis excubabant, sæpe intrà vrbium portus, in conspectu habitantium, interciperent. Porrò, cùm Suecorum cladem, in Hallandiâ pridem acceptam, Lubecenses resciuissent, pacatis illicò militibus, aliquamdiu iam in vrbe tumultuantibus, denuò iis contra regem opem suam pollicentur; postulantq́; , quoniam terrâ non successerat, vt nauale etiam bellum adiuuarent, quo communem sibi hostem meliùs superare possent: cuius vires, quæ paullatim incrementum capiebant, ni celeriter frangerentur, mox ex æquo vniuersis meritò formidandæ essent. Sueci, qui Calmarniam Suantonis iussu contra pacta obsidebant, interfecto duce Achone, ac deletâ magnâ copiarum parte, cùm periculum partim suum, partim sociarum vrbium, animaduerterent, nec se diu tutos fore, admittere promissa ciuitatum auxilia non recusant: mox deliberant, de legatis ad senatum Lubecensem amandandis, qui de belli ratione in commune consultarent. Inter ista Lubecenses, non cunctati, dum legati aduenirent, adiutantibus foederatis ciuitatibus, nauium sex & viginti classem mittunt: ac præfecto dant mandatum, vt, cùm primùm Suecis sese coniunxisset, impetum in regem faceret. Hic, cùm classem mox soluisset, ac Bornholmo propinquaret, sistit cursum: & ablegat, qui in Insulam exscenderent, & indicerent tributum, nisi grauiter incolæ infestari mallent. Qui cùm illud denegassent, mittit aliquot cohortes, prædam actu- cIↃ.Iↄ.X.

CI). I). X. ras. Insulani arma sumunt, & in littore occurrunt; & exscensione quidem prohibere, quantum possunt, annituntur: sed, nec in numero, neq; apparatu, pares, interfectis primo prælio nonnullis, in interiorem insulam se recipere sunt coacti. Vbi dum, incensis pyris, more patriæ vsitato, hostium aduentum indicant, atque suos vndiq; ad pugnam cogunt, longiùs progressi hostes, pagos quosdam iuxta littus populati, & abductâ in naues prædâ, in Calmarniensem sinum iter institutum capiunt: quò cùm classem appulissent, Suecis, arcem eius vrbis obsidentibus, promissa pridem auxilia ferunt. Qui, ne sociis deessent in periculo communi, naues paucas, quas instructas tunc habebant, sub ductore Henningo Gaddio, Lubecensibus submittunt: plures etiam pollicentes, postquam vrbem expugnassent. His acceptis Lubecenses, mox Blegingiam prætervecti, pagos littori adiacentes igne exurunt. Hinc delati interiores sinus maris Baltici, Suecis sese coniungentibus, in Lolandiam appellunt. Vbi cùm cohortem vnam exposuissent, quàm latissimè se diffundere, & clamore omnia implere iubent, vt perculsos metu incolas dissiparent: & efficerent, ne coire in vnum auderent. Mox, cum copiis vniuersis exscendentes, Nachscouium oppidum, nec præsidio, nec munitione firmum, improuisò inuadentes, populantur, & incendunt. Nec religio monasterium, illic adsitum, tuebatur. Incolæ, clamorem hostilem audientes, cùm in-

cendia item passim, & direptiones, cernerent, consilij inopes, trepidant primò fugiuntq́; : mox, hortantibus, quibus paullò maius animi robur erat, diuturnitate belli comparatum, colligunt se, & arma capiunt. Interim, coactâ prædâ non exiguâ, dum ad naues hostis properat, fortè rumor increbescit, aduentare classem regiam. Quo perculsi, ità quiq; properanter nauem petunt, metu ne intercludantur, vt, quo expeditius fugerent, magnam prædæ partem abjicerent. Cumq́; in naues euasissent, duces suos circumstantes, vno ore omnes iubent, vt Lubecam se reducant. Grauia quæque comminantes, nisi statim illud faciant. Neque illis confirmare animum potuit, quod sub isthoc ipsum tempus naues aliquot onerariæ Lubecensium commeatum, ac mille militum supplementum, apportarent. Etenim, cùm hâc occasione duces persuadere conarentur, vt Fioniam, rebus omnibus necessariis abundantem, incursarent, prædam illinc sine periculo luculentam abducturi, iterum clamore inconditо se Lubecam abduci postulant: ac, si nolint, sese vim facturos esse, palàm edicunt. Itaq; Lubecam redeunt. Interim Sueci per legatos denuò cum Lubecensibus de gerendo deinceps bello consilia agitant. Quâ de re cùm inter ipsos conuenisset, vti viribus coniunctis terrâ pariter mariq́; simul hostem impugnarent, Lubecenses hos legatos ineunte mense Octobri octo nauibus reduxere. Cumq́; eos ad Bornholmum, tanquam nullum amplius periculum CIƆ. IƆ. X.

 foret,

cI).I).X foret, dimisissent, regiæ occurrunt totidem: quæ cum illis diu acriter præliatæ, ægrè tandem nocte interueniente dirimuntur. Ac, quantumuis æquo satis marte dimicatum esset, Lubecenses nihilominus, non tentare belli aleam vltrà ausi, noctis eius beneficio in vicinos Sueciæ portus se recipiunt. Dani verò, postquàm hostem aufugisse postero die animaduertunt, rati, quod res ipsa erat, in Sueciam cepisse fugam, quâ celeritate possunt, insequuntur. At, cùm nusquam apparerent, verso inde in Gothiam cursu, atq; ibi pauca quædam cum præfecto colloquuti, Hafniam redeunt. Ac tum demum Lubecenses, reditum iam tutum nacti, ipsi quoq; domum suam circa brumam petierunt.

cI).I).XI. Proximo deinde vere, magnis iam acceptis damnis, nullam educere classem ausi, ciuibus tumultuantibus, ac fortunam belli iterum experiri cupientibus, liberam in regni incolas prædam iis permisere. Itaq; Cunradus quidam, cui Regulo cognomentum, cùm nauigia sibi aliquot speculatoria instruxisset, oneraria, ac vectoria, ampliùs triginta capit, aut exurit. Quâ de re cùm quererentur apud regem, quorum id detrimentum erat, is, suorum damno motus, vt excursione hostem prohiberet, mense Maio, nauium viginti classe comparatâ, sub Ioanne Holigero, occupare Trauemundam, & exurere omnes illic naues, iubet. Sed, cùm Danos imminere comperissent Lucenses, quicquid ibi nauium erat, è portu in interiorem vrbis sinum subduxere; vbi tutiores essent, ac defendi facilè possent. Itaque direpto portu, & in-

censis

censis ædificiis suburbanis, sinus omnes maris Baltici diligenter Dani explorant; ac Vandalicarum vrbium mercatores, vbicunq; deprehensos, intercipiunt: bonis horum inter sese distributis, aut vilissimo etiam pretio venum datis. Quin maiora quoque ausi, in Vismariensem portum inuadentes, naues quatuordecim capiunt; inde, in terram descendentes, domos omnes vsq; ad portas ciuitatis, igne iniecto, solo æquant: ciuibus se intrà mænia continentibus, nec prodire ad pugnam ausis. Quibus ita illic gestis, Warnemundam mox petentes, prius eò deferuntur, quàm cognosci famâ posset, quo in loco res Vismariensium essent. Et, expositis ocyùs copiis, Warnemundam primo impetu diripiunt; hinc vlteriùs progressi, & agros passim populati, magnâ ad littus prædâ actâ, pagos plures Rostochiensium igne exurunt: nullo facto prædæ, & incendij fine, antequàm Rostochienses, fumum è mænibus circumquaq; conspicati, arma ciuibus imperarent. Qui dum se ad pugnam parant, comportatâ in naues prædâ, Dani retrò pedem ferunt, & in Rugiam deuehuntur. Vbi factâ ad Iasmundam exscensione, ac præfecto profligato, qui cum paucis se obiecerat, Stralsundensium pagos vastant. Qui, ad famam huius rei, vt auxilium laborantibus suis ferrent, statim pedites octingentos, modicumq; equitatum, cum tormentis aliquot bellicis, in insulam transmitti curant; eâ spe, dum ipsi à fronte hostem occupant, fore, vt præfectus insulæ cum suorum aliquâ manu tergum inuaderet: sed, iam illo CIↃ.IↃ.XL.

ANNO 1511. profligato, postquam soli dimicarent, nec auxilium insulani, quod sperârant, vllum ferrent, pugnæ impares, mox in fugam se conjiciunt: in quâ intercepti multi, & occisi. Tum tormenta quoque omnia, sarcinæq;, in victoris potestatem peruenere. Multi quoque, cùm ad naues trepidatione summâ se reciperent, nec ad has admitterentur, metu imminentis hostis, in mare se præcipitantes perierunt. Hunc in modum dum Vandalicæ ciuitates diuexantur, Sueci, aliquamdiu liberi ab hostili incursione, recuperare, quæ amiserant, animum inducunt: vt sic tandem plenam sibi libertatem vendicarent. Itaque, post obsidionem annorum aliquot, cùm Calmarniam recepissent, Bornholmum etiam in Oelandiâ circumsederant. Quâ de causâ classis regiæ præfectus, profligatis Stralsundensibus, cùm è Rugiâ discessisset, in Oelandiam, opem obsessis laturus, properauit. Præfecerat Bornholmo rex Othonem Rudium, clarum belli: qui Canutum fratrem suum, Hierosolyma pietatis ergo petens, substituerat, eâ lege, ne cuiquam, nisi regi, arcem commendatam traderet. Quam ob rem, defuncto Othone in itinere, cùm de morte eius fama afferretur, Canutus, vt seruaret fidem, quam obstrinxerat pridem fratri, iam in arcem, metuens obsidionem, se receperat: Atque eò secum adduxerat Petrum Vrium, antea arcis Hafniensis supræfectum, cui præfecturam arcis rex mandauerat. Verùm ille, quia plurimos è præsidio Hafniæ grauiter

cer offendiſſet, parum obſequij pronos habuit. clↄ.Iↄ.XL
Hâc de causâ, ſuperuenientibus Suecis, quos firmandæ obſidioni Suanto miſerat, Canutus, cum præſidio incluſus, diſsidentes adhortatur, ut priuatam offenſam ſuam rei publicæ condonarent: facilè hoſtem propulſari foris poſſe, ſi concordes intus forent. Hinc paratis, quæ ad repellendos Suecos opus eſſent, oppugnationem exſpectat. Dederat iis duces Suanto, Henningum Gaddium, Bremum Oeſtrium, & Ericum Abrahamum. Tolerata in quintum uſque menſem obſidio; à viceſimo quarto Iunij, ad Nouembris diem quintum & viceſimum: cùm rex, in Vandalico bello occupatus, nullum intereà commeatum, aut auxilium, laborantibus ſubmiſiſſet. Itaque, exhauſti viribus, ſiti pariter & inediâ poſtquam aquâ ſemiſalsâ, ac farinâ craſſiore, aliquandiu vitam vtcunq; ſuſtentaſſent, neceſsitate impellente, liberum diſceſſum pacti, arcem Succis tradidere. Alibi quoque eo anno eſt pugnatum. Quippe in Gothiam occidentalem rex Ioannes copias pedeſtres miſit; quæ, progreſſæ Scaram vſq;, latè agros deuaſtârunt: &, occiſis plurimis indigenarum, domum cum ingenti pædâ redierunt. Cùm intereà regni gubernator Suanto nihil contra conaretur: niſi quod ſubmitteret equitum turmam vnam, quæ palantes paſſim Danos commeatu, pabuloq; prohiberet. Lubecenſes, moti damno ſociarum ciuitatum, quod à Danis, vti iam commemoratum, accepiſſent, cùm hæ opem implorarent,

cIↄ.Iↄ.XI naues omnes grandiores, è naualibus productas, ocyùs reparant, instruuntq;. Sedecim vniuersæ erant; quæ progressæ, ad Iasmundam cursum sistunt: exspectantes octo dies, donec Stralsundensium naues aduenirent. Quibus nimium cunctantibus, nec ad tempus præstitutum venientibus, mox Bornholmum se recipiunt. Vbi itidem dum aduentum earundem præstolantur, duces copias exponere, & agros populari iubent. Quo peracto, & abductâ pecorum magnâ multitudine, nuntioque eius rei ad regem allato, ille statim classem parat: imperatq;, vt quamprimùm hosti ad Bornholmum occurrat. Duces illi dat Ioannem Holigerum, Seuerinum Morbium, Tilemannum Giselium, ac fortissimos quosq; alios: ita tamen, vti summa præfectura penes Holigerum esset, virum animi magnitudine, ac peritiâ rei bellicæ, præter cæteros excellentem. Ille, ventum commodum nactus, cùm soluisset, nono Augusti mensis die classem hostium conspicatur. Itaq; hortatur suos, vt intrepidi pugnam inirent contra illos, quos iam toties deuicissent. Cumque, eo hæc dicente, clamor nauticus tolleretur, atque omnes postularent, pugna sibi signum dari; sponderentq;, ita se gesturos esse, vti nec degenerasse à virtute gentis suæ, nec spem eius fefellisse, dici possent: ne pugnandi ardor morâ elanguesceret, propiùs in hostem aduectus, se ad dimicandum parat. Inde naues suas ordinat, & maiores in vtroque cornu locat; inter illas, mediocres: reli-

quas,

quas, post has constituit, ad ferendam, si quæ laborarent, opem. Tum, quæ quamq; sequi debeat, & quæ cui subuenire, dat mandatum. Neq; cessant Lubecenses: & productam ocyus classem hosti opponunt. Primi impetum Dani faciunt; quem exceptum Lubecenses diu quàm fortißimè sustinent. Cumque eorum naues quinq;, sauciis multis, & occisis, grauiter laceratæ essent, incitati, non seruato vltrà ordine maiore audaciâ, quàm prudentiâ, hostem inuadunt, ac promiscuè præliantur. Mox eodem quoque modo Dani pugnant: & vtrinque non industriâ militari, sed virtute, dimicatur. Maximâ diei parte telis eminus res gesta: cùm Danorum vna nauis propiùs in hostem fertur. ad quam postquam opprimendam magno impetu plures ruerent, circumuentam facilè capiunt. Quo conspecto, Dani, vt hanc contumeliam vindicarent, magno animi ardore in hostilem classem irruunt, vincere, aut mori, certi. Neq; diu restitere Lubecenses; ac salutem fugâ sibi quæsiuere: in quâ etiam intercepti penè omnes cæsi penitus fuissent, nisi densæ ingruentis noctis tenebræ fugientes insequi prohibuissent. Etenim dux classis regiæ Holigerus, non se credere mari ausus cùm receptui cecinisset, tanquam victor, locum capit, è quo ipsi profugissent: & ibidem diem exspectat. Qui cùm posteà illuxisset, rursum profugum hostem quærit: quem nequicquam aliquamdiu quæsitum cùm non posset inuenire, in eundem locum redit. Vix peruenerat, cùm tres Stralsundensium naues quas hic

Ch. Do. XII.

ClƆ. IƆ. XI. exspectasse antea Lubecenses memoraui, procul adnentare vident. Illi, quiescentibus Danis, &, quò cursum instituerent, exspectantibus, sociorum classem esse arbitrati, propè adnauigant. Sed, cùm hostem esse cernerent, retrò versi, fugam instituunt. Insequuntur ocyùs Dani: atque duas naues capiunt, tertiâ vix elabente. Hæc dum ad Bornholmum gerunt, quædam Hollandorum classis, è Liuoniâ reuertens, fugientibus Lubecensibus inter Reschouidam & Heilam fortè occurrit. Erat nauium ducentarum quinquaginta: ac duntaxat quatuor bellicæ his adiunctæ, quæ deducerent. Cumq; antiqua de commerciorum iure in has orientis partes controuersia, inter Hollandos, & Vandalicas ciuitates, nec dum tunc dirempta esset, iusta iniuriæ inferendæ causa visa est, quam occasio inuitabat. Itaque eam inuadentes, totam capiunt, dissipantue. Quatuor bellicæ, impares pugnæ, ad Bornholmum, vbi regia classis stabat, se subducunt, & ad Heilam Lubecensibus acta nuntiant. Quibus cognitis Holigerus, conuocatos statim suos iureiurando obstringit, ad recuperandam prædam, aut ad mortem oppetendam. Nec difficile illud erat, apud pugnam suâ sponte postulantes: & ardentes propriâ virtute animos, quatuor Hollandorum naues, quæ accesserant, magis etiam incitabant. Itaque cum multo manè à Bornholmo discessissent, meridie ad Heilam veniunt; vbi naues Hollandorum dissipatas, ac plerasq; sine rec-

tore

æquore fluctuantes, alias adhuc fumantes ex incendio, conspicantur: & non procul inde classem Lubecensium; qui, ob prædæ magnitudinem insolentes, victis etiam tum superbè insultarent. Ideò visum, propiùs aduehi, atque eam adoriri. Verùm illi, quod instructas bello naues tantùm vndecim haberent, cæteris quinque ad Bornholmum miserè adeò laceratis, vt inutiles pugnæ essent; nec captiuis, quamuis militem ipsi suum imposuissent, satis fiderent, explicatam toto prius mari classem statim contrahunt, prælium planè detrectantes. Qua re animaduersâ Dani, vt protraherent vel inuitos ad certamen, telis declinantes petunt. Quibus cùm non parum certè læderentur, tela tandem ipsi quoque retorquebant; ita tamen, vt non tam pugnare velle, quàm periculo subterducere sese, ostenderent: fugam, in quâ solâ sibi spem salutis esse cernerent, tempestiuè inituri. Quod ne possent, Dani naues suas explicant, intercludere hostem certi. Verùm, eo animaduerso, Lubecenses, veriti ne circumuenti simul omnes hostium in potestatem deuenirent, ocyùs fugam capessentes, Trauemundam se recipiunt: paucas tantùm Hollandorum naues secum abducentes. Ac secuti fugientes eos Dani facilè intercepissent, ni prætoria classis regia, rupto fortè pede nautico, in mediâ insectatione cursum sistens, hâc re cæteras item naues, quæ se isto velut signo reuo-

Ch. 15. XI.

Chr. lib. II. cari arbitratur, inhibuisset. Mox prætoria reparata, cùm ad Heilam rediissent, sparsas Hollandorum naues colligentes, dominis eas suis reddunt, quos desertis pridem iis metu hostis fugientes excepissent. Quanquam sanè multæ ex his desideratæ; partim incensæ à Lubecensibus, aut abductæ: partim quoq; à mercatoribus, dum pugnatur, fortè interuenientibus, & in fluctuantes eas incidentibus, interuersæ. Post victoriam hanc Dani non duntaxat mare Balticum tutum ab excursione vrbium Vandalicarum præstiterunt; sed, interiores quoque eius sinus perlustrantes, mercatores earundem, vbicunq; deprehensos, inuaserunt: & illorum merces inter se partiti, vili pretio vendiderunt. Quâ re factum, vt, quantumuis gesto per decennium bello, non annonæ tamen vlla, aut aliarum rerum necessariarum, caritas fuerit: quin & contrà, ex allatis toties in regnum spoliis, rerum omnium tanta exstiterit abundantia, quantâ pace quamvis florentissimâ esse potuisset. Anno

Chr. lib. XII. proximo, Suanto, qui prorege Sueciæ sese gesserat, diem obiit Arosiæ: nihilo feliciorem vitæ exitum consecutus, quàm decessor eius Steno. Nempe fatum hoc Ioannis regis erat, vti, victor in tam longo ac difficili bello factus, hostibus suis, quos rebelles, perfidosq;, toties expertus esset, quiq; graues admodum seditiones contra ipsum concitassent, superuiueret: atque post proscriptionem, cum infamiâ sempiternâ, sine vllo suo scelere, Dei manu è medio sublatos cerneret. Mortuo verò Suantone, Sueci, quanquam

in Ioannem, eiusque filium Christianum, iusiurandum suum dederant, nullâ tamen citeratione habitâ, in Stenonem, illius filium regnum transferunt. Inter ista Lubecenses, postquam obsessa vndiq; mari, commeatus destitueret, atque ciues eâ de re apud senatum quererentur, alterutrum faciendum fuit: vt aut aliunde eum procuraret, aut à rege pacem peteret. Ac, cùm prius minimè possent, alterum præstandum erat. Itaque, crescente indies magis fame, literas ad regem mittit, postulatq; *locum sibi idoneum dari; & fidem publicam; se habere, quæ cum ipso agere velit: neq; frustra, si concedat, operam collocatum iri.* Rex, ad pacem à naturâ, quàm ad bellum, magis pronus, *se Flensburgi breui adfuturum* scribit; *illuc, si quos velit, mittat: nec periculum ibi ipsis vllum fore.* Mox venere duo consules: qui cum eo de constituendâ pace, pro se, sociisq; vrbibus, clam colloquium instituere velle dicerent. Quod quantumuis rex grauatè primùm admitteret, cupiens consiliarios quosdam suos adhibere; tamen, ne deesse ipse vspiam paci videretur, tandem eorum postulatis acquieuit. Itaque statuto die, cùm rex ad colloquij locum, qui in arce Flensburgensi designatus, iturus esset; gladio suo se accingens, quosdam è familiaribus sequi iubet. Quibus ipsum percontantibus, quâ de causâ ita armatus ad colloquium procederet: *quia,* inquit, *longâ mihi consuetudine sic iam noti Lubecenses, vt, inermem me committere ipsis, non consultum putem.* Hinc cubiculum, in quo illi conuenissent, ingressu- CIƆ. CCC. XII.

cIↄ. Iↄ. XII. rus, ad sequentes se conuertens, subridenti ore ait; *vos hîc foris paullulum me exspectate, dum cognoscam ipse intus, quidnam mihi Lubecenses noui ferant: qui si fortè vim intentent, contrà duos strenuè solus, quoad potero, me tuebor: sed si opem acriùs pressus, implorauero, tum accurrite, & auxilium laboranti ocyùs ferte.* Iocus erat, sed quo tamen non obscurè indicabat, quantum ipse eorum fidei tribuendum existimaret. Mox, finito hoc colloquio, cùm ad suos rediisset, ad senatum postulata illorum refert. Inde pax decreta fuit; & commerciorum iis reddita libertas prisca, iis legibus: *vt, si Sueci nec Ioannem regem reciperent, neq; filium Christianum; nec quotannis tredecim marcarum Holmensium millia penderent, quæ promiserant: tum Ioannem, ad redigendum in potestatem regnum Sueciæ, adiuuarent. Nullum quoq; eius hostem, aut hæredum, vrbe exciperent, fouerentve: ac detenta vtrinq; bona, redderentur. Insuper, quocunq; bello, post id tempus commouendo, portus regni Noruegici immunes essent: & commercia quilibet ex occidente libera illic exerceret. Denique, si controuersiæ deinceps aliqua inter regem & Lubecenses nascerentur, eas quatuor, huic negotio deputati, disceptarent.* Sueci, postquam conuenisse inter regem, Lubecenses, & Vandalicas ciuitates, accepissent; viribus suis iam diffisi, ipsi quoq; ad regem oratores mittunt, qui Malmogiæ inchoatas pridem pacis rationes retractarent. Quos rex postquam, repetitâ toties rebellione irritatus, vix admittere dignaretur; senatorum tandem intercessione & admissi, & auditi,

etiam

etiam pacem, quam petebant, impetrarunt, eâ lege: *vt intrà vertentem annum ipsum in regnum restituerent; filiumve Christianum, cui pariter omnes sacramento dixerant, patris loco pro gubernatore acciperent: iusq; illi suum in Sueciam illibatum conseruarent. Aut, si neutrum ex his vellent tredecim marcarum Holmensium millia quotannis soluerent, seu Ioanni, siue filio Christiano: si defuncto eum patri superesse eueniret.* Hunc in modum etiam cum Suecis tandem pax sancita: quam perfidiâ vsitatâ, paullò pòst defuncto rege, denuò quoq; violarunt. Rex, confecto bello Suecico, & Vandalico; ac, firmatâ vbiq; pace, regno penitus tranquillo; animum ad pietatis opera aduertere cœpit. Ac, legato Romam misso ad pontificem Ioanne Wolfio, viro sibi ab epistolis, præposituram Othoniensem, quam episcopus eius vrbis suam fecerat, regiæ iurisdictioni vindicauit, & Andreæ Globo dedit. Franciscanis tria monasteria struxit: vnum Coagij, alterum Malmogiæ, tertium Halmstadij. Tum enixè item egit per legatos ad pontificem Romanum, vt initiatus sacris Christianorum princeps Russiæ in Ecclesiam admitteretur, quanquam, morte impeditus, non peregit. Erectam à patre Academiam Hafniensem variè auxit, ornauitq;, & Stipendia professorum luculentiora fecit; longâ experientiâ doctus, in bellorum, ac negotiorum, mole, deesse sibi idoneos viros, quibus in legationibus, & negotiis regni aliis, vteretur: eosq; deinceps inde legere con-

cIↃ. IↃ. XII.

CIↃ. IↃ. XII. constituerat. Quin, hæc ipsa vti magis efflorescerent, etiam antè, anno CIↃ. CCCC. XCVIII, admodum seuerè edixerat, ne ad exteras Academias, solâ exceptâ Vpsaliensi, ipsi quoq; tum subiectâ, quisquam iret, nisi qui triennium priùs in hâc suâ Hafniensi exegisset. Posthæc, rebus in Selandiâ ordinatis, ineunte Ianuario, vnà cum Christinâ coniuge, filioq; Christiano, plurimisq; senatorum, in septentrionalem Cimbriam, ius dicturus loci incolis, proficiscitur. Quo itinere, cùm trajiceret mare Balticum, orta subitò tempestas in discrimen præsentissimum eum adduxit. Quo vix tandem liberatus, cùm Niburgum appulisset, & in terram exscendisset; *Vale mare*, inquit, *vale* ad id conuersus: *ita enim in nos hodiè sæuiisti, vt, deinceps non te nobis transitum concessurum esse, sat ostenderis*. Ac profectò, quasi mortem imminentem præsagiret, verùm dixit: neque enim posthac transiit. Inde, facto per Fioniam itinere, Ripam venit, Cimbriæ oppidum; ab Iuaro Muncio illuc inuitatus, loci episcopo: qui iam annis aliquot antè inauguratus, ac facturus primum sacrum, & in hoc Lagonem Vrnium, præsulem Roschildiensem, etiam consecraturus, studio in illud tempus rem distulerat. Vbi dum rex commoratur, derepentè adeò exundauit mare, vt obsessus quasi aquis plures dies hîc subsistere cogeretur. Aliquando, paullum extra vrbem egressus, cùm ad mare accessisset; & hanc, aquis vndique cinctam, illis ipsis quasi innatare cerneret, admiratus, & conuersus ad astantes: *ecce*,

CIↃ. IↃ. XIII.

inquit, *regem regum, dominumq; dominantium! meritò eum supra omnes potestates, quæ in terris, veneremur: qui non vllo telo bellico, machinâve, sed hoc vno elemento, nos inuitos oppido hoc clausos tenet. Igitur, quas hostibus nostris nunquam dedimus, nunc altissimo, cuius terrâ, atq; mari, infinita est potentia, vltro victi manus demus. Huic sit laus, honos, gloria, vsq; in infinita secula.* Quibus verbis summam in Deum pietatem non obscurè testabatur. Subsidente inde aquâ, Oleburgum se recepit; quò mox æger ad vicesimum quartum diem Ianuarij peruenit: quod, prolapso in paludes Tarmicas equo, se nonnihil offendisset. Vbi dum è viâ fessus, & è casu item languens, se recolligit, octauo ab aduentu die, morbo laborare cœpit. Qui cùm indies ingrauesceret, ipse sibi summum vitæ suæ tempus imminere prædicabat. Eâ re cùm vniuersi, quibus salus regis curæ pariter ac regni erat, animis consternarentur, luctus ingens totâ vrbe exortus fuit. Verum ille, nihil motus, summâ animi constantiâ, & in Deum pietate, ad excipiendam mortem se parabat. Dum versatur in agone, neque longè ab externâ metâ abest, filium suum Christianum accersiri ad se iubet; ac, præsentibus è senatu regni pluribus, adhortatur: primùm, *vt regnorum omnium largitorem, ac conseruatorem Deum, atque reges qualescunq; in suâ potestate habentem, ante omnia veneretur; atq; ab eo sapientiam, & consilium, in administratione regni petat.* Deinde, *vti regni ordines debito fauore suo prosequatur: nulli per vim quicquam eripiat;*

CIↃ. IↃ. XIII.

CIƆ. IƆ. XIII. *sed, legitimè regnum exercens, ius ex aquo locupletibus, ac pauperibus, semper dicat. Tum, quos in honore habeat, homines indigenas legat, non extraneos; neq; nouos, sed prosapia vetustâ: nec peregrinorum potiùs, quàm suorum, operâ in pace, ac bello, domi, ac foris, vti velit. Quorum etiam summam fidem, & industriam singularem, aut obsequium, in administrando regno expertus esset, eos post excessum suum dignè habeat. Ita fore, vt ad eadem hac præstanda illos sibi quoque obstringat.* Denique, *felicem regni gubernationem* optat: & supremum vale dicit. Hæc cum filio locutus, lacrymantibus, qui astabant, vniuersis, maximo cœlorum regi se commendans, inter horam nonam ac decimam vespertinam, decimo Calendas Martij diem obijt; peste, vt nonnulli volunt: vel, vt alij quidam, febre. Corpus eius, in Fioniam deportatum, & Othoniæ sepultum est, in cœnobio Franciscano, quod nunc summum vrbis templum. Regnum tenuit annos duos & triginta; vixit quinquaginta octo. Imminentem sibi mortem ipse sat præsagiebat; itaque anno ineunte, integrâ adhuc valetudine, Hafniæ testamentum fecit: ac, familiaribus suis multa legans, plura templis, ad colendum ritè Deum, consecrauit: pietatem excellentem, quam intento semper studio exercuerat, etiam supremo illo vitæ actu palàm faciens. Signa quoque mortem eius præcessere. Condito testamento suo, postquam cum familiaribus quodam die hilaritati indulgeret, inter pocula Calendarium è Germaniâ est allatum. In quo

quando

quando referretur, eo anno quendam magni nominis principem moriturum, idq; fortè legeretur, siluisse aliquandiu illum ferunt: mox, silentio interrupto, cùm interpellaret nemo, circumstantes percontatum; *ecquem illi ibi principem, cui mors prædiceretur, designatum existimarent?* cumq; omnes respondere cunctarentur, ipsum inde suggessisse; *Ego quidem me non designari puto: valeant somnia, & inepti illius hominis vaticinia: nos speramus vitam adhuc longiorem, summi Dei beneficio.* Alij, & in Christianum filium iocatum ferunt, ac dixisse; *etiam in iuniores principes mortem incursare: nec ætatis ullam rationem habere.* Quin & noctu canum in arce Hafniensi formidabiles latratus sunt auditi, sese quasi in prouocantes irritantium. Ac sacelli, quod in arce foribus subinde noctu sponte suâ patefactis, vox audita lamentantis: tum insoliti strepitus alij, magno metu audientes perculere. Denique & sacræ vestes, in sacelli summâ arâ, secus atque ædituus eas pridiè strauerat, conuolutæ cernebantur. Erat princeps, plurium virtutum laude, maximis quibusq; regibus comparandus: ac gestarum rerum gloriâ, paucis minor. Bellis, quanquam plura gesserit, nusquam victus, si Dithmarsicum exceperis: in quo ducum potiùs culpam, quàm illius, reprehendas. Summa in verbis eius fides; &, vt ipse diligens promissi erat, ita grauiter negligentibus succensebat: facilis tamen, & offensæ, vltra debellatum hostem, nunquam tenax. CIƆ. IƆ. XIII.

cIↄ. Iↄ. XIII. Vnde factum, vti totum eius regnum nihil aliud quàm perpetua quasi quædam lucta fuerit cum perfidiâ & Stenonis, & Suantonis, sociorumq;, ac Lubecensium. Quibus, toties ignoscendo, animos, & vires, semper ad rebellionem nouam confirmabat: raro exemplo, nec principibus imitando. Nam in talibus, vt non licet bis peccare, ita neque bis ignoscere: & crudelis est in subditos, quisquis hosti, posteà non nisi illorum sanguine rursum coercendo, gratiam delicti eiusdem iterum facit. Sed in eo etiam in regnandi legem deliquisse meritò iudicari potest, quod subactis à se Suecis, contra pacta, Danos suos, ac Germanos, peregrinos, potiùs præficiendos, quàm indigenas Suecos, duxerit: nec eorum in dominatu non ferendam impotentiam tempestiuè compescuerit. Nam gens quæque paullò erectioris animi eo planè est ingenio, vt imperiis suorum non grauatè morem gerat, externorum irritetur: &, cùm se de fide eorum dubitare ostendit princeps, eam facilè per occasionem exuat. Adde, quod, præfecti externi dum plerunque, debellatis pro libidine dominantes, fas ac nefas iuxta æstimant, pristinam virtutem victi reuocare, & excutere nullo modo tolerandum viris iugum, tandem audeant. Itaque id curare sedulò princeps debet, qui subiectos armis populos retinere in constanti obsequio volet; vt præfectos aut indigenas illis ponat, quorum fidem sibi exploratam habeat; aut suorum dominatum sic coerceat, vt, imperium

iuxta

iuxta leges exercentes, asperatos clade suâ illorum animos, blandè ac comiter habendo, mox demulceat. Ita demum est futurum, vt eorum voluntates in perpetuum suâ sit in potestate habiturus. Grauitate tantâ erat, vti, dignam magno rege maiestatem præ se ferens, omnibus se venerandum exhiberet: quam vicissim eâ quoq; humanitate temperabat, vt amorem omnium in se subditorum provocaret. Legatos regum principumq́; externorum excipiebat honorificè, & expediebat citò; ne, diutiùs commorantes, statum regni explorarent: sæpe dicens, minimè expedire regi; vt legati externorum regni sui arcana discant. Et fauorem subditorum tantum sibi comparauerat, vt, quod cupere se ostenderet, summo omnium consensu consecutus semper fuerit. In delictis puniendis vt seuerus, cùm res posceret, ita mirâ comitate animos deliniebat, vt ob istud nemo ab eo tamen alienus esset. Iudicio sic excellebat, vti, cùm deliberatio de grauissimis regni rebus haberetur, ad consilia sese eius, velut multò potiora, alij accommodarent. Ac, tametsi à naturâ ita comparatus esset, vt, quid in re quaq; facto opus foret, ipse satis iudicaret; nihilominus, in momenti magni rebus, & sententiam senatorum studiosè perquirebat, & libenter audiebat. Pietatem magnâ curâ semper coluit; Deum assiduè veneratus, vti sapientiam sibi, in administrandis regnis necessariam, largiretur: & consilia quoque sua in salutem subditorum fortunaret. CH.II. XIII.

 Quin

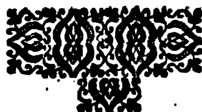
CIↃ. IↃ. XIII. Quin subinde in colloquio testabatur; non humanâ sapientiâ regna vlla gubernari rectè posse, nisi Deus conservare ea vellet: tum &, frustra regem esse, quamlibet præsidio humano vndecunque instructissimum, ni consilia eius cuncta, & actiones, Deus regat. Atque hanc regis pietatem multis sanè Deus donis cumulauit: omnes eius actiones, & consilia, prospero successu beans. Insuper, quàm diu ipse regnum tenuit, si principium exceperis, tanta frugum, item rerum aliarum necessariarum omnium, copia fuit, vt omninò nil deesset. Quin, Vandalici belli tempore, cùm, edicto promulgato, vetitum esset, ne Lubecam commeatum, aut frumentum, quisquam vllum deportaret; plurimis id conquerentibus, ni edictum tolleretur, fore, vt frumenti multum, & commeatus omnis generis, toto regno inutiliter periret; æris autem, ac rerum necessariarum plurimarum, quibus tamen minimè carere possent, si imposita sibi à rege belli onera ferre debeant, magna porrò inopia esset: perbenignè respondere, ac iubere; vt frumentum, & prætereà si venale quid haberent, arcibus suis inferrent: pretiumq; apud scribas præsens accepturos esse. Statuerat quidem initio regni, vt nonnulli arbitrantur, paullò grauiùs clerum premere; non tam suâ inclinatione animi, quàm instinctu aliorum, quibus ille odio erat: verùm, fraude deprehensâ, quod non tam vtilitatis publicæ causâ, quàm priuato suo affectu, quidam ipsi id persuasum voluissent, & sen-

tentiam

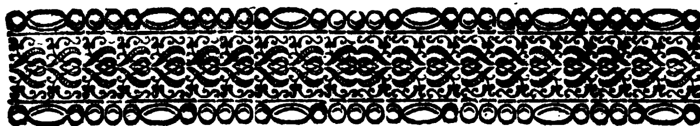
tentiam mutauit, & humanitate summâ porrò eum est complexus. Staturâ erat mediocri, & quadratâ; pectore lato, & nonnihil prominente: facie rotundâ, ac decentibus item oculis peruenustâ: corpore benè compacto, & succulento. Luxum vestium adeò fastidiebat, vt discernere à ministris aulæ suæ vix interdum quisquam posset: cibo, & potu, frugalis, ad exemplum antiquorum. Verùm, vbi apparatum, ac splendorem, rege dignum, tempus posceret, nulli quicquam concedebat: idq́; non ad voluptatem, sed in amicorum gratiam, facere se aliquando prædicabat. Veste aureâ talari, & hâc cinguloconstrictâ, gladioq́;, quem antiquitùs vsitatum Dani chordam appellare consueuerunt, vtebatur: adeò morum patriæ amans, vt, quantùmuis multò exquisitiore armorum genere vti posset, tamen, ne quis patriam se aspernari existimaret, patrio, quàm peregrino, vti mallet. In conuiuiis, cùm bibisset paullò largiùs, planè frontem exporrigebat: musicamq́;, quâ delectabatur plurimùm, adhibebat. Liberos è Christinâ coniuge, Saxonis Ernesti filiâ, tres suscepit: mares duos, Christianum, eius nominis secundum, successorem, sed mox regno ob tyrannidem deiectum; & Franciscum, principem egregiæ spei, sed in ipso quasi flore Hafniæ peste interceptum, anno ætatis decimo quarto: filiamq́; Elizabetham, Ioachimo, marchioni Brandeburgico, elocatam. Quæ, religionis causâ, quam mutauerat, suasu Christiani fratris, qui subinde regno exutus, eam viseret, cùm, deserto matrimo-

CIↃ. IↃ. XIII.

ch. Io. XIII. nio, in Saxoniam profugisset, à Ioanne Friderico perhumaniter excepta, fratre nihilo per id tempus fortunatior, aliquandiu exulauit: donec tandem, post mariti sui mortem, filius eam reuocaret: apud quem, dotalibus acceptis bonis, porrò placidè consenuit, obiitq;.

IOANNIS

IOANNIS MEVRSI

HISTORIÆ DANICÆ

Liber III.

Qui complectitur regnum CHRISTIANI II.

POſt Ioannis patris mortem, Chriſtianus, eius nominis ſecundus, regnum accepit. Qui in ipſo ſtatim initio primam illam curam habuit, vti ſeſe contra hoſtem quemquè externum confirmaret. Etenim credebat Suecos, repetitâ toties rebellione in parentem infideles, neq; ſibi fidos fore: aut in pace, & obſequio, permanſuros. Inſuper Vandalicarum ciuitatum, & imprimis Lubecenſium, planè ambiguam fidem eſſe: nuperâ conciliatione quidem partam potiùs, quàm obſtructam. Itaq;, cùm reges Galliæ, Angliæ, Scotiæ fœderatos ſibi haberet; Fridericum, & Ioan- cIↄ. Iↄ. XIII.

CIƆ. IƆ. XIII. uem, Saxones, auunculos: tum Sororium, Ioachimum Brandeburgicum: Maximilianum quoq; Imperatorem, & per hunc Austriacam domum vniuersam, matrimonio contrahendo deuincire animum induxit. Erat huic ex Philippo filio neptis, Isabella: cuius fratres, Carolus, & Ferdinandus, auo posteà in Imperio suo ordine successerunt. Eam sibi cùm vxorem petiisset, sine negotio, vt mox dicam, impetrauit. Atq; ita, raro sanè summi Dei beneficio, illud consecutus fuit, vt potentiâ reges Daniæ vniuersos, quotquot vnquam ante ipsum exstitissent, superaret. Daniam, Sueciam, ac Noruegiam, à parente suo acceperat; Gallia, Anglia, Scotia, fœdere: Hispania, Hungaria, & Bohemia, atque Imperium adeò totum, Belgiumq; affinitate obstringebatur. Tria regna possidebat; sex obnoxia sibi habebat, fœdere, aut matrimonio. Quibus adde, cùm Germaniam, tum in eâ separatim Marchionatum Brandeburgicum, & Saxoniam: adde Belgij ditiones, decem, & septem. Tanto tamen de fastigio deturbatus, nec restitui tot potentium amicorum ope quitus, actis miserè in exilio annis nouem, septem ac viginti in carcere, in quo tandem quoque obiit, reges, principesq; omnes, sat exemplo suo docuit, modum affectibus imperare: & cauere, ne, præcipites dominandi, in transuersum rapiantur. Quippe Deus ita regna ordinauit, vt, obsequij fideiq; quantum à subditis reges poscant, tantum quoq; æquitatis, & amoris, illis debeant; nec mi-

minorem sibi quoque rationem iuramenti, quo se illis obligârunt, habendam esse arbitrentur. Tum ostendit, se periuria semper quidem seuerissimè vindicare; sed potissimùm in iis, quos, ad summum dignitatis gradum evectos, in hâc terrâ quasi Deos esse voluit. Dolendum verò maximopere, Christianum, nec recentia morientis patris monita, tam præclara, animo repræsentasse: nec, exemplis tot illius incitatum, sibi etiam in virtutem incumbendum existimasse. Sed nimirum non virtutes, vti regna, ad hæredes transmittuntur: ac frequenter vsu venit, vt heroum præstantissimorum filij, à parentum moribus degenerantes, noxæ fiant. Sed nunc regnum eius nobis proponamus. Cùm affinitatem Austriacam maximum fortunæ suæ munimentum, vti erat, reputaret; atque eam toto animo agitaret: quo faciliùs obtineret, id curandum sibi inprimis ratus fuit, vt, electus pridem princeps, etiam rex crearetur. Neq; sanè conquieuit, antequam id anno insequente fieret, exeunte mense Maio, coram cunctis regni ordinibus, & legatis vicinarum ciuitatum. Rex creatus, statim habitu peregrino, & exiguo comitatu, Belgium petit: & in eo Margaretam, tunc prouincias pro nepote suo Carolo gubernantem, mox alloquitur: quam, quod anteà de hâc suâ voluntate missis literis certiorem reddidisset, non difficilem est expertus. Atque illa cùm ad Carolum, fratrem amatæ Isabellæ, posteà quin-

clↄ. Iↄ. XIII.

clↄ. Iↄ. XIV.

cIↄ. Iↄ. XIV. tum eius nominis Imperatorem, viam ei præparasset, ex Hollandiâ in Brabantiam iter capit: quò tunc Carolus vix è Flandriâ se receperat. Vbi simul ac Bruxellas, vrbem ditionis principem, in quâ aula, aduenisset, & aduentus sui causam Carolo exposuisset, voto facilè potitur, & in Daniam regreditur: atq; ibi, quæ ad nuptias necessaria, magno studio cuncta parat. Inter ista, ineunte anno

cIↄ. Iↄ. XV. proximo, III. Id. Ianuarij, ortus ingens terræ motus Daniam totam quàm grauissimè concussit. Mox tempestas insecuta ad diem IV. Id. Martij, adeò vehemens, vt pinnaculum summi templi Hafniensis in terram dejiceretur; arboresq́;, ædificia, & in proximo mari naues, maximè affligerentur: tum & hominum, pecudumq;, magna strages ederetur. Rex, qui nuptias agitabat, ad arcessendam sponsam suam miserat Magnum Goiæum, equitem regni tribunum; & Ericum, Nidrosiensem in Noruegiâ archiepiscopum: ac magnates item alios. Qui cùm domum iam redirent, ineunte mense Augusto, tanta iterum tempestas classem regiam infestauit, vt vix tandem portum ad Huidoram attingeret, vno ab Hafniâ milliari. Quam ob rem gauisus maximoperè rex Christianus, cùm nobilitatem regni iam tum Hafniam euocasset, illicò legit, qui aduenienti sponsæ honoris ergo obuiam irent. Erant viri, fœminæq́;; illi equis, hæ carpentis vehebantur: vniuersi splendidissimo apparatu, qui diei tam illustri conueniret. Initio serenum valdè cælum erat, & lætitiam

tiam adiuuare videbatur: sed mox nubes condensatæ, obduxere; &, in pluuiam vehementem dissolutæ, publicam hilaritatem corruperunt: idq; factum nono Augusti. duodecimo, Isabella in maiore vrbis templo coronatur, & regina ab ordinibus vniuersis salutatur: nuptiæq; peraguntur, inter quas relatu illud non indignum, & futuri omen quoddam, memoratur. Multi principes, vt in talibus fieri amat, huc conuenerant; & in illis Fridericus, dux Slesuici, ac Holsatiæ, Christiani sponsi patruus & mox etiam successor. Is adduxerat inter reliquum comitatum Reffentlovium, virum genere non obscuro, ac peritum iuris, & astrologiæ. Hic, cùm fortè cum nobilitate cæterâ compotaret, & dux illac transiturus adueniret, verso ad Danos sermone, qui intererant; *Surgite*, ait, *& futuro regi vestro obviam ite*. Illi dictum, tanquam hominis temulenti, magno risu excepere; sed euentus velut à vaticinante id prolatum mox ostendit: cùm, deiecto Christiano, aduocatus à senatu Fridericus, regnum accepit. Postquam celebratæ nuptiæ, vt regina Isabella, neque morum, neque linguæ, in terrâ peregrinâ gnara, alios quoque gentis suæ præter comitatum haberet; quorum ipsa ministerio, operâq; vti posset: literas ad Margaretam amitam in Belgium dedit Christianus; quibus peteret, homines idoneos sibi ad colendos hortos mitti, quo culinam instructiorem, & palato nouæ nuptæ magis commodam, porrò haberet. Quos cùm illa submisisset, rex Ama-

CIƆ. IƆ. XV.

CIↃ. IↃ. XV: griam, insulam viciniam Hafniæ, iis habitandam dedit: & nunc quoq; illorum posteri pagum in eâ, vulgò Hollandorum dictum, totum occupant. Quâ re cùm maiorem in modum non duntaxat arci suæ, sed & vrbi, necessaria procurasset; vt de toto etiam regno benè porrò mereretur, emporium Hafniæ celeberrimum instituere animum induxit. Cuius rei cùm permultæ, & hæ graues, illi rationes essent, hâc potissimùm mouebatur. incolarum assidua querela erat; *merces sibi ad emporia peregrina, cum non leui sæpe damno, deuehendas: quò cùm etiam Deo iter fortunante, sat feliciter peruenissent, non licere pretium rebus suo arbitrio constituere: verùm potestatem illam vendicare magistratus, aut commerciorum præsides. Qui cùm ferè mercaturam ipsi exerceant, pro libidine dominentur: &, inuitis rerum dominis, eas existiment. Vnde accidat sæpenumero, vt, quæ vitæ merciumq; cum discrimine, & impensâ non exiguâ exportassent, foris viliùs, quàm domi, venum dare compellantur. Præter ista, nec expositas semel merces, si quandoq; infra pretium censeantur, rursum exportari posse, vt maiore domini emolumento alibi eæ distrahantur: sed in ciuium tabulata, magno semper conducenda, in aliud tempus, dum intereà pretium crescat, deportari oportere.* Accedebat, *quod frumenti, ac butyri, pisciumq;, & aliarum item rerum, tanta regno copia exportaretur, vt non solùm summa earum caritas, esset, sed tenuiores quoq; regni incolæ fame interdum grauiter affligerentur.* His incommodis, aliisq;, vt occurreret Christianus, consilium de constituendo emporio capit. Quam ob rem cùm

posteà

postea exulem inter cætera Lubecenses apud Carolum V. Cæsarem, aliosq; Imperij principes, accusarent, nihil aliud respondit, quàm, *se sic existimasse; licuisse sibi commoda subditorum promouere, quanquam nullâ eius facti à Lubecensibus impetratâ prius veniâ: nec iudicium Imperatoris, aut Imperij cæterorum item principum, detrectare.* Itaq; propositum vrget; &, edicto promulgato, *regni vniuersi incolas res venales qualescunq; Hafniam deferre iubet. Qui non pareat, alioq; se recipiat, eum bonis venum allatis, capiteq;, luiturum. se emporio viros quosdam præfecturum, ac depositurum esse aureorum aliquot centena millia: tum ex cunctis regni sui ciuitatibus locupletiores quosq; mercatores translaturum, & iisdem priuilegia concessurum: neq; omissurum quicquam, quod in rem commerciorum vnquam fore videretur.* Sed hoc eius institutum, vti subditis admodum acceptum fuit, sic Vandalicas ciuitates, quarum illud summum detrimentum erat, vehementer perturbauit. Itaq;, quantâ possunt curâ, illud agunt, vt, si minimè dimouere à proposito regem possint, saltem, ne effectum daret, quauis ratione impediant. Nec res ea illum latuit: sed, potentiâ suâ fretus, insuper conatum habuit. Inter hæc legatus à Leone X. summo Romæ tunc pontifice, venit, Angelus Arcemboldus, populo venales indulgentias ferens. Qui cùm mox in Sueciam quoq; cogitaret, Christianus, hominem seorsum vocans, rogat, vt Stenonis sibi, Sueciæ gubernatoris, quam nunc petat, animum conciliaret: ac de iure regni litem, inter se & ipsum obortam, vt componeret. Tum declarat, quos amicos illic habeat: quorum operâ, aut consilio, tutò satis

cIↃ. Iↄ. XV.

CIↃ IↃ. XV. ſatis vti poſsit: orat verò, ne hos prodat. Pollicetur Arcemboldus curam omnem, & ſilentium, ſed non præſtat. Nam in Sueciam cùm veniſſet, ad colloquiùm Stenonis, verba ei Chriſtiani cuncta refert: ſimul & amicos edit, quorum nomina occulcari feriò ille poſtulauerat. Quâ futilitate hominis, ita frigidam ſuffundentis, cùm pararium amicitiæ ſe futurum promiſiſſet, multa poſt id tempus mala regno vtriq; euenere. Quippe Steno, qui amicis tot ſubnixum Chriſtianum ægrê ferret, in primarium regni antitiſtem, Guſtauum Trollium, alioſq;, arcanâ amicitiâ iunctos, odium ſumens, quieſcendum non putauit, antequam eos aut è Sueciâ remoueret, aut euerteret. Resq; hæc Stenonem inde, & Guſtauum, ac magnates regni alios, qui in regem Chriſtianum CIↃ. IↃ. XVI. propendebant, ſanè grauiter commiſit. In ſequenti verò anno Ioannes Foburgius, ſcriba regius primarius, peculatus, criminumq; item aliorum reus, accuſante Torberno Oxio, arcis Hafnienſis præſide, laqueo punitus fuit. Hic, cùm regi aliquandiu operam ſuam & induſtriam, approbaſſet, ita ſe in gratiam inſinuauit, vt rex quiduis poſtulanti largiretur. Et, quemadmodum euenire ferè ſolet, vt, fortuna quos ex humili obſcuroq; loco eductos in excelſo collocauit, ij vix conſiſtere poſsint; animoq; efferantur, vt ruinâ grauiore mox præcipites deturbentur: ita ille, inſolens felicitate, ſe efferre; cæteros autem, cuiuscunq; demum ordinis, atq; loci, aſpernari: inſuper nonnullis etiam inſultare. In his & Torberno Oxio,

arcis,

arcis, vt iam dixi, præsidi, viro inter primos regni: CIↃ. IↃ.
quem familiaritatis indecoræ, cum Columbulâ, XVI.
Christiani concubinâ, vsurpatæ accusatum, in suspicionem primò, & malam Christiani gratiam, dein exitium quoque adduxit. Ipse tamen, vindicante improbitatem eius Deo, Oxio, quem apud regem accusauerat, regis iussu procurante, morte ignominiosâ prior periit. Etenim benignum semper in se regem cùm videret, & annuere quibuscunq; postulatis; ipsâ eius liberalitate accensus, noua indies poscebat. Quâ re illud tandem effecit, vt tædere inexplebitis auaritiæ illum cæperit. Inter ista, cùm canonicus Roschildensis moreretur, atq; ille beneficium hoc concedi sibi peteret, annuit rex, vt solebat; & Roschildiam, quò tendebat, porrò in Cimbriam profecturus, sequi iubet: ibi isthoc, quod petebat, accepturum. Inter viam rex cupiditatem eius inexplebilem secum reputans, auersari hominem cæpit; tum & odio habere, quod & ipse cum Columbulâ clam consuescere diceretur: Deniq;, hâc re potissimùm animum exasperante, etiam è medio sublatum cupere. Nam, vt facilè quem amabat Christianus, & amatum ad honores euehebat; ita offensâ, quamuis paruâ, irritatus, facilè dejiciebat: in amore, odioq;, iuxta leuis. Itaq; Roschildiam cùm aduenisset, scribit Oxio, *vt inquireret in Foburgij, simulatq; rediisset, rationes; & in eum, si fortassè non constarent, iure ageret*: literasq; has Foburgio ipsi deferendas tradit. Qui cùm illas tradidisset, illicò Torbernus eum rationes exhibere suas iubet: ac,

CIↃ IↃ. XVI. cùm perturbatæ essent, primò carceri addicit, inde in crucem etiam rapit. Eius rei postquam fama dimanauit, multi collaudare pœnam, velut dignam fastu hominis, non vlteriùs tolerando: multi verò, seu præproperam, ac præcipitatam odio, sugillare. sed hic rumor, Hafniam reuerso rege, conquieuit: donec posteà, cùm Columbula repentinâ admodum morte decessisset, iterum excitari cæpit. Ea mulier, natione Hollanda erat; ac parente suo orba, in Noruegiam, & emporium eius Bergam, pridem venerat, vnà cum Sigbrittâ matre: quæ, annonâ ibi multò viliore, huc concesserat, vt faciliùs tolerare vitam posset. Vbi cùm fixisset sedem, & bellariis, aliisq; istiusmodi, diuendendis aliquamdiu ægrè se sustinuisset, imprudenti commendatione Erici Walckendorfij, cancellarij, quanquam posteà pænitentis, & mutare cupientis, adamata à Christiano, tunc Noruegiam nomine Ioannis patris gubernante, & in lectum est abducta. Quo cùm posteà nihilominus, quanquam ductâ in vxorem Isabellâ, tam illustris loci fæminâ, potiretur; idque ad ipsius regis, ac reginæ, & totiùs adeò regni ignominiam pertinere conferetur, suâ morte, an veneno, è medio sublata fuit. ea res, vt dicere cæperam, consopitos iam sermones, qui de pœnâ scribæ vulgò paullò ante ferebantur, denuò resuscitauit. Quippe passim innotuerat, constitutum à senatu, vt amoliretur probrum, regis illam consuetudine in futurum submouere. Nec ferendum enim

esse,

esse, vti foemina peregrina, quæque inops ex Hollandiâ, victus quæritandi causâ, in Noruagiam aduenisset, Isabellæ, è familiâ totâ Europâ illustrissimâ oriundæ, formâ quoque, & virtutibus, excellenti, æquaretur: si non etiam præferretur. Inter hæc Torbernus Oxius apud regem in suspicionem venit, ceu venenum procurasset; quod Columbula, cùm accepta eius dono cerasa quædam præmatura comedisset, paullò pòst exstincta esset. Atque ita vulgò sanè credebatur. Cuius facti postquam sese excusasset, Christianus alio die, quo matronas, virginesq;, è nobilitate plurimas inuitauerat, procedente inter pocula choreasque hilaritate, se conuertens ad Torbernum, fictâ humanitate quærit; *ecquid, vt detulerat scriba, iam suspensus, cum Columbulâ consuetudinem affectasset? fateretur sine verborum inuolucro, aut ambagibus, veritatem: quam cur adeò in hoc casu scire cuperet, multas sibi causas esse.* Aderant multi è primatibus regni viris, qui Torbernum nutu, ac signis, admonere, *vt perpenderet accuratè, quidnam regi, iram callidè per blanditias occultanti, responderet.* ille, seu non animaduerteret, animi simplicitate; seu contemneret, conscientiæ fiduciâ, neque offensum à se regem vllo modo arbitratus; rei innoxius, candidè inclinationem mentis suæ profitetur: &, *optasse quidem, eius aliquando copiam sibi dari posse, verùm nunquam attigisse.* Quod responsum altè adeò regis animum penetrauit, vt & mox sermo- Ch. II. XVI.

CIↃ. IↃ. XV. nem abrumperet, atq; vultum immutaret. Hoc, qui aderant, postquam animaduertissent; quidam eorum, qui Torberno hanc ingenuam libertatem exitio futuram esse præuideret, insusurrat illi in aurem: *ista adeò inconsiderata verba non te ego protulisse, verùm malum quendam genium, vitæ tuæ insidiantem, planè puto. Multò rectius tacuisses: idq; amici tui omnes optaremus.* Rex, dimisso post sermonem hunc Torberno, plenus indignationis recipit se in conclaue, & extrema quæque agitat. Hinc palatij præfectum, Magnum Goiæum, apprehendere eum iubet: & in carcerem abducere. Quo peracto; nil cunctatus, caussam ad senatum defert. Cumq; is pronuntiaret; *noxam sibi non videri, neq; vllam cogitationi pœnam legibus statutam esse;* multò grauiùs excandescens, *quod si,* inquit, *in senatu tot amicos habuissem, quot Torbernus consanguineos, aliter pronuntiatum sine dubio fuisset: verùm, quando illic mihi ius negatum alibi experiendum est.* Postquam itaq; Solbergâ, Hafniæ vicino pago, rusticos aliquot euocasset, proiectis ante arcis portam quatuor in terram lanceis, ad quadrangularem formam, hanc intrare per præfectum illos iubet: & sententiam in Torbernum, antequam discedant, ferre. Qui, seueritate regis pauefacti, postquam crimen ex præcone accepissent: *Nos quidem Torbernum,* aiunt, *nullo modo iudicamus: sed operibus ipse suis condemnatur.* Quâ sententiâ sic prolatâ, de supplicio ipse secum protinus deliberare. Idq; vt amicis gnarum, conuenire etiam ipsi: ac, quid facto

to opus esset, inter sese consultare. placuitq;, vti supplices intercederent, quotquot in vtroque sexu toto regno dignitate, gratiaq;, antecellerent. Itaq; in vnum omnes coiere; viri, fœminæ, summæ regno vniuerso dignitatis, ac prosapiæ: senatores, & qui extra eum ordinem generis prærogatiuâ, gratiâ, auctoritate eminentes, aliquid apud regem possent. Inter viros; primus erat Arcemboldus, pontificius legatus, tunc è Sueciâ reuersus; cuius maximè rationem, propter cultum, & obseruantiam, debitam Romanæ sedi, ac pontifici, cuius ille tum personam sustinebat, habiturus putabatur: fœminis, regina ipsa Isabella, cuius gratiæ nihil esse negaturus videretur, ducem vltrò se præbebat. Omnes eunt, preces suas coniuncturi; & ad pedes Christiani se prosternunt: supplicantq;, vt Torberno gratiam delicti faciat, quod imprudens admisisset. Addunt fæminæ, pro infirmitate sexus, lacrymas, & eiulatus. Sed immitis animi regem, odiiq; pertinacem, nihil preces lacrymæve, tot illustrium aut virorum, aut mulierum, commouere: nihil gratia prouolutæ ante pedes Isabellæ, nil legati pontificij reuerentia, valuere. Moriendum erat misero; nec placari ira regis, nisi eius morte, poterat. itaque optatæ tantùm voluptatis, nec perceptæ, imprudentem nimium confessionem capite luit. Certè minimè Torberni factum excusari potest; qui, Foburgio iratus, quod se pridem apud regem clandestinæ cum Columbulâ consuetudinis detulisset, odium suum iuris specie vindicauerat: tum Columbulam CIↃ. IↃ. XVI.

CIƆ. IƆ. XVI. quoque ipsam veneno sustulerat. Ac, probatio quanquam deerat, tamen facinus euidenter apparebat. Itaque Deus iustus semper rerum humanarum iudex, & quem nil omninò latet, efferauit mentem regis, vt inuaderet innocentem ; & iudicium suum quamuis inscius exsequeretur: pœnâ eâ extra culpam summâ cum iniquitate infligendâ. Sed diuinæ prouidentiæ vsitatum, vt in hominum iniustitiâ suum sæpe ius exerceat, & honorem in opprobrio alieno tueatur. Ea res, vt solent homines, primâ causâ præterhabitâ, in secundam intueri, mouit vehementer omnes, & inprimis regni proceres: qui, abruptum hunc rigorem indignati, etiam sibi, vel leuissimam ob offensam, extrema quæq; metuenda deinceps esse existimabant. Ergo odia concipiunt: quæ deinde, ipso etiam magis illa prouocante, tandem in exitium eius erupere. Hæc cùm quidam indicassent, metuens seditionem, operam putauit dandum, vt conatum in principio coerceret: &, innoxium quem censebant, iure interfectum ostenderet. Quod dum agitat, fortè, qui in muro arcis Hafniensis excubabant, eminus supra suspensi ante annum scribæ caput clarum lumen conspicantur ; quod postridiè postquam illi divulgassent, mox ad regis aures venit. isq; statim vigiles, ad se vocatos, rogat, an, quæ visa ipsis narrarentur, vera essent: atq; illis affirmantibus, mandat, si id nocte proxima rursum videant, e vestigiò ad se nuntient, vt & ipse conspicetur. obseruabant, quantâ possent diligentiâ; cumq; iterum lumen solitum

tum appareret, regi, vti iussi, referunt. ille surgit, aspicitq; & aspectum, in honorem scribæ vertit: atq; sic interpretatur, ceu Torbernus innocentem suo odio in supplicium rapuisset. itaq;, vt se immunem huius culpæ testaretur, è patibulo deductum, honorificè, ac solenni comitatu, introduci in vrbem iubet, & in areâ summi templi sepeliri. quâ re, in inuidiam Torberni factâ, odia, quæ eius pœnâ prouocata exstincturum se sperauerat, magis etiam accendit. idq; ita animum ipsius perculit, vt seueritatis nimiæ seriò tandem, quanquam serò, pœnituerit. Inter ista Caluum, episcopum Othoniensem, & eiusdem cancellarium, Ioannem Andream, in comitiis Hafniensibus comprehendit, & in carcerem duci iubet. & hic quidem in Erici Walckendorfij; tunc decani Hafniensis, ædes ductus, iusiurandum illi dedit, non se inde egressurum, antequam à rege gratiam discedendi impetrasset. Vbi postquam aliquot menses exegisset, ac rex sese in Fioniam, ad colloquium cum Christinâ matre habendum, contulisset; nonnulliq; apud eum intercederent, fidem suam desistendo, quandocunq; visum esset, obstringentes: libertati restitutus, & Othoniam regressus, diu illic post id tempus habitauit, nec citatus vnquam fuit. episcopus verò, varijs carceribus diu quàm arctissimè custoditus, ægrè tandem à Christophoro Oldenburgico, bello contra Danos moto liberatus, exceptusque à Lubecensibus, qui Christophoro se coniunxerant, pulso è regno Christiano, mor- CIↃ. IↃ. XVI.

CIↃ. IↃ. XVI. mortuoq; succeſſore Friderico, à Chriſtiano, nominis illius tertio, muneri ſuo reſtituitur. Ac captiuitatis quidem cauſæ plures ferebantur: inter quas hæc eminebat. Bello contra Vandalos Lubecam miſſus, cum duobus è nobilitate Holſaticâ, ad conſtituendam pacem; Ioannem, Chriſtiani patrem, in pecuniæ magnam ſummam obligauerat: ad iacturam, quam è nauibus mercibusq; interceptis paſſi erant Lubecenſes, compenſandam. Quæ cùm non ſoluta eſſet, mortuo Ioanne rege, eam à filio Chriſtiano Lubecenſes per legatos exigebant. Hâc de re dum is conſultat cum ſenatu, ac perquirit in archiuis acta patris, literæ reperiuntur, quibus epiſcopus teſtabatur; ita ſe cum ciuitatibus tranſegiſſe, *vt illata vtrinque damna inter ſeſe æquarentur.* Has ſecutus Chriſtianus, cùm non potuiſſe obſtringi patrem ſuum in tantam ſummam exiſtimaret, iure agere cum eo animum induxit. Quâ de cauſâ, cùm epiſcopum Roſchildenſem, Lagonem Vrnium, arbitrum conſtituiſſet, atque is ſecundùm ipſum iudicaſſet, comprehendi pariter cum cancellario illum iubet: ac ſeruari, dum promiſſam Lubecenſibus æris ſummam exhiberet. Ad hoc iſtud accedebat; cùm Othoniæ quidam ex ipſius aulâ cum Chriſtianæ, matris regis, quæ hîc domicilium fixerat, aulicis quibuſdam fortè compotarent, & oborta inter pocula rixa eſſet, aulæ Chriſtianæ præfectum, virum nobilem Holſatum, è familiâ Porsfeldorum, occiderunt. quod cùm de mandato eius factum eſſe crederetur,

ac

ac Christina istud sibi persuasisset; illa, eadem indignata, filioq; regi questa, eum quoque incitauit, vti facti rationem postularet. Per id tempus Leo X. summus pontifex, Laurentio Puccio cardinali, turbidi ingenij viro, cui nimium tribuebat, impellente, missis passim diplomatibus, veniam cunctis peccatorum, atque vitam sempiternam, promittebat; posito pretio, pro delicti cuiuscunq; ratione: ideoq; in prouinciis cùm quæstores, tum æraria, ordinauit. quin præcones etiam addidit, qui tam magni beneficij excellentiam apud populum prædicarent: ac, libellis promulgatis, eius rei efficaciam in maiorem modum extollerent. Idq; vbique nimium licentiosè, & potissimùm in Germaniâ, factitabant. Vbi, qui pecuniam illam Romæ à Leone redemerant, in popinis, ganeisq;, nullâ honesti reuerentiâ, cum in aleam, tum turpissimos quosq; vsus, potestatem profundebant. Quod cordatiores multi, & prudentis pietatis, cùm indignum existimarent, in Saxoniâ Lutherus, monachus Augustinianus, ac sacrarum literarum in Academiâ Witebergensi tunc professor, se opposuit; &, præconum conciones refutare primùm aggressus, mox vt vanas, impiasq;, etiam damnat: ac pontificis potestatem, quam in diplomatibus illis ipse sibi vindicabat, dubiam facit. Eò deniq; procedit, vt doctrinam vniuersam, tanquam lapsu seculorum vitiatam, ad examen reuocaret. Huius rei postquam fama in Daniam allata esset, Christianus, missis in Saxo- cIↃ. Iↄ. XVII.

cIↄ. Iↄ. XVII. niam literis ad avunculos, Fridericum, & Ioannem, eius regionis duces, virum aliquem eruditum, pium, ac grauem, mitti petit, quo in regnis quoque suis reformandis vteretur. Quâ re fecit, vt Isabellæ primùm vxori, pro depulso post id tempus supplicanti, absente in Hispaniâ Carolo, opem suam rex Bohemiæ, Ferdinandus; atque ipsi posteà Carolus imperator denegaret: ac, quantumuis in comitiis Augustanis ad conciliandam sibi denuò vtriusque gratiam, iterum maiorum cultum amplexus esset, nihil adeò, præter classem, suis copiis instruendam, largiretur. irritatis contrà illâ inconstantiâ ducibus Saxoniæ, avunculis, & principibus protestantibus vniuersis. Qui, cùm anteà, optimè in ipsum affecti, strenuò sanè adiuuissent, Cæsare, post concessam classem, ac Ferdinando, nihil vltra conferente, ipsi quoq; miserum destituerunt. Nec offensa foris tantùm, sed & domi, ingens fuit: quiq; iam nobilitatem, ob Torbernum interfectum; item clerum, ob captiuum episcopum Othoniensem, vehementer irritasset; magis etiam ordinis eius vtriusq; animos in se concitauit: quod religionem auitam, ne consultis quidem ipsis, immutare statuisset. Itaq; inter se conspirant, & consultant, quomodo aut prehendant eum, nihil tale cogitantem; aut profugere regno cogant. Quod postremum vt efficiant, passim spargunt aliquod S. Brigittæ vaticinium; quo pernicies, aut exilium, Christiano prædicatur. Idq; ita explicabant plures alij; & in his Paulus Eliæ, Carmelita, ordinisq;

niq; eius præses, in cœnobio Hafniensi, & Christophorus Raunsbergensis: viri cùm virtutis famâ, tum doctrinæ, illo tempore eminentes. Quos identidem illudendo interrogabat; *quando hæc exilium suum prædixisset, an de reditu nil omninò somniasset?* illud porrò, ad fidem eleuandam, addens: *eam, quicquid noctu infortè somniasset, id in literas die postero, ne nil ageret, retulisse.* Quæ cùm ita gererentur, famâ fertur, in Gustauum regni Sueciæ archiepiscopum, Suecos concitatos esse, atq; insidias illi struere: quod is, fidei suæ memor, in electionem regis Christiani consensisset. Et hic monitus, quicquid ad obsidionem tolerandam necessarium, comparauerat, ac præsidio satis valido arcem Stegam communièrat: aduocatis, quibus maximè confidebat: vt eorum forti operâ se tam diu tueretur, dum auxilium Dani ferrent. Eam ob rem Christianus, vt amico, suâ causâ grauiter periclitanti, præsto esset, ocyus classem centum ac viginti nauium, ducibus Seuerino Norbio, Tilmanno Gysselio, & Andrea Moriano, in Sueciam mittit. Quæ cùm illuc prope Stegam appulisset, illicò expositus miles hostem quærit; proximosq; aliquot pagos, igne iniecto, populatur. Cumq; nemo se objiceret, ipsa obsidentium castra oppugnare visum fuit. Quod cùm Sueci cognouissent, nil cunctandum vltra rati, ab obsidione abeunt. Dani liberatâ Stegâ, mox recedunt, & Gustauum secum abducunt. Isq; Hafniæ liberalitate regis per biennium sustentatus, debellatâ post id Sueciâ, auctor fuit, vt in

cIↄ. Iↄ. XVII.

cIↄ. Iↄ. XVIII.

cIↃ.IↃ. XVIII. invictos, etsi contra datam fidem, tam crudeliter grassaretur. Quod indignum, maximè viro eius ordinis, atque loci. Sed nimirum ægrè, etiam qui se Deo consecrârunt, odia, & iras ponunt: ac faciliùs seculo renuntiatur, quàm affectibus. Succi interim, postquam Dani recessissent, in ereptum iam Gustauum, quod contra senatum regni in Christianum inclinasset, vehementer invehuntur; & Stocholmi regni ordines vniuersi congregati mox edictum in eum condunt, quo & dignitatem eripiunt, & coniurant: *nunquam se, quam diu viuant, illam reddituros esse: quando ipse, & maiores quoque eius, sæpe in Sueciam Danos hostes, cum ingenti regni damno, adduxissent. Id concessum tamen iri; si quid respondere cupiat, fide publicâ vt accedat, abeatq. Præter hæc, cum Stega arx, naturâ loci, opereq. permunita, regni hostibus ad id tempus semper ferè aditum aperuisset, vti sola æquaretur, nec deinceps iterum exstrueretur. Tum, si pontifex Romanus, siue eius successores, quicquam contra molirentur, omnes id coniunctis viribus quouis modo prohiberent: nec periculo vllo vitæ, aut fortunarum, vnquam sese de proposito dimoueri paterentur. Denique, quodcunque crimen, siue illud læsæ ecclesiæ, siue maiestatis foret, sine exceptione vllâ omnibus commune fore.* Hoc edictum maximæ calamitatis insecutæ causa fuit. Quippe cùm ad Christianum ea res allata esset, ille, oppidò lætatus, quod cum Suecis iure agendi occasionem nactus esset, dat consilium Gustauo, vti, misso Romam nuntio, de iniuriâ tam insigni apud

papam quereretur. Qui, cùm illud accepisset, conuocato cardinalium senatu, & querelâ examinatâ, sententiam in hunc modum dicit. *Suecos, quando ab ecclesiæ vnione recessissent, &, illatis summo regni præsuli armis, schismate se polluissent, pœna quoque, in schismaticos vsitatæ, se obnoxios reddidisse: ideoq; gladio percutiendos, atque comburendos esse.* Hanc sententiam, vt quamprimùm exsequeretur, regi Christiano mandat: literasq;, huius suæ voluntatis testes, mittit. Non multò post excepta è Sigbritæ ore verba vulgò ferebantur, illa admodum atrocia. Ea post Columbulæ mortem, filiæ suæ, de quâ paullò ante dixi, ita se in regis pariter ac reginæ gratiam insinuauit, vt consilia de grauissimis regni rebus rex cum hac communicaret, ac sententiam quoque eius ante senatorum poneret. Quâ elata beneuolentiâ, fœmina ambitiosa, eò tandem est progressa, vt in potestate suâ regem haberet; & negotia cuncta regni, quamuis maxima, sola gereret, nec omninò fieri quicquam pateretur, etsi decernente senatu, quod non ipsa ratum priùs habuisset. Tanta denique insolentia eius fuit, vti cuncta pro libidine agitaret; ac proceribus quoque regni quibuscunque, & ordinibus, insultaret: omnia hæc probante rege, aut ferente, & conniuente. Isq; annus regiam vniuersam luctu, & terrore regnum impleuit. Nam, defuncto Maximiliano Cæsare, rex, & Isabella vxor, cuius ille auus erat, vestem pullam induerunt: & marina quædam bellua,

CIƆ. IƆ. XVIII.

CIƆ. IƆ. XIX.

CIↃ.IↃ. XIX. lua, admirandæ magnitudinis, in Noruegiâ per id ipsum tempus capta, dira quæuis portendebat. Neque aliter homines cuncti boreales, longo vsu ita docti, rem hanc interpretabantur: & secutus proximè annus, in quo motum à Christiano bellum Suecicum, ac Stocholmi detestanda lanienа instituta, minimè vanum à portento metum ostendit. Rex, abolitis antiquissimis laudatissimisq; pariter regni sui institutis, noua planè, & inusitata hactenus, pro arbitrio introduxit: nullo omninò senatorum contrà dicere quicquam auso. ac tributum primò annonæ, inde mercibus, & venalibus rebus cæteris quibuscunq;, imperauit; ac constituit, qui per regnum vniuersum id exigerent: & exacti rationem regio quæstori redderent. Tum præfectos extra ordinem, quos sculteros appellabat, oppidatim statuebat; ac patibulum, medio vbiq; foro: quo tributum recusantes, & præfectos quoq; ipsos, si officio qui deessent, cæterosq; item homines sceleratos, coerceret. Et hæc cuncta de Sigbrittæ suæ suasu faciebat: quæ, in belgio vsitata, in Daniam inuehere, in memoriam sui nominis, cupiebat. Hæ res, velut ad malignos compescendos instituta, quanquam vtilis videretur: tamen, quia noua esset, nec in Daniâ visa vnquam, vel audita, adeò grauiter, ob tributi inusitatam exactionem, animos offendit populi, hactenus in regem proni, vt ex æquo omnibus inuisus fieret. Neque ea res duntaxat hominum studia auertebat; sed & plura alia erant, quæ Sigbrittâ inci-

tante, indies committebantur: atq; ex illis illud certè non indignum memoratu. Cùm in Daniâ, vti aliis regionibus, ferè fieret, vt nobilium, ciuiumq; locupletiorum, filij ideò scholas sectarentur, quo se illi aulæ aptos, isti mercaturæ redderent, aut muneribus melioribus, quibus ipsi obeundis quæstum aliquem facere possent; scholis verò, aut ecclesiis, nemo animum applicaret: ne & hæ ministris suis tandem destituerentur, vsu introductum fuerat, inde à religionis Christianæ apud Danos inchoatæ primo tempore, vt tenuiorum filij, qui in ludum literarium, ad doctrinam libertatem capiendam, dati essent, ad inopiam subleuandam, cibum sibi, resq; alias necessarias, ostiatim corrogarent. illud verò diligenter cauebatur, ne promiscuè qualescunque admitterentur: sed examen præcedebat, & ingenij exploratio. Quiq; sic magistro ludi industriam suam approbasset, vt ecclesiæ aliquando, siue scholæ, adiuuandæ spem ostenderet, illum demum, disciplinâ vberiore imbuendum, retinebant: cæteros à se, ad discendam artem aliquam manuariam, aut rem rusticam exercendam, ablegabant. Ac, dignosci vt, reliquâ mendicantium turbâ possent, vtebantur togâ talari, sic confectâ, vt, suspensa ex sinistro tantùm humero, corpus vniuersum tegeret; neque partem eius vllam nudam fineret, dextero excepto brachio: vt sic illâ quoque manu expeditâ stipem acciperent, & in manticam reponerent. Pileum rotundum habebant, circumquaq; duplicatum; cuius pars

Cap. Ia. XIX. 1.

CIƆ.IƆ. XIX. pars postica longior, corrugata, ac densata, in ceruicem propendebat. Duæ in vtroque latere rugæ erant, cæteris magis conspicuæ; quæ significarent ipsis, gentem Danicam, postquam fidem Christianam amplexa esset, bis ad cultum idolorum recidisse: ideoquè adspectu harum assiduo commonefierent, vt deinceps veram in Deum pietatem, ac doctrinam Christianam, quâ tunc animos præceptores tantâ curâ imbuebant, constantissimè tuerentur. Istos pueros, veste illâ, ex recepto dudum more, victum sibi ostiatim conquirentes, cùm Sigbritta nullo modo ferre posset, fures esse omnes clamitat, & sub togis furta sua occultare: ac, nisi ocyùs ad aratra abigantur, fore, vt Hafnia vniuersa furibus mox compleatur. Neque priùs conquieuit, quâm edicto Christiani omnes illi, magno regni, & ecclesiæ, cui inseruituri erant, detrimento, ac dedecore, pellerentur. Hæc, & alia istiusmodi, odium populi implacabile in Sigbrittam, concitârunt. Christianus, qui in Suecos grauе bellum agitabat, subditis tributum imperat, quale nunquam ad id tempus vlli regum visitatum. iubet singulos omnium regnorum ordines decimam soluere; non duntaxat è reditibus, sed & cunctis facultatibus: tam indignè rigidâ exactione, vti nec quæ incubarent oua anseres, neque quas gestarent plumæ, censui eximerentur: quem & in argento puro vniuersum exhibere cogebantur. Ad episcopos verò regni blandè,

ac

ac demissè, scribit; *vti suos hortarentur, ne in præsens bellum in Suecos perduelles cogitantem destituerent, aut necessitati eius subuenire grauarentur.* Mittit & Casparum Brochmannum, qui tunc ab epistolis erat, ac procancellarij mox munus gessit, vt rem eam, quanto sanè posset studio, promoueret. Qui & illud demum effecit, vt episcopi, quisq; in suâ diæcesi, vti morem voluntati regis gererent, aliquoties conuenirent, ac negotium disceptarent. sed consensu tamen vno responderunt; *nunquam à maioribus eius quicquam ab ipsis ex hæreditate auitâ postulatum; verùm tantùm è reditibus, quibus beneficio illorum, gratiaq; fruebantur: id præstare, precibusq; pro felici belli euentu, ac salute domus regiæ, apud Deum intercedere, etiam nunc paratos esse. Orare verò quàm humillimè, vt ecclesiæ libertatem, à maioribus eius semper sartam tectam magnâ curâ conseruatam, ipse quoq; tueatur: neue graui adeò onere eam premat.* Annuit rex postulatis; &, tributi grauitatem vt minueret, condonato patrimonio, ea tantùm, quæ ipsius beneficio possiderent, censui subesse voluit: ac quæstoribus imperauit, ne quid aliunde exigerent. Postquam suis hoc tributum indixisset, sociorum quoque auxilia aduocare visum fuit. Itaque legatos mittit ad Franciscum, Galliæ regem, Georgium Schotbergium, Philippum Rotomagum, & Antonium Moguntinum; qui, negotium demandatum felicissimè exsequuti, à Francisco quater mille auxiliares, & tormenta ænea quatuor, impetrârunt. Expeditâ Gallicâ legatione, Mo-

CIↃ. IↃ. XIX.

CIƆ. IƆ. XIX. guntinus, vt præceperat Christianus, in Hispaniam excurrebat, ad affinem regem Carolum; vt solutionem dotis Isabellæ, quæ tercentum millium aureorum erat, procuraret: Scotbergio interim in Picardiâ eius reditum exspectante. Cumq; mox reuerteretur, ac negotium perfecisset, habito per Flandriam itinere, ambo Antuerpiam, celebre Brabantiæ emporium, petiere: vbi tertiam dotis partem magistratus soluturum se promisit. Quippe inter Christianum Carolumq; sic conuenerat, vti summa vniuersa tripartitò solueretur. Itaque trientem primum tunc Schotbergius secum attulit; alterum mox Ioannes Hofmannus, nauta regius: tertium Tilmannus Gisselius, maris præfectus. quanquam sint, qui de trientis vltimi solutione planè dubitent. Sub id tempus cùm Birgerus, regni Daniæ archiepiscopus, diem suum obiisset, Georgius Schotbergius, qui præclarè obitâ legatione Christianum, anteà quoque magnâ apud eum gratiâ, deuinxisset, ipso maximè annitente, surrogatur. Lundenses quidem de collegij sui cœtu Agonem elegerant, virum genere, ac virtute, pariter clarum; sed, Schotbergium postquàm rex ad dignitatem hanc promotum omninò vellet, eius sese voluntati, ipso quoque id Agone concedente, submisere. Decreuerat ordo ecclesiasticus, quod Birgerus, genere obscuro natus, ad hoc culmen ascendisset, ne deinceps ad episcopatum quisquam qualemcunque admitteretur, nisi quem prosapiæ

item

item claritudo commendaret. Ac decreti quidem huius episcopis auctores erant quidam è primatibus regni; qui, quod sub Birgero acciderat, indignati, mores suos à plebeiis castigari, ne id liberis quoque suis, posterisq; eueniret, sese mutuò, & episcopos, loco nobili prognatos, instigabant, illud vti secum agerent, vt in posterum dignitatem episcopalem nobilitati vindicarent. Nec episcopi abnuebant; quippe qui, mutationes in ecclesiâ impendere certis signis præuidentes, aliquod sibi contra eas munimentum in re illâ positum existimarent. itaq; in hoc consensere; sed decretum, cùm id temporis promulgare non consultum videretur, occultari in occasionem placuit. Schotbergius, summus regni præsul constitutus, Mathiam Marquardum, & Henricum item Langium, Romam mittit, confirmationem sibi à pontifice petituros. Quo sex aureorum millia postulante, nec legatis polliceri tantum ausis, ocyùs recurrere Langius, vt Schotbergio rem referret. Qui, negotio sine morâ expedito, cùm redire hunc iuberet, Magni quoq; Goyæi iussu, aulæ regiæ tunc præfecti; tum Henrici, abbatis Sorani; & Eschilli, antistitis Anderschouiensis; aliorumque item regni senatorum, literas dat ad pontificem: quibus petit, *vt diplomate pontificio minaretur Christiano, ni Sigbrittam, fœminam impiam, & consilia eius cuncta peruertentem, cuius filiam diu anteà, in contemptum coniugis suæ Isabellæ, fœminæ multò illustrißimæ, magnâ cum offensâ Dei, omniumq; regni ordinum offendiculo,*

cIↃ. IↃ. XIX.

CIↃ. IↃ. XIX. *lo, concubinam habuisset, remoueret, sacris sese ei interdicturum esse*. Langius, neglecto officio, literas eas, & mandatum, illicò Sigbrittæ prodit: quæ ad regem statim defert. isq;, vt consilium hoc senatus sui impediret, Romam Langium ablegat; comitemq; illi addit Theodorum, tonsorem suum, hominem summâ auaritiâ, ac libidine, & flagitiis deniq; pluribus coopertum: sed, quod instar omnium virtutum esset, à Sigbrittâ commendatum. Et, Schotbergij odio ardens, quem non tantùm dignitate, nuper in eum collatâ, sed & vitâ, spoliatum cupiebat, addit literas ad pontificem, quibus petit; *vt depulso, quem euexerat pridem, Schotbergio, pallio archiepiscopali hunc legatum, Theodorum exornaret*. Idq; facilè à pontifice, regem sibi deuincire cupiente, impetrauit. Simul & Marquardum reuocat, ac redire in regnum iubet. Schotbergius, per summam iniuriam sic deiectus, facilè tamen à pontifice mox obtinuit, vt & sedes ipsi sua redderetur, &, redacto in ordinem tonsore illo, à Lubecensi ac Bremensi episcopis confirmaretur. Tum &, vt se contra iram, odiumq;, Christiani communiret, literas commendatitias illi affert. Quibus motus, cùm pontificis sibi gratiam eo tempore necessariam maximè existimaret, presso animi affectu, in speciem benignè excipit; & passurus etiam facilè videbatur, vt capesseret destinatam dignitatem, si per alios licuisset. Sed complures è proceribus, atque hi propinqui Agonis, quem Lundenses sibi elegerant, hunc deiectum indignati, minis grauibus hominem deterruere; ita vt

re-

recurreret Romam, & suárum rerum statum ad pontificem referret: qui mox ipsum ad Coloniensem episcopum, vt vicariâ eius operâ vteretur, amandauit. Christianus, postquam insulam Bornholmum magno sibi ad bellum Suecicum, quod iam totus cogitabat, vsui fore animaduerteret; à Lundensi archiepiscopo, ad quem ea pertinebat, sibi illam, saltem dum id bellum gereret, dari petit: sed, collegio recusante, cùm primores ad se Hafniam euocasset, nihil doli suspicatos, comprehendit, & in voluntatem cogit. Nec Bornholmum tantùm extorquet; sed Ahusam quoque vrbem, in Scaniâ sitam: tum & plura alia, quæ posside bant. Inde Theodorum suum, de quo paulo ante dixi, illis præsulem constituit: quanquam istâ dignitate, malis artibus comparatâ, minimè diu fruiturum. Quippe qui non multo post, offenso rege, in crucem actus, & in ignem hinc abductus per ludibrium, vitam, quam probrosam egerat, cum infamiâ consummauit. Per id tempus, cùm auxiliares copiæ, à Francisco Galliarum rege missæ, aduenissent; & in vrbem, iam extráneo diuersarum nationum milite plenam, eas quoque Christianus admisisset; ortâ inter Scotum ac Germanum lite, & conflictu, vt in tantâ, ac tam variâ, multitudine ferè solet, & vtrinq; totâ gente ad certamen concitatâ, ingens mox tumultus fuit. Quem cùm rex, ex arce accurrens, coërcere, cum periculo vitæ suæ, quanquam frustra, nisus esset; tandem, quodam, qui sub ipso eius equo latitantem aduersarium interfecerat, noctu ad sup- Ch. Ia. XIX.

 plicium

Ch. II. XIX. plicium rapto, vix compeſcuit. Hanc gregariorum pugnam alij duo illuſtres viri excepere. Quorum vnus, Iuarus Lungius, gente Danus, ac proſapiâ nobiliſsimâ; alter, Georgius Tengnagelius, è Germaniâ oriundus; vterq;, rei militaris laude excellens. Lungius complures annos ſub Franciſco, Galliæ rege, ac Burgundiæ duce Carolo, aliiſq́; illuſtriſſimis principibus, militauerat; qui virtutem quoq; eius, atque fidem, aureis catenis ſinguli honorauerant: haſq́; ipſe, quoties in pompâ regem comitaretur, equi ſui collo appenſas, velut fidei in tot principes monumenta, oſtentabat. Iſto nomine ſatis regi commendatus, vt prætereà gratiam eius ſibi obſtringeret, armaturam, fabrè factam, quàm è Galliâ ſecum attulerat, muneratur. Tegnagelius, qui ſtipendia item varia ſub principibus multis fecerat, & militiæ clarum nomen comparauerat, cùm moliri bellum in Suecos Chriſtianum famâ acceperat, ipſe quoque Daniam petere, operamq́; ad hanc expeditionem offerre, ſtatuit. Ideoq́; itidem egregiam quandam armaturam è Germaniâ apportauit; regi illam, ad captandam eius gratiam, donaturus. Idquè fecit; & obtinuit commendatione ſuâ, vt rex iſtam ſupra Lungij æſtimaret. Iam vtrinque æmulatio quædam erat; cùm & Lungius, hominem ſibi peregrinum, ſi armorum laude æqualem, tamen non ſuperiorem, anteponi, ægrè ferret: & indigenæ quantumuis Tengnagelius, cui parem ſeſe crederet, nihil eſſe concedendum exiſtimaret. Et hæc

hæc res maiorem in modum animos exaſpera- bat: multò magis, quod vterque peditatus vni- uerſi præfecturam affectaret. Rex, diſſidio intellec- to, quemque, quæ donaret, arma induere iubet: atque, haſtis concurrentes, experiri, vtra melio- ra eſſent: qui viciſſet, illum ſui peditatus ducem fore. Placuit conditio vtriq; & concertant, die, ac loco, præſtituto, in coronâ ſpectatorum frequen- tiſſimâ: cùm, impactâ in oculum haſtâ, aduerſa- rium Lungius ſternit. Qui victoriæ tamen fructum, vitæ paullò poſt ereptus, non percepit. Dum in aulâ hæc geruntur, Lundenſis ac Roſchildenſis an- tiſtites, de pontificis mandato, in Stenonem, cæ- teroſq;, qui Guſtauum, regni Sueciæ archiepiſco- pum, expuliſſent, ſententiam ferunt, & Guſtauo ſatisfaciendum cenſent; tum & ſacris, dum pare- rent, interdicunt: inſuper Chriſtiano mandant, vt vindictam ferro, ac flammâ, perſequatur: idq; ipſum ſic pontificem ſtatuiſſe. Chriſtianus, qui iam in procinctu erat, magis etiam hac ſententiâ incitatus, illicò coactas copias, ſub ductore Otho- ne Crumpenio, viro belli excellente, trajicere in Scaniam iubet. Addit claſſem, benè inſtructam, quæ finitimos Sueciæ portus occuparet: vt ſic eos ſimul terrâ, ac mari, premeret. Imperat item Othoni, vbi fines Sueciæ ingreſſus foret, quo- cunque progrederetur, vti cauſas expeditionis ſuæ proclamaret: ac diploma pontificium, quo hæc regi mandaretur, ad templorum valuas fige- ret.

cIↃ. IↃ. XIX.

cIↃ. IↃ. XIX. ret. ille imperata exsequi; &, impressione facta in interiorem Sueciam, postquam latè omnia populatus esset, deficiente commeatu, neque hoste vsquam in prælium prodeunte, domum copias reduxit. cIↃ. IↃ. XX. Sed regressus, in eunte Februario anni proximi, cum maiore multo exercitu, obuium Stenonem habuit. qui, cùm eum viam introitu Sueciæ valdè arduam superasse, ac mouere in Oplandos cognouisset, Strangenesæ, militem exspectaturus, paullùm stetit. Interimq; ad Gustauum, quem offenderat, ne is se cum hoste iungeret, vrbis præsulem Mathiam, Magnum Grenum, aliosq;, mittit ocyùs, ad conciliandum sibi viri animum: quippe cuius in affectu maximum momentum patriæ situm esse, nullo modo ignorabat. Is tum Engelholmi erat; vbi eum accedentes orauere, *ne consilia in Stenonem, patriamue, capere vellet: neu cum hoste se coniungeret*. Atq;, illo protestante, *nihil tale in mentem esse; ceterùm indignè factum à Stenone, qui, discordiæ ipse auctor, neq; sanguinis, neq; patriæ, vllam planè rationem habuisset*: illis verò culpam porrò deprecantibus, tandem affirmat, *se iniuriam reip. condonare, neq; fidei, aut obsequio, defuturum.* Quo responso lætus Steno, animoq; confirmatus, obuiam ire hosti statuit; ac, cùm pridem peditatum præmisisset, ipse mox cum equitatu vniuerso iter init. Cumq; ad Bouensem sinum peruenisset, valido ibi è concæde densâ arborum munimento excitato, intrà quod consisteret pedes, etiam ipse illic sistit. Inde mittit gla-

glaciem exploraturos, an ferendo exercitui, prælioq; committendo, satis ea firma esset. quo comperto, decem millia rusticorum, quos ad limitem defendendum congregauerat, excubare ad concædem illam iubet; ipse in glaciem, ibi hostem obseruaturus, totum equitatum ducit. tum, propinquo vtrinq; exercitu, regiarum copiarum dux Crumpenius in aduersum equitatum explodere tormenta iubet; alteroq; statim ictu crure sauciatus Steno, ipse equusq; conciderunt: tertio disiecti omnes, fugam capiunt; ac Stenonem, quàm grauissimè vulneratum, secum abducunt. qui cùm ad Venerium lacum peruenisset, inter transeundum exspirat. Crumpenius, Stenonis fugam expugnandi munimenti occasionem arbitratus, impetum in illud facit: sed, præsidio admodum strenuè repugnante, cum suorum magnâ clade retrò cedere est coactus. hinc Valesius, Gallici peditatus ductor, postquam pugnam instaurasset, ac in munimentum ipse enisus esset, vt exemplo suos ad virtutem accenderet, cùm fortissimè dimicaret, æquè infelici euentu, vulnere letali accepto itidem repulsus fuit. quanquam neque sic cessatum; & idoneo magis loco, quando hîc non successisset, rursum oppugnare visum. itaq;, captiuorum indicio, ibi inuadunt, vbi ascensus magis facilis: capiuntq;, & disjiciunt, vt introitum suis liberum aperirent. inde, profligato hoste, rectà in Oplandos mouent, & Vpsaliam contendunt: ne, Stenone iam sublato, confirmatis, noui ad certamen animi

Ch. Io. XX.

CIↃ IↃ. XX. loci, aut consilij, capiendi, aut recolligendi sese, spatium darent. Quidam è fugâ Strengenesam se receperant, vt, consiliis cum Mathia episcopo communicatis, aut continuarent bellum, &, coactis rursum copiis, hosti occurrerent: aut conditione æquâ pacem peterent, & in eius potestatem sese traderent. Dum deliberant, Dani, sine vllâ morâ castra sua promouentes, porrò in Oplandos tendunt. quod cùm Sueci accepissent, variis locis concurrentes, consultabant, quonam modo aditu hostem imminentem prohiberent. Sed consilia frustrà erant, cùm deesset, qui in hostem ipsos duceret. Conuenere quidem rustici; sed, militiam detrectante equitatu, & in pugnam sine duce proditurum se negante, quanquam illis pro hæredibus Stenonis præliandum occlamantibus, irritus conatus fuit. Christina, vidua Stenonis, missis literis, à senatu regni petit; vt, indigenis conuocatis, ipsi quoq; arma sumerent. ac, cùm ægrè cunctabundum impulisset, visum tandem vniuersas regni vires Iuersundam conuocare, atque ibi hosti opponere. quo statuto, conuenire statim iussi, quotquot arma ferre possent, nullo ordinis discrimine, rustici, ciues, nobilesq;. ac iam millia multa aderant; cùm nonnulli è nobilibus, coràm hostem conspicati, territiq; copiarum magnitudine, inter se vociferantur: se, sublato iam Stenone, scire velle, cuius caussâ vitam porrò impensuri, aut quo duce vsuri essent. Quâ re consternatis cæteris, cùm gubernatoris munus, isto quidem

dem rerum statu, nemo in se recipere vellet, equitesq; iam paullatim se subducerent, trepidare etiam peditatus cœpit. Quèm cùm fugam circumspicere reliquus equitatus cerneret, ipse quoque ocyùs Strengenesam fugit: quo primates quidam regni, Temelsoo ab exercitu discedentes, se receperant, vti cum Mathia episcopo de re summâ consularent. Itaque, dissipatis copiis, quæ, si hostem non omninò remouere, saltem remorari posse credebantur, nihil prius aut Mathiæ, reliquisve optimatibus, qui frequentes huc conuenerant, visum fuit, quàm vt pacem, aut inducias, quibuscunq; demum modis, impetrarent. Iam ad ipsam Strengenesam castra Dani fugientes insequuti, collocauerant: vt cognoscerent, prælione experiri, an deditionem potiùs facere vellent. Quâ de causâ dat Mathias ad Crumpenium ducem literas, indicatq; ; *esse sibi, qua cum eo de constituendâ pace colloquatur: id cùm è re vtriusq; regni putet, vti locum non suspectum designaret, in quem conuenire possent. Nil se magis, proceresq; regni cæteros, exoptare, quàm, vt, sine vllâ cæde, borealium regnorum pax antiqua, sæpiusq; intercepta, semel tandem in perpetuum sarciatur.* Ad has literas respondetur à Crumpenio; *se annuere postulatis, & conuentum Vpsaliæ velle; quò venturis liberum commeatum fore: ac concedere vndecim dierum tempus, quo itineri se pararent.* Quibus ita constitutis, statim proceres toto regno euocantur, vt Vpsaliæ, nullâ morâ interpositâ, die præfinito adsint. Inter primos ade-

Ch. Ib. xx.

CIƆ. IƆ. XX. rat Mathias, præsul Strengenesius; & Gustauus, Sueciæ antistes summus: moxq; plures è senatu aduenere. sed, priusquàm quicquam agerent, cùm Stocholmum, vrbs primaria, à Christinâ, Stenonis viduâ, teneretur; & non pauci etiam ex equestri ordine, Christiano aduersantes, illuc sese recepissent; tum & passim toto regno multi essent, qui, Vpsaliam conuenire recusantes, insuper ad arma plebem concitarent, placuit, è gente vtraque ablegari ad Christinam, qui inquirerent, ecquid ipsa, cæteriq; ordinis equestris viri, qui cum illâ se coniunxerant, omnia, Vpsaliæ constituenda, rata habituri essent. at consilio illi statim reclamatum à plerisq; asserentibus, *vltrò quicquam cum his agere, qui venire ad comitia aduocati noluissent, planè nihil aliud esse, quàm eorum contumaciam magis etiam confirmare. multò satiùs, cùm Crumpenio, & adiunctis illi ducibus, de constituendâ pace, in omne æuum duraturâ, nomine totius regni in præsens agere: quâ confectâ, qui nunc animos tam præfractè in contrarium obstinarent, facilè consensuros esse.* Quibus moti rationibus animum Sueci induxere, vt de pace cum Crumpenio, cæterisq; qui cum eo erant ducibus, agitarent. is Vpsaliam tunc aduenerat, & nonnulla militum lectissimorum in securitatem suam signa adduxerat. antequam negotium tamen inchoarent, vt Christinæ, aliisq;, qui in eius partibus erant, abundanter satisfacerent, mittunt, qui deprecarentur; *ne propositum, adeò regno necessarium, atq; vtile, suâ ipsi contumaciâ perturbare porrò velint: quin id potiùs an-*

pitan-

vitantur, vt ad finem, bonis ciuibus vniuersis exoptatum, CIↃ. IↃ.
felicissimè perduratur. Sed, cùm illos nec responso dig- XX
narentur, seriò à parte vtraq;, quæ Vpsaliam tunc conuenerat, agi cæptum. Ac confestim, cùm Crumpenius regis literas, quibus illi summam rei peragendæ potestatem tribuebat, Suecis illas exigentibus ostendisset, pax decreta, in conditiones istas, *Vti Sueci, qui in fidem Christiani vltrò sese tradidissent, ab eodem in gratiam reciperentur. Tum iniuriæ, si quas illi à Ioannis patris tempore qualicunq; occasione intulissent, condonatæ, si in fide permanerent, sempiternâ obliuione delerentur. Regni etiam præfecturæ, atq; feuda, quæ nobilibus hactenus concessa essent, deinceps quoq; in eorum potestate permanerent. Deniq; cunctis, singulisq;, iura regni vniuersa, priuilegia, pristinæ immunitates, ac receptæ consuetudines, seruarentur: neq; quicquam contra iura, à diuo Erico constituta, si obsequium retinerent, sanciretur.* Factâ hunc in modum pace, literisq; à Crumpenio confirmatâ, Dani pariter Suecisq; iterum Christinæ mentem, ac nobilium cæterorum, explorandam censuere. Itaque visum, propiùs Stocholmum accedere: si forsitan ad colloquium extra vrbem euocare eam possent; aut in vrbem ipsi quoq;, ad consilia conferenda, animosq; leniendos, intromitti. Ergo, Vpsaliâ profecti, quinq; millia armatorum adducentes, cum senatus eâ parte, quæ conuenerat, postquam Spengam aduenissent, substitere, & Gustauus summus regni Sueciæ præsul, ac Mathias Strengenesius, suum quisque cancellarium ablegârunt, qui suaderent, vt

CIƆ. IƆ. XX. *prodirent ad colloquium, siue Spongam, seu quocunq; lo*ci *vellent: aut, si isthoc recusarent, aliquos suorum admitterent*. Hi cùm vrbem accessissent, contingentem illam pontem intercisum, adituq; introire cupientes prohiberi, deprehendunt. Quâ de causâ subsistentes, nutu indicant oppidanis, cupere se intromitti. Prodit itaq; vir prouectiore ætate; ordinisq; senatorij; ac, quid vellent, percunctatur. cumq; illi, à senatu regni missos, qui tunc Spongam conuenisset, respondeterent; literasq; ad Christinam, & nobilitatem reliquam, apportare: exspectare eos iubet; se in vrbem regressurum, ac Christinæ ipsorum aduentum, ac mandatum, relaturum, ocyusq; cum responso reversurum. cum hoc dicto, ille abit. cuius reditum dum ad pontem subsistentes præstolantur, Magnus Grenus, qui in partibus Christinæ, è subiecta vrbi insulâ, quam appellant S. Spiritus, in nil tale cogitantes aliquot tormenta explodit: ita vt consulere vitæ, ac recedere, cogerentur. Itaq; reuersi Spongam, rem renuntiant. Quâ acceptâ, desperantes de conciliatione, domum Sueci concesserunt. At Crumpenius, cùm suppetias exspectare Stocholmenses à maritimis ciuitatibus intelligeret, Stephanumq; item Saxonem ad Elsbnabbium classem habere: vt aut eam interciperet, oppidove prohiberet, totum illud agmen duxit. sed, priusquàm adueniret, gnarus hostis naues altiùs prouexerat, ne contingere eas posset: eam ob causam, irritus consilij sui, Vpsaliam redit. Vbi cùm spem nullam videt, vt Christina, cum nobilitate so-

cia, in sancitam recens pacem consentiret; neq; hieme prohibente, obsideri vrbem posse: consilio cum cæteris ductoribus communicato, in hiberna distribuere copias statuit. itaque pedites Westerarsæ mille locat; qui hanc oram contra Suecos, etiam tum rebellantes, atque pacem cum Christinâ recusantes, tueantur: equites Strangenesæ imponit, qui curarent, ne Mathias, loci episcopus, reliquis inuisus maximè, quod in regem propenderet, quicquam detrimenti caperet. alios alibi esse iubet; atque sedulò prouidere, ne quid damni paterentur, qui in pacem consensissent. Quæ in Sueciâ dum geruntur, Simon Malius, vir illustri genere natus, & militiæ perquàm clarus, cum selectis mille quingentis peditibus, per Smalandiam, & Ostrogothiam, facto itinere, regis iussu, ad Grumpenium se adiungit. Qui, validior tam insigni incremento, animoq; confirmatior, copias, quas retinuerat, militemq; aduenticium, mox Vpsaliam reducit. Vbi dum hibernat ipse, variè tumultus oritur; incursantibus in præsidia circumposita, & amplexos pacem indigenas, perduellibus. Primi cum vicinis suis Westerarsij cædere Danos, aut fugare, conabantur; sed, consilio deprehenso, cùm se illi subduxissent, & Vpsaliam contenderent, iam progressus Salingfassam, locum insidiis oppurtunum, subitò adoriuntur. Hic pugnatum quàm acerrimè; dum victoriam Sueci quærunt, Dani verò, in discrimen summum adducti, etiam vitam vindicare connituntur. Sueci Danos, loci iniquitate

pres-

cIↄ. Iↄ. XX. pressos, vndiq; grauiter inuadebant; illi contrà, qui præsidium sibi nullum, nisi in virtute suâ, situm animaduertebant, in apertum campum erumpere ex angustiis maximopere conabantur. Nec virtuti etiam fortuna defuit. Nam, enisi cum ingenti hostium strage, eos dissipatos fugant; duce Olao Petreio, qui tumultum concitauerat, profligato: & Vpsaliam salui euadunt. Nec multò pòst tumultuatum etiam grauiùs, duce Lamberto Mathiæ; & in ipsum iam Crumpenium impetum facere visum fuit; quo sublato, cæteros quoq;, variis locis disparatos, profligare, patriæq; libertatem restituere, satis in procliui fore. Itaque Vpsaliam itum; quò cùm iam peruentum esset, allo qui Lambertus suos, & virtutem oratione comparatâ excitare: *meminissent, iam pro patria libertate dimicandum. Ideò, si vnquam aliàs, nunc se viros exhiberent, ac coniunctis hostem viribus, quantâ possent fortitudine, oppugnarent; quem si victum profligassent, patriam armorum metu, se, vxores, liberosq; seruitute non ferendâ liberarent: tum Stenonis quoq; filiis, qui, pro patria ipsorumq; libertate fortiter pugnans, mortem pridem oppetiisset, vitam, fortunasq; asserent. Id Christinam admodum enixè orare; quæ, nunc viro spoliata, ac præsidio amicorum destituta, cùm se nusquam ab hoste tutam animaduerteret, Stocholmum fugere; vnicum tam luctuoso tempore asylum regni, sit coacta. vbi mærens, ac pullatâ, supplices ex vrbe clausâ tollens manus, ipsos omnes obsecraret, vt, fortunam tam iniquam miserantes, è calamitate summâ, in quam deuolutam scirent, pro virtute suâ eriperent.* Dum Lambertus

tus in hunc modum animos suorum accendit, qui ad vrbem excubabant, viso hoste, rem Crumpenio renuntiant. Erat dies, quo memoria Christi crucifixi colitur: atque ille in templo sacris audiendis pietatem exercebat. Itaq;, accepto nuntio, statim egressus, arma capere suos iubet; & educit extra vrbem in planitiem, quæ prospectum quàm liberrimum in quascunq; partes daret: acieq́; ordinatâ, & ad prædium, sepimento satis valido communitum, stare iussâ, illicò tormenta explodit, velitemq́; in hostem mittit. Cælum, densâ nube obductum, solis radios, visum alias perstricturos, occultabat; sed incommodum aliud ortum, quod Danorum ad certamen ineundum alacritatem perturbabat. Nam permixtus grandine, pluuiaq́;, ventus ora illorum infestabat; Suecis tergo obuerso liberis, & ad pugnam nihilominus expeditis. Tum & nix, quæ spissa humum operuerat, liquefacta, faciebat, vt equorum impeditus vsus esset; cùm, suppactâ eâ soleis, & in pilam rotundatâ, solo lubrico lapsabundi, mox sessorem quoq; effunderet. Accedebat, quod tormenta, pondere suo desidentia, commodè explodi haud possent. Ac iam prælium feruebat; adeoq́; læuum cornu; Suecis maximè in hoc ipsum incumbentibus, vehementer laborare, quin & retrò gradum ferre: cùm inexspectatus casus animum vix consistenti, & virtutem, confirmare. quippe miles veteranus, rapto signo de signiferi proximè adstantis manu, quem videbat trepidantem clauis ferreis duobus è marsu- clɔ. Iɔ. XX.

CIƆ. IƆ. XX pio suo promptis, illud sudi præacutæ in propinquo sæpimento sic affixit, vt avelli perquàm difficulter posset: tum inclamat alta voce. *nunc, commilitones mei, hoc est tempus, cùm virtutis priscæ vestræ, ac maiorum, meminisse vos oportet: nec permittere, vti hostes isto regis nostri signo, nisi cum ingenti cæde, potiantur.* Vix finierat, cùm vi magnâ Sueci irruunt, & potissimùm in hoc signum impetum faciunt: verùm Dani, summâ animi fortitudine obsistentes, editâ non paruâ strage, illud vindicant. diu acerrimè dimicatum est: Suecis pariter, Danisq;, quàm fortissimè se gerentibus. Sueci numero superabant, ac triginta circiter millia exstitisse memorantur, cùm vix octo Dani essent: sed & loco, atque vento, æquiore vtebantur. Verùm Dani, quanquam tantò pauciores, insuper iniquitate loci, & cœli, premerentur, totis viribus adnitentes, misso in hostem equitatu, tandem aciem perrumpunt, dissipantq;. fugientes, partim cædunt; partim in horreo, ad siccandos illic lateres iuxta pugnæ locum structo, quo confugerant, igne exurunt: partim in propinquum amnem actos mergunt. cecidere circiter viginti millia; ac Danorum quatuor desiderata: & in istis Simon ac Siuardus Malij, duo fratres, vti belli laude clari, ita quoque mortis gloriâ, quam in pugna tam illustri oppetiere. Hac repressi clade Sueci, aliquamdiu quievere; ac intereà Mathias, Strengenesius episcopus, cum equitibus, quos Crumpenius Strengenesæ imposuerat,

dice-

diœcesin vniuersam circumequitans, omnes, qui in Christiani verba iusiurandum dare recusarent, ad sancitam pridem pacem amplectendam porrò adigit :- anteacti temporis iniuriarum veniam, & obliuionem, fore spondens. adeoquè in senatu regni Sueciæ nemo fuit, qui maiore Christiani regis studio in hoc ipsum incubuerit, vt sub eius potestatem regnum vniuersum cogeret : quanquam ille nimis sanè indignam gratiam virò adeò præclarè de se merito mox retulerit. sed malorum ita principum fert ingenium ; vt, obnoxij subditorum beneficiis, cùm se impares compensandis ob eorum magnitudinem esse videant, destrui fortunam suam per hæc ipsa arbitrentur : ideoquè, ceu offensis asperati, odium pro gratiâ reddant, vindicentq;, quod remunerare nequeant. Stocholmenses, quanquam clade tam insigni pridem acceptâ, necdum fracti, iterum, collectis viribus, ad pugnandum prodierunt; sed Mathia, regiisq;, ad Teliacum occurrentibus, fusi rursum, ac fugati; interfecto Ioanne Helbredio, duce eorum; qui Christinæ à consiliis, summum quoque in illius gratiâ locum obtinebat. Gondo Gallus, & Eschillus item Godus, ordinis equestris viri, multi alij, capti, ac Strengenesam abducti : vbi arctè à Mathia custoditi. Verùm nec sic debellati, literis partim, nunciisquè, sparsos passim factionis suæ socios exhortantur ; *ne in regni libertate asserendâ porrò cessent : se paratos pro virili opem ferre, nec periculi*

ch. Io. XX.

CIↃ. IↃ. XX. *partem vllam detrectare.* Et hi sæpè magnis animis insurgentes, semper tamen repelluntur: quanquam semel, Arnum vrbem populati: Iacobum capiunt, regni antistitem supremum, virum clarâ pietate, ac virtute. Quin Vpsaliam quoq; ipsam, quam Crumpenius insidebat, adoriri demum ausi: sed, præsidium cùm inarmis excubare accepissent, à proposito destitere. Scissâ in hunc modum Sueciâ; illis pacem amplectentibus, illis, in Christinæ gratiam, recusantibus; ac vtrisque mutuâ inter se cæde sæuientibus: Christianus, à Crumpenio euocatus, vt hos motus coerceret, vere primo, cum instructâ nauium multarum classe, ipse in Sueciam iter capit. verùm, quia summo iure experiri, ac Suecorum tot delicta, cùm in auum Christianum, inde in Ioannem patrem, tum & in se, sub prætextu exsequendi pontificij mandati, semel tandem seuerissimè vindicare constituerat; quos potissimum è senatu regni sui ad negotium magni adeò momenti adhiberet, reputare secum cœpit. etenim sic statuebat, viros animi mitioris, & amantes æquitatis, quos in istud nullo modo consensuros ipse satis præuidebat, minimè sibi in consilium admittendos: sed quærendos, qui, rigore abrupto præditi, & supplicium approbarent, & pronuntiare auderent. Quod dum agitat, indolemq; senatorum secum anxiè perpendit, nullos magis aptos censet, quàm Lundensem archiepiscopum, Theodorum; & Ioannem, episcopum Othoniensem. atque Theodorum quidem, multis sanè beneficiis, vti eâ quam tenebat dignitate,

iam obnoxium sibi fecerat; ac Ioannem, faciendum existimauerat. quare captum in Burundiâ, propter causam anteà commemoratam, illicò dimitti è vinculis, & adduci in aulam iubet. Isq;, cùm rex voluntatem ipsi suam exposuisset, libertate, gratiaq;, quâ exciderat, restitutâ, maximopere lætatus, fidem illi, operamq;, pollicetur. Itaq; cum his duobus expeditionem suscipit, atque desinente Maio classem ad Stocholmum appellit. quod Crumpenius simul atq; accepisset, cum adiunctis sibi ducibus, ac primariis aliquot Suecíæ senatoribus, qui in pacem consensissent, regem salutatum adit. Cùm consilia contulissent, sine morâ vrbem obsidere visum. Atq;, collocatis castris, inter regem, & maiorem Suecíæ senatorum partem, pax, Vpsaliæ pridem facta, renouata, ac firmata; denuoq; constitutum: *vt iniuriæ, & offensæ, ex quacunq; demum causâ ante illud tempus ortæ, sempiterna obliuioni traderentur. Deniq;, quæ duces regij promisissent, ea omnia, ceu rex ipse statuisset, rata fore.* Quâ de re ne dubium cuiquam esse vllum posset, additæ & literæ regis, fidei monumentum, ac pignus. Rex Stocholmum ita arctè obsidebat, vt omninò commeatus importari nullus posset. quo deficiente tandem, cùm obsessi ad extrema adigerentur, adeunt Christinam proceres, qui cum eâ obsidionem tolerabant, ac deditionem suadent. Atq; illa, postquam suos etiam deficere videt, neq; spem auxilij vllam aliunde superesse, ægrè quamuis, assentitur: sed hâc lege, vt eandem sibi gratiam, quam obtinuissent illi, CIƆ. IƆ. XX

CIↃ·IↃ·XX. qui in pacem antè factam consensissent, paciscantur; idq; factum; & Septembris die octauo magistratus extra portam claues vrbis regi offert, ac solenni iuramento in obsequium se obstringit. Quo peracto, vrbem ingressus cum selecto comitatu, templum petit: inde, actis Deo gratiis, arcem ascendit. ac, diebus paucis aliquot interiectis, conuocatis regni Sueciæ senatoribus, comitia Stocholmi indicit. qui cùm omnes conuenissent, in Brunchonis adiacente vrbi monte concionem habere voluit. itaque conuentus die præstituto totum eum milite implet, qui inclusos senatores veluti coronâ cingerent: ipse locum eminentiorem capit, ac Ioannem, episcopum Othoniensem, verba pro se facere iubet. Is, exorsus altâ voce, initi à rege belli causas refert. Nempe, *regnum iuxta leges ei velut proprium esse; ipsos verò contra illas, item fidem, quam & literis obstrinxissent, deliquisse, ac Stenonem elegisse: sed, his omnibus pace factâ condonatis, non exprobraturum porrò. Alterum esse, multò grauius, quod Gustavum, præsulem Vpsaliensem, regni Sueciæ primatem, quia in ipsum, vt debebat, propendere videretur, dignitate suâ exutum, iniquissimè habuissent; cumq; in Daniam is confugeret, arce Stegâ solo æquatâ, contra eum coniurassent: nunquam sese reditum in regnum illi permissuros, neque pristinam dignitatem reddituros: tum, quæ pœna isto nomine cuiquam subeunda esset, nullâ prorsus personarum exceptione, omnibus communem fore. eum verò hanc iniuriam, tam ingentem, ad pontificem retulisse; qui, indignitate motus, Româ ad*

regem

regem literas dederit, quibus omnes fœda adeò coniurationis socios, in Gustavum restituerent, & illata ei damna resarcirent, statim sacris probiberet, ac sententia huius sua exsequutionem ei demandaret. Cuius iusta adeò petitioni cùm deesse non duntaxat graue foret, sed periculosum etiam; statuisse ipsum inpræsens causam istam disceptare, & iniustè oppressæ parti opem ferre: ideoq́ nunc cum armis advenisse. Hæc, & talia, postquam tandem Othoniensis perorasset, rex, dimissâ concione, in vrbem redit; ac cognitionem causæ in Kalendas proximi Nouembris differt. Eo die coronari constituerat; itaque vbi aduenisset, cum solenni comitatu templum ingressus, à Gustavo, præsule Vpsaliensi, coram regni senatoribus, & in hoc consentientibus, consecratur. Aderat in hoc conuentu Caroli V. legatus; qui affinem sibi regem cùm ornari etiam à se debere existimaret, aureum vellus offerebat. itaque, ad summum altare stante cum coronâ suâ Christiano, leniterq; læuo brachio incumbente, in medium legatus prodit; ac, salute à Carolo V. fausta omnia apprecante, nuntiata, accedens propiùs, vellus aureum, symbolum societatis, toto orbe augustissimæ, in quam tunc reciperetur, collo eius, paullum caput inclinantis, circumponit. In solenni illo actu, cùm equestrem dignitatem Danis tantùm rex quibusdam contulisset, nemini Suecorum verò hunc honorem habuisset; idq; eos ægrè ferre, & inter se queritari, intelligeret: *non oportet, inquit, Suecos, quibus*

mecum

CIↃ. IↃ. XX.

CIↃ. IↃ. XX. *mecum acre diu bellum fuit, admirari, si non statim in interiorem illos amicitiam adhibuerim, aut ad aliquem altiorem dignitatis gradum euexerim: cùm cognoscere priùs homines, quàm ornare, sit conueniens.* Porrò, cùm coronam regni accepisset, & præcipuos Suecorum è medio tollere statuisset, cum nonnullis, quos inprimis fidos sibi existimaret, rem communicat, & consilium eos rogat: *quonam modo sic negotium institueret, vt ignaro quasi ipso, & inuito, gestum esse videretur: atque ita sui facti culpam alienam faceret?* atq; erant, qui *seditionem* dicerent *à militibus concitandam, per quam illi ad rapinam, & cædem, ruerent:* alij, *non tutum id* existimabant; *arrepturis arma quoq; sua ciuibus, & victoriam Danis dubiam reddituris. Nihil satius, quàm conuiuium instituere; & in arcem èuocare, qui nobilitate generis, aut potentiâ, eminerent: ita, specie beneuolentiæ circumuentos, in ipsius potestate omnes fore.* Placuitq; hoc consilium: quanquam illum, quod summopere declinatum cupiebat, culpæ manifestum faceret. Itaq, sine morâ proceres, ac nobilitatem cæteram, cum senatu Stocholmensi, in arcem ad conuiuium vocat. & venere, quotquot inuitati erant, nescij instantis mali. In hilaritate summâ primi duo dies acti: tertio Gustauus iussus accusationem suam instituere. Isq;, datâ fandi veniâ, non iniurias modo suas, verùm etiam quas pater, & amici, pertulissent, graui oratione refert: incitante ad hæc rege, &, vt nihil reticeret, adhortante. qui, auditâ accusatione eius, quid Georgius Schotbergius, archiepiscopus Lundensis, & episcopus Roschildensis, Lago Vrnius, quos

quos negotij huius arbitros summus pontifex esse iusserat, statuissent, palàm recitari mandat. Christinam quoque, in iudicium aduocatam, percunctatur; *cur maritus eius Steno tantum in Gustavum odium concepisset, vti arcem Stegam euerteret, ipsum verò regno ejiceret; atq; in eiectum insuper, ne reciperetur vnquam, coniuraret*. Ad quæ illa cùm initio perturbata conticesceret, statim tamen, ab astantibus confirmata, animo recepto dicit; *nihil grauius in Gustauum, quàm à cæteris coniuratis, à marito admissum esse: eiusq; rei coniurationis literas, quibus omnes subscripsissent, fidem facere*. Rex, auditâ literarum mentione, quibus sese coniurati in Gustauum obstrinxissent; cùm afferri eas illicò imperasset, & allatas mox legisset, lectas retinet: ac, discedens è iudicio, duci in custodiam omnes in sequentem diem iubet. Simul Nicolao Bildio, tunc palatij præfecto, literas tradit; præcipitq;, vt excerpta nomina coniuratorum in indiculum referret: isq;, vti iussus erat, statim facit. neque mora; ad Nouembris diem octauum, quo relati in indiculum erant ordine, omnes è custodiâ producti in forum ad supplicium. Claudi vrbis portas iusserat; &, excubias dispertitus, imperauerat, vt præfectus prouideret diligenter, ne euadere quisquam posset. Ordinata ad terrorem cuncta erant, & in magno ciues metu versabantur; cùm repentè arx aperta, & eductus primò Ericus, cuius filius Gustavus posteà regni præfecturam est adeptus: tum episcopi, Strengenesius, ac Scarensis; inde reliqui regni proceres, & senatus oppidanus. duo episcopi, cùm in aream ante curiam,

Ff quæ

CIↃ. IↃ. XX.

CIↃ. IↃ. XX. quæ supplicio miserorum destinata, peruenissent, petunt precibus, vti sibi copia sacerdotis fieret, cui peccata confitentes ritè sese expiarent: verùm non obtinuere. Ioannes Brascius, episcopus Lincopiensis, vir insigni probitate, quiq; causam Christiani diu etiam propugnauerat, cùm in forum ductus esset, & in genua iam procumbere, ac ceruicem percussori exhibere, iuberetur; magnâ animi constantiâ, altâ voce, se insontem, ac iniuriam sibi fieri, protestatus; cùm omninò nil proficeret, circumstantes, & supplicio interesse à rege iussos, supplex rogat; *vt sigillum, quod ad coniurationis literas ipse appendisset, demeretur: illic eos clarum innocentiæ suæ testimonium inuenturos.* quod ad regem postquam ij retulissent, isq; fieri, quod petebat, imperasset: sub interiore cera, in occultâ illic schedâ, manu eius scriptum legunt: *quicquid huius admisisset, ab invito expressum esse.* quod cùm rex intellexisset, ceu ab aliis circumuentum, & coactum subsignare, liberum pronuntiauit: & hoc vnum æquitatis in iniquitate summâ exemplum dedit. interfecti à carnifice illo die septuaginta; vel, vt alij, quatuor & nonaginta: vim, Gustauo quam intulerant, occulto quodam Dei iudicio, etiam vicissim passi: ac communi omnes pœnâ; sicut ipsi, futurorum imprudentes, pridem vouerant. Neq; isthîc furor stetit; trucidatis, qui ad cædem designati, miles in promiscuam plebem, quæ confluxerat ad spectaculum, impetum facit, obuiosq; contrucidat. Hinc, propositâ cum nominibus proscriptorum quâdam tabu-

la, etiam domus inuaduntur, & latentes ad carnificinam ciues extrahuntur. Cumq; multi in obscura vrbis loca metu sese abdidissent, ne elaberentur illi, promulgato mox edicto reliquis impunitatem pollicetur. Verùm homines, temerè creduli, cùm in publicum prodiissent, itidem immisso milite obtruncantur. dies aliquot laniena hæc continuata fuit; maximeq; in Ribingianam domum desæuitum: vt, cùm cædi ætas firma nulla vltrà superesset, pueri arriperentur. qui constrictâ, in nodum comâ, è catastâ immaniter suspendebantur: hinc, ceruicibus amputatis, corpora in terram trunca decidebant, capita in sublimi hærebant. Sed in nullum immanitate exquisitiore actum, quàm Ioannem Magnum quendam. Hunc ad crucem, veste omni spoliatum, affixere. in quâ multa proloquutus, Deo innocentiam suam commendabat: multa quoq; de crudelitate regis, ac perfidiâ, querebatur. quæ cùm ei nuntiata, membrum viro genitale præsecari, & in faciem pendentis projici iubet. posteà transverberatum illi latus, adeò patenti vulnere, vt insertâ per id manu cor quæsitum extraheretur; quod & ipsum in occisi faciem abiectum fuit. deniq; cùm viris vrbem exhausisset, ad rapinas se conuertit; viduasq;, ac pupillos, post maritos, ac parentes, interfectos, bonis item cunctis exuit: nulli rei, sacræ, aut profanæ, parcens. etiam in defunctos sæuiit: & Stenonem, qui in prælio occubuerat, filiumq; eius posthumum, vno eodemq; mense natum simul mortuumq;, extrahi sepulcro iussit, & adduci in conspectum. ac Stenonis quidem corpus, postquam oculos sa- clɔ: Iɔ. XX.

CIϽ. IϽ. XX. tiasset, etiam, facto nimis sanè inhumano, momordisse sunt qui tradant. Totum triduum præterierat, cùm cadauera occisorum, passim in plateis sparsa, ac eruore suo fœda, comportari in forum mandat: vbi postquam illa quoq; satis diu inspexisset, tandem, intercessione episcopi Othoniensis, extra vrbem exportata, concremantur, cineresq; dissipantur. Illaudatum certè facinus; & quod nulla vnquam ætas conticescet: nulla etiam sine horrore, atq; exsecratione, memorabit. Cùm offensam eorum omnium, quæ in avum, patrem, ac se deliquissent, condonasse simularet; subdolè Gustaui causam, quam sub eius quoq; offensis, vti erat comprehensam existimabant, quia non disertè expresserant, separabat: vt in illa vindicanda suum odium exerceret. iure quidem, qui iam toties rebellassent, puniendos, atque ita coercendos statuebat, vt deinceps pacem vel inviti colerent, nec moliri tale quicquam, etiam si vellent, possent; sed non ista coercendi, aut decore in officio continendi, ratio erat: nec, indulta semel venia, ac sancita omnium præteritorum obliuione, vllam sibi ampliùs vindictæ causam reseruauerat. Nunc perfidiæ, ac sæuitiæ, gemina se culpa obstrinxit; qua vtraq; nihil magis neq; Deus, hominesq;, detestantur: neq; principes, quis virtutis, vti debet, cara est existimatio, studio maiore cauent. Neq; diu pænam euasit; cùm, à Deo solio suo deturbatus, in exilio, atque carcere, reliquum vitæ miser egit: cæteros exemplo suo reges, principesq;, docens, vt supre-

premum semper numen ritè colant, metuantq; & fortunâ, quantâ possunt moderatione, vtantur: cogitantes, instar vitri eam esse; ac, cùm maximè splendet, frangi. Sparsâ huius cædis famâ, cùm inuidiam se non posse sustinere intelligeret, vt amoliretur eam, à pontifice, qui sacrorum vsu Suecos prohibuerat, & ipsius quoq; operam ad sententiam exsequendam implorauerat, per legatum huius rei testimonium sibi petit. Isq; misit mox Ioannem à Potentia, cardinalem; qui legitima inquisitione habita, *nil à Christiano factum præter ius*, pronuntiavit. Verùm neque sic querelam hominum de se repressit. Cumq; se, ac suos omnes, maximò apud Suecos odio laborare animaduerteret, de discessu cogitauit: ita tamen, ne suspicionem fugæ vlli daret. Quam ob rem, præfectis passim constitutis, summam regni, dùm abesset, gubernandi potestatem Theodoro, pridem præsuli Lundensi, tunc Scarensi, pro Vincentio interfecto, demandauit. hinc in Daniam proficiscitur, captiuam Christinam abducens, liberosq;, & matronas aliquot claras; quas reversus postquam Hafniæ aliquamdiu sub custodiâ tenuisset, mox Calundeburgum transtulit: vnde posteà, eo profugo, Fridericus, ipsi in regnum surrogatus, liberas abire iussit. Abduxit etiam Gustavum, Erici F. quem productum primum ad supplicium memoraui. isq; traditus Erico, equiti Dano, eà lege, vt, si fortè elabi sineret, mulctæ nomine sena aureorum millia numeraret: ac cùm, tanquam cl). I). XXI.

CIƆ IƆ. XXI. consanguineus laxiore sub custodiâ haberetur, habitu dissimulato, mox Lubecam, inde in Sueciam euadit. Vbi posteà, concitatis Dalecarlis, regios cædit, aut expellit; & Stenonis ductâ filiâ, regni præfecturam capit: velut infra suo loco referetur. In itinere, cùm diuerteret apud monasterium quoddam, cui Nouæ Valli nomen, monachos cum suo abbate, quia partem commeatus, ne diriperetur totus, in propinquâ illic siluâ occultauerant, etsi sanè, quantum ipsi, atq; eius comitatui, nutriendo satis esset, reseruassent, post peracta ritè sacra, quibus etiam interfuerat, vix degressos ab altari, comprehendi, ac constrictos statim projici in vicinum flumen iubet. Abbas, liberatis manibus, cùm in ripam enatasset, nihilominus crudelissimè trucidatur. Vnus tantùm monachorum, postquam scribis regiis se miscuisset, orat eos, obsecratq;, vt benignè opem ferant, qui miserti, pallium homini circumjiciunt, pileumquè imponunt capiti: tum ad mensam suam adhibent, ac, porrecto attramento, chartâ, calamo, se componere in scribentis habitum iubent. Vix consederat, calamumque in manum sumpserat, cùm ingressus militum tribunus illic quærit profugum; cui Casparus Brochmannus, regis tunc procancellarius, *Monachos*, inquit, *ignoramus: sed, si scribam tibi poscis, aliquem eorum cape, quos ad mensam assidentes conspicaris.* Hoc responso, cùm abiret, nec vlteriùs quicquam quæreret, ille euasit. Nempe isthoc fœdæ adeò lanienæ vnum deerat; vt insonti-

cam

eam sanguine sacri ordinis terminaret: ne non ille, interfectis post episcopos etiam abbate & monachis, de immanitate eius pariter conquereretur. Ita subiugatâ Sueciâ, cùm in Daniam rediisset, ad affinem, Carolum V. sumptâ veste peregrinâ, est profectus; petiitq́; vt deinceps feudum Holsati à se acciperent, à quo perbenignè exceptus, cùm non difficulter item postulata impetrasset, festinatò domum rediit. Inter hæc Gustauus ille, de quo paullò ante dixi, è primariâ Sueciæ nobilitate adolescens, quem captiuum Christianus secum abduxerat, & Erico consanguineo dederat custodiendum, tempore quo è Daniâ ad Albim flumen agi boues consueuere, ipse quoque, vili veste se amiciens, tanquam boum agitator, clanculùm Lubecam venit: ac, senatui se aperiens, cui tunc contentio cum Christiano magno erat, de vrbis suæ priuilegiis, commeatum, & auxilium, quo reduci in Sueciam posset, dari sibi postulauit. Neque ille recusabat; sed, retentâ vili veste, quâ aduenerat, nouam induens, nauem addit, quæ in Sueciam reportaret. Vbi cùm ignotus diu, & labore mercenario victum quærens, oberrasset tandem ad Dalecarlos iuit, inter Suecos fortitudine excellentes: & initio cùm paucorum amicitiam comparasset, mox in gratiam cæterorum ita se insinuavit, vt ad arma vniuersos concitaret. inde, aliis totâ Sueciâ concurrentibus, iustus iam exercitus erat. Cuius dux renuntiatus, statim om-

cIↄ. Iↄ. XXI.

cIↄ. Iↄ. XXI. omnes ſacramento ſibi obſtringit, & in regios impetum facit; quos obtruncat, aut expellit: & pro regem inter iſtos Theodorum, inſolentiâ, auaritiâ, ac libidine, ſupra omnes odioſum. Igitur, deficiente totâ Sueciâ, profugus inde Theodorus. Chriſtianorem renuntiat. Qui, tametſi periniquè hanc rebellionem ferret; & in Suecos expeditionem nouam cogitaret, tamen, ob Chriſtinæ matris ſuæ obitum, cuius tunc curandum ipſi funus erat, differre in ſequentem annum eſt coactus. Erat ea filia Erneſti Saxonis, Electoris; & Ioanni, huius Chriſtiani patri, vt in rebus Chriſtiani I. retuli, nupta fuit anno cIↄ.CCCC.LXXVIII, annos decem ac ſeptem nata; exactiſq; in coniugio annis quinque & triginta, in viduitate octo, obiit ſexagenaria: fæmina vt multis dotibus, quæ faſtigium hoc decerent, exornata, ſic inprimis pietate. Tumulata eſt Othoniæ, in qua vrbe vitæ ſedem vidua ceperat, in cœnobio Franciſcano, ad mariti regis latus. Id cœnobium opere, & ornamentis, multò illuſtrius reddiderat: ac virginibus duo ſtruxerat, S. Claræ dedicata; vnum Hafniæ, & Othoniæ item alterum. Dum exequias matri parat, comprehendi Theodorum, è Suecia eiectum, ac ſeruari arctè iubet; inde quæſtioni ſubjicit: tum, flagitia multa faſſum, & ingentia, iterum cuſtodiæ mandat; mox ſupplicio, quod meruerat, affecturus. Itaque, curato funere ad XXIV. diem Ianuarij, rege peregrè profecto, & Sigbritta, cuius ſola commendatione creuerat, item abſentiam ſimulante,

cIↄ. Iↄ. XXII.

te,

te, ad supplicium producitur, collo in laqueum inserto. cumq; in forum peruenisset, ad patibulum, sed non ipsi constitutum, ducebatur. Quod cùm lictor, eum reste iniecto trahens, paullum per appositas scalas asscendisset; ad captiuum se conuertens, per ludibrium, *Satis*, inquit, *in itinere hoc profecimus: aliò progrediendum est*. Tum descendens, versus curiam eum ducit, vbi ignis ingens erat. In hunc illum, scalis illigatum, injicit. aderat præco, qui pronuntiabat causam: &, flagitia eum tanta, ac tam multa, commisisse memorabat, vt pro meritis nulla pœna satis esset. Erat Theodorus iste gente Westphalus, arte tonsor; quâ cùm Romæ adolescens aliquamdiu ægrè vitam tolerasset, mox in patriam est reuersus. inde in Daniam profectus, cùm Sigbrittæ per Hermannum, eius fratrem, innotuisset, regi ab eâ commendatus, tantâ statim apud eum gratiâ fuit, vt, prælatis omnibus familiaribus, ad honores quàm amplissimos paullo post eueheretur. In Italiam, quia linguam illic tonsor addidicerat, ad pontificem ablegatus, mox Lundensis archiepiscopus, atque regni Daniæ primas constituitur. Inde, subiugatâ Sueciâ, & Scarensi quoque episcopo, vti supra à me dictum, inter cæteros interfecto, eius item episcopatum impetrauit. Denique Sueciæ etiam prorex, dignitate nimium proteruè vsus, semet ipse, & Danorum in id regnum potestatem, nunquam pòst recuperatam, pessum dedit. Omnibus illustre exemplum, quàm incertæ res humanæ; nec potentiam,

CIↃ. IↃ. XXII.

cIↃ. IↃ. XXII. quamuis summam, vnquam diuturnam esse, ni virtute ac prudentiâ, maximaq; moderatione animi, temperetur: atque sic exerceatur, vt in sese exerceri quisque velit. Sed plerunque vsu venit; vt qui, loco obscuro nati, ad honores euehuntur, non tam per virtutem suam, quàm fortunæ, quæ illudere vult interdum, beneficium, ij mox lasciuientes, nec felicitate suâ moderatè sat vtentes, cunctis graues, sibi noxij, subitò dejiciantur: planè sicut pilæ solent: quæ, vi alienâ impulsæ, vbi altè asscenderunt, sese in fastigio illo sustinere nequeuntes, statim decidunt. Christianus, mense Augusto magnum adducens equitatum, in Holsatiam proficiscitur; ac Flensburgum cùm venisset, Fredericum, eius ditionis ducem, patruum suum, & nobilitatem omnem, Stenderboum adesse iubet. quo cum sine vllâ morâ cum exiguo comitatu Fredericus aduenisset, admiratus, quod amicum ad colloquium rex armatus accessisset. Post salutem vtrinque dictam; infit statim Christianus; *esse quadam, qua cum patruo, ac nobilitate item vniuersâ, omninò agat: eaq; non tantùm ad regni, sed ducatuum quoq; commoda pertinere*: ad quæ postquam Fredericus respondisset; *nec nobilitatem totam conuenisse, neque solitam eò loci conuenire; ideoq; rem momenti alicuius constituere illic velle, sine absentium consensu, minimè oportunum fore: seque à nepote rege postulare, vt hanc libertatem suam boni consulat*: regerebat Christianus; *si is locus displiceret, Leuensouium capi posse*. atque ita, Friderico ap-

approbante, à colloquio discessere. Fridericus tunc Gottorpij nobilitatem ad conuiuium inuitaverat; vbi cùm inter sermonem rem hanc omnem retulisset, pariter mirati omnes, quod armatus ad colloquium ducis patrui Christianus aduenisset, ipsi etiam Chilonem manu armatâ convenire, atque inde Leuensouium ducem suum comitari, decrevere. Porrò, vt cognoscere possent, an eodem quoque Dani in armis conuenturi essent, nocte insequente mittunt, qui rem omnem exploraret. Ac, renuntiante eo, itidem armatos fore, ipsi etiam arma sua attulere. Fridericus se Gottorpij continebat; filiumq; Christianum, qui obiret vicem suam, ablegabat; Ioannem Rantzouium, si absentiam fortè rex iniquiùs ferret, respondere pro se iubet: *quia armatus Stenderboi ad colloquium accessisset, ac se eo facto magis hostem esse, quàm nepotem, aut amicum, ostendisset, non putasse, propiùs sibi accedendum.* quod si insuper quædam ditionibus gravia, nec ferenda, postularet; *nihil se ad istu respondere posse*, affirmaret: *sed ad principem relaturum, qui idcirco filium suum huc misisset.* Cumq; iam ad Leuensouium, qui est riuus quidam exiguus, limes agri Slesuicensis, & Holsatiæ, regem appropinquare Holsati, qui priores huc conuenerant, accepissent; illicò conscensis equis, obuiam eunt. Rex, cùm propius accessisset, patruelem Christianum conspicatus, ocyùs adit; &, porrectâ priùs dexterâ mox eductum in eundem gladium vibrans, blando vultu: Chr. Io. XXII.

cIↃ. IↃ. XXII. *etiamne*, inquit, *ferro vos armati aduenistis?* ac, cùm dato tubæ signo equites iam conuenissent, progressus in medium Rantzouius, principem suum Fridericum excusabat, quod non, vt statutum erat, ipse quoque aduenisset. Rex, qui facilè animaduerteret, ita conuenisse Holsatos, vt, si quicquam ab illis graviùs postularet, planè negaturi essent; per Rantzovium, quem, virtute & prudentiâ eminentem, multum etiam valere auctoritate apud eos satis exploratum habebat, ipsos hunc in modum alloquitur: *nullo modo sibi dubium, quin Holsatis vniuersis innotuerit, quas ob causas bellum inferre Lubecensibus cogeretur: itaque orare enixè, vt consilio, & auxilio præsto sibi esse velint. Quod si faciant, sedulò id curaturum, ne deinceps operæ eos pœnitere suæ possit.* Ad quæ, postquam de re paullum inter se deliberassent, per Rantzouium responderunt. *Nec inducere animum posse, nec teneri, vt hostes regni suos facerent: cùm potissimùm nec auctores lacessendi exstitissent, nec consilia contulissent. Ad hæc, si in Lubecenses arma sumant, regi nullo modo vtile, sibi perdamnosum fore. Itaq; rogatum cupere, ne, quod iustè recusarent, denegari ægrè ferat.* Sic conuentus planè vt Stenderboënsis, frustra fuit; & Gottorpium rex discessit, illic noctem habiturus: Chilonem Holsati, vnde venerant, rediere. Rex, Gottorpio discedens die postero, Redensburgum se recipere; quo consiliarios pridem Ioachimi, Marchionis Brandeburgici, euocauerat: vt consilio eorum, operâque, Stenderboi in conuentu, vteretur.

tur. Qui Flensburgum cùm venissent, ibi loci substitere; exspectantes, quid rex vellet. Hos cùm ad se Redensburgum euocasset, mox eodem Caroli V. Imperatoris oratores aduenere. Quibus cùm conventus vtriusq; acta indicasset, iterum à Friderico patruo peramanter petit, *vt Flemhudam quosdam è consiliariis, die in literis constituto, mittere velit? se eodem aliquos missurum esse.* & utrinq; ablegati aduenere. Verùm, quia grauiora, quæ tractare iussi erant, videbantur, in id omnes consensere; *vt Borsholmium, clarum Holsatiæ monasterium, ipsi principes conuenirent, & externos illuc ad se conuocarent; quorum arbitrio, quicquid inter partes esset controversiæ, seu antiqua, siue noua, tolleretur.* Quædam verò capita erant; & in illis primum istud. *Quod à Carolo Imperatore, affine suo, Christianus singulari indulgentiâ priuilegium accepisset, quo ducatum Holsatiæ, aliosq; huic coniunctos, vti ipse Fridericus, àc maiores quoque eius, ab episcopo Lubecensi instar beneficij petere consuevissent, ita eosdem in futurum à Christiano, regibusq; successuris, ipse, & hæredes eius, deinceps petere iuberentur. Quæ quantumuis hunc in modum se haberent, tamen, vti controuersia qualiscunq;, inter ipsum patruumq; qualicunq; causâ orta, per sequestros, neutri partium obnoxios, aut suspectos, tolleretur, promptum beneficio renuntiare; eâ lege, vt contrarias Fridericus literas petat, impetretq;, quibus Carolus priuilegium, pridem indultum, reuocaret: seq; nec laturum ægrè, nec prohibiturum esse.* Alterum, *si non componi bellum Lubecense posset, integrum Friderico fore, pacem* ciɔ. ɔ. xxii.

CIƆ· IƆ· XXII. certam constituere, qualis ea sub Ioanne patre erat: seq; omninò istud velle, ne suorum quisquam illi quicquam detrimenti ferat: neve irruptionem ullam, impetumve in ipsius terram faciat. idq; sese ita cupere, fidem suam istis literis obligare. Tertium, quia Fridericus conqueratur, partem sibi, regis filio, in Noruegiâ, tanquam regno hæreditario, suam tribuendam esse; tum & de tutelâ patris, quomodo eam ille gesserit, cognoscendum: ac deberi centum aureorum millia, in ducatus distributione ipsi attributa: denique, velut iuniori regis filio, etiam sibi iure aliquid donandum; ut in Daniâ, more dudum usitato, consuevisset: ad hæc sese respondere. Vt Ioannes, parens suus, anteà cum Friderico fratre egisset, & in certos arbitros compromisisset, se paratum ad præstandum, quicquid iuri, legibusq;, consentaneum censeretur. quin & per regnorum Daniæ, ac Norvegiæ, senatores natu maximos cuncta archivorum scrinia diligenter excussurum; quæq; illic in rem istam documenta inveniantur, ante undecimum proximi Novembris diem exhibiturum: quæq; ex his debere ipse patruo suo cognoscatur, sine morâ, aut exceptione ullâ, præstaturum: & negotij universi arbitros fore, Ioachimum Brandeburgicum, electorem; Henricum, ac Albertum, fratres, duces Megapolitanos; Boguslaum, item ducem, Suerinensem; & Henricum, præsulem Ratzeburgensem: atque hos ad diem ante proximam anni insequentis Pentecosten decimumquartum Segebergam conventuros, ac sententiam de re totâ iuxta æquitatis normam prolaturos: & id operam daturos, ut concordia inter partes firma stabilis statuatur,

aut,

aut, benignè si componi haudquaquam poßit, iure tunc acturos esse. Si quis verò è principibus memoratis causâ sonticâ à negotio pertractando excludatur, & adesse ipse nequeat, hunc consiliarium quendam, plenâ potestate instructum, suo nomine legaturum. ac, pronuntiatum quicquid ab his fuerit, id vtrinq; ratum fore. porrò, vt querelæ patrui hac concesserit, ita integrum sibi velle, si quid etiam ipse habeat, quod ab illo iure postulare queat, id vt pariter disceptandum arbitris iisdem tradat: qui ex æquo, atque bono, itidem de re pronuntient. cum hâc cautione tamen, vt, quodcunq; demum fuerit, patruo exponat prius, idq; ante proximum natalem Christi. quicquid verò iudices iidem senserint, ratum fore. quod marcarum Lubecensium vndecim millia, quæ pro patre Fridericus patruus exposuisset, attineret, ea se mercatu proximo Chilonensi, sine longiore morâ, ac cum gratiarum quoque actione, redditurum. Porrò ampliùs constitutum, *ne ducatum seu Slesuici, siue Holsatiæ, incolentes, ad alterius loci forum, quàm ducatui illi proprium, in quo ipsi habitarent, traherentur: & vtrinq; in suâ quisq; ditione separatam iurisdictionem haberent: quodq; alteruter statuisset, alter quoq; exsequeretur. Sed, quod ad nobilitatem, & antistites, qui in ditione vtrâq; etiam tum indistincti, in eorum controversiis ius vterq; simul dicerent: quiq; absuturus esset, is præfectos, aut consiliarios suos, loci incolas, delegaret. ac quod simul censuissent, illud ratum haberetur: ita tamen, vt ad Cæsarem prouocatio, more dudum vsitato, in Holsatiâ permittatur. Deinde, vti lites omnes dirimantur, in Holsatiâ, iuxta vetera statuta,* CIↃ. IↃ. XXII.

ex

cIↄ. Iↄ. XXII. *ex Saxonici iuris codice*, Speculo Saxoniæ *dicto: in ducatu Slesuicensi, qui annexus regno Daniæ, iuxta leges Valdemari, eius nominis II., pro receptâ consuetudine. Porrò, etiam viæ publicæ, quæ Tritoum, Segebergam atque Oldesloum ducunt, vti olim, sic deinceps, mercatoribus, ac quibusuis iter illac facientibus, liberæ exhibeantur: seduloque detur opera, ne qui eas grassatores insidere, neue infestare ausint, vsque in diem Segebergæ constitutum. Vbi si amicè ipsi inter sese minus conuenire possint, tum & principes, quorum arbitrio reliqua omnia permisissent, quid de eâ re sit iuris, cognituros, ac sententiam dicturos. Idem publicano fieret, Oldesloi à Christiano constituto. Denique, vt Christianus Friderico remittebat priuilegium, quod à Carolo Imperatore de Holsatiâ accepisset, ita rursum Fridericus largiretur Christiano, quicquid sibi pro auxiliis, bello Suecico submissis, deberetur.* Tum, sancitâ veterum iniuriarum obliuione, mutuam porrò amicitiam, quàm sanctissimè in futurum exercendam, alter alteri pro se, filiisque suis, & hæredibus, promiserunt: literisque, in rem eam consignatis, fidem, quam inter se pacti, confirmarunt. Inter ista Lubecenses, & Vandalicæ ciuitates, quæ fortunæ Christiani, ob redactum in potestatem regnum Sueciæ, inuidebant, classem in eum nauium triginta parant. Quæ, ingressa mare Balticum, cùm ad Hafniam constitisset, quasi illic militem expositura, postero die Helsingoram se recepit: ac, vastato eo oppido, inde Hafniam reflexit. Christianus tunc Callundeburgi erat; vbi accep-

accepto rei nuntio, sine morâ Hafniam redit: & per viam insulæ totius incolas ocyùs capere arma iubet. Qui cùm instar decem millia conuenissent, ad Solbergum, proximum ab vrbe pagum, castra ponunt. Quorum lustrandorum causâ postquam vrbe exiisset, mox Sigbritta, vnâ ancillâ comitata, pedes sequitur. Vixq; ad scholasticorum, quem appellant, lacum venerat, cùm in viâ assecuti duo milites, benè poti, qui ex vrbe castra sua repetebant, eam inuadunt: &, diffugiente ancillâ, post conuitia etiam vim intentantes, iaciunt in adiacentem, quem iam antè dixi, lacum. Quæ dum fiunt, rex reuertens, ac progressus extra castra, cùm Sigbrittam ita habitam accepisset, equo concitato accurrit; extrahiquè eam iubet, &, in rhedâ collocatam, domum vehi. Sed, periculo huic erepta, aliud, non multò leuius, statim incidit. Etenim, ad portam vrbis cùm venisset, cohors quædam, quam auxilio Roschildenses regi miserant, ante eam excubabat; &, in rhedâ venientem conspicata, tela multa iaciebat: per quæ vix in vrbem euasit. Rex intereà illos milites, qui in aquam paullo ante eam abiecerant, inquirebat; & inuentos, arcu ferreo, quem tenebat manu, stratos comprehendi, atque in vrbem ad custodiam duci iubet: inde, capite etiam plecti. Post hæc rursum castra petit, militesq; adhortatur; *fortes essent, Vandalosq́; sæpè à maioribus suis profligatos meminissent: & istius rei signum satis manifestum esse, quod insignia eorundem regni insignibus interspersa apparerent: eaq́; in* *Ch. Is. XXII.*

CIↃ. IↃ. XXII. *illis ipsis, sub quibus mererent, signis oculis repræsentata adspicere possent. neq; esse, quare nauium, quas in littore conspicentur, multitudine terreantur: quæ ad mercaturam potius, quàm militiam, apta essent. olim quidem magnam gentis claritatem exstitisse; nunc distracta in diuersas orbis Christiani partes vix reliquias, nullo modo formidandas, superesse. itaq; pugnarent strenuè, cum hominibus, qui commercia exercere melius, quàm arma, scirent: ac victoriam minimè incertam fore.* ad quæ illis acclamantibus; *se pro rege, patriaq;, sanguinem profundere certos;* lætus mox in vrbem redit: vtq; occurrere hosti posset, militem, ac commeatum, regno vniuerso imperat. Maximè autem Helsingoræ Vandali infesti erant; quod Ioanne pridem rege, cùm id oppidum obsiderent, nullâ re præclare gestâ, abire ab obsidione coacti essent. ideoq; insultantibus oppidanis, etiam minati erant, paullò post se reuersuros: ac ludibrium igne, atq; ferro, vlturos. quod cùm nunc denuntiassent; & in proxima quæque loca oppidani, rebus suis, ac coniugibus, liberisq;, tempestiuè exportatis, diffugissent: mox re ipsâ præstiterunt, ac, desertum ab habitantibus metu oppidum incendentes, nullo vltra damno dato;

CIↃ. IↃ. XXIII. cùm in armis conuenisse Sialandos intelligerent, domum classem reduxere. Christianus, iterum turbante Sueciâ, vt reprimeret, conuenire senatores ad Callundeburgum iubet. quò cùm cæteri aduenissent, Cimbri, aduersante vento, iam propinqui Sialandiæ, repelluntur, & comitiis prohibentur. quo comperto, mutat locum; & Arhusiam, Cim-

bria

briæ vrbem, ne fortasse dénuò per venti iniuriam arcerentur, eos vocat, ad XXV. diem Ianuarij. sed, cùm rumor spargeretur, cum exercitu, è Germaniâ euocato, aduenturum, atq; belli instrumentum vniuersum præmisisse; metuentes, ne, quod Suecis accidisset, sibi quoq; eueniret, ad Viburgum coeuntes, & consilia conferentes, arma sua opponenda censuerunt. Rex, vt classem Vandalorum, de quâ dixi, propulsaret, Sialandos concitauerat; qui, ad decem circiter millia congregati, castra sua ad Solbergum collocauerant: ad hæc quatuor peditum externorum signa Hafniæ erant, ad præsidium eius vrbis, sub Georgio Hofmanno: equitum verò aliquot turmæ, in Fioniâ, sub comitibus Hoiano & Teckelenburgico. Illæ copiæ metum ipsis faciebant; quanquam etiam, ex quo tempore istam in Sueciâ detestandam lanienam exercuerat, altè admodum ea res in animos Daniæ senatorum penetrauerat, vt deinceps, quoties Hafniam vocarentur, non nisi cum summo metu, atq; adeo vniuersi, conuenirent. itaq;, vt se formidine, in quâ semper versabantur, semel tandem liberarent, arma omnes, ad securitatem suam asserendam, capienda statuerunt. atq; primò quidem literas, inde fecialem mittunt; qui obsequium & renuntiaret illi, & defectionis causas, satis graues, atq; iustas, vt censebant, coram exponeret, iam tum Vethlam Cimbriæ oppidum, rex aduenerat; & Arhusiam, ad conventum, quem indixerat, cogitabat: vbi eum Magnus Muncius, Cimbriæ supremus iudex accedebat. qui, ad mensam CIƆ. IƆ. XXIII.

CIƆ. IƆ. XXIII. inuitatus, vir festiuus, & familiaris etiam, vt exhilararet ipsum, vario sermone tempus inter discumbendum trahit: multa de venationis, ac venaticorum canum, laude fatus. inde surgit, & se clanculum subducit: ac relinquit in fenestrâ literas illas, quibus Cimbri se discedere ab obsequio testabantur. has inventas, & oblatas, cùm legisset Christianus, consternatus, accersiri Muncium iubet: sed is, quia clàm abierat, reperiri nusquam potuit. Itaque, cùm copiis suis, nec indigenis, neque exteris, satis fideret, refert pedem: & Coldingam, vrbem Holsatiæ Cimbriæq; limitaneam, sese confert. Ac Olaum Rosecrantsium; Magnum Bildium, arcis Coldingensis præsidem; atq; N. Heiderstorpium, summum peditatus ducem; regni sui senatores, qui tunc aderant, ad se vocat: singulosq; percunctatur, quid in tantâ perturbatione rerum faciendum arbitrentur? atque Heiderstorpius quidem, qui sententiam primo loco rogabatur, *aduocandas è Germaniâ copias auxiliares ab affine Carolo V. Imperatore, ac principibus consanguineis*, affirmabat: *quas adeptus, facilè in potestatem Cimbros redacturus esset*. Hinc interrogatus Bildius, *duos ordinis senatorij ablegandos ad primates Cimbriæ* suadet; *qui sponderent, regem ius non recusare: ac paratum sese sistere; dum ab armis discedatur; ac, concesso commeatu, partium securitati consulatur*. Rosecrantsius verò, sic existimabat; *cùm regina, liberiq; item regij, adeò longè separati, in discrimine manifesto versarentur, horum inprimis saluti ipsi prouidendum esse*. Placuitq; hæc sententia Christiano;

stiano; cui tamen præstitisset, Bildij consilio vti: ac, si reiecissent Cimbri, tum id optimum factu erat, quod suadebat Heiderstorpius, vt auxilia è Germaniâ, tam obnoxiâ, vocarentur. nam vxori, liberisq;, in munito adeò loco, apud ciues tam deuotos, vt mox, in ipsius, gratiam diuturnam, asperamq;, obsidionem tolerarent, nil periculi planè erat: tum nauigio, quandocunq; vsus foret, ac quocunq; videretur, euehi poterant. nunc, qui pridem pellicem vxori suæ præferebat, dùm vxorem, liberosq;, regno charios habet; & maritum, atque patrem, potiùs quàm regem, agit: & vxorem, & hæredem regni filium, in quo spes recuperandi omnis sita, etiam paullò post amittit. Verùm Deus, qui euertere tantam eius magnitudinem, ac potentiam, apud se constituisset, consilia eius, vti ferè in humanis rebus solet, peruertebat. Itaq;, post hoc colloquium, cùm sententiam, vti dixi, Rosencrantsij collaudasset, rex in Sialandiam properat, ad vxorem, liberosq;, ac, transmisso mari Baltico, cùm Ringstadium aduenisset, vbi tunc mercatus erat, conuocatâ vniuersâ multitudine, flebili oratione, vt ingenium tyrannorum est, asperum in rebus lætis, & abiectum in aduersis, de Cimbrorum motu queritur; adeoq; Sialandos hâc querelâ suâ flectit, vt obsequium illi omnes, atque fidem, nouo iuramento obstringerent: quin & sanguinem pro salute eius fundere se paratos testarentur. Hinc cùm Hafniam, vbi vxor, liberiq;, tunc agebant, discessisset, vrbem ingressus, tres ex ordine senatorio hîc inuenit; Lagonem epi- CIϽ. IϽ. XXIII.

CIƆ. IƆ. XXIII. ſcopum Roſchildenſem; Henricum, abbatem Soranum; & Eſchillum, antiſtitem Anderſchouienſem. itaq; eos ad ſe vocat; &, quid iſto rerum ſtatu ſibi faciendum cenſeant, ſciſcitatur: adeò quoq; infra regiam maieſtatem ſe demittit, vt togatus ipſe ſæpè, de negotio eos ſuo conſulturus, multo manè ex arce in vrbem, vbi variis quiſq; locis habitabant, eques iret. ſed hi, cùm conſilia regis vniuerſa exploraſſent, clàm ex vrbe diſcedentes, ocyùs Callundeburgum ſe recipiunt: hinc in Cimbriam trajiciunt, ac ſe coniuratis iungunt. ea res ſpem regis cæteram ita planè conturbavit, vt tumultus coercendi curam, animumq;, abjiceret: ac de fugâ capeſſendâ cogitaret. & conſilium incitabat etiam metus, ne, quod iam rumore vulgi ferebatur, Cimbri, atq; Lubecenſes, inter ſeſe fœderati, claſſe inſtructâ prohibere conarentur, ne euadere quoquam poſſet. itaq;, vt anteuerteret, multò magis feſtinandum exiſtimauit: & viginti è claſſe regni, quæ in portu Hafnienſi ſemper in quemcunq; vſum præſto erat, naues ſumens, auro eas, & argento, regiâq; ſuppellectile qualicunq;, implere iubet. quin & regni aperto ærario ſanctiore, quod Callundeburgi erat, non recludi niſi ſummâ in neceſsitate ſolitum, quicquid ibi iam à multis annis aſſeruatum, aufert. Denique nullum fugæ ſuæ adminiculum prætermittit; ita vt pinnacula quoq; templi arcis, ædiumq; totâ vrbe grandiorum, quia inaurata eſſent, ſpoliaret. Tum, vt tantò magis ſe vlciſceretur, etiam archiua regni populatur, priuilegiaq; abducit. inde, comportatis omnibus, & Sigbrittam, maximam malorum cauſam,

quæ in arcem, vt à ciuium se iniuriâ tueretur, clam confugerat, cistæ includit, & in regiam suam nauem inferri mandat; quam & ipse, cum vxore, liberisque, mox conscendit: postquam arcem, atq; vrbem, fidei Henrici Goiæi commisisset, & Vrbanum magistratum nouo sibi iuramento obstrinxisset: breui admodum, ac supremum ad trimestre, cum auxiliis reuersurum se pollicitus. relinquebat & præsidium, præter equites, quorum incerta multitudo, peditum quoque signa quatuor, sub Georgio Hasmanno, qui vir gente Saxo erat, & militiæ per id tempus actæ clarus. Sanè admodum imprudenter Christianus; siquidem faciliùs, dum possidetur, armis regnum vindicatur, quàm repetitur amissum. nec necessitas fugæ erat, modò metus abfuisset: qui periculum, vbi nullum est, sibi fingit; & exiguum, in maiorem modum auget. nam Noruegia, item Scania, Sialandia, & Fionia, ac Holsatia fidem suam, & obsequium, retinebant: neq; fortè, si mansisset, vnquam exuturæ erant: sed desertæ, ipsæ etiam aliis se adiunxere. integra vbiq; illi ciuium studia, vti quoq; rusticorum: aderatq; militum manus, tum, si portus custodiret, facile ingressu erat insularum prohibere, Balti vndiq; submotos: & in promptu iustæ copiæ, ac instructæ bello naues, ad conatum reprimendum. sola Holsatia, quia Cimbriæ finitima, ad iniuriam opportuna. nec auxilia laboranti peregrina defuissent: quæ tenenti regnum suum, atq; illud quoquo modo vindicanti, quàm depulso, promptiora. quando reges, principesq;, vt cadentem sustinere, quàm erigere iam iacentem, est facilius,

Ch. Ix. XXIII.

CIↃ. IↃ. XXIII. lius, ita malunt, quod minore negotio possunt; siue vtilitatis causâ, quod hîc reddi aliquando gratiam posse, & impensam, arbitrentur: siue famæ, cuius interesse putent, ne tentasse cognoscantur, quod efficere non potuerint: siue etiam, quod aduersa, pari regum atque priuatorum sorte, facilè miserationem, opem autem vix inueniant. Verùm sua ipse commoda turpi fugâ cuncta prodidit: quam instituit ad XX. diem Aprilis. ostenditq; etiam tum iram manifestam Deus; qui, ingenti tempestate fugientem persequutus, dissipatâ totâ classe, tres hebdomadas ita grauiter afflixit, vt ad rerum penè omnium desperationem adigeret. Tamen, cùm in grauiores, maximeq; diuturnos, animi eum cruciatus reseruaret, priùs eiectum in Noruegiam, tandem veriam, Zelandiæ vrbem, appellere siuit. regna amissa variè recuperare nisus fuit, sed euentu infelici, & octauo inde anno, cùm iam classem, in Hollandiâ ab affine Carolo V. impetratam, instruxisset, tempestate rursum in Noruegiam actus, dum Canuto Guldensternio, episcopo Othoniensi, anno proximè insecuto imprudenter se committit, qui, quod haud præstare posset, temerè pollicitùs erat, in custodiam sempiternam primò Sunderburgum Alsiæ, indè Sialandiæ Callundeburgum, est abductus. Vbi tandem diem obiit, ad XXV. diem Ianuarij, anno humanæ salutis CIↃ.IↃ.LIX. ætatis LXXVII. & sic princeps longè maximus, viribusq;, sanguine, & affinitate potentissimus, postquàm miser tribus regnis suâ culpâ excidisset, vix decennio ho-

horum potens, per sex & triginta annos in exilio, aut custodiâ, vitâ cæterâ inter summos animi cruciatus actâ, mortem, quam optârat sæpè, ægrè tandem consecutus, animam diu infelicem exhalauit. In hoc ipsô manum quoque punientis Dei sentiens; qui, quam bonis vitam longam ad prosperitatem quandam temporaneam dat propitius, malis etiam conseruat irritatus ad supplicium. Procul dubio grauem in se iram Dei prouocauerat. Adolescens variâ libidine famam, ac flagitiis, quæ hanc ferè comitantur, corrumpebat; ita vt quandoq; pater indignatus, aduocatum in conclaue, & verbis acribus obiurgatum, etiam verberibus cæderet: donec, genibus aduolutus, ac promittens culpæ emendationem, veniam supplex precaretur. ac, cùm neq; sic desisteret; &, identidem in flagitia vsitata reuolutus, nihil monitis, nihil iurgiis, aut verberibus, mutaretur: tandem, in maiorem modum excandescens, neque vltrà iræ potens, exsecratus, diris eum deuoueret. Nil parentes euitare studio maiore debent, quàm ne, vitiis liberorum supra modum irritati, diras iis imprecentur: quæ, si iustæ, vires quoq; suas habent, & ærumnis in deuotos importandis multum valent. Ita certè Christianus, primò nequam, posteà infelix fuit. qui, vir factus, postquam matrimonij gloriam pellicatu obscurasset, regna quoque per superbiam, & perfidiam, ac crudelitatem, amisit. quanquam sanè, quid in Danos, solio eum depellentes, adeò dignum reprehensione admiserit, si excipias supplicium, de Torberno Oxio CIↃ. IↃ. XXIII.

CIↃ. IↃ. XXIII. sumptum, nimis rigidum, ac sæuitiæ affine; tum superbiam, & contemptum senatorum, queis Sigbrittam anteferret, fæminam valdè sceleratam, quæque gratiam, malis artibus occupatam, sola totam possidebat, nil Historia repræsentat. nec id causæ satis erat, quare regnis pelleretur. & maiore metu suo, quàm periculo, angebantur, cùm iam pœnam Sueciæ tam crudeliter habitæ, quæ se denuò iugo excusso in libertatem vindicauerat, persentiret: idq; eum, ad clementiùs gubernandam deinceps Daniam, satis coercere posset. neque, qui momenta rerum rectè censeat, temerè sanè euenisse existimabit, quod, occultâ quâdam Dei voluntate, cùm obiret, mortuo pridem Christiano, patruele, quasi liber, etiamsi in custodiâ, ampliori dignitate toto regno nullum agnosceret: Daniaq;, velut tacito quodam opprobrio, regem id temporis coronatum, quàm captiuum, non haberet. Verùm Deus, omnium regnorum arbiter, eum, qui se Sueciâ indignum nuper, ob perfidiam, ac sæuitiam; Daniâ autem ob superbiam, ipse ostenderat, omnibus deiectum voluit: &, qui animum Danis faceret, metum iniecit. quo iamdudum inquieti, id quod viri fortes solent, semel mori, quàm timere semper mortem, satiùs existimantes, rem, periculosè ausi, felicissimè perfecerunt. neque Saxones avunculi, nec sororius Brandeburgicus, neq; vxoris item frater, Imperator, Carolus V. vnquam eum restituere potuere; neq; reges fœderati, nisi per legatos suos, idq; blandè potiùs

cul-

culpam exulantis deprecando, quàm vim aliquam comminando, tentauere. ac Germaniæ quidem principes, cùm, coacto magno exercitu, iam ad Albim pervenissent, ipse turpiter destituit: Carolum verò, fortuna. qui, potentiâ cæteros omnes antecellens, postquam semel infeliciter rem tentasset, eo capto, & Ioanne quoque filio, quem in spem paterni regni aliquando repetendi educabat, eodem tempore vitâ functo, adeò conandi aliquid deinceps voluntatem abiecit, vt Philippo item filio testamento interdiceret, ne negotium regi Daniæ, ob iniurias Christiano, amitæ Isabellæ viro, olim illatas, vllum omninò exhiberet. Regnum se cruentum admodum habiturum, statim ipsâ in natiuitate ostendit; cùm, porrectâ alterâ manu, alteram contractam in pugillum efferret: obstetrixq; postquam eam explicasset, sanguine plenam inueniret. quæ attonita, cùm Ioanni patri factum retulisset, ipse quoq; nihil velans, prodigum humani sanguinis filium fore prædicauit. alterum item memoratur; quod, priusquàm natus esset, dum eniteretur mater, intrà vterum eius flere audiretur: manifesto id portento, vitam ipsum peracerbam habiturum, & aliis facturum esse. Nec virtutes tamen planè nullas habuit; ac militiæ clarus fuit, actæ viuo adhuc patre, contra Norvegos, & Suecos: quos rebelles ad obsequium reduxit. tum de regno benè meritus, constituto Hafniæ emporio: adeoq; quàm nobilitati inuisus, tam acceptus ciuibus, rusticisq; erat. Liberos ex Isabellâ Austriacâ, CIƆ. IƆ. XXIII.

CIↃ. IↃ. XXIII. vxore suâ, quinque sustulit; primogenitum Ioannem, cuius memini; Philippum, & Maximilianum, in infantià interceptos; Hafniæq; in cænobio Franciscano consepultos: tum Dorotheam quoq; filiam, Ludouico Palatino Electori; & Christinam, primo matrimonio Francisco Sfortiæ, duci Mediolanensi; altero, duci Lotharingiæ, itidem Francisco dicto, elocatam.

BE-

BENIGNE LECTOR.

Quia excusus me absente liber iste, vt praeesse editioni non potuerim, negligentiâ Typographi errata ista irrepserunt: quæ pro æquitate tuâ vti corrigas, antequàm ad lectionem libri accedas, maiorem te in modum rogo.

In Præfatione, fol.b.
Pag.9.lin. 12. *item* leg. *ita*.
Pag.7.lin.4. *in* leg. *ni*.
Pag. 8. lin. 9. *Camerarensis* lege *Cameracensis*.
lin.10.11. *edorerent* leg. *edocerent*.

Pag.2.lin.16.CCC. leg.CCCC.
3. lin.15. *senatuda tum*. leg. *senatu datum*.
10.l.14. excedere.excederet.
l.26.inclinari. inclinare.
11.l.24. benignè. perbenignè.
l.27.post *muniisset*, insere verba. temerè omissa, *classem repetit*.
12.l.1.Falstriam.Falstriamq;.
14. l.3. illis. illic.
l.27.conciliatâ.concitatâ
l.29. id. in.
15.l.17.à.è.
16.lin. 18.19. ocpatam, occupatam.
l.20.conciliati. concitati
18.l. 21. optimo obedientiâ: optimo ab obedientiâ.
21.l.19. infestas. infestâ.
22.l.11. lueretur, tueretur.
25. lin. 3. Sueciadum. Suecia dum.
32.l. 1. diem.die.
34.l.4.addictis. additis.
l.11.si. hi.
Pag.36. l.17.videns. ridens.
37.l.7.quisquam.quicquam.
38.l.4.inmaturè. ni maturè.
l.11.crudelitate.credulitate.
40.l. 25. in Holsatiam recepit. in Holsatiam se recepit.
42.l.19. in certâ. incertâ.
43.l.15. illis. illic.
44.l.22.nauigo.nauigio.
46.l. 12. humanibus. humanitus.
l.19.illis. illic.
49.l. 9. contumeriam. contumeliam.
50.l.3.4. aliisq;. aliiq;.
l.13.desperent. desperant.
51.l.6.comituntur.conniuntur.
l.8.quisquam.quicquam.
54.l.14.15.Christianam Christinam.
l.16.per honestam.perhonestam.

Pag.58.l.5.ille arce.ille in arce.
59.l.1.vlciſcantus. vlciſcantur.
l. 6.poſteritati.poteſtati.
60.l. 10. illis. illic.
63.l.7.poſt *fore* adde *rata*. quæ vox omiſſa.
64.l.20. euocatus. euocatis.
l.26.Chriſtiana. Chriſtinâ
65.l.3.ac. de.
l.25.in. ni.
67.l.19.legeret. tegeret.
68.l.2.Daam. Daniam.
l.17. nequisquam. nequicquam.
69.l.4.Alexij. Axelij.
71.l.15. eâ. eâdem.
72.l.1. imminantem. imminentem.
l.22.ſuſcitantur. ſciſcitantur.
l.26. magnalibus. magnatibus.
74.l.5. futuros. facturos.
l.6. cunctos. cunctas.
l.9. ſtudioſè, ſtuduiſſe.
l.26.dele *&*.
75.l.17.in. ni.
l. 22. aduocabat. adornabat.
77.l.25.captibus. capitibus.
78.l. 25. *malè habiti alij: fumo.* interpunge in hunc modum. malè habiti; alij, fumo.

Pap. 80. l. 15. triennales. tricennales.
88.l.27.mensâ. menſe.
90.l.11.Chriſtiana. Chriſtina.
91.l.26.domo.domino.
92. l. 10. denunciant, denunciat.
93. l. ult. eccleſiaſtarum. eccleſiaſticarum.
94.l.7. diplicere. diſplicere.
l. 20. habeat· habebat.
l.vlt. dartes. partes.
95.l.15.acrepente.derepentè.
lin.18.exſtentibus. exſtantibus.
96.l.16. incertam. incertum.
97. l. 1. inæquitabilem. inequitabilem.
l.20. agere. aggere.
l. 26. cates. crates.
99.l.16. ſimel. ſemel.
105.l.10.rectè. tectè
106. l. 1. rex. etiam.
l.7.cum. num.
l.17.18. dolore. dolere.
108. l. 2. 3. indignarum, indigenarum.
109.l.vlt.Sueno. Steno.
110.l.6.Sueno. Steno.
111.l.2.rebus. verbis.
l.27. arcem. arce.
112.l.27.Flaſterum. Falſterum
113. l. 27. potius. potitus.
114.l.24.iugoloq;. iuguloq;.
119.l.18. ſuo. ſuâ.
123.l. 5. dele, *tam*.

Pag.124

Pag.124. l.12. dirupuisset. diripuisset.

134.l.11. auxilio. auxilia.

135.l.8. Sueciarum. Suecicarum.

l.24. stabiliri. stabilire.

154.l.3.dele,*in*,quod omissum

l.19. sequenti: itaq; restituendum. *delati in interiores.*

156.l.24.elasse. classe.

l.26.27. Lucenses. Lubecenses.

160.l.14.Morbium.Norbium

l.23.pugna.pugnæ.

162.l.20.Heilam Lubecensibus. Heilam à Lubecensibus.

163.l.27.regia. regiæ.

165.l.8. possent. posset.

169.l.22. externâ. extremâ.

177.l.12. obstructam.obstrictam.

180.l.17. equitem. equitum.

182.l.16.existiment.æstiment.

185.l.11.inexplebitis. inexplebilis.

191.l.21.22. desistendo. de sistendo.

192.l.2.mumeri.muneri.(næ,

l.24. Christianæ. Christi-

l.27. Christianæ. Christinæ.

194 l.7.ipsi. ipse.

199. l.12. libertatem. liberalem.

l.22.23.vt reliquâ. vt à reliquâ.

207.l.4. donaret. donârat.

208.l.7. viam introitu. viam in introitu.

209.l.25. iudicio. indicio.

ibid. assensus. ascensus.

214.l.25. illud. illuc.

215.l.25. progressus, progressos.

217.l.21. effunderet. effunde-

223.l.2. in.ni. (rent.

229. l. 26. primum ad.. primum omnium ad.

230.l.12. degressos. digressos.

l. 20. attramento. atramento.

231.l.17. magno. magna.

233.l.18.prælatis. prælatus.

245.l.10.charios. chariores.

246.l.21. suppellectile. supellectile.

247.l.5.Vrbanum.vrbanum.

l. 10. Hafmanno. Hofmanno.

248.l.15.veriam. Verlam.

Non pauca porrò in interpunctione passim vitiata: quæ tu sponte tuâ advertes, corrigesq́.

1922